

Jan Łoś.

Mammotrekt z r. 1471.

1. Wstęp.

Mammotrekt łacińsko-polski, czyli słownik do Biblii, ułożony według następstwa ksiąg i rozdziałów, a pochodzący z drugiej połowy w. XV, znajduje się w Bibliotece królewskiej w Berlinie, dokąd go nabyto z biblioteki kościelnej w Lüben na Szląsku. Obszerne z niego wypisy ogłosił drukiem prof. Brückner w Rozprawach wydziału filologicznego Akademii Umiejętności w Krakowie w r. 1901 (serya II, t. XVIII, ogólnego zbioru tom 33, str. 125—155) z dodaniem objaśnień, dotyczących historii rękopisu i tekstu samego zabytku. Przedtem Hieronim Łopaciński znalazł w Kościelnej Wsi pod Kaliszem także sam Mammotrekt w jednym z rękopisów na 63 kartach w éwiartce napisany w r. 1471 z następującym dodatkiem na końcu: *Explicit monotraetus(!) approbatus per capitula vera et lingua polonica vere dictus super vetus et nouum testamentum. Correctus per Reuerendos magistros Collegij alme vniuersitatis Cracoviensis, finitus post festum Scolastice in crastino anno LXX primo*. Ponieważ mammotrekt lubiński okazał się dość niedbałą kopią nieznanego nam oryginału, okazującą przytem silne wpływy językowe czeskie, wiadomość przeto o znalezieniu egzemplarza tegoż zabytku, poprawionego przez mistrzów uniwersytetu krakowskiego, wzbudziła w kołach polonistów żywe zainteresowanie. Łopaciński miał zamiar ogłosić mammotrekt in extenso, porównać go z mammo-

trektem lubińskim oraz z tekstem Wulgaty, ale rzeczy zamierzonej wskutek przeciążenia obowiązkami zawodowymi wykonać nie zdołał. Po tragicznej jego śmierci pozostałe po nim zbiory i notaty przeszły w posiadanie Akademii Umiejętności, ale wśród nich oprócz rękopisu z mammotrekiem znalazłem tylko kawałek kopii z początkowych kartek zabytku. Obecnie dopiero wychodzi znaleziony przez niego mammotrekt w opracowaniu, przystosowanym do niespełnionych planów zmarłego. Ponieważ okazało się, że oba mammotreki: lubiński i kaliski mają wspólny początek w jednym jakimś rękopisie, zapewne pochodzenia czeskiego, przeto można było istotnie słownik kaliski (oznaczony tu literą A) wydać porównawczo z lubińskim, który oznaczam przez B. W wielu pozycjach oba zabytki się z sobą zgadzają, wtedy też, nawet gdy zachodzą drobne różnice ortograficzne, nie przytaczam wyrazu, zapisanego w mammotrekie lubińskim, lecz po cytacie ze słownika kaliskiego, nie oznaczonym żadną literą, stawiam B jako znak, że to samo znajdujemy w słowniku lubińskim. Natomiast gdy teksty obu zabytków są niezgodne czy to pod względem formy, czy też wyboru wyrazów lub ich liczby, wtedy po cytacie ze słownika kaliskiego następuje cytat z B. Gdy w A niema wyrazu polskiego, zaznaczam to przez „Brak“, poczem następuje cytat z B. Ponieważ prof. Brückner wydrukował B nie w całości, lecz tylko w obfitych ekscerptach, przeto zaledwie w wyjątkowych wypadkach można stwierdzić, że B nie posiada jakiejś pozycji, zapisanej w A.

Układ obu mammotrektów różni się w tem, że A zaczyna od starego Testamentu i kończy na nowym, w B zaś porządek jest odwrotny; natomiast oba zgadzają się w tem, że po Ewangeliach następują w nich Listy św. Pawła, po nich Dzieje i wreszcie tak zw. I Canonica z listami św. Jakóba, Piotra i Jana, oraz z Apokalipsą; tymczasem w Wulgacie porządek jest inny: Ewangelie, Dzieje, Listy, Apokalipsa. Zachowuję porządek A. W obu też mammotrektach nieraz w porównaniu z Wulgatą błędnie są zaznaczone rozdziały, skąd wyrazy wyjęto; w przedruku rozdziały oznaczyłem według Wulgaty, wskutek czego zachodzi tu nieraz różnica pomiędzy przedrukiem a oryginałem, a także i tekstem prof. Brücknera; za to łatwiej teraz odpowie-

dnie miejsce wyszukać w tekście Pisma św., co może się przydać do zrozumienia średniowiecznego przekładu na polskie jakiegoś wyrazu łacińskiego. Drobne omyłki tekstu łacińskiego poprawiłem według Wulgaty (choć nie we wszystkich miejscach, bo nie wszystko w Wulgacie odnaleźć się dało); gdy odstępstwa są znaczniejsze, obok wyrazu łacińskiego z A lub B dałem w nawiasach wyraz wyjęty z tekstu Wulgaty. Nieraz taki dodatek rzuca światło na znaczenie wyrazu polskiego, kiedyindziej znówu w ten sposób stwierdzamy, że glossator średniowieczny miał zepsuty tekst łaciński przed sobą, przedstawiający zamiast poprawnego wyrazu łacińskiego jakiś inny, brzmieniem podobny a znaczeniem różny; wtedy też często jest dobrane i odpowiednie wyrażenie polskie. Niekiedy znów do wyrazu łacińskiego, wyjętego z A lub B dopisuję w nawiasach z Wulgaty wyraz inny łaciński, stojący z tamtym w związku składniowym, gdyż wtedy dopiero staje się zrozumiałym średniowieczny przekład polski np. „lingua“ przełożono tam przez *zatok*, otóż gdy napiszemy: *zatok* — lingua (maris), zagadka zostanie sama przez się rozwiązana; podobnie: *oskominy maja* = obstupescunt (dentes). Powiększa to wprawdzie rozmiary przedruku, ale zarazem usprawiedliwia średniowiecznego przekładacza, który bardzo często jeden i ten sam wyraz łaciński w różnych miejscach przez rozmaite wyrazy polskie oddaje, gdyż właśnie nieraz stosuje się do wymagań sensu całego zdania. Pod względem porządku w układzie materiału dodać należy, że wyprostowany został błąd kopyisty rękopisu B: mianowicie przy przepisywaniu str. 5 gdy zaczął rozdział XVI (według B. XVII) Ewangelii Łukasza, po napisaniu wyrazu: *increpa* opuścił całą stronicę i wpisał: *wolwark* z Ew. Jana rozdz. IV, ale gdy skończył tę stronę oryginału, rozpoczął poprzednią od wyrazów: *karzy*, *bakay*, stanowiących równoznacznik polski do *increpa*, i ciągnął aż do *predium*, odpowiednika łacińskiego do pols. *wolwark*. Widocznie tekst był napisany na luźnej karcie, która przypadkiem się odwróciła i dlatego w B mamy na str. 5 przerwane objaśnienia do Ew. Łuk., poczem idą objaśnienia do Ew. Jana, i dalej na str. 6 do listu do Rzymian, a następnie znowu Ew. Łukasza, Ew. Jana (początek) a wreszcie dalszy ciąg listu do Rzymian. Charakteryzuje to

dobrze bezmyślność przepisywacza B, który także i w innych miejscach pozostawił ślady swej nieuwagi. Nic podobnego niema w A, ale o tem niżej, przedewszystkiem zaś podajemy tu tekst A w porównaniu z B i Wulgatą, a także miejscami z Biblią Zofii (BZ), poczem dopiero nastąpią uwagi o całości rękopisu i języku samego mammotrektu. Dodać trzeba, że porządek wyrazów jest tu zmieniony, t. j. idzie najprzód wyraz polski a potem łaciński, gdy w oryginale A zarówno jak i B mamy porządek odwrotny.

2. Tekst Mammotrektu.

(Liczba arabska oznacza kartę rękopisu, rzymska — rozdział Pisma św.).

Prologi.

- 1 r. I. *Nyeczany* — incognitus. nonus; B. *nyesnaya* — nonos.
- 1 v. *Skaly* (zam. szkoły) *achadem-skye* — studia achademye, gimnasia. B.
- Vcznye wczekayacze szczyga* — litteras studentes persequitur. B.
- Nyecztylywe* — impudenter, in-verecunde.
- Slawny dzyw* — celebrandum miraculum.
- Na poschlatku* — ad extremum. B.
- Na ostadku* — ad extremum. B.
- Nadmandrze* — gimnozophiste a gimnos quod est nudus et zophos sapiencia, quia fuerunt nudi, solis genitalibus dantes tegminem. B. *nadzy mandrzy*.
- 2 r. II. *Skvshienye* — experimentum.
- Wnatrzna praczia* — energia, labor. B.

- Thworcza* — plastes, formator. B. *tworzecz*.
- IV: *Gwyazdne nyebo* — firmamentum. B. *gweszyne nyebo*.
- V: *Zamek !* — titulus. B. *zamek*.
- Myedzy thym* — interim. B.
- Taczky* — vehiculum.
- Przemythal* — volveret (linguam). B. *przemythal* — roboraret !
- VI: *Barwyerz a. walkarz* — fullo B.
- Myernik* — geometer. B.
- Dwoymowny* — dialecticus. B. *dwoymowczq*.
- Gwyazdownik* — astronomus.
- Rozwm* — racio.
- Scziebrzuch* — suppellex. B. *Sczebruch*.
- Zle dzala* — vilia (opuscula). B. *łączna dzela*.
- Gwarzna* — garula. B. *gworzna*.
- Rieczny chitrzecz* — blesus artista. B. *rzezny chytrzecz* — verbosus artista.

- Nadantha* — grandia. B.
O ganbą — proch pudor, interiectio aut constat aut consonat pudori. B. *o ganybą* — pre pudore.
Acz tho gyest nyേശluschnye — et ne parum hoc. B.
 2 v. *Nyേശluschne* — incongruo.
Kraschorzeczny — retor. B.
Spyewak — musicus. B.
Gwyazdomowcza — astrologus. B.
Czynya — fabricant.
Kowadnye — fabrilia. B.
 VII: *Obyethne obyathy* — sacrificia. B. *obyethnye* — sacrificia.
Yakmyarz — pene, fere. B.
Thagyemstwa swyanthoschy — sacramenta. B. *tayemstwa*.
Liczyenye — arismetria. B. *lyczebnye*.
Stanowycze — mansiones.
Oblyczaya — complector (quae non misteria suo sermone complectitur) B.
Przestronna (popr. z: *przestronna*) *rzecz pelna* — prosa (Prosa incipit, versu labitur). B. *przestroną rzecz wyrsew rzeczą plynę* — prosa.
Proschienyum (popr. z. *poschie-nym*) — proposicione B. *poszenym* !
Przygymanym — sumcione.
Podwyerdzenym — affirmacione B. *poczwyerdzenym*.
Zawrzenym — conclusionem B.
Dokonawa — determinat B.
Wyernye — caucius. B. *wyernyey*.
Obleczon bandą — circumdabor.
Podoba — tipus (ad Jesum Nave, qui typum Domini... praefert) B.
W czynyech — in gestis. B. *w dzywyech*.
Myasteczko — viculus. B. *myesteczko*.
Swyanthosch — sacramentum.
Rosprowa — hystoria. B. *rozprawą*.
 VIII: *Szczyschnyeny* — cohartati (coaretati) B. *szczesnyeny* — coratati.
Nyewyesholym — lugubri, tristi (sub veste) B. *nyewyeshely*.
Lyszka — eruca B.
Rdza — rubigo B.
Roscha skodna — noxiws.
 3 r. *Przyschly czasch gyest* — futurum est.
Rolnyk, oracz — rusticus B.
Gyagoda klokokczkowa — morum B. *yagody glogocztowa*.
Omazany a. wrzedny — litum (murum) B. *omasany a. obwrzen*.
Hak — vncinum ad trahendum fructum de summitate arboris B.
Okroplywym — terribiliter.
Pothopu — naufrago B. *pothop*.
Znamyonagacyz swe — prefurans sua.

Zguba — vastacio.
Zapaschnyk, byedzych — luctator B.
Vstanowya — ffigit B. *wstanowge*.
Stopyen — gradum B. *stopy*.
Krzyk — eiulatus, ploratus.
Zakazagye — indicit.
Stampa — pila B.
Swyanthny — festivus.
Thelesch — totidem. B.
Abo poszedny — epitome.
Spleczon — perplexus, coniunctus, connexus B.
Slubny — petulans id est importunus ad laudem petens. B. *chlubny* — petulans.
 3. v. *Glupy* — stultus, ebes B.
Ale sza czocz wyznawam — eruti me fateor (sed velle fateor) B. *alie sye chczac wysnawam*.
Pothykayaczy — obvius B.
Nadanthny — tumidus.
Slycznoszcz, kraschia — venustas B. *osobnoszcz*.
Krothkym — remissim.
 IX: *Ad desiderium tho gyest mego desyderza* B. *to yest Desyderza mego*.
Oznanycz — illustrare B. *osnamycz*.
Nyegysthy skladacz — apocri-fus. B.
Obroncza strozny — interpres, expositor: Papistes est fidelis interpres aut expositor, qui

eiusdem ptholomei facta fideliter exposuit.
 4 r. *Kraschorzecznym duchem* — rethorico spiritu B.
Zawyszcz — livor B. *szylnoszcz!*

Testamentum Vetus Genesis.

I: *W poczanthkq* — in principio B. *w poczacze*.
Nywzytheczna — inanis B.
Przepasczy — abissi B. *przepaczny a. przeszden*.
Stworzony oblok — firmamentum B. *stworzenye obloc*.
Na rozeznanye — in signa et tempora.
Plosch po ziemy — reptile B. *po syemy plosz*.
Twor — animam B.
Oblicznego — species B. *oblycznoszcz*.
 II: *A thak albo Jak* — igitur B. *tak a wsak*.
Wplywassza — ascendebat B. *wsplywasse*.
Z gyla, z glyny, z blota — de limo B. *s glyny, s blothq*.
Drzemanye — soporem B. *sen, drzemanye*.
Maniczia — virago B.
 4 v. III: *Roskoschne* — delectabile.
Schtworzenym — animancia B.
Pancze — calcaneo B.
Nandze — erumnas.
Skorzane — pelliceas (tunicas).

Aby nye wpuścił — ne forte
mittat B. *aby nye szagl.*

Na obogyey stronye myecz ostry
— gladius versatilis B. *na*
oboje strony ostry.

Plomyenny — flammeus.

IV: *Maam* — possedi.

Do boga — per deum.

Z zyth — de fructibus.

Poschmyerzyla sza, gnyewem —
concidit B. *posmyrzyla sza*
gnewem.

Pothem — porro.

Smylowanya — veniam.

Jusch przetho — nunc ergo.

Blankayaczy — vagus B. *bla-*
skathy.

Zbyek — profugus.

Dal — posuit.

Myal — genuit.

V: *Pogymaly* — acceperunt B.
porzmaly!

Luthowal — penituit B.

Nakazana — corruptum.

Korap — archam.

Odczoschanego — leuigatis.

Spogysch — limes.

VI *Pokoy trogyego podnyebyenya*
albo chyska — tristega B.

Zgyna — consumentur.

Wloza — ponam.

Slub — fides.

Zywny — carnis (popr. z: carmi-
nis) B. *zyswyszny!* — carminis!

Przedech — cataracta B.

VII: *Na schwytanaya* — pro ini-
cio diei.

Stworzenye — substantia B.

Pak — quoque.

Wyeky — vice (zam. vitae) B.
wyeka.

Przedarly schia — erupti.

Glabokosczy — abissi.

Okna, szrzodla — cataracte.

Plawal — ferebatur B. *plawa-*
sze.

Dobytky — iumenta B. *doby-*
thek.

Zathworzyl — inclusit.

Zatopyly — obtinuerunt B.

VIII: *Zywyzna* — animancia B.

A thak — ac vero.

Vbywalo gych — decrescabant.

Wynykly — apparuerunt B.

Wschadzyl — intulit.

Lepak — nichilominus B. *opy-*
acz, lepak.

Thak — igitur.

Czaschmy — vice B. *czasow.*

Powonyal — odoratus B.

Przeklantha — maledicta B.
przeclana — maledicam.

Przethosch — igitur.

Wyodro — estus B.

Wyatr — spiritus.

IX: *Groza* — terror.

Strach — tremor.

Kromye — excepto B.

Zywotha — animam.

Rosplodzylo schia — dissemina-
tum.

Gyaschmy — illustris.

X: *Ya thesz* — ac vero.

Pokolenya — generaciones.

Azaly — donec.

A tak — atque ita.

XI: *Lud* — terra.

Warzmy — coquamus.

Wyrzch — culmen B.

Asch — donec.

5 r. XII: *Faciam rospłodzą wloście wyelgoczy* B. *wlo-*
szczy — in gentem.

Zagosczył schą — peregrinare-
tur B. *zagosczyła*.

XIII: *Na połudnye* — ad au-
stralem plagam.

Przewyczanzenye — iurgium,
convicium.

XIV: *Zasłubyly* — pepigerunt.

Szygal — persecutus.

Plon — substantiam B.

Pobycze — a cede B. *od poby-*
czą.

Patrzenym gyego — quo prote-
gente B.

Od schyna! nycz namnyyschego
mayancz — a filio (zam. a fi-
lo) tegminis BZ. *zecz nyczy*
(nici) *namnyyszey*.

XV: *Wschowanyecz* — brioeu-
lus (! vernaculus) BZ.

Zagnal, odpandzal — abigebat
B. *sganyal, odpądzą*.

Drzemota — sopor B.

Vderzyło — ruit B. *vderzy*.

Goszcza — peregrinam.

Mancza — affligent B. *nądzycz*
bąda.

Mrokota — caligo B.

Y tam y scham y thw y owdze

roznoschy — altrinsecus hin-
cinde.

Przecziwna — adversativa.

XVI: *Vczyn sch nych jako*
chczesch — utere ea ut libet B.

Gdy nandzy lunczy! — affli-
gente te.

Zagysthe — profecto.

Znadlyvy! — ferus, crudelis.

XVII: *Narodzienya* — gencium.

Lona — prepucii B.

Kapyony! — emturus.

Slomyl, naruschil — irritum fe-
cit.

Czudzoziemycz — alienigena
B. *czwczozomyecz*.

XVIII: *W goranczoczy* — fer-
vore B. *nawyedze* — favore.

Poklonyl schą — adoravit.

Nye mygyay — ne transeas.

Maluthko — pauxillum.

Poschpyesz, kwapy — accelera.

Myarky — sata B.

Byaley manky — simile B.

Podplomyky — succinericios B.

Trzody — armentum.

Thuczne — tenerum B.

Slugą — puerum.

Bandzemy ly zywy — vita co-
mite B. *badzem ly sywy*.

Na roszkosch daam — voluptati
operam dabo.

Czieladzy — domui.

Nye przepuszczay — absit a te.

Noczudnyyschego — tenerimum.

Zienska nyemocz rodzenya —
muliebria.

XIX: *Nykakye* — minime B.
nyekakye.

Barzo — oppido.

Oszczandayacz — dissimulante
B. *osczwdzaacz* B. Według
Brücknera — oskudzając,
por. R. XXXIII, 166 i 171;
poscundzila — violaverit BZ.
86, b; paskudzić.

Wysłuchalem — suscepit B. *wy-
sluchalsem*.

Pyrzyna — favilla B.

XX: *Od thand schedlem* — pro-
fectus inde B. *odiath syedl*.

Pyelgrzymowalem — peregrina-
tus B. *pyelgrzymowal po go-
szczyne*.

Deprehensam i. e. perfecte co-
gnitam. Improperie *Czogyę szą
w krzywoce* B. *deprehensam*
i. e. perfecte *szyesza w zy-
woce nyenaleszoną*.

XXI: *Odchowany, odschadzony*
— ablactans.

W dzyen gyego ostawyenya —
ablactacionis diem B.

Lagawyczą — utrem B. *lagwyczą*.

Plecze — scapule B.

Po puszczu — in solitudine.

Namyastkom — posteris B.

Obroczyl — versatus.

Odthand — ex regione.

5 v. XXII: *Gedinaka* — uni-
genitum B.

Na obyeczanye — in holocau-
stum.

Oschiodlał — stravit.

Zgyedna — providebit.

Blandzaczego — herentem.

Struzyny czyrnowe — vepres B.
strwszyny czyrnowy (popr. z:
czyrwony).

XXIII: *Goscz* — advena.

Vrzandzicze — intercedite B.
orądwycze.

Zawyaschy — sielus.

Odwazyl — appendit.

Czystego — probati.

Yaskynya — antrum.

XXIV: *Landzwyę* — femur B.

Wyadro — idriam. B.

Ku rodzyne — ad cognacio-
nem.

Na pleczu — in scapula B. *na
pleczew*.

Wsglandal — contemplabatur.

Zaponycze — armillas.

Poklonył schią — adoravit.

Nauschnycze — in aures.

Wyschiodlał — destravit.

Czo acz — quid si.

Oczyma — conspectu.

Zawyeschicz — suspendi.

Przesch woley — extra placi-
tum B. *prze woley*.

Sluga — puer.

Wymowy — prolatis B. *wyyow*
(wyjąw).

Poklynayaczy schią — impre-
cantes B. *poclynayacz yako
rzekacz day czy tha rana albo
owa*.

Roznoszcz dawam — discerno.

XXV: *Zon* — concubinarum.

W ranq — ad plagam.

W przysłowach — in vocabulis
B. *v przyszlowsyq*.

Plod — conceptum.

Gnyethly schiā — collidebant(ur).

Pytala — consuluit.

Rodu — gentes.

Koschmaty — hispidus B. *chlubati, kosmati* (por. cz. chlupaty).

Protinus i. e. statim B. *protinus zanymisz*.

Czirzwony — ruffus.

Podrosly — adultus.

Karmya — pulmentum.

Wyelmy wstałem (popr. z: *wstałem*) — oppido lassus sum
B. *wyelmy ostalem*.

Schoczewney karmey — lentis
edulio B. *soczewyczna karmia*.

XXVI: *Ostany* — quiesce B.

*Swyanthosczy wyadome! a. oby-
czagye duchowne* — cerimonie B. *swanthosczy wyadomye
a. obyeczane duchownyk*.

Powyedacze — concisori (zap.
zam. confiteri).

Grzemo gyest — prospicuum B.
yrzemo yest (por. cz. zřemo) —
prospicue.

Przipandzycz — coire.

Wczynylesch — imposuisti.

Skota — arment(or)um.

Slub — iuramentum.

XXVII: *Slepyly schā, schetnāly
schiā* (zelnęły się) — cali-
gaverunt (oculi).

Posluchay — acquiesce B. *wpu-
sluchay*.

Glatky — lenis.

Dothknye schiā — attractave-
ris.

Podchyczyl — surripuit B.

Azaly thelko — num B. *aszuly
telka*.

Oschyrocziabych — orbabor B.
oszyroczenā, ostradzq.

Theschnomy — tedet B. *teskno-
my*.

XXVIII: *Winyenye* — flagra-
cio B. *wonyeyacze* — fragra-
cio.

Konyecz wyschokosczy — cacu-
men.

*Innixum bez glosy pols. B. in-
nixtum!* — *w spologā!*

Podpora — appodiatum.

Podloga — sustentum.

Plemyq — semen.

Na znamyq — in titulum.

Slubyl — vovit.

6 r. XXIX: *Napogywschy ow-
cze* — refectis ovibus.

Dalekoly gyescze do vyeeczora —
adhuc diei multum superest.
B. *dalekoly gyest yescze do
wyeczoraq*.

A w thā dobyq — et ecce B.
Owatha dobyq (por. cz. v ta
doba).

Schostra wyoczna (wujeczna) —
consobrina B. *szyosztrā vye-
czna*.

Przetholy — num.

Ko swyekrzyczy — ad socerum

B. *ko czechywy*.

Za slub — pro opere.

Dzankvya — confiteor B.

Doschiedl gyest — potitus B. do
szyel yest.

XXX: *Vezwala* — vocavit.

Nagyalam — conduxi.

Przeciwnosz — opprobrium.

Dzeczy — liberos.

Gysziem rozmyal — experi-
mento didici.

Gyednostayne — vnicolorem.

Prancze — virgas.

Ostragal — decorticavit. B.
ostrugal.

Porodziuschy — edente.

Styczek — mandragora B. sti-
czek.

Domowe — dote.

Rude, bure — fulvum B.

Gyavorowe — ex platanis B.

Poszdne — serotina B. *postnye*.

Pstry — maculosus.

Spuszczенье — admissio est ad
coitum B.

Russe — ruffum.

XXXI: *Oddal* — contulit.

Oslachezyl schia — factus est
inclitus B.

Przed wczorayssem dnyem — nu-
diustercius B.

Zludzyl — circumvenit.

Sczigal — persecutus.

Vstanowyl — fixit.

Taynye — clam.

Shany — timpanis B. s *babny*.

Bandzie zagubyon — necet.

Nye porokuy — ne irascaris B.

Wnakom — nepotibus.

Kopyecz — cumulus B.

Gromady -- acervum B.

Slachethny — inclitus B. *slach-
czycz*.

Pstre — resperse B. *pstrze*.

Nyechay thako bandzie — esto
B. *nyechacz tho bylo*.

Wodzie — amne.

Szydlo — stramentum B. *syodlo*.

XXXII: *Vkazagye* — dicit.

Poschielstwo — legacionem.

Lomyl schą a. byedzyl — lucta-
batur.

Zyla byedruą — nervum femo-
ris B.

Wyandl — emarcuit.

Gyszye — cur B. *czywsze* —
quin.

XXXIII: *Młode* — teneros.

Plodne — fetus.

Proscha — oro.

Blyza — iuxta B. *blisz*.

XXXIV: *Spolv* — vicissim.

Kupczicze — negociamini B.

Myedzy schobą — mutuo.

Oddala — differtur.

Schmyele — confidenter.

Pusto ostawily — depopulati
sunt B.

Swadzby — connubia B.

XXXV: *Pirzhayancz* — sevi-
entes B.

Landzwyamy — de lumbis B.
s *landzwyą*.

- Vderzil* — invasit.
Gonycz — persequi.
Obyathagyacz — libans.
Prze wieliką bolesc — ob difficultatem.
K schmyerczy Thopayancz — periclitari B. *k smyerczy czągnacz*.
Zathym — interea.
XXXVII: *Rozliczoney barwy* — diversi coloris B. *rozlyczney barwy*.
Do Glosch dawam — Talarem.
Dzczancza snamy nye — puer non comparet.
6 v. *Vmyakczyliby* — ut lenirent.
Plasz — teristrum vel vestis estivalis. B. *placz!*
Ngewyescze — nurui B.
XXXVIII: *Domnymal schiq* — suspicatus.
Zaklad — erabronem.
Blona — maceria. in qua concipitur fetus.
XXXIX: *Junochowy* — adolescenti B.
Besch swoyatkow — absque arbitriis.
XL: *Prancze* — propagines B.
Vylozyl — disolvit.
Vykladacza — comectoris (commentatoris).
XLI: *Po mokradla* — palustrinis B. *po mokradlach*.
Przczuczyw — expergefactus B.
Kwythly — pululabant B. *kwtyly*.
Vykladacz — commentare.
Chude — macilente.
Droga — vestigium.
Mzely — torpebant B. (por. cz. mizeti).
Schnem — sopore.
Obczazony — depressus.
Schuchotą — veredine.
Rozumnego — industrium.
Wstawyl — preficiat.
Vzithkow — fructuum.
Palacz — solium B. *stolyczą*.
Vyezdba — presagium B. *wyyszczba*.
Postawa — abitudo B.
XLII: *Na sdbie* — in culmo i. e. in calamo B. *na szcble*.
A nye gyst ly thako — alioquin B.
Tlumaczicz, vykladacz — interpretari.
W goszczynczą — in diversorio B. *w goszczynczu*.
Vyyrzal — contemplatus.
Nye powyedze — non descendet.
Grozy — insidias.
Pabulum (bez glosy polskiej) B. *pabulum* — obrok.
Vgysczonemu — probato B. *vgyszczny*.
XLIII: *Pod przyschaznym schandem* — sub attestore (zam. attestacione) jurandi B. *pod przyszagayą*.
Oschyroczal — orbatus.
Obroczył — devolvat.
Padaly — erumpebant.
Zdrowy — sospes.

XLIV: *Odeschly* — processe-
rant.

Nyedaleko — paululum.

Przystamp — accessio.

Posczygnacz — persequere.

Czarowacz — auguriari B. *czarowaczy*.

Schandzenye — sentenciam.

Przeglandal — scrutatus.

Vkazaczy — obtende.

Dalischmy vyedzecz — sugges-
simus B.

Do tey doby — hucusque.

Besch dzieczancza — absente
puero.

XLV: *Slawny* — celebris.

Rozmnożilo schiā — wlgatum.

Yandro — medullam B. *yadro*.

Dwoye rucho — duas stelas B.
dwo rucho !

XLVI: *Wnączanta* — nepotes
B. *wnuczatha*.

Namyastka — superstitem B.
namyesthka.

Rzemyanslo — opus B.

XLVII: *Zgromadzono* — jun-
ctum.

Nastarsche — extremos B. *na-
starze* — extremo.

7 r. *Na przebitek* — ad pere-
grinandum B.

Obczazonym glodem — ingrave-
scente fame B. *vezaszenym
glodu*.

W skarp — in erarium.

Stargowal — sustentat B. *star-
gowalā odchowal*.

Veszlo w prawo a. w obyczay —
et factum est in legem.

Pod byodra — sub femore.

Rosumny — industriosus.

XLVIII: *Z lona* — de gremio.

Rodem — natu.

Vywodzył — eruit.

Mymo — extra.

XLIX: *Ve sboru* — in cetu.

Wsdawny — pertinacis (zam.
pertinax) B. *wstawny a. nev-
stapny*.

Sczenyā — catulus B.

Wpolankl schiā — accubuisti B.
wpoleksy.

Perla — sceptrum B. *berla*.

Podkoschany — accinctus.

Plochi — emissus.

Przirosly — accrescens B. *przy-
loszly*.

Obostrzyly — exaspaverunt.

Vadzyly — jurgati.

Rospadly — disoluti.

Ramyon — brachiorum B. *ra-
myonom a. loctom*.

Poschwyanthny — nazarei B.

Pogrzebyona — condita B. *po-
grzebyonā a. pomazanā*.

Sklonył — collegit.

L: *Vderzil schā* — ruit.

W thluszczu — in comitatu B.
w sastapye.

Lagodnye — blande B. *ochodnye
BZ. ochotnye*.

W rodzie — in renibus (zam.
in genibus) B. *w rodze* — fu-
nibus.

Zakłol — abiurasset.

Pomazav — conditus.

Exodus.

I: *Rozmożeny* — roborati.

II: *W rogoze* — in carecto B.
w rogozy.

Po brzegu — per crepitudinem B.

Kwyekagycznego — vagientem B. *kwiekayaczego*.

Wpyaską — zabulo.

Oderznąły — eiecerunt.

Myasta schytowna — papirio est locus ubi crescunt papiri B. *myastho sytowy*.

III: *Czczewy* — soceri B. *czczą*.

Zagnal — minasset.

W glambokoszczy puszczy — interiora deserti.

Zwy — solve B. *szwy* (zzuj!).

Vstawyeny schą — presunt.

Kyerz — rubus.

IV: *Wygył* — protulit.

Za nadra a. w lono (popr. z: *za nadrza*) — in sinum.

Samyaskaley — tardioris.

Nyeprzestworney mowy — impedicioris lingue B. *nyeprzestroyney*.

Slugy — levites B. *sluges!*

Kosczelny — ecclesie.

Znamyionana — ostensa.

Mor — pestis.

V: *Ku stworzeniu* — ad confi-ciendos.

Myrzwa — stipula B.

Starostam — prefectis B.

Poborczam — exactoribus B. *czadzayaczym*.

Wyelky boze — adonay B. *wyeliwego*.

7 v. *Sloma, plewy a. rzysko* — paleas B. *slomą a rzysko*.

Proznagyecz — vacatis ocio B. *prosznywascze* (prożnujcie).

VI: *Zasłubilem* — pepigi B. *zasłubyl sem*.

Gosczynowanya — peregrinationis B.

W znamyonach — iudiciis (magis) B. *w snamyonach zwalascze* BZ. *w znamyenyoch wyelykich*.

Po zastampyech — per turmas.

VII: *Czarownyky* — maleficos.

VIII: *Othegnanyby* — ut abigantur.

Gromady — immensos aggeres BZ *na besmyarne kupy*.

Dzywy — portenta.

Plocyzni — paludes B. *plocyzsna*.

Vyklokoczą — ebullient B. *wyklokoczą* — ebulirent.

Nadymayaczy — turgens.

X: *Gorayancz* — vrens.

Myasszy — densus, spissus.

XII: *Roczny* — anniculus.

Na oba podwoya — super utrumque postem B. *na oboya podwoyą*.

Przasznky — azimos.

S polnymy ziolamy — cum la-

- hostia libamenti zlothy koschik.*
Swyathlosczy — lucerne B. *swyetlnyche.*
Obyatha mokra — libamina.
Obyethne — propositiois.
Danthe — ductile.
Poszrzodek — hostile B. *poy-srodek.*
Czewky — calamos.
Gaschidla — emunctoria.
 XXVI: *Stan* — tabernaculum.
Opony, coldri, kobyercze — cortinas B. *opony, coldri przykanye.*
Z byalego — de bysso.
Barwi modre — iacineto.
Przetikane — retorta B. *przykanye* (w innem miejscu).
Czirwczewe — cocco B. *czyrzw-czczewe a. czyrzwycze.*
Dwoycz barwyon — bis tincto.
Pyora ptaschego — plumaria.
Spogyenym — nexu.
Dzierzadło — ansula.
Wloschane — cilicina.
Kobyerzecz a. dzanycza — saga B.
Na kragynye rucha — in ora.
Zaponky — fibulas.
Czirwyone — rubricatas B. *czyr-wonich* — rubricatis.
Dwe oslane — due inestrature (V. incastraturae) B. *dwyelnye* — due in crustature.
Chyli — vergit.
Na posladek — ad austrum (in latere meridiano, quod vergit ad austrum) B. *na poslednye!*
Podstawky, podlogy, podvalky — bases B. *potstawkow a. podclady a. pothwaly* (por. cz. podwaly — bases w wiedeńskim mamotrekie).
Spogyenye — compago.
Stuloncove — vectes.
Blachowe — laminis B. *blachamy.*
Przeschiekane — retorta B. *przesukanye.*
 XXVII: *Powyeschisz* — appenses.
Panwycze — lebetes B.
Kleszcze — forcipes B.
Haczky — sustinulas B. *haczky a. taczky.*
Lekkye — inane.
Proszne — concavum.
Przystresche — atrium B.
Pyorem a. gigla vyschipane — plumario B. *piorem a. gygla viszyvane.*
Vtkane — insertas.
Przeticano — contextum.
Ryczym — celaturis B.
Kolky zolaszne — pauxillas B. *colky zelaszne* — paxillos.
 XXVIII: *Podolek vyschywany* — duas oras B.
Tkanye — cortina.
Rito, dzialano obogym riczym — sculpturis B. *sculptoris* — czo dzala obogym ryczym.

- Vzczyciele* — zelotes B. *msczy-
czel*.
We wroczech — intra urbes
 (Vulg. intra portas) B. *wro-
czyeth* BZ. *w wroczech*.
Porazoni — concussi.
Mymo tho — preterea.
 8 r. XXI: *Wlozysch* — propo-
 nes.
Biskupom — diis B. *byszkopow*
 — preponens diis!
Wyano — precium pudicie B.
wyeno.
Z wmysla — per industriam.
Zalogy — insidias.
Dolyczon — convictus.
Ozzienye — adustionem B. *oze-
nye* (— ożzenie).
Nyedosle — abortivum B. *wznye-
dosle* — aborti.
Potrzebowacz bandzie — expe-
 tierit.
Posczygla by — subsecuta.
Ukamyonowan ma bycz — ob-
 ruetur.
Dracz — exactor B. *dracz, na
szylnyk*.
W potrzebye — in negotio B.
w sacze (w sądzie?)
Nyewynnego — infantem.
Czanzek — molestus B.
Bodacz — cornupeta B. *badacz*.
 XXII: *Acz ktho* — si quispiam.
Prawo przischazne — iusiuran-
 dum.
Przyschandzily — adiudicarent.
Vischy schq — proferat.
Przithem — in presencia.
Pozyczona — mutuam.
Thuk — adeps B.
 XXIII: *Nyeplodna* — infecunda.
Yalowa — sterilis.
Na snamyona — in titulos B.
nasznamyonal.
Poruschi schiq — motum fuerit.
Trudnego — questionis B.
 XXV: *Krascha* — species.
Dobrowolni — ultroneus.
Modre — iacinctinam B.
Pirworotky — primicias B. *pyr-
we wrody*.
Modre postuwcz — iacinctinas.
Wonne ziola — aromata.
Kv slusbye — in cultum.
Skrzynq a. *korab* — archam
 B. *skrzyng*.
Przewleczech — induces.
Modlebnycza — propiciatorium
 B.
Klepyone — productiles B. *kle-
pane*.
Modlebnychie — oraculi B.
Wmywadlo — labium B.
Przykrigyesch — circumdabis.
K nyeschieneny — ad subvehen-
 dum.
Dzban ocztowy — acetabulum
 B.
Banye sk(l)anne — phialas...
 phiale vitree erant B. *banye*.
Czewka — canna B.
 8 v. *Ciati vero minores erant
et aurei in quibus fundaba-
tur vinum super altare pro*



- hostia libamenti zlothy koschik.*
Swyathlosczy — lucerne B. *swyetlnyche.*
Obyatha mokra — libamina.
Obyethne — propositio. *onis.*
Danthe — ductile.
Poszrzodek — hostile B. *poy-srodek.*
Czewky — calamos.
Gaschidla — emunctoria.
 XXVI: *Stan* — tabernaculum.
Opony, coldri, kobyercze — cortinas B. *opony, coldri przykanye.*
Z byalego — de bysso.
Barwi modre — iacineto.
Przetikane — retorta B. *przykanye* (w innem miejscu).
Czirwczewe — cocco B. *czyrzw-czczewe a. czyrzwewyewe.*
Dwoycz barwyon — bis tincto.
Pyora ptaschego — plumaria.
Spogyenym — nexu.
Dzierzadło — ansula.
Włoschane — cilicina.
Kobyierzecz a. dzanycza — saga B.
Na kragynye rucha — in ora.
Zaponky — fibulas.
Czirwyone — rubricatas B. *czyr-wonich* — rubricatis.
Dwe oslane — due inestratu-re (V. incastraturae) B. *dwyelywe* — due inestratu-re.
Chyli — vergit.
Na posladek — ad austrum (in latere meridiano, quod vergit ad austrum) B. *na poslednye!*
Podstawky, podlogy, podvalky — bases B. *potstawkow a. podclady a. pothwały* (por. cz. podwali — bases w wiedeńskim mamotrekcie).
Spogyenye — compago.
Stuloncove — vetes.
Blachowe — laminis B. *blachamy.*
Przeschikane — retorta B. *przesukanye.*
 XXVII: *Powyeschisz* — appenses.
Panvycze — lebetes B.
Klescze — forcipes B.
Haczky — sustinulas B. *haczky a. taczky.*
Lekkye — inane.
Proszne — concavum.
Przystrzesche — atrium B.
Pyorem a. giglą vyschipane — plumario B. *piorem a. gyglą viszypane.*
Vtkane — insertas.
Przeticano — contextum.
Ryczym — celaturis B.
Kolky zolaszne — pauxillas B. *colky zelaszne* — paxillos.
 XXVIII: *Podolek vyschycany* — duas oras B.
Tkanye — cortina.
Rito, dzialano obogym ryczym — sculpturis B. *sculptoris* — czo dzala obogym ryczym.

- Wandy* — uncinos B. *wandy a. haczky*.
Działem roszylycznym podług barwy — opere polimito B. *działem roszylycznych barw*.
 9 r. *Podług thkanycze* — iuxta texturam.
Pyandy — palmi.
Strony — egregio.
Zawoy nyczy modrich — vitta iacinctina B. *zawnyczy modrich*.
Kowane — fabrefacta.
Okragek — ora B.
Okolo — per girum.
Zarnata yaplka — mala punica B.
Zwonky — tintinabula.
Skrzydło — lamina.
Na lywyerze — super tiaram.
Vstawyene — legitimum.
 XXIX: *Zemla* — simila B.
Droby — intestina.
Plecze — armum.
Mostek — pectusculum B. *mostek a. grandzy*.
Poschwanczon — iniciatus.
Grzanką — crustulam B. *granką*.
 XXX: *Pakadzyecz!* — adolendum.
Kadziencye — incensum.
Wmywadło — labrum.
Nalepsey mirry — prime mirre.
Lekarze — vnguentarii.
Zasłubyenye — testimonium B. (dalej — pactum i tak samo u B).
Lythim — fusorio B.
- Danthy* — conflatile.
 XXXI: *Konyecz gory* — ad radicem montis.
Thanczie — choros.
Za vyną — pro reatu.
 XXXIII: *Przemyrzenya* — federis.
Zmovy — federis.
Staan — papilio B. *stan*.
Thyl moy — posteriora mea.
Kthokoly — quispiam.
Paan — dominator.
Msczyziel — vindicator.
Wyplaczysch — redimes.
Swantho thydnowe — solemnitate B. *swyqto thydnyewe* — solemnitate ebdomadam.
 XXXIV: *Wszhego pospolstwa* — sinagoge.
Modlebnycza — propiciatorium.
Obyethnymy chleby — propositionis panibus B. *z obyethnymy chleby*.
Opona, namioth — tentorium.
Zaponyczie — armillas B. *zapony*.
Sponky s prawych rąnk — dextralia B.
Barvyoną — polimitam B. *barvyoną a. brunathnym pomyeszana*.
 XXXV: *Opony* — cortinas.
 XXXVI: *Zieloną byalym przethikano* — de bisso retorto B. *zelono byalim przeszucano* (zap. przesukano).
Dzirzadła — ansas.

Strzegły — excubabant B. prze-
cladaly a. strzegły.

Dzianyczia — saga B. dzeny-
czq.

Zaponky — fibulas B. zaponi-
cze.

Pokrycie — palium B.

Rudałe — rubricatis B. rudo-
wnych.

Dwoye wystraganye — bine in-
castrature B. dwoye wystru-
ganya — bina inerustrature !

Czirwczem — verunculo.

Przeschiwanym — polimitaneo
B. przeszywnym.

Dupnyaste — concavum B. du-
pyaste — cavum.

XXXVII: *Pol trzeciego* — duos
et semis B. *potrzeczego*.

Pokora — semissem dimidii B.
pecora BZ. *poltora*.

Klepanego — ductili.

Wandziczky a. *haczyky* — fu-
scinulas.

Sz poyrzotka — de stipite B.
sbposrzoithia!

Apotekarza — pigmentarii B

Obramka — labium B. *obrani-
ta* — labium, ora mense BZ.
obroba.

Przewyodl — misit.

Zawyaschy — vectes.

Czewky — calami.

XXXVIII: *Oltarzik* — arula B.

Przewlek — induxit.

Nye twardo bylo — non erat
solidum.

S pothstawkyem — cum base.

W przystrzechy — in hastio !

B. *w przystrzechw* — in atrio.

Rudy — metalli.

9. v. *Przeschiwane* — dutalica
rite plumario.

Wschandy — per girum B. *wsq-
dy* — pergarum?

Barwamy pyerza ptaschego —
polimitario plumario.

Nadtho — preterea.

Lyczqncz — supputantes.

XXXIX: *Y czirwczowego a.
dwoyczy kraschonego* — cocco
bis cincto B. *y czyrwoczowe-
go a. dwoy kraszzonego*.

Stronky — bractas B.

Yako nyczy — in fila extenua-
tur.

Toczizy — torquere.

Kragye — oras.

Pyandzi — palmi.

Rzandu — versu B.

Wyszkytaly schia — eminebant
B.

Nycz modra — vitta iacin-
ctia.

Dzialem tkanym — opere tex-
tili.

Dzialem drogyego kamienya —
opere gemmario.

Kadzidla — timiama.

XL: *Przicz a. palycz* — ado-
lere B. *praczyczy a. palycz*.

Przistrzesche — atrium.

Podle stola — e regione mense.

Zakadzi — adolebit.

Zawyeschi — ducto (in introitu tentorio).

W oblecznyczy — in vestibulo B.

Vyelebnosczy — maiestate.

Swieczanz — coruscante, illuminante.

Leviticus.

I: *Obyathi* — hostias.

Na oczyszczenie — expiacioni.

Droby — intestina B.

A zatoczyczy głową kv gardlv — et retorto ad collum capite B.
a zatoczy głową kv gardlv.

Na krayą — sub crepitudine.

Pod krzydłamy — ascellas B.
podskrzyłką.

II: *Obyathą poschwyantną* — oblationem sacrificii B. *obyecz poszwanthna.*

Garscz — pugillum.

Oleyem mazane — oleo litta.

S panve — de sartagine.

Podrobnychie — minutini.

Z mysky — de craticula B.
s mysky a. s banky.

Sz scholą vpyecziesch — sale condies.

Sool zaszlubyona — sal federis.

Uprawysch ognym — correbis.

A zetrzesch yako krupi — confringes in modum farris B.

Czanscz krup darthich — partem farris fracti B. *czocz krup dartich.*

Pokoynych rzeczy — pacificorum.

Dobri! — vitoli! B. *droby* — vitali.

Landzwicze — renes.

Kv pokarmv — alimoniam.

Blonka — reticulum.

Strzewy — intestinis B.

Y ze wschym czalem — et reliquo corpore B. *y se wsimczą czalem.*

Obyeczowany — immolatus.

Oltarze obyethne — altaria holocaustarum.

Milosciwy — propicius.

V: *Swyadom* — conscius.

Plosch — reptile B. *ploszocze.*

Kv garzcieiely (ku gardzieli) — ad penulas.

Nyowschieya — et non penitus.

Garscz — pugillum.

Przestampna — prevaricata.

Zaprzecz — insistor, negari, denegari.

Zakład — depositum.

VI: *Vythoczil* — extorsit (V. extorserit).

Dolyczona — convicta.

W byalem ruschie — feminalibus linteis B.

Bandzie prazono — frigetur B.
bandze prosna.

Prawo — lex.

Glynyane — fictile.

Vytarto — defricabitur B. *wykwszono* (wykruszono) a. *wytartha.*

- VII: *Byaley* — simile.
Sucha — arida.
Podla landzwoya — juxta ilia.
Vkraschone rucho — colirida,
 pannus coloratus (popr. z or-
 rolatus).
 X: *Wthem* — presertim B. *wlo-*
szcze.
Smanthny — lugubri.
 XI: *Zogye* — ruminat B. *dzwyeką,*
zuge.
Gyezik — *Corrigrillus* est ani-
 mal.
Skrzele — penulas.
Vmarlyny — morticina B. *vmar-*
lycze a. vmarlini.
Noga — grifonem B.
Schokola — aletum B.
Wydra — llarus.
Bocziana — ibim B.
Soyką — calandronem i. e. avem
 a calenda dictam i. e. a can-
 tacione que sonum facit ad
 modum mercile ovaculum.
 (V. choradrion).
Craszka — ovacraculus est avis
 aquatica valde gulosa, que
 sonum horrendum facit.
Gronostay — migale.
Krzeczek — camoleon B.
Bobr — girogrillus dicitur a
 croceo colore et est animal
 habitans in aquis B. *bobr* —
 quadrupes.
Siszek — camelion qui aere vivit.
 XII: *Od vycziekanya* — a pro-
 fluvio.
- XIII: *Trandowaczina* — pustula B.
Nyza — humilior.
Kv roskazanyą a. domnymanyą
 — ad arbitrium.
Opatrzal — contemplabatur.
Pothachla ly by — si obscura-
 bitur.
Scora — cutis.
Dzierzylly schią przy skorze —
 involuta cutti.
Srzemo — prospicue (zam. per-
 spicue) B.
Vymyathayacz schią — discur-
 rens.
W byalosz — in alborem.
Noczirzwey — subruffa B. *na-*
czyrzwen.
Zarodzy schą — germinabit.
Zolthy — flavus.
Mymo gynne thayneyssa — so-
 lito subtilior B. *mymo czeme*
thą myasza.
Blyziemv czialw — vicine car-
 ni B. *okowemv czalv*.
Pod ciemnym drzewem — sub
 oscurum arborem.
Lynyegya — fluunt (capilli) B.
Nalyschon — recalvaster.
Nyemylne — haud dubio.
Na lyschynye — in calvicio B.
na lyszye — in calcamento !
Roschyrzila schą — infusa B
roszylyla.
Rosthnye — abruptet. B. *ros-*
tygye.
Od czalego — a solido B.
Blandna — vaga.

- 10 v. *Swirbyenye* — scabies.
 XIV: *Myarka* — sextarium.
Dolky — valliculas.
Zamazana — lyta, lutura.
Odlecziecz — avolare.
Wymyatayaczich — erumpen-
 cium.
 XV: *Lyszayow* — papularum B.
Vyplywanye schiemyona! — flu-
 xum seminis.
Po wschitkich czaszech — per
 singula momenta.
Przirosczie — concreverit.
Poth schmyerdzanczi — fedus
 humor B. *pod smyerdzecz*.
Sadlo — sagina.
Vstawysch — facias.
 XVI: *Przeciwiw modlebnychi* —
 coram propiciatorio B. *prze-
 czywo modlebny*.
Na przikrivadle modelenya! —
 super oraculum.
Losch — sors.
Zmyeschana vonya — composi-
 tum timiama.
Kurzenye — vapor.
Proscheny! — imprecans.
Poschwyanczony — iniciati.
 XVII: *Vcwyrdzq* — obfirmabo.
Za wynq — pro piaculo.
 XVIII: *Przekurwylo schiq* —
 impellicatum i. e. meretrica-
 tum.
Nye tak — non.
 XIX: *Nye prziszrzenyesch!* —
 non tondebis.
Schoczczq — criminator.
Tayny schemracz — zuzuro B.
tayny vtargacz — susurro.
Owocze owoczne — pomifora.
Pirwe owocze — prepucia.
Nye poddavayczie schiq gyemv —
 ne prostituatis.
Prawidlo — regula.
 XX: *Schinowcze* — matertere.
Wyesczy — phitoniceus.
Grzech sproschny — scelus.
Grzech nyemy — nephas.
Kwryq — fornicor.
Nyewyasta — nurus.
Ganbycz, sromoczicz — violare
Zagnanq — repudiatam.
Vstawiczny strob (scrob?) — iu-
 gem scabiem B. *wstawyczny
 strup*.
Krosty — impediginem B.
Kylawy — herniosus B. *kywaly!*
 XXII: *Zaschadek* — inquilinus
 B. *podszadek*.
Zaydzie — occubuit.
S pirwich vrod — de primiciis.
Skluczonymy — tunsis (tuis)
 B. *sluczonymy*.
Pod veynyenyem! — sub vbere.
Dostanq schiq w vzitek — ce-
 dent in usum.
 XXIII: *Swyadome dny* — ferie.
Snopek — fasciculum.
Nye przyschiekayczie — non se-
 cabitur (secabitis) B. *nyeprzy-
 swaycze!*
Przi schamey ziemy — usque
 ad solum B. *przy samye sye-
 my*.

Lysthv — spatulas B. list.
 XXIV: *Za obiczay* — jugiter.
Rozno — altrinsecus.
Slynne — vocabitur B. *slvnye*.
Namyastka — vicarium.
Vcziny — irrogaverit.
Swadzonemv — jurgato.
 XXV: *Obrzezesh* — putabis.
Zbyranye vyna — vindemiam
 B. *sdzyranye vina*.
Bandzesch trambyl — clanges.
W myloszcziwem czaschie — (jubilaeus).
Dobrowolnye — sponte.
Podluk zliczonych lath — juxta
 supputationem.
Z waschego pokolenya — con-
 tribulos vestros.
Pod zmowa — sub condicione
 B. *pode smowa*.
Ochądzaly — attenuatus B. *ochu-
 dzal*.
Powryedayczie — transmitteris.
Czo vżiteczno gyesth — quod
 prodest.
 XXVI: *Znamyona* — titulos.
Przistrzignye ! — apprehendat.
Przikaze — occupat.
 11 r. *Schiemya* — sementem.
W nyedostatkv — in egestate.
Stanye ! — conficiat i. e. defi-
 cere facit.
Przestampyly schia — prevari-
 cati sunt.
 XXVII: *Pod domnymany* —
 sub estimacione.
Vyplata — precium B. *poplata*.

Bandzie gadano — estimabitur.
Bandzie othmyenyono — trans-
 mutabitur.

Numeri.

I: *Czisló* — summa B.
Nadobny szczebrzuch — vtensilia
 B. *nadobnye* ! (zam. nadobie).
Czudzych — exterorum.
W stanyech — in castris.
Czudzy — externus.
 II: *Poyda* — proficiscuntur.
 III: *Zawyaschy* — sielus B. *za-
 wysze*.
 IV: *Modrich skor* — iacineti-
 narum palium (pelium).
Stol obyethuy — mensa propi-
 ciacionis.
Czascha — ciatus.
Strosch wolayanczy — excubi-
 tor.
Stroza — excubie B.
Czirwone — coccineum.
Gaschidli — emunctoriis.
Trzy zamby welikye — triden-
 tes vncines.
Poschwanthna rzecz — sacrifi-
 cium.
 (Brak). B. *panwyczky a. zeslane*
 ! *lopathy* — bacilla.
Schmyaloschy — curiositate.
Colky — paxillis.
 V: *Myloschy przeliczne* — zelo-
 tipie B. *miloschy przeslyczne*.
Kv stawyeny — ad concinenda.
Pythlovaney maky — sati farine
 B. *pytlowanye maky*.

- VI: *Roczna* — annuncula.
Starosty — prefecti.
Waga — pondo.
Stampka myedziana — marta-
 riolum.
Nyeczy — canistrum B.
 VII: *Waszisch twa prasssa* —
 appenses.
Z mylosczy — de propiciatorio
 B. *s deczky* (! deska, cka).
Aby spital — consuleret.
 VIII: *Przeczyw wychrv* — con-
 tra borream B.
Vcziszczona woda — aqua lustra-
 tionis.
 IX: *Polnymy* — agrestibus.
Roszlugly — figebant (taberna-
 culum).
Wcziangały — erigebant.
 X: *Danthe* — ductiles.
Godowanye — epulum.
Nowe myeschancze myeschanye —
 calende B. *nowe myeszacze*.
Zgynal — absorptus.
Zandam — flagro.
Yarzamb — coturnix.
Czoszuku — alea.
Myal — ffra(n)gebat mola.
Olegym pokropyonego — oleatam.
Mamka — nutrix.
Dmye schia — emulatur B.
dmesch — emularis.
Myary — choros
 XII: *Mowa nyelaczna* — eni-
 gma i. e. sermo obscurus.
Bandzie nawroczon — revocabi-
 tur.
Nyedochodzony — abortivum B.
nyedochodnye.
 XIII: *Dziedzina a. ziemya* —
 humus.
Rzane grona — precoqua B.
szala grona.
Latorosl — palmitem.
Z iablek polnych — de malo-
 granatis B. *z yablek zyarna-*
tich.
Schodzylyschmy — lustravimus
 B. *skodzilismy!*
Dlugye — procere.
Zagiste — revera.
 XIV: *Naschiroka a. nawyelika*
 — vasta.
Obrona — presidium.
Zarazią — feriam.
 11 v. *Ssiehkanecz* — concidam.
 XV: *Kv plavanyeczim obyatham*
 — ad liba B. *kv plavayaczym*
obyatam.
Z gumyen — de areis.
Awschal (zam. a wschak) — ne
 nichilo (nihilominus).
Fecit irritum i. e. violenciam
 B. *vdrvszyl* (wzdruszył) — fe-
 cit irritum.
Nadolky — fimbrias B. *czepczye*.
Mottowanzy — vittas B.
 XVI: *Wrozielnyky* — proceres.
Pospolstwa — sinagoge.
Malo ly schia wam zda — num
 parum est vobis.
Przed sborem — coram frequen-
 cia.
Rosnyeczil — desevit (ira de-

- saeviet) B. *rosnyeczyl* — destruit !
Stany — papilionis (papilionum)
W blachy — in laminas B.
w sąd.
Krzik alias *tluszcza* — tumultus.
 XVII: *Laszky* — virgas.
Znamyona dzierzzy — continuebit.
Zakwithnye — germinabit i. e. florebit B. *zaklnye*.
Gothovy banda — presto sum.
 XVIII: *Czcz banda* — excubabunt B. *czcz bąda*.
Włosze wyeczne — legitima sempiterna B. *włoszzone wyeczne*.
Yądro — medula.
Ozymye zitho — frumenti.
Naschienya — frugum.
Podwyerdzienye — pactum.
Kv darom — in donaria B. *g darom*.
 XIX: *Czirwoną* — ruffam B. *gnąda* (gniada), *czirwona*.
Vmarle — morticinium
Wodą poschwyanczoną — (aqua) lustracionis.
 XX: *Rostargnyeny schią we sfa-dą* — versi in sedicionem B. *rostargnqwszy szą we swady*.
Schacz — seri.
 XXI: *Wyskyta schią* — prominet B. *wyszkyta szą* — promit !
Vydzienye — eminencia.
Poschadką — presidio B.
 XXII: *Zapandzicz* — abigatur (abigere).
Pitham schą — contor.
Schiodlany — stratus.
 XXIII: *Przislowsye* — parabola.
Gyednorosczia — rinocerontis.
 XXIV: *Wamborek* — situla B. *vąborek a. wyadro*.
Klaskayacz rankoma — complo-sis manibus B. *klaszną rakomą*.
Wmyslilem — decreverim.
Ostaihky — extrema.
Na łodziach — in trieribus B. *łalodzach* !
 XXV: *Kw modlam* — ad sacrificiis (sacrificia).
Klamal schią a. pothswyaczil schią — iniciatus.
Oczisczil schią — expiavit.
Zgrozamy — insidiis B. *lszamy*.
W przemodlamy — pro sacri-legio B. *o przemodlą*.
 XXVI: *Gnyewem* — zelo.
W polv — in campestribus.
Y nadtho — et super.
Zlyczyeny — recensiti, numerati.
Przą — causa.
 XXVII: *W biczią a. we swa-dzie* — in sedicione B.
Opatrz — contemplare.
Omyslilo — provideat.
Ze wschim zborem — cum omni frequencia.
 XXVIII: *Odnouwyl* — replicat.
Kadzienye — incensum.

Vstawycznye — juste.

Na poczqihkq myeschanczew —
in kalendis B.

(Brak). B. *potzegaya* — succedunt.

Kv poczatkq — in fomitem B.
ku podnyedze.

12 r. *Przeslawne* — celebrandum.

Pyrwich — primiciorum B. *pyrzych rad* (urod) — primitivorum.

Tydney — ebdomadis B.

S piczym swym — cum libationibus suis.

XXIX: *Robothne* — serule (servile) B.

Zwyankq — clangoris B. *swatkv*.

XXX: *Wschruschono* — irritum.

Sluby — pollicitationes.

Rozwyedzona — repudiata.

Nye bandzie vynna — non tenebitur (obnoxia sponsioni).

Slubowy — sponsioni.

Odpusczy — propicius erit.

Na wolq — in arbitrio.

Zapowyedzy przenyecha — sustulerit (distulerit) sententiam B.

W dziewczem wyekv a. w latach — in puellaritate (in puellari aetate).

Zawyqzala by schiq — constringerit (constrinxerit).

Natychmyasth — extemplo.

Slubyl — promiserat.

Gdisz — ut i. e. postquam.

Vynny — obnoxius.

XXXI: *Zgromadzon bandzesch* — colligeris.

Pozandaczy — expetere.

Doschpyalich — expeditorum B. *dospyaly*.

Pustho ostawily, vczynily — depopulati sunt.

Oczyszczon bandzie — lustrabitur.

V czyslo — summa.

Czugyq — excubant.

Policzona — supputata.

Narqcznycie — dextralia B.

Sponky na rankye ! — perichelides.

Rosmagytich rzemiasl — diversis speciebus.

Zawyasch — siclos B. *latow* ! (lotow).

XXXII: *Osswyeczona* — lustrata B. *schodzono*.

Zachowanczy — alumni B. *zchowanczy*.

Gothowy — expeditus.

Poscziguye — apprehendet.

Ossoby — occupabit B.

Naplodnyeisse — uberrima.

XXXIII: *Myedzie* — gades (Vulg. Cades. nazwa miejsc. XXXIII. 37) *Myedzamy* — finibus.

XXXIV: *Stronamy* — terminis.

Branyny — confinia, (ad Cadesbarne, unde egredientur

confinia ad villam nomine
 Adar) B. *branim?*
 XXXV: *Wpandzil* — impulerit.
Dobrze oglądale — ventilata B.
dobrzye oglądna — (ogładana?).
Owczarnye a. chlewy — caulas
 B. *owczarnya a. chlewy*.
Stajny — stabula B.
Vstawczie — decernite.
Schnacz — fortuitu.
Schasza ya wydawam — promulgo.

Deuteronomium.

I: *Wykladacz* — explanare
Potrzeby — negocia.
Vmyale — gnaros B. *umalye*
Sthorycierzew — centuriones B
storiczerzewnyky.
Thyschanczynczy — tribunos B.
tyszczewnyky.
Pyandzdziesthynczy — quingagenos B. *pyaczdzesathow(nyky)*.
Roszczal — distancia.
Sly — profecti.
Vstanowil schia — metatus.
 II: *Do przyszcza* — ad transitum.
Nazwana — reputata.
Vyschokye — procere.
W dzial — in partem.
 12 v. III: *Do schmyerczi* — ad intericionem.
Kazancz — vastans.

Zaworamy — vectibus.
Obuyesz — circumfer.
Plasth myoda — favum.
 IV: *Szlugy* — cultores.
Wyborna — inclita.
Duchowne obyczagye — ceremonias B. *dochowane! obyczagye*.
Twarz — forma (formam Dei non vidistis).
Mszcziczel — emulator.
Dziwy — portenta.
Podle modly — coram fano B.
Pustego — solitudinis.
Poschelstwa — mandata.
Kazacz — imperare.
Przikazacz — jubere.
Przedluznye — protolanter B.
przedwsznye — procellenter.
 V: *Zatwyerdzil* — pepigit.
Zmowa — pactum.
Nye ossobisch — non usurpabis B.
Wyelmoznosczy — magestatem B. *wyelmoszenstwo*.
Wlosthne — legitima B. *wlostna*.
 VI: *Sprawyedliwy* — emulator B. *sprawyedliwy mszczyczel*.
 VII: *Oschobny* — peculiaris B. *oszobny a. wlosny*.
Vynnycze — vindemie.
Nyczysta rzecz — spurciciam.
Obogyego poglowya — utriusque sexus B. *oboye poglowa*.
Glabmokosci, przednowe — abissi.
 VIII: *Strzesch schia* — cave.
Przebywaly — versabantur.

Nyedostatek — penuria.

Wyplywaya — erumpunt.

Myedzana ruda — eris metalla.

Schobye nyewyerz — intersticia mori.

IX: *Cziela danthe* — conflatile B.

Naboznye — simpliciter.

X: (Brak). B. *sczyesz* (scies) — dola (tibi duas tabulas).

Spogyl dla sciezegye — conglutinatius.

Vgyszczono — comprobatur.

Vyelikye rzeczy — magnalia.

XI: *Nauka* — disciplina.

Navyedzicz odzierzicz — invisere (quam i. e. terram Dominus Deus tuus semper invisit).

Ceschna — temporanea.

Legl by — accubares (accubueris). B. *lyegly* — accubarius.

Na prodze — super postes B.

Myedzie — termini.

Chily — vergit.

XII: *Listowathi* — frondosum B.

Wlodowal — possideas B.

Scharna — caprea.

Nagyesch schia — reficieris.

XIII: *Dziwoff* — portentum.

Taynye — elam.

Grob — tumulus.

XIV: *Bawola* — bubalum B.

Nye rzeszcie (rzeżcie) — non incidatis B. *nye rzeszyeze*.

Dzyky koziel — tragelaphus B.

Dziely na dwogya — scindit.

Krzele. pluthy — penulas.

XV: *Napomynacz* — repetere.

Poziczisch na lichwa — fenerabis.

Strawa — viaticum.

Stulisch — contrahes B.

13 r. XVI: *Swyantho* — solemnitatem.

Nye sacz — non plantabis B. *nye placz, a. nye sacz*.

Loszy, langv — lucum B. *laszv a. langv*.

Kazanye — pactum.

XVII: *Spossobv* — miliciam (coeli) B. *poszoba*.

Nyegiste — ambiguum.

Skazanye — sententia.

Vydanego schandv — decreto.

XVIII: *Pleczie* — armum.

Droby — ventriculum.

Vyesczczie — divinos.

Pycha — tumor.

Zrownasch — sternes.

XIX: *Czarodzyeynik* — maleficus, cultor demonum.

Krzywich prorokow — divinos.

XX: *Rowne* — equatum.

Zaschia postampowacz — *cedere*.

Bogyowal — dimicavit.

Nye poschwuyanczal — non dedicat.

Vzywal by — *ffungatur*.

Plodne — pomifera.

Smowa — fedus.

Vybogagyesch (wybojujesz) — expugnabis.

XXI: *Plonne* — agrestia.
Manzoboyczia — cedificus.
Nye prziczitay — non reputes.
Nyeposlusznego — contumacem.
Vydzial schą — vacat (comensationibus).

XXII: *Przikrą* — asperam.
Nagle — in preceps.
Powroszky — funiculos.
Wymowisch — obicies.
Oddana — desponsata.
Czirpyala — perpessa.
 XXIII: *Pothikacz* — occurrere.
Nagyaly schią — conduxerunt.
Vychod — locum.
Kolek — paxillum.
Schmyelnik — scortator B. *smylnik*.

Vitartymy — attritis.
Vyrzaczony — egestus.
 XXIV: *Proznowaczy bandzie* — vacabit.

Poschelstwo wskazane — necessitas iugis (nec ei quippiam necessitatis injungetur).

Nankanye — sollicitus B. *nakayą* — sollicitans.

Karmy — sustentat.

Rozwodne — repudii B.

XXV: *Proschil* — interpellaverit.

Mloczonego — triturantis.

Lono — verenda.

Myara — modius.

Vaga — pondus.

Zastampa — agminis.

Schiedziely — residebant.

Doliczony a. przemozony — convictus B. *doliczon a. przemozon*.

XXVI: *Vyekv* — in cartallo B. *na wyelv* !

Przeciwił schą — persequebatur.

XXVII: *Spogysch* — levigabis.
Wapnem — calce.

Nye z rownych kamyon — de saxis informibus.

Przeschedschi — transmissio.

Na ony strony — regione.

XXVIII: *Vyodrem* — estu B.
Rdzą — rubigine.

Vypuszczany schią — digeruntur.

Zmamyenym — amencia.

Na lyszczach — in zuris.

W przysłowya — in proverbium.

W powyescz — in fabulam.

Na myedzach — in terminis.

Nyesromyeslywscha — procacissima.

Oblązon bandziesch — obsideberis B. *oblezon bandzesch*.

Polega — cubat B. *w pologu*.

Na lodziach — classibus.

Nye othpusczy — non deferat.

13 v. *Plemyą* — fetus et prope in vtero consistens.

Vstawyczy — figere.

Czienkoszcz — tenera B. *dzeweczka czenką* — tenera.

XXIX: *Aby vmyrtwill* — ut feriret.

Ferio i. e. percucio B. *sczwir-dzaya* — ferio.

XXX: *Załoszczią* — penitudine.

Do progw — ad cardines.

W plemienyw — in sobole.

Aby schiā vymovil — ut cause-ris.

XXXI: *Kurwyl* — fornicabi-tur, idolatriabitur.

Rostyly — crassi B.

Slubylem — expollicitus sum B. *slubilsem*.

Wsdraznyly by — irritetis B. *wsdraznyly*.

XXXII: *Vrosczie* — concresecat.

Kropye — stille B.

Heyze — heccine.

Takly — hecne.

Na pustem goszczinczą — vaste solitudinis B. *na pustem go-stdzye*.

Ponākayqcz — provocans.

Z gyandrem — cum medulla.

Przechātne — meracissimum B.

Rosztıl — incrassatus.

Pomoga — opitulentur.

XXXIII: *Wzywıl schą* — or-tus est.

Na poslad — in talamo.

Zapandy — ventilabit.

Gyesdziecz — ascensor.

XXXIV: *Zuczmylo schą* — cal-ligavit.

Jozue.

Prologus: *Dług* — fenus, obli-gacio.

Roszdzelenya — distinciones.

Naklad — sumptus.

Nakrzywyoną raną — arcuato wlnere.

Karacz — carpere i. e. repre-hendere.

Stralamy y z gwyazdamy — sub astericis et obelis B.

Vlecz — incumbere i. e. insta-re (V. decrevimus... prophe-tarum explanacioni incumbe-re) B. *wlecz* — incubare.

Proscha — flagito B. *proszym*.

Przezownik — cognominarius.

I: *Stanow* — castrorum.

14 r. II: *Ve mrokv* — in te-nebris B. *w mroku*.

Nad lугy ! — in solarium (do-mus suae) B.

Pusdzierze — stipula B.

Omglely — languerunt.

III: *Vozny* — precones.

IV: *Na golosci* — super plana B. *na goliszną*.

V: *Bistre* — fluenta B. *bystrze*.

Semglalo — dissolutum B.

Zobrzezalyem — cum prepucio B. *z obrzaszkyem* — cute.

VI: *Trambyly* — concrepabant.

Przeklancze — anatema.

Przeklanth a. zaklanth — im-precatus.

VII: *Prawidlo* — regulam.

Zaschmączy — exturpet B. *za-mączył*.

Richly — pronus.

VIII: *Ponākayqcz* — exhortans.

Nye skorzisczil — non contraxerit.

Sbyram — congesto B. *smetawsye*.

Roszkazal — replicuit.

IX: *Vylozil* — differat.

Bidlyly — versabantur.

Na rowny — in campestribus B.

Lagwiczie skorzane — utres B.

Na drozne — ad viaticum.

Przischqznik — periurarius.

Viticanye — pictacium.

X: *Poczant* — cepisset.

Schmowyly schiq — federati sunt.

Pomocz — presidium.

Gonyl — persecutus.

Zadne — industrius extremos B. *zandne*.

XI: *Polnoczy* — aquilonis.

Zemdlisch — subnervabis.

Sluthowanye — clemencia.

XIII: *Dluywego wyekv* — pro-
vecte etatis (profectae).

Za pothokyem — trans fluenta
(Jordanis).

Vyvosky (! wioski) — vicolos
(viculos).

Vyesczbnycza — ariolam.

Podobno — verum.

Myasto spuszciale — urbs sil-
varum B.

XV: *Yanzykowy* — lingua B.
od zwoyakov — lingua.

Chilayancz schiq — tendens.

Schuchq — arentem.

XVI: *Daan dawayaczy* — tri-
butarius.

XVII: *Padly nynye* — cecide-
runt.

Rozmnozyly schq — convale-
runt.

Plonya — spacium B.

XVIII: *Wyqdnq* — marceo.

Lethnemv wyatru — afflatu B.

Przeciww mowyqczym — contra
linguam (maris) B. *przeciwyw*
satoku.

XXI: *Vczekanya* — confugii.

XXII: *Po gyednem* — singulos.

Rospostarl schq — incubuit.

14 v. XXIV: *Vyvolenye* — op-
cio B. *wlone* !

Komv mocznemv — cui potissi-
mum.

Mscziczal — emulator.

Vbyl — percussit (foedus).

Barzo — pergrandem.

Judicum.

I: *Karmye* — reliquias (cibo-
rum).

Pischmowe — litterarum (civi-
tas, nomen urbis) B.

Koschamy — falcastris B. *ko-
szatnik* ! (kosatych) — fal-
catis.

Wozy schirpowe — currus fal-
cati.

II: *Vdzwyrdzicze* — feriretis
(foedus).

IV: *Gyedlcze* — capulus B. *ge-
dlcze a. rakogyeszcz*.

Podle — circiter.

Skoczil — desiliens.

- V: *Czeszicz schią bandzie* — psallam.
Po drogach bladnych — per calles devios.
Nyeprzeschpyeczenstwo — discrimen.
Sklonyony — corpore sequente.
Przepaszcz — baratrum.
Kapaly — distillaverunt.
Dobrotha — clemencia.
Vyelkyey mysly — magnanimum.
W bany — in fiala.
Przesch mysly — exanimus B. bezmysla.
Rutilant i. e. coruscant B. klwta — rutilat.
 VI: *Vyvyecz* — producere.
Porambil — succidit.
Qwithne — illucescat B. *wswynne*.
Na gumnye — in area B. *na gwmnyskv*.
Vidavyenye — expressio.
Vyedercze — concham B.
 VII: *Jucha* — jus B.
Lokacz — lambere (aquam) B.
Kolano — poplex.
Rozno lezely — fusi jacebant.
S korzenya — terre funditus.
Klaskacz — complodere.
Pod vyvalem brzegv — crepidinem.
Vzyvayczie — ocupate (aquas) B. *oszczoczy* !
 VIII: *A beni ! malo, a blyzv thego* — et prope (vim inferentes) B. *ha bez mala a. a blysu tego* — et proprie !
Grono — racemus.
Starnało schą — comminuit (vires).
Z byodri — de femore.
 IX: *Z modly* — de fano.
Kv ostrzozy — ad ramnum.
Napornye — certatim B. *naporzath*.
Zlomek — fragmen B.
Vgodzila w glową — illisit caput.
 XI: *Lupyesch* — latrocinium.
Zmowcza — mediator.
 15 r. *Schąschieczstwo* — confinium B.
Gyednacz — arbiter B. *vcladczą* — arbitri.
Z druziczamy — cum sodalibus B. *s drusynamy*.
Zastampy thanczew — chorus.
 XII: *Schwada* — sedicio.
Obyegly — occupaverunt.
 XIV: *Prziczina* — occasione(m).
Rostarga — discerpet.
Royg — examen.
Druzba — paranifus.
Swathom — pronubis B. *swathem* — prominus.
Czeluscz — maxilla.
 XV: *Rzisko* — stipula B.
Wybyerzą — expetam i. e. exigam.
Lysthy — sura thibiale B. *list* — sura.
Policzek — mandibula.

XVI: *Z wyerzeyamy* — cum postibus B. s. *wyzerzenym* !

Disce i. e. stude. *Twadimy* !
powrozamy — revinceis ! funibus B. *wzwycz powroszy*
twardimy — disce nerviceis funibus.

Z rozmyerzonimy — humentibus (funibus) B. *sirowymy*.

Kandziolowe — stupa torta.

Zwyqzac — vinci (vincire).

Cum licio i. e. congregatione crinium B. s. *bydłanyczą* (por. cz. bidelnik — stab im Webestuhle, pręszlica).

Nymoczny — infirmus.

Omgla — defecit B.

Na mały czasch — parumper.

XVIII: *Nyedaleko* — haud procul (błędnie napisano: hauti. e. procul).

Kykyecz a. chicziecz — ediculum B. *chiszek*.

Blyską były — aderant.

XIX: *Mynąły* — transierunt.

Zasłal — occubuit (sol).

Z brziemyenyamy — cum sarcinulis.

Ozo schiā ma stacz s tego — quo facto opus sit B.

XX: *Grzech* — pyaculum.

Gospoda — diversorium.

Były schā — certaverunt.

Krzicziely — bachati sunt.

Chilyl schiā — ferebatur.

Schik — aciem B.

Roczny — annuarius.

Proschāncz na pomocz — obnixus.

Obczāzony — onustus.

Napornye — inobnixe.

Ruth.

15 v. I: *Dostanyeczie* — sortiture estis.

Starzale — confecta (sum senectute) B. *starzele*.

Stwardziony — obstinatus.

Othiydā — abeam.

II: *Praszmo* — polentam.

Zamysla chitrego — de industria.

Opatrzā schiā — providebo.

III: *Przyprawcyonimy* — cultioribus (vestibus) B. *przyprawyanye*.

Podle stoga — iuxta atrium !
 B. *podle stogā* — iuxta acervum.

Konyecz — exitum.

Wyacz — ventilare.

Lanknāl schiā — expavit.

IV: *Sbycz* — tollere.

Sławnye — celebre (nomen).

Dochowa — enutriat (senectutem).

Pyastunka — gerula.

Poschiel — gerulus.

Elementum dicitur littera alphabeti *przodek* vel *zyvyol* sicut aer, aqua, ignis et terra.

I. Regum.

Prol. Podle — confinis.

Lidzba — census.

Schnowany schiā -- texuntur i.
e. componuntur B.

Rosdzial — incisio i. e. partitio seu distinccio.

Rozdzialy wirschowe — incisiones i. e. metrorum divisiones, distinciones B.

Ossandzon gyesth — comprehenditur i. e. ostenditur (vox humana).

Schwyanthe pischmo — sancta scriptura.

Narzekanye — Emoth (zam. Cinoth, liber Sanctae scripturae).

Stary — priscus.

Yawno — coram.

Nyewymozony — indefessus.

Lepka — galea.

Vbrany — armatum.

Zaczmyale pysma — apocrifum i. e. obscura scriptura.

Mowczia — locutor.

16 r. *Rosczoslymy vsty* — rapido ore B. *wsczeklymy*.

Varczā — deseuiunt B.

Lyczienye — supputacio.

Bissior — bissum.

Czirwyony postawyecy — coccinum B.

Goranczosc — ardor B. *goranczosc* — (z przepuszczonem: ardor, i dlatego to słowo dostało się pod: coccinum *czyrwon*y *postawiecz goranczosc*).

I: *Zawarl* — concluderat.

Lono — vulvam.

Pelna wyna aut *pywa* — temulenta (Anna) B.

Poziway — dirige (digere).

Gymesz schiā opyla — (vinum) quo mades.

Po nyekyelko dny — post circulum (dierum) B. *po nyekyelko dnyech*.

Powschidny — jugiter.

Ostawicz a. odschadzicz — ab lactare B.

Na schiedle — super sellam.

II: *Nyestateczny* — infirmi.

Obrosłky — cardines (terrae).
B. *obrasłky*.

Vmyłknā — conticescent.

Haczky o trzech zambyech — fuscinulam tridentem B.

Za thā wmoWyonā obyathā — pro fenore B. *za thā wmoWa obyethā*.

Nogā — calce.

Vkaschiā — precipiam (brachium tuum) B. *vkasim*.

III: *Zaczmyli* — caligaverant (oculi).

Nyeprawye — indigne.

Wsznanczacz banda — tinient (aures).

Swanthne — hostia.

Gothowem gyest — presto.

IV: *Byeg* — passum.

Przed wczorayssim dnyem — nundius tercius.

Vchowa — salvabit.

Przestarzaly — grandevus.

Bacza — animadverto.

V: *Wslathka* — natium B. *vy-latka* — naturi !

Vyskыtayancz schia — promi-nentes B.

Vyczie — ululatus.

Szlaly — ebullierunt B. *slaly szą* a. *zebrały* — epulie-runt !

VI: *Dostoyne bogy* — divos (di-vinos) B. *modlebnych bogow.*

Slathky — anos B. *slatkow* a. *poslatkow.*

Opuszczaly — demolite.

Czielne, czielanthne — fetas B. *Czelne* a. *czelestnye* !

Obyath — holocausta (holocau-stum) B. *zaszoną obycz.*

VII: *Pogrzima* — intonat B. *pogrzmyal* — intonuit.

Gromen ! — fragore.

Lom — fragor B.

VIII: *Masczynyczie* — vngwen-tarios, ubi unguentum repo-nitur.

Kvcharky — focarias B.

Slugam — eunuchis.

Pyekarka — panifica, que pa-nem facit.

IX: *Od ramyenia* — ab hu-mero.

Przewyschal — eminebat.

16 v. *Lotha* — stateris B. *lo-tow* — stateres.

W komorze — in triclinium B. *w komorą.*

Postoy maalo — subsiste pau-lisper.

Stanowyenye — stacio B. *sta-nowycze.*

Gansly — tibia.

Zastamp — cuneus.

Powycz — indica.

Vrazil — tetigerat.

Bronycz — salvare.

XI: *Vranya* a. *vczynya* — feriam.

Zbawyenye — salus B. *spro-szczenye.*

Otczepył — incaluit B.

V yatrzeynyeyschem, w czmye— in vigilia matutina B. *v czu-czenye yvtrzyeysze.*

XII: *Przed wamy stogya* — pre-sto sum.

Nye rozgnyewayczie — aspera-batis.

XIII: *Vystrzegly* — caverant.

Schekaczka — sarcolum.

Przitampyone — retunse (retu-sae).

Otrzek ! — acies (vomerum et ligonum) B. *ostrzek.*

Vydl o trzech zambyech — dri-dencium ! B. *wydlly o trzech ząbyech* — tridencium.

Asch do sbiczia — usque ad stimulum B. *asz do stpycze* a. *ostną.*

XIV: *Schaby* — scopuli.

Lazancz — reptans B. *lysacz.*

Laz — saltum.

Wyelkym zaprzyszchazienym — iureiurando.

- Omglał a. vstal* — defecerat.
Przestampilyście — prevaricati estis.
Besch wschego odwyedzienya — absque retraccione.
 XV: *Opuszcziz* — demolire.
Zagubyly — demoliti sunt.
Coroną, wyczaznoszczą — fornicem triumphantem ! B. *coroną vczeszną* — fornicem i. e. arcum triumphalem.
Thakyesch prawye — siccine B.
 XVI: *Poschilam schiā w mocy* — exagito, recreo.
Valeczny — bellicosus.
 XVII: *Nyeprawego lozia* — spurius de patre nobili et matre ignobili.
Przelbiczia — cassis B. *przelobyczą* !
Raczisko — hostile B.
Jak nawoy — sicut lixatorium texancium.
Lothy — siculos.
Przeciw bogyą a. korv — contra falangas B. *przeciw sborw.*
Myara — ephi.
Dzieschancz schirow — decem formellos casei B.
Obly. glathky — planus, politus, rotundus B.
Zastampow — agminum.
Proczia — funda B.
 XVIII: *Vderzil* — misit (lanceam).
Postampyl — declinavit.
Starosth — tribunum.
Na zagubyenye — in scandalum.
Swadziebnych darow — sponsalia B.
Czeluscz — mentum B.
 17 r. XIX: *Przesz vrazią* — casso vulnere.
Shuga — domesticus.
Kath — apparitor, magister occidendi, lictor.
 XX: *Nyestan schiā tobye* — absit a te.
Dobrze wye — profecto scit.
Wschak — quinimmo.
Gothowy schiā — kalende sunt B. *godzye szą.*
Swyathne obyathy — solemnes victimae B. *svyātne obyeczy.*
Wmysl — sentenciam.
Po zagyatrznyeyschiem dnyą — perendiem (perendie) B. *po zayvtrzeysem dnyv* — paren-dine.
Zaprzschagowaczy — deiactare (dejerare) B. *zaprzyszyszgowaczy* — deiectare.
Oschiewiczziło ! — illuxit (cum illuxisset).
Znanye — obnixē.
Zmovyenye — placitum.
Chilyl schiā — vergebat.
 XXI: *Bochienczow* — (quinque) panes.
Pospolythe — laicos.
Nye myslily o nyewyastach — si de mulieribus agitur.
Od trzeciego dnya — nudius-tercius.

O drzwy schiā tlukl — impigebat ostio B. *od dzwyrzy szā tlukl* — impigebat in ostio. (impigebat in ostia).

Wsciekli — furiosi.

Padayvncza nyemocz — epilepticus B.

XXII: *Obczāzieny czudzim sbōzym* — oppressi ere alieno B. *Na poschadczie* — in presidio B. *na poszaczczye*.

XXIII: *W komzy* — ephoth lineo.

Luthowalyszcze myā — doluistis B.

Oblegly — cingebant.

XXIV: *Dzywokymy kozly* — ibicibus B.

Navisse skaly — abruptissimas. *Y thi schamy thamo byegacz mogv* — pervie sunt (petrae solis ibicibus perviae sunt).

Podolek — oram.

Pomazianczewy bozemv — cristo Domini.

XXV: *Othplathā* — vicissitudinem.

Aby pozdrowyly — ut benedicerent.

Wsgardzil gyest gymy — adversatus B. *wsgardzydyl ! gyest nymy*.

Dwye myerzie — duos utres.

A pyancz myar byaley mākyl — et quinque satas polente B.

Vyna schuchego — ligaturas quinque fasse (uvae passae).

Darek — benedictionem B.

Thoczicz schiā bandzie — rotabitur.

W szmanthek — in singultum. *Na zaloszcz duschnā a nagorzenyā* — et in scrupulum B. *a na gorzenye a. na zaloszcz dusnā*.

Wyosla figowe — massas caricarum B. *wyoslow figowich*.

Az do pssa — usque (mane) mingentem.

XXVI: *Paduchi* — latrunculos B.

XXVI: *Myaszgy słomek* — fragmenten.

Figow — caricarum.

Vderzilischmy — erumpimus.

Gnal — minavit.

XXVIII: *Rynyerz* — armiger B.

Prziwodzanczy kv balwanom — illudentes michi.

II. Regum.

I: *Z bronyenya a. pobyeczia* — a cede.

Polegl — incumbebat B. *wspolek*.

Zaponyeczia — armillam.

Nalepsy — inelyti.

Od thuka — ab adipe B. *othōkv*.

Okraschie — cultui B.

Kwyelenye — carmen B.

Na rostanyach — compitis B.

II: *W straschidlech* — in in-

- guine B. *w trzeszilech* (w trze-
slech).
- Postawiali* — subsistebant.
- Pochodzona* — lustrata (omni
Bethoron).
- III: *Swar* — concertacio.
- Schloesz* — eregione (?) i. e. ma-
licia.
- Laska schiä podpyrayacz* — te-
nens fusum B. *Laska szá
podpyraya.*
- Fusum secundum Papiam est
asser quo leprosus percutit
quando panem *Klesczky*.
- IV: *Slawathna* — reputata B.
*W dzien byaly gorący, w squar-
ny* — ferventi die.
- Quinquennis i. e. quinque an-
nis B. *w pyączy lyeczech.*
- V: *Doyanth nye zagladzisch* —
nisi abstuleris B.
- Twirdzey* — arcem B. *czwirdzey.*
- Rynny, zloby, przikriczia, virz-
chi* — domatum fistulas.
- Roslozyly schiä* — diffusi sunt.
- Obyeziecz* — girare.
- VI: *Targaly* — caleitrabant.
- Zamowy* — testamenti.
- Wyeschielw* — in iubilo.
- Poszkakayacz* — subsilientem.
- Po skybye chleba* — colidriam
panis B.
- Povyeschil na ramyenyä* — ar-
migatis.
- VII: *Vyzagnäl schem !* — am-
(o)ueo ! B. *sagnol sem* — a-
movi.
- VIII: *Poddany* — jugalis.
- Gymyā slawathne* — frenum
tributi, nomen divulgatum B.
yamyä ! slawatne.
- Vkorzil* — humilavit.
- Zylä podrzazal* — subnervavit.
- Pobral* — subegerat.
- Zienskym pyscharzem* — a com-
mentariis B.
- Na(d)strzelniczi* — super Cere-
thi B. *nath strzelczy.*
- Schamostrzelnyky* — et Phele-
thi B. *na samostraky !*
- Swadziebne dary* — sponsalia.
- Czaschi czagyäczie noczy* (czasy
czujące noczy) — excubie.
- Pyscharz* — scriba B. *canczlerz
a. pysarz.*
- IX: *Rodzina* — cognacio.
- Vstaviczyne* — jugiter.
- X: *Przepital* — investigavit.
- XI: *Vysly rok* — vertente an-
no B. *wsyrok !*
- Oblegly* — obsederunt.
- Po ziemy krolevey* — in solario
B. *po szyemy krolewy.*
- Slomek zarnowa* — fragmen.
- Vyday schand* — responde mi-
chi iudicium.
- XII: *Goszewy* — peregrino.
- Wylmy yawne* — solucio hu-
ius (in oculis solis huius).
- Schiepczqncz* — mussitantes.
- Nawrocicz* — revocare.
- Waga* — talentum.
- Pyla* — sarra B. *trä pylä* —
saro.

Bogyewalem — dimicavi.
Oblamał — circumegit.
 18 r. XIII: *Polasch schia* — cuba.
Czynny schia nyemocznym — llan-gworem simulat.
W dlugyey schukny — in talari tunica.
Truchlyvy — contabescens B. *truchleyszy*.
Pygyany — temulentus.
Wsglandacz — speculator.
Blandną drogą — devio.
Vsmanthliwy — lugubri.
 XIV: *Vysluchay myg* — salva me rex B. *wysbachay* !
Aby nye ostala — ut non supersit.
Vyna — iniquitas.
Rosplynyem schia — dilabimur.
Poschwyanthna obyata — sacrificium.
Abich schia przichyliła — ut verterem.
Czieschną — hebentem messem.
 XV: *Ponakal* — sollicitabat B.
Zamysło — causam.
Owschem — penitus.
Przipandzon — impellens.
Opyracz — ocudere.
Dwyema drogama — clivum B. *dwoyama drogą*.
 XVI: *Yagody schuchego vyna* — uve.
Sehto zwyaszkow — centum messis.
Zdlawyonych figow — palatarum.

Zywacze — animam.
Pod gorą — pro iugum B.
Podgyedly schobye — refocillati sunt.
Poschledny — parvi.
Poganbycziel — ffeclarius.
 XVII: *Skazone* — desolatum.
Wrodzienym — natu.
Kamyonek — calculus B.
Acz schia szna nye rozmisli — ne forte absorbeatur B.
Poschielstwo — nuncium.
Richlym skokyem — concito gradu.
W schwem dworze — in vestibulo suo B. *w swem dworze a. w przyszczechu*.
Yako krupy yaczmyenne — quasi siccus B. *yako krupy yaczmyenye* — quasi siccus (quasi siccans ptisanas).
Poszczelne rucho a. kobyercze — capacia ! B. *poszczelne rucho a. kobyerz* — tapecia.
 XVIII: *Gansczy* — condensatur.
Gromady — acervum.
Chorangyew wyvyeschil — excreverat titulum.
Vyglandacz — speculator.
Na obroną ! — in fastigio porte B. *na broną*.
Znamyonagya — contemplor.
Gansty — consensus.
 XIX: *Przepuszczy* — et hoc addat.
Gwaltem — irrumperes.

Aby przewyedly — et traducunt
(ut traducerent).

Cziemą schią czynycie przeciwny
— cur effieimini in satan.

Oschiodla — sternet.

Na przebithkach — in castris.

Thym othplaczenym — hac vi-
ciissitudine.

Schwarzil schią — certabat.

Przechodzięna — deambulato-
ria B. przechody.

Poddany — adiectivi.

Pewne — fixum.

XX: *Schwadlypy* — belial.

Sczygacz — persequere.

Skowan — fabrefactus.

Czieluszcz — mentum.

Postawyl — subsisteret.

Chezał — moliebatur.

Brany m bronnymy ludzmy —
municionibus.

18 v. XXI: *Vstawnye* — ju-
giter.

By nye zabyli — ne perime-
rent.

Ocziszczenie — piaculum.

Zgwałczil — oppressit.

Gdy vstal — deficiente autem
dauid.

Vazylo — appendebat.

Myarky — uncias.

Vschilovanye — nisis.

Na pomocz — presidio.

Postawczewy a. aramyentowy —
polimitarius.

Naschadziszcie — hostile.

Sbyly schią — ceciderunt.

XXII: *Schtloczona* — conquas-
sata.

Schieyacz — eribrans.

Stwirdzenie — firmamentum
B. szczyrdzenie.

Przeskoczą — transilium B. prze-
skoczem.

Zrownal — complanat.

Glozny — tali.

Splywały — defluerunt.

Pomazanemv — cristo.

Slub napelną — compingam.

XXIII: *Organnyk* — psaltes B.
organnek.

Slubyono — constitutum.

Oltarznik — psaltes B. szolta-
rznik.

Vczynil — iniret.

Dokand mogl myeczem ruschaczy
— et obrigesceret (cum gla-
dio) B. dokath mogl myeczem
ruchaczy.

Na stawisko — in statione B.

Schoczewiczą — lente.

Na poschatezie — in presidio.

Obyetowal — libavit.

Godne wydzienie — digna spe-
ctacio.

Nye prziorownal schią — parie-
verat (non pervenerat).

Thaynym — auricularium.

Nacziencziyssi — tenerrimum
B.

XXIV: *Przisporzi* — adaugeat.

Leschne dany — indagii silve-
stria (in Dan silvestria).

Po myedzach — prope menia

(transierunt prope moenia Ty-
ri) B.
Schodziwshi — lustrata i. e.
 circuita (universa terra).
Volnye — optio (trium tibi da-
 tur optio).
Vznamyonal — advertit (ani-
 madvertit).
Kazy — cassatur (cesset inter-
 fectio).
Schmylowal schiā gyest — re-
 propiciatus (et propitiatus est).
Zabronyone — cohibita (cohibi-
 ta est plaga ab Israel).
Darowane — gratuita.

III. Regum.

I: *Pyastugye* — foverit (ut fo-
 veat) B. *przestuge* !
Podnoschil schiā — elevabitur.
Navissa stoliczia — sublimia
 solia.
Schebranye — tumultus.
 II: *Bandziesch myloschiwy* —
 reddes graciam.
Prawa przyschanzonego — jus-
 iurandum.
Swyadomo — conscium.
 III: *Przylączil schiā gyest bli-
 skoscą* — coniunctus est af-
 finitate.
Taynye przemislicz — suppu-
 tari.
Od polnocznego mylczenya — in-
 tempesto noctis silencio B.
o polnocznego mylczeną.
W gyaschny dzien — clara luce.

IV: *Włodarze a. rzantczie* —
 prefectos B.
W moczy — in direccione.
Pastwy — pascuales B. *pasny.*
Ptastwa domaczego — altitium
 (avium) B.
Voznich — curialium.
Slawanthny — nominatus.
 19 v. *Powyesczy* — parabolas.
Skladanya — carmina B. *ska-
 zanye a. skladane.*
Rozeznauala — disputavit.
Plozow — reptilium B. *klusza-
 wych a. po zemi plosow.*
 V: *A nye gyest przeciwnik* —
 et non est sathan.
Iodlowy — abiegnus.
W korabyech — in ratibus.
Przistaną — applicabo.
Myara — cadus.
Schmova — iudicio.
Cziesle lamyjące kamyenye —
 latomorum B. *czesly a. lama-
 czow kamyenya.*
Szczosaly na cztirzi granye —
 dolaverunt quadram.
Mvrazze — cementarii B.
Nastawyagujące vstawiczyne —
 imminenta (imminentia) B.
nastawyjące vstawycznye —
 iumincta.
 VI: *Seynicza* — porticus.
Krziwogranne — obliquas.
Modlebycze — oraculi.
Myrmna — trabes B. *byrmna
 a. trami.*
Aby schiā ne wyskitaly — ut

non hererent B. *aby szą wnye-
wyskityły.*

Powloky poyrzednyey — lateris
medii.

Okraggyem — per cocleam B.
okragem wschodw.

Sklep, oblok, podnyebye — la-
quear, testitudo camere, que
alio nomine dicitur lacunar
B. *sklep a. oblok podnyebye-
nya.*

Ritke — tornaturas.

Vynykle — eminentes (caelatu-
ras).

Było oblozono — vestiebatur.

Przibil skrzydlisce — affixit la-
mina (laminas).

Skrzydla — ale.

Drangy — torno B. *drugy !*

Vypuczone — prominentes B.

Podvogye — postes.

Malowane a. wydłubane riczie
— anaglifia B. *wydłubane
rziczye !*

Vyrazone a. vyschadle — pro-
minencia B.

Kv obyema stronoma — altrin-
secus B.

Na cztirzi grany — quadrato
opere B.

Podluk prawydlu — ad regulam.

Vczosanego a. vgladzonego —
politorum.

Pospolytich rzeczy — vtensili-
bus B. *poszytynych rzeczy.*

VII: *Przechody* — deambulato-
ria.

Przeciwo schoby — e regione
(se respicientes).

Stolecz schandowy — tribunal.

Schiedmyori — septenna (se-
ptena retiacula) B. *syedmyori*
— septima.

Schadky — reciacula.

Okolyła — cingebat B.

Ryczie — sculpturam.

Dawnych skladaczow — histo-
riacorum B. *dawnych.*

Nakrzywyonego — repandi (lilii).

Lilye — lilii.

Myal — batos (capiebat).

Slupy — bases.

Od polv rithe — interasile (in-
terrasile).

Myedzya klanky — inter plectas
B. *myedzy oklanky.*

Vandzidla — lora.

Ramyona — humeruli.

Riczie — varie celature.

Pol drugyego — semis B.

Oschy — axis.

Pyasta — cantus.

Spiczie — radii.

Pyasty — modiol.

Coritho — linter (luter).

Przibithe — appositus.

19 v. *Lothy panwy* — lebetes
et scrutas (sentras) B. *kotlow
a. panw.*

Wandy — hamulos.

Zlota pyana — auricalcum B.
szlotą pyaną a. mosząc.

Dzbany — idrias B. *czyebemi-
cze !*

Kleszky — forcipes.

Haczky — fascinulas.

Schiezegye — cardines.

Kragye — labium.

Grzebicowye a. goździky — sal-
tus.

Konwye — cannuſas B. *canwye* !

VIII: *W kſchążiczą lystopadzie*
— in mense bacaron B.
w myeszączu listopado — in
mense batharan (in mense
Ethanim).

Bez myari — absque estima-
cione.

Zawori — vectes.

Spadnye ly — aversa fuerit.

Poklynanye — imprecacio.

W koſcziele — in firmamento.

Wyſtawyenya — in decretis.

IX: *Zakonne* — legitima.

Tho ly ſchą — heccine.

Nyeluba — Thabulis i. e. solet
diſplicere (Chabul).

Zapalal — adolebat.

Korab — classis.

X: *Na trudnych gadkach* — in
enigmatibus B. *na trudny ga-
dkach*.

Nad mytem, nad maclem — su-
per vectilia (super vectigalia).

Vagow — vagos (?).

Pulcle — peltes (peltas) B. *pu-
klerzow*.

Stool — tronus.

Polne figy — siccomoros.

Ridzie — a stilgeo (?).

XI: *Oddal* — delegavit (ter-
ram).

Przepaszcz — voraginem.

Dobrey vrody — bone indolis
B. *dobrey vrody a zaloszenya*.

XII: *Vygnanyecz* — profugus.
Povolisch — cesseris.

Lagodna — lenia (verba).

Ostrymy myothlamy — scorpio-
nibus B.

Omamyl — aversatus.

Modlebnye — fana.

Othnowyl — suscitaret.

XIII: *W poschelstwye, w mowye*
— in sermone.

Oschiodlayczie — sternite.

Sch szwyatha oblicznoschy — de
superficie terre.

XIV: *Powye* — judicabit.

Rozwyegye — ventilabit.

Lassy — lucos B. *laszy modle-
bne*.

Ponoczowal — excubabat B.

Chowadlnyeczia, spizarnya — ar-
mentarium.

Struga a. rura — aqueductus
B.

20 r. XV: *Nyevstawiczne, znye-
wyesczale* — effeminatos.

Myerzoney modly — priapi.

Wyſchokoszcz — Rama.

Przeſtal — intermisit.

Skutkow — verborum.

W wczinkach — sermone B.
wczyka !

Przeciwił ſchia — insidiatus.

Poszga — succidam.

XVI: *Pygyany* — temulentus.

Przemogl — prevaluit.

XVII: *W oleyowem dzbanw* —
in lechito (lecyto).

Gospodyny — mater familias B.

Dichanye — alitus.
Iako schą żywyą — sustentor.
 XVIII: *Zachowaczy* — salvare.
Nye podmyeczą — non supponam B. *nye podneczym*.
Wyelmy dobra rzecz — optima proporeio B.
Skakal — transilibat.
W tajnem myescze — in diversorio.
Kosczienky — lanceolis B. *co-stzenky*.
Obroczył wodą — fecit aqueductum.
Yako dwyema brosdoma — quasi per duas araciunculas B. *iaco dwyema broszdomyą*.
Zamroczyły schią — contenebrati sunt.
Gymye — occupat (occupet).
 XIX: *Po tobye* — pre te.
Wyatr — spiritus i. e. ventus.
 XX: *Znamyonayączye baczenie* — animadvertite.
Nye odpowyyedzałem — et non abnui.
Odpaschany — discinctus.
W naucze — in sciencia.
Za szczescie — pro munere i. e. fortuna.
Wzł — levavit i. e. cepit.
Zmyrzil schią — pepigit fedus B.
Przepaschany — accinctus.
 XXI: *Slawanthnoszcz mocy* — autoritas B. *slawathnosczy a. mocy*.
Przipuszcz — submitte.
Oddalesch schią — venumdatus.

Zarzuczonego — clausum.
Podobnyey — comodius.
Wandzidla — habenas.
Slachetnyeissi — optimates.
 XXII: *Vrzandniczka* — eunuchum B. *vrodnika*.
Skuthkow — sermonum, verborum.
Kv grzechu przywyodl — peccare fecit.
Rosproschisch — ventilabis i. e. dissipabis.
Vozatarzewye — aurige B. *wozatarzewy*.
Przenyeschony — perferor.

IV. Regum.

I: *Wyczierzadlnya* — cenaculum B. *wyczerzadlny*.
Postawily — figere.
Potampyacz — despiciere.
Przes kamyen a. presch okna — per cancellos i. e. per fenestras.
 II: *Vycher* — turbinem.
Vedmgl ! — involvat sufflat B. *zval !* — involvat.
Poslyczie, vsypcze — mittite.
 III: *Ganczcza* — psaltem B.
 20 v. *Brzeg* — alveum (torrentis).
Zamotali — obturaverunt (fontes).
Poburzily — irrupent ! B. *oborzily* — irrumperent.
 IV: *Dluznik* — creditor.
Przestal — stetit (oleum).
Stawyl schią — divertebat.
Stolyczia — sellam.

Nye pitay schiq na tho — ne queras.

Nowe gody — calende.

Ziewnało — oscitavit.

Gorzkye lyscze — collinquantidas (colocynthidas) B. *korz-ske lysczye* — collicidas i. e. herbas amarissimas.

Nowego zyta — primiciarum.

Acz bandziesch żyw — vita comite i. e. si vives.

V: *Blogoslavienstwo dacz* — benedictionem dari.

Dwoye kary a. gyedno kole — duorum burdonum et burdo est animal natum ex commixtione equi et asine B. *dwoye karri a. yenokoly*.

VI: *Potrzebne drzewo* — singulas (materias de silva) B.

Zastal — preoccupavit.

W tainyczi — in conclavi.

Wyrteł — cades i. e. mensura.

VII: *Pod gyednym pyenyądzem* — vno statere.

Przedchi — cataractes B.

VIII: *Namyothi* — castra B. *czwyirdze*.

Poschlanye — stragulum.

Navyedziez — invisere.

Alys wschitką twarz zlzamy zmocził — usque ad (suf)fusionem vultus.

Thluka — elido.

IX: *Zastamp* — globum.

X: *Groznye* — insidiose.

Nasladownykom — cultoribus.

Chisky — latrinas B. *kliszky*.

Chitrze — studiose.

Pyastunka — nutricem.

XI: *Sch szieny* — de triclinio.

Do wagrodi — conseptum (septum).

Schienenycze — et edis.

Wczysly schiq — impegerunt B.

Grzmyenya — a strepitu et tumultu.

XII: *Poganszkich modl na gorach* — excelsa.

Nye zagubyl — non abstulit.

Z dobrowolenstwa schercza swego — arbitrio cordis sui B. *s dobrowolyenstwe szyerczą swego*.

Oprawyl — instauraret.

Strzechi nyeprzicrite — sarta tecta B.

XIII: *Schipem* — iaculo B.

Prze schmowy — propter pactum.

Lasch, paschieka — lucus B. *paszyeką modlytebna*.

XIV: *W dole scholnem* — in valle silvarum (salinarum) B.

Pokuschmy schiq — videamus nos.

Pyrza — carduus.

Wlozil — induxit.

Zalogy — obsides B. *slachetne siny w zalogw*.

Lotem — sielo.

XV: *Straczona* — libera i. e. privata.

XVI: *Klęcza* — frondosa i. e. florosa.

Rithe slupy — celatas bases.

Vodnego nadobnego — luterem.

Podlozoną — stratam (stratum pavementum).

Schkrzynya — Musach i. e. archam B. *krzynya*.

Przyczynil — (ingressum regis exterius) convertit (in templum).

21 r. XVII: *Zgyezdzil* — per vagatus.

Pogubyl — consumserat.

Vymyotal — transtulerat.

Duchowne obyathy — ceremonias.

Zakonne vstawyeny — legitima.

Panstwamy — dominacionibus.

Nye gyescz — non escar.

Zatracyl — abstulit.

Roskruszil — ut demolliret.

XVIII: *Polegny* — incubuerit B. *wspolegny*.

Potampna rzecz mowyl — exprobraret.

XIX: *Stworzilem* — plasmavi.

Zawyeschia — ponam.

Dobrowolny — sponte.

Zelus i. e. ira B. *szaburzenye*.

Smarsczonym noschem — corrupto B.

XX: *Vsdrowylem* — salvavi B. *vsdrowyl szem*.

Vyeko — massam.

Lekarstwa — pigmenta i. e. unguenta B. *lectawarze*.

XXI: *Guslil* — ariolatus est.

Czynil — observavit (auguria).

Wyesczy — phitones (pythones) B.

XXII: *Mystrza* — scribam.

Czieslam — tignaciis.

Murarzem — cementariis.

Lomczam kamyenya — lapicidis.

Nye lyczancz — non suppuctando.

Sgromadzisch — colligeris.

Sgromadzily — conflaverunt.

XXIII: *Odnowyly* — suscitarent (verba foederis).

Daan wrok — multam. multa enim dicitur vindicta (multam).

Aby dobyl — oppugnaret.

Zlothnika — inclusorem B.

Viczangal — exegit.

Dal — protulit.

Slamal — concidit.

XXV: *Podstawky* — bases.

Kothky — trullas.

Chocholky — capitella B. *chocholky a. makowycze*.

Sluga — eunuchum.

Vstawyl — prefecit.

Przemyenyenya, przesczia — transmigracionis.

Zytho — annonam.

Przesch prziestanya — absque intermissione.

I. Paralipomenon.

21 v. Prol. II: *Poruschona* — corrupta (translatio).

Nyepowolny — dissenciens B. *nyeposwolny*.

Liber apocrifus, cuius penitus auctor ignoratur sed veritas patet etc. non recipit *Gynne przicladanye czynaczi*.

Nyewyprawne schmysly — inextricabiles mores.

Zmyeschanye — silvam (nominum).

- 22 v. I: *Pawłoką byala* — bysso.
 II: *Bogyewaly* — dimicaverunt.
Przenyeszenya — transmigrationem.
 IV: *Pogyal* — accepit.
Thurodzicz — indigena.
Vyeliką moczv — magno.
 VI: *Stanow* — castrorum.
Poraczon — creditus B. *poraczon* — creditor.
Wlodaly — preerant.
W panvy — in sartagine.
Prazono — frigeatur.
Poschwanthny — panes propositionis.
W posfathnich komorach — in exedris B.
Kromye wlosczy — eregione.
 VII: *Zabyl* — concidit.
Poschwyanczili schiq — confirmaverunt.
W modle — in fano.
 VIII: *Dobyl wesze* — cepit arcem B.
W strzelnydzi — in acie.
Na poschatcze — in presidio B.
na poszandze a. na poszadzcz.
Z laszką — cum virga.
 IV: *Roda* — indolis.
Vyune grona — pallata.
Schuschone vyno — uva passa B.
 X: *Na gorą* — ad collem.
 XIII: *Gnaly a. vysly* — minabant.
Buyala — lasciviens (bos) B.
Nachilyly — reclinaverunt.
 XIV: *Zastampowye* — castra.
 XV: *Vsnayacz* — concrepantes i. e. agnoscentes B. *wznacz.*
Kv spyevanya — ad precipitandum.
Slothkye pyenye, pyeszny — melodiam B. *stothkye pyeszny.*
Sczywerdzil — (bez glosy łac. constituit).
 XVI: *Otrzedya swe* — vices suas B. *otrzedzya swą.*
 XVII: *Ponyzilem vschmyrzilem* — humiliavi B. *pomyslylem a. vnyerzylem.*
Na przestampy — sub legiones.
 XX: *Czepy* — tribulas B.
Zielazne brony — trahas B.
Okowane wozy — carpenta.
Wstargaly schiq — dissecarent (dissecarentur).
 XXI: *Mloczil* — torreat (torreat).
W tą doba — ea tempestate (eo tempore).
 XXII: *Nowowyarkowye* — pro-seliti B. *wypowyedzny a. nowowyarkowye.*
Kv wschey potrzebye — ad omnia impedia (ad universa impendia).
 XXIII: *Spyewakowye* — psaltes (psaltae) B. *spyewanye a. spyewakowye.*
Nye bandzyecz trzeba slusby — nec erit officii.
Zliczono czislo — supputabitur

numerus B. *by slyczno czy-sło.*
 XXIV: *Thitho otrzedzy* — he vices B.
Loschy — sortes.
 XXV: *Vybraly* — segregaverunt.
Rownye — ex equo.
 XXVI: *Dostala schiä* — obigit (sors).
W dom — in exedris B. *w skarbyech* (super thesauros).
 XXVII: *Koschdi* — singuli.
Pamyatliwy — infastus.
 XXVIII: *Acz nye przestanye* — si perseveraverit.
Tagicz — abditis (cubiculorum in adytis) B. *taynicz*.
Othlozil — seperavit.
Stanä przed thobä — assistunt tibi.
Cherubini cztirzi — (quadrigae Cherubim).
 XXIX: *Pospolstwa* — ecclesiam.
Yako barwyone — et quasi scabinios (stibinos) B.
Przepuszczanego — probatissimi.
Wrozewniczi — proceres B. *vro-dzenyszchy*.
Slawnye — inclitum (nomen).
Posluchal, poschukal — paruit (illi Israel).
Modlebnye — propiciacionis.

II. Paralipomenon.

22 v. I: *Plonye* — siccomoros B. *wyrzbye*.

Dzieyalo schiä — celebrabatur B.
Skazal — decrevit.
 II: *Nowego myeschancza* — neo-meniis.
Gyodlowe — tina (arceuthina) B. *gedlowe*.
Schoschnowe — pina (pineae) B.
Wyborne — inclita.
Novothne — proselitos B.
Ridzego — obrisi B.
 III: *Podlozil* — stravit.
Blachi — laminis.
Vyschil — intexuit.
Wmyvadla — conchas.
 IV: *Od kragyä* — labro B. *od kraya*.
Dwyema rzandoma — vestibus B.
Pyandzy — palmi.
Roschirzonego — repandibilis (repandi lilii).
Przistrzeschie — atrium.
Haczky, wandky — creagras B. *haczky a. vanky* !
Chocholky — epistilia.
Sandky — reciacula.
Kothwiczie — conchas.
Kltäczie — florentia B. *klwtäczä*.
 V: *Chwalmy* — confitemur.
Szmowa boza — pactum domini.
Slup — basem.
 VI: *Zle powyetrze* — aurugo B.
Dzanky — himnos B. *danky*.
W powyescz — in parabolam.

VIII: *Nye poddal* — non posuit.

Kv brzegą — ad oram B. *kv przego* !

Vmyely — gnaros.

IX: *Mowq, sławność* — famam.

Wydome — propicium (perspicuum) B.

W gathkach — in enigmatibus.

Czischowe — tina (thyina) B.

Vkayayanczie — juramento B.
wkownacze — in armamentario.

Podnozek — scabellum.

Przeciw schoby — altrinsecus.

Myal — exterruit (exercuit potestatem) B. *mya*.

X: *Oblagodysz* — leniveris (eos verbis).

W thowarzystwie — in comitatu.

XI: *Starczy* — principes.

Sczytow — scutorum.

Przebithkom — sedibus.

Namyastkowye — posterii B. *namyesczy*.

XII: *Lankly schiq* — consternati.

Ve schmowq wyeczna — in patetum.

XIII: *W pobyczv* — in certamine.

Poschwyanczily — iniciaverunt.

Lzy i. e. mendacia *wkladal* — mollebat in insidiis.

XIV: *Czudziego obyczayq* — peregrinos cultus.

Szczigal — persecutus.

XV: *Oprawil* — dedicavit (altare).

De manubiis i. e. de sponsaliibus B. *splona* — de manubiis.

Z wyschiokyego — ex augusto (imperio).

XVI: *Przyczagal* — ascendit.

W zyly — in nervum B. *w kłodq*.

Przestal — intermisit.

Kv koncq — ad oram.

XVII: *Poschatky* — presidia B.

Rozmyatal — abstulit.

Vectigal i. e. currum B. *woszech* (woz).

XIX: *Prawowacz bandzie* — desidebit (praesidebit) B.

XX: *Modly gorne* — excelsa.

XXI: *Skonczal* — dormivit B.

Plathy — pensaciones (pensationes).

Dzien za dzien — cumque dies diei succederet.

XXII: *Navyedzil* — inviserit (inviseret).

XXIII: *Pukle* — peltas B. *tarcze*.

Spogyenya — pugiones B. *taraszy*.

Z ogroda — extra septa (templi) B.

Rzuczily schiq — irrumperunt.

Vczwirdzil — pepigit.

XXIV: *Oprawyl* — iustauraret.

Przykriczie kosczielne — sarta tecta.

- Vyschypaly* — effuderunt.
Mnymaly! — conducebant.
Aby polepsaly — ut fulcirentur.
Rosumnye — industrie.
Odmyankczon — delinitus.
 XXV: *Na wyrzch skaly* — ad pruruptum petre.
Zepchnęły — precipitaverunt.
Rospakly schią — crepuerunt B.
Opuszczil — neglexit.
 23 r. XXVI: *Skonczil* — dormivit.
 XXVIII: *Mgłym ziwothem* — imbecillo corpore B.
 XXIX: *W nyepokoy* — in comocionem.
Vczyszczili — expiaverunt.
Za wyną — pro piaculo.
Nagle — derepente.
 XXX: *Yze nye schą poschwyanczeny* — qui minus sanctificati sunt.
W gandzby — pergama (per organa) B. *w gączbnye*?
Zastampi — frecuencia.
Rzandnye dokonaly — rite celebrata.
Konyecznye — tandem.
 XXXI: *Starly* — demolliti sunt.
Aby były gothowy — ut vacare possint.
Chwałily — confitentur.
Ogłoschily — percrepuissent.
 XXXII: *Aby zamyotali* — ut obturarent.
Promyenyę studnycz — capita moncium (capita fontium) B.
Pustho vczynyli — vastaverunt.
Z ganbą — cum ignorancia (cum ignominia).
Chlevy — caulas.
Przewod — exequias B.
 XXXIII: *Zgładzil* — demollitus.
Any wstidal schą a. nye schromal — et non est reveritus.
 XXXIV: *S kamienycz* — de lapicidis (de lapicidinis) B.
Kthorym pylno dzalacz — qui urgebant opus B. *kctorym pylnosc nadyalem*.
Odmoczono gyest — mollitum est (emollitum est cor).
Zaslubyl — percussit (foedus).
Vymyotal — abstulit.
Oprawyly — statuerunt.
 XXXV: *Proschil* — hortatus.
W panvach — cacabis i. e. saraginibus.
Na pyandzy — provincto (nec puncto quidem discederent ministerio).
W grobye — in mauseolo (mausoleo).
 XXXVI: *Pobyl* — condemnat (condemnavit terram C talentis).
Prziczangl — ascendit B.
Pomocz — curacio.
Volacz — predicari.
Dlugo myszlny — longanimus.

I. Esdrae.

Prol. *Vyeczczienye* — et investigent.

II: *Z gyączstwa* — de transmigratione (de captivitate).

III. *Vstawiczyne* — jube.

Dobrovolnye — ultro.

Aby ponakaly — ut vigerent B.

Zmyeschane — commixtum.

Przepysch — exemplum.

IV: *Roczne plathy* — anni reditus (annuos reditus).

W pamyanthnych — in commentariis i. e. libris.

Swady — sediciones.

Lysth vyrzeczienva — exemplum edicti.

Przestalo — intermissum.

V: *Na czoschanem* — in polito B. *na czosany*.

Wydal — protulit.

W kronychie — in biblia.

VI: *W pamyanczach* — in commentariis.

Przykazal gyest — decrevit.

Zgladzy — dissipet.

Myeschanczewa marka — mensis adar.

VII: *Skarb* — fiscus.

VIII: *Zwyodlo* — evenit B. *swyadlosza* — evanuit.

Povyeschilem — apprehendi B. *odwyasylsem* (odważył sem) — appendi.

Lysthy — edicta.

IX: *Starosth* — magistratum.

Sromam schiq — confundor.

Truchly — merens B. *truchl*.

Pusczey — solitudinis.

23 v. X: *Az do zgladzienva* — usque ad consumendum.

Pokoya — cubiculum B.

Myasta — civitatem.

Aby pytaly — ut quererent.

Na taką rzecz — rem.

Zapandzily — eicerent (uxores suas).

Pognaly ! — acceperant.

Czudze rady — alienas.

Nehemiae.

I: *Naklonyeny* — crusti.

III: *Oslabyenye* — laxura (ad flexuram).

IV: *Pospolstwo* — frequentia (Samaritanorum).

Mgly — imbeciles.

Przeleczia — transilient (transiliet).

Zadzalane dziwy ! — obducta cicatrix B. *zadzylany dzwr* (dziur).

Rosschiadle — interrupta.

Mislyly — molirentur (insidias).

V: *Zastawmy schiq na dlug* — opponamus mutuo B. *zastawamy na dlvk*.

Zgromadzienvye — concionem.

Nye liczimy — non reputamus.

VII: *Lidzba* — census B.

Opitulare i. e. adiuvere B. *opitulare zamsznosz?*

VIII: *Mandremv* — scribe B.

Oszlodziemye myoda — mulsum
i. e. pocionem ex aqua et
melle.

Na swem przistrzeszą — in do-
mate B. *na swem przystrze-
schv.*

IX: *Vstaly* — attriti (pedes).

Rozdzielil — partitus.

Szczepowe — pomiferas (ligna
pomifera B.

Napomynaly — contestabantur.

Chitroszczamy — astuciis.

X: *Smowczie* — signatores B.

Kv slubą — ad pollicendum.

Przedayne — venalia.

Pirwe vzithky — primitiva.

XIII: *Napomynal schią* — con-
testatus est (sum).

Karalem — obiurgavi.

Oth polowicze — ex media parte
B. *ot pol.*

*Skazilem a. szczyal a. strązi-
lem* — decalvavi B. *szczyal
sem a. stloczył.*

Kv pyczą — ad libamina.

Poswyanczonego — expiacionis.

Zalobą — causam.

Wnoszącacz — interferentes (in-
ferentes) B. *wusącz !*

Karalem — contestatus sum.

Czekaicze — manete (manetis).

II. Esdrae.

I: *Baranka* — phase B.

Obleczone — amictos.

W byalem ruschie — stolis B.

Przyszcze — pasca.

Slawnye — eleganter.

Przewyędzona — directa sunt.

Na kazdy rod — in omne ge-
nus B. *na kalzdy rod.*

Pamyanczy — historiarum.

Przewyodl — transmigravit.

Zwyerzil schą — periurans B.
swyerzyw szą.

Szkarby — apotecas.

Spuszczienya — desercionis B.
spuczenie — defricionis.

Asz do skonanya — in contem-
placione (in applicatione).

Przikazal — predicavit.

Wlodaly — presidebant.

II: *Roskazal* — significavit.

Lysty roslal — per scripturam
B. *listi roslaw.*

W dari — in daciones B. *gyn-
nyny dary.*

Kubliky — arisce B. *kufliky a.
korczakowye* — athisce.

Wlodarz nad myastem — (Ra-
thimus) ab accidentibus B.

Przeschpyecznego — refugam
(civitatem).

Odnowyly — suscitent.

Vidzalo schią naam — arbitrati
simus.

III: *Radczam* — pretoribus i. e.
consulibus.

Ganbą — sermonem.

Bissowa byala korona — cida-
rim.

Vyloszcze — iudicate.

IV: *Sprzewraczal* — demollivit.

Vyvolacz z ziemye — exterminare.

- Posluchal* — abaudivit.
Odzienye — stolas B. *odzew*.
Drogą rzecz — speciosam B.
drogą rzecz — sponsam !
Sposzoba — habitu.
Oblyczneye — specte.
 24 r. *Bandą schą gyey dzywy-*
czy — in eam intendit B.
bądzą są gen dzywyczy — in
 eam intendivit.
Przyczangagya — alliciunt.
Plathy — stipendia.
Od ciebye — abs te.
Otlekczenye — refrigerium B.
Obyetowacz — hostile B. *obye-*
towaczy.
Oziecz — ustilare B. *vszcz*.
Oschoczon bywa — diffamatur
 B. *oszoczon* — diffamatus.
 V: *Vibrany* — electi.
Dziwne mandroszczy — mirifi-
 cos (sermones).
Schuknye rucha — stolas B. *su-*
knye.
Novich myeschanczew — neema-
 rum (neomeniarum).
Czeslam — fabris.
Slepyegye — peda B.
Wosch — carra.
Spelnyayancz — conspirantes B.
spolni yacz.
Dopichayanczy — executores B.
 VI: *Spelnyly byli* — edificacio
 abtis (aedificatis) B. *splonyely*
byli — edificacio.
Vmyakczeny byli — demolien-
 tes.
Zalozil — subiecit.
Kronnyky — bibliotecas.
 VII: *Napelnyaly a. posluschny*
byly — obsecuti sunt.
Pylny byly — insistebant.
 VIII: *Czielestnyeissi* — huma-
 nior B.
Pelnyanczy — observantes.
Poplathky — indicciones B.
Skarany bandą — plectentur
 (plectantur).
Pokathą pyenązną — multipli-
 cacione pecunie.
Podluk pomoczy — secundum
 opitulacionem.
Abich vproschil — ut quererem.
Kv bez przespyecznevy przewodą
 — in comitatu tutele B. *cu*
bezpyecznevy przewodv.
Spogyeny — compotes.
 IX: *Zakonnego vstawyanya* —
 legitima.
Gyednaczie a. schwyathkowye —
 arbitros.
Czasch roskoschny — tempus
 ibernum.
Nyedostateczny — insubdiati.
Czudziego rodą — alienige-
 nas.
Vstawyonym czaschem — acce-
 pto tempore.
Takyey rzeczy — negotii huius.
Nye pomagaly — non coopera-
 ti sunt.
Pogyednacz — examinare B.
Schiedzal posluchayancz — pre-
 sidebat B.

Tobiae.

Prol. *Zmaschnosci waszego pro-*
schienny — exacciones vestre
inconstancie B. *svrąsnosci*
wasego proseny — exaccio-
nes vestre instancie.

Bich vilozil a. obrocil — tra-
ham.

Vczynayancz — sectantes B.

Myeny — memorant.

Porokvy — imputant B.

Veswano — accito i. e. vocans.

Odplacz — recompensabo i. e.
retribuam.

I: *W stronę drogy* — post viam.
Roslicznym goszczem — proseli-
tis B.

Pod zapischem — sub cirogra-
pho.

Nad namy przepuszczil — (Deus)
circa eum faceret (plagam).

II: *Thaynye* — caute.

Padn — inciderent.

Vstawiczny — immobilis.

Przegarzaly a. draznyly a. na-
schmyewaly — insultabant B.

Zaslo — occubuisset.

III: *Ganby* — improperium.

24 v. *Ogloschon* — recitante.

V: *Nandzie* — necessitatis.

Chwal — benedic.

Poczeka my — sustinet (susti-
ne me) B. *poczekach ! moy*.

Blisko — in proximo.

Powyecz — iudica.

Giczcie dobrze z bogym — be-

ne ambuletis B. *gydztasch*
s bogym.

Band s wamy — comitetur (an-
gelus vobiscum).

VI: *Pirwy noczek* — prima
mansione B.

Vyeliki — immanis.

Gym za krzele — apprehende
brancam eius B.

Wypythway — exentera B. *vpi-*
tway.

Schoway — repone.

Zapandzy — exterreat (extri-
cat).

Vschilowaczy bandziesch — vo-
cabis (orationibus vacabis).

Zdrowe przesch vraz — inco-
lumes.

VII: *Schinowczv* — consobrinus B.
Wathpyl — nutaret.

Myotacz sch — palpitare B.

VIII: *Sch toboly a. mantyky* —
de cassidili B.

IX: *Posluchayg* — auscultes.

X: *Vybygayancz* — exiliens.

Zathym — at vero.

Manczy schi — cruciatur.

VI: *Lekkym posczym* — lento
gradu B. *lekco, snyenqczka*.

Na virch — in supercilio B.
na wyrchu.

Schiestrzency — consobrini B.

XII: *Zapandzil* — compescuit.
Odwyedly — tulerunt.

Thagyemnoschi — sacramentum.

Zgromadzyczy — recondere.

XIII: *Pochwal* — benedic.

Judith.

Prol. *Ku podzwirdzienyą* — ad corroborandum.

I: *Dwadzieszcza* — vicenorum B. *dwadzescze*.

Odzierzał — obtinuit.

Vyczangny — egredere.

II: *Rzancze* — magistratus B. *włodarze, starosthy, rzancze*.

Na voynye — in expedicione.

III: *Przipadł* — incubuit B. *przypadł a. społegl*.

Zgladzicz — exterminare.

IV: *Oschadzily* — preoccupaverunt.

Wschy — vicos.

Aby oschadly — ut obtinerent (ascensus montium).

Vschilowanye — instancia.

Na zagladzienye — in exterminium.

V: *Nasladowaly* — coluerunt.

Szwirdzily schiā — solidarentur.

W poganbyenyą — in opprobrium (erimus).

VI: *Dispers concidat* i. e. in tristiciam cadat B. *dispare concidat* in tristiciam cadat *nyemyey szā*.

25 r. *Pytaly* — percunctati sunt.

VII: *Po stronye a. po valv staly* — per crepidinem B.

Vodne rynny — aqueductus B.

Gdy zagynyemy — omnes prosternemur.

Na vyrzchv — in precipicio.

Przygdziemy na swyadecztwo — contestemur.

W pragnyenyą — in ariditate.

VIII: *Pomsczy* — exquiret.

Sluziebnyczia — abra.

Czudnego — eleganti i. e. venusto.

IX: *Przezakon twoy* — zelum tuum i. e. fervorem in bono.

Porasch — alide.

Zamovi — testamenti.

Na kygyach — in contis B. *na kygech*.

X: *Roszczaszczala* — discriminavit (crinem) B. *roszczaszala*.

Pathyny — sandalia B.

Dzban — vas B. *banā*.

XI: *Dobrey mysly* — equo animo.

Zagiste — denique.

Domysl — industria.

XII: *Omywal schiā* — baptisabatur.

Ranyono gyest — concussum est (cor) B. *rano gest*.

XIII: *Przemozieny* — fatigati.

Drzemotha — sopor.

Odwyzala — exolvit.

Omgłala — estuavit B. *omdlela*.

Vygyawschy — preferens i. e. deponens (de pera).

XIV: *Nagle* — cum impetu.

Z vmysla czynyly — arte moliebantur (inquietudinem).

Zethlalo — tabefactum B.

Klaskanym — plausu B.

XVI: *Rozburzil* — dissolvit.

Kandzierze — cincines (cincinos) B.

Trzewiky slothem vyschывane — sandalia B. *trzewyczky wy-rzesowanye slotem*.

Pragnączy — mestentes.

Naschilnyeysich gardzyn — titanes B.

Zaspal — obturavit B. *zaczpalo*.

Spyewayczcie — modulamini B. *przespyewaycze*.

Esther.

Prol. *Zaplatanymy* — lactinosis i. e. lacenantis B. *zaplatanymy* — laciniosis.

Vczien — discipulus B. *zwiseze*.

Przedmową — themate.

Wsznyeslyschmy — iusinuare B.

Vyvyesz — prosequi i. e. educere.

I: *Vdzialano* — consitum erat B. *okraszano a. vdzelano*.

Wszczaganye — sustenta.

Ocrassony — fulciebantur (tentoria columnis) B.

Podstole — prepositi mense B.

Komornykom — eunuchis B.

Prziglandaly — videbant.

Czynily — deforant (deferent honorem).

II: *Przestalo wrzecz* — debuerat (indignatio) B. *przestalo wrzeczy*.

Pod strozą — sub manu B.

Okrassą — mundum B. *odzyew a. okaszą* !

Natuknęły — suggesterant B. *natuknaly a. doradzyli*.

Przewyedyły — transtulerunt.

Pyaston — nutrius.

Krasznego — mundum B. *krasnego odzewa*.

Zienskyego a. nyevyesczego — muliebrem B.

Kv krasse — ad cultum.

Nastal — vertebatur (mensis).

Rozlicznymy maszczamy — pigmentis.

Drogymy vonyamy — aromatibus.

25 v. *W nyektorem czaschie* — revoluto (evoluto) tempore B. *w nyektorem czaszw*.

Dzwyrzamy — limine i. e. hostio B.

III: *Powyschil* — exaltavit B. *wzpanyl*.

Klanyaly schią — adorabant.

Przecziw przikazanyą — in sententiam.

Rzuczona — missa.

Vstavyona — scita.

Włosą ! — decerne B. *przysszy a. vlosch* (ułoż).

Starosty — satrapas.

IV: *Vywyedzial* — disceret.

Pod panstwem — sub dicione.

Perlą ! — virgulam i. e. sceptrum B. *berlą*.

(Brak). B. *vpyenym* — eiulatu.

V: *Wczangnal* — tetendit.

W schądnem myesczie — in consistorio B.

Vczieschon — alacer.

Yakoby schiq nye gnyewacz —
dissimulatam iam B. *iakoby*
szq nye gnyvayacz — dissi-
mulata ira.

Nye vezwana strona — invoca-
ta B. *nye veszvana strowyl*.

VI: *Przesch spanya* — insom-
nem.

Doczscono gyest — inventum
est B. *daczczno syq* (doczcio-
no się).

Zdrady — insidias.

Rucho — stola B.

Podvyeschielil — incaluerat B.
podvyeszelysz.

VII: *Rozmagam schiq* — re-
dundo B. *roszmaga szq* — re-
dundat.

Baal a zbledzial — obstupuit i.
e. timuit B. *zdrzal szq* (zdrzał
się) a. *sbledzyal*.

VIII: *Vyznala* — confessus
(confessa est).

Vklady a. vmysli — machina-
ciones.

Postampilem — concessi B. *po-*
stapyl sem.

Vezwafszy — accitis i. e. cla-
matis.

Ksagarzew — librariis B. *skq-*
garzew.

Rancze — celeros.

IX: *Groza* — formido.

Vrzadnyky — dignitates.

Poznawaly (zam. proznowali) —
vacarent B. *prosnily*.

Zbyly schq nyeprziyaczele — in
cede versati sunt.

Myedzi schoba — mutuo.

Vstawyily — decreverunt.

Vmysl — conatus.

Mynacz — transfugere.

Yako slucha na kazdy rok —
ut expetunt tempora B. *iaco*
slucha na kosdy rok a. iako
obyczay dawny odlugych (od
długich) *czasow*.

Podwirdzicz vstavyenye — san-
xire.

X: *Ostrowy* — insulas.

Naam poddane — fecit tributa-
rios B. *many a. poddanye*.

Vyslowilem — expressi.

Vylozienym — edicione.

Pospolithim — vulgata.

Stogy — ferebatur.

Pranthkyem — veru.

Czitayaczim — legencium.

Znamyonowalischmy — notavi-
mus.

Roswodnyla yest — redundavit
B. *roswodnyela gest*.

XI: *Lysth* — epistolam.

Na them vylozienyq — in edi-
cione.

Nyeprzespyeczności — discri-
minis.

Slawathne — inclitos.

XII: *Obeyrzal* — providisset.

Vczyl schq — didicit B. *vgy-*
szyl szq.

W kronicach — in commenta-
riis.

Za oschoczenie — pro delacione B.

XIII: *Nye chcą pożywać* — nolo abuti B. *nye chcą poszywaczy*.

Pokogya, odpocziwanya — pace.

Radzisy — si decreveris.

Wlozona byla — impenderet.

XIV: *Vdzieka* — confugit.

Mocz — robur.

Obliczajancz — deputans.

Zlobyli — sevir B. *slobyli a. zlobyczy*.

Myrzalo myq — detestor B. *myrsalo myq*.

Myrny powrozek — funiculus distribucionis B. *myrznj powrosek*.

26 r. XV: *Przeze wschego omyla a. wanthpyenya* — haud dubium B.

Zwyeschila schq — reclinavit.

Vyszczqzone — difluencia.

XVI: *Wsgardziwshi a. zle pożywały* — abusi sunt B.

Skazanye schandowe — sententiam.

Zamyslow — machinis.

Nye czirpyancz — non ferentes (gloriam).

Czlowyeczienstwa — humanitatis B. *odchodnoszczy*.

Job.

Prol. I: *Przkladaya* — infligitur (infligitur error).

Ogankq — flabello B.

Domnymal schiq gyest — ratus est.

Prol. II: *Gwyazdamy* — asteriscis.

Strzalamy — obelis.

Nyetelko — dumtaxat.

Zamazanye — quin feditas (zam. foeditas) B.

Przestrona a. syroka rzecz — prosa B.

Schostonogy — hexametri B.

Rozdzial — distinctio.

In membranis i. e. pergameno B. *na pargamyenyv* — in membranis.

Przikazagya — edico i. e. transdico.

I: *Slawanthny* — magnus.

Nyeczo slego pomysly — benedixerit.

II: *Ropq* — sanie i. e. putredinem B.

III: *Nye pitaya* — non requirunt.

Bandzie pogrzebyon — involvatur.

Burza a. vycher — turbo.

Nye zagynql — non subsisteret.

Nasilnyka — exactoris.

Nyedoslego — abortivum.

IV: *Nyemyli* — molesti.

Przygnyesch — accipies.

Vacillantes i. e. plorantes B. *pochobnyqcze* — vacillantes.

S przepuszczenia bozego — flante deo B.

V: *Nye zamyatay* — ne repro-
bes.

VI: *Bydaq, nandza* — calami-
tatem B. *byady*.

W puszczinach — in vastitate B.

Rospłynqly schiq — solventur.

Przewrociez — subicere (sub-
vertere).

Dziwoky oszel — onager B.

W czelusczech — in faucibus B.

VII: *Nyevziteczne* — vacuos.

Nye zwyozq — non tollam.

VIII: *Vpokogyenye* — pactum.

Szigam — investigo.

Schitowye — cirpus B.

Rogozie — caretum B.

Zalonoscz — recordia.

Podezpe — fulciet.

Vczieschienym — júbilo.

IX: *Moczq, vdathnoszczq* — ro-
bore.

W burzi — in turbine.

Vschwyatczy — comprobabit.

Zmazesch, dotknyesz — intin-
ges.

X: *Stiska schiq mey duschi* —
tedet animam meam B.

W ziwocze meem — vite mee.

Pytalby — queras.

26 v. *Sczadzil by* — mulsisti
i. e. ducillasti B. *sczadzyl*.

Stworzil by — coagulasti B.
stworzylesz.

Zilamy — nervis.

Spogilesch — compagisti.

Vywodzisch — iustauras (te-
stes).

XI: *Zganyon bandziesch* — con-
scitaberis.

Prawy — purus (sermo).

Zrzebyq — pullum B. *yrzebyq*.

Pogrzebyon — defossus.

XII: *Gnyewayq* — provocant.

Smak, chancz — saporem B.
chancz.

Slachta — optimates.

XIII: *Skladaczie* — fabricato-
res B.

Nasladowniczi — cultores B.

Gadka — enigma.

W kłodzie — in nervo B.

XIV: *Godnye ly iest* — dignum-
ducis.

Rostq — pululant.

Splywa — defluit B. *sgidzye*.

Vydupnyeyq — excavant B.

XV: *Vyszokye* — attonitos (ha-
bes oculos) B. *vyszokye a. gro-
mem srzesnony*.

Vyznawayq — confitentur.

Gwaltem — tirannidis (incertus).

Grozamy — insidiis B. *vclady*
— insidias.

Domnyma schq — suspicatur.

Ogladayacz schiq — circum-
spectans.

Ilustoscz — crassitudo.

XVI: *Nyelube* — molestum.

Schiekal — concidit.

Schwiyadom — conscius.

Opucha, nadyma schq — intu-
mit.

Towarzisch — collega.

Schmarsky — ruge B.

- XVII: *Zostalo* — superest.
Pomroczyły schą — calligaverunt.
Nandząc panthayącz — torquentes.
Pyanthą — pedica B.
Zemgleye — attenuetur B.
Bandzie vypellto — avellatur B.
XIX: *Gluposzcz* — ignorancia.
Na drodze, szczieszcze — in calle B. *na drodze, steczczce*.
Ducha — alitum.
Na krziemyenyą — in silice.
Na blachach olownych — plumbi lamina B. *w blachach olownich*.
Oplotłł — circumsepsit B. *oblotłł*.
XX: *Pothikayą schą a. posczigayą* — succedunt sibi B.
Yako — ad instar.
Gyesczierziczie — vipere B. *veszczerzycze*.
Sczischnye schią — arbitrabitur (arctabitur) B.
XXI: *Pokoyne* — pacate.
Nye porzuczila — non abortivit.
Ve mgnyenyą oka — in puncto.
Pirzina — favilla.
Przewal — turbo B.
Mozgyem — medulis B.
W sgromadzienyą — in congerie.
Grudamy — glareis B.
Proroka pykyelnego — conchiti B. *poroka ! pykelnego* — co-cyta.
Dziwyczie schią — obstupete.
XXII: *Panowalesch* — obtinebas B. *panował szy*.
Zlamalesch — comminuisti.
Sczesky — cardines B. *kroyem*.
XXIII: *Vyda* — proponat.
Gotow sem — presto sum B.
Czaskoszczą — mole.
XXIV: *Spaly !* — paverunt.
Zagnaly — abegerunt.
Wscalą szą — amplexantur lapides.
Odpocziwały w połudnye — meridionati sunt.
Smowyli — condixerant.
XXV: *Czo wyanczey* — quanto magis.
XXVI: *Mdly* — imbecilles.
Gyego manky ! sposchobyenym — obstetricante (manu) i. e. suaviter educente B.
Virwały schią — erumpant.
27 r. *S poruschienym* — in impetu.
XXVII: *Powyescz* — parabolam.
Sczischnye — stringet.
XXVIII: *Scarbow !* — ssistorum ! B. *karpczow !* — institorum.
Ridze — obrisum.
Barwamy — tinctis (coloribus).
Velmamy — procellis B. *velma byczym*.
Slewa schią — conflatur in simul.
XXIX: *Cruczili zathluczły* — cohibebant B. *krączyły a. zathluczaly*.

Czeluszy — molas B.

Oprawyl — iustaurat.

XXX: *Nye wszyawiyagycz* — non patentibus.

Velmamy — fluctibus B. *velnamy*.

Obythkyem — capicio B. *obykem* — capicio id quod est circa collum.

Kaschq schq okolo mnye — sucinxerunt B.

Vyproznyeny schq — eferbuerunt B. *wyprasznyeny szq*.

Od goraczosci — pre caumate.

XXXI: *Vczwirdzilem* — pepigi B. *vczwirdzyl sem*.

Plod — germina.

Gadaly — disceptarent.

Plod s korzenya wyrzaczajancz (wyrzucając) — eradicans germina.

W lonye — in vulva.

Abich pozandal — ut expeterem.

Nyenawisz — despeccio.

Zagony — sulci B. *prosdy*.

Oglossq — pronunciamo B. *oglosim*.

XXXII: *Przesz odethchv* — sine spiraculo B. *bez odetchu*.

Lagwicze — lagunculas.

Trwaczy banda — subsistam.

XXXIII: *Czysty szand* — veram sentenciam.

Tegosch — idipsum.

Vyandnac — marcescetur B. *svyadnac* — marcescere.

Kazie — fecit (facit marcescere).

Nad kazdym — per singulos.

Zaloby — querulas.

XXXIV: *Macziczi* — cordati (viri cordati audite me).

Potrzebno — expedit.

Przestaway — desinas.

XXXV: *Ganczy* — calumniatorum B. *gancz*.

Gwalth — vim B.

XXXVI: *Spyewanye* — carmina.

Zdayaczi schiq — simulatores.

Vstawiczielech zakona — in legislatoribus B.

Krople — stillas B.

Yako pothoky wod — ad instar gurgitum aque.

Zaklonyly ! — pretexterunt B. *zashtra, zaslonya* — pretextunt.

XXXVII: *S tego* — supra hoc.

Od polnoczy — ab arcturo.

Zroszcze schiq — concrescit.

Okraga swyata — orbis B.

XXXVIII: *Z wichra* (z wichru) — de turbine.

Rosczagnql — tetendit.

Prawidlo — lineam.

Z wyeczora a. zwyerzaczia gwyasda — vesperum B. *swyerzaczq gwasdq*.

Dziennycza — luciferum B.

Spavanye — contentum (contentum) B.

Wlozisch — capias.

Kwyelancze — vagientes (vagantes) B.

XXXIX: *Dziwny kosch* — ibi-
cum B. *dzyvoky kos*.

Stonoszcz — salsugo B. *slunawq*.

Napomynacza — exactorem.

Schiemyenya — sementem.

Kopitho — ungulam.

Czugye — odoratur (bellum).

W roschiedlynach — in preru-
ptis B.

Gdzie nyeldza dostampicz — in
inaccessibilibus B. *gdze nye-
lszq dostapicz*.

(Brak). B. *opocznych a. krze-
myennich silicibus* (praeru-
ptis).

Glanda — contemplatur.

Wandzilem ! — loro.

XL: *Zaponyczie* — armilla.

Vczyyny — ferret.

Zrzuczon bandzie — precipita-
bitur B. *sdrzuczon bądze*.

XLI: *Spogyenym* — compactu.

Oddech — spiraculum.

Kichanye — sternutacio B.

Pochodnye — lampades.

27 v. *Swytanya* — diluculi.

Myrzwa — stipula B.

Novyny — novalia.

Pole — arvum.

Psalterium.

I: *Stokow* — decursus B.

II: *Pyrzchaly schq, rwaly* —
fremuerunt B. *pyrzchaly szq*.

III: *Chrapialem* — soporatus
B. *chrapiyal sem*.

IV: *Dzyvy czynil* — mirifica-

vit B. *dzywy vczynyl* — ma-
gnificavit.

Skruschenye myeicze — com-
pungimini B. *skruszenye myecz*.

V: *Odworzono* — patens B. o-
tworzono.

VI: *Zalegyq, zmoczq* — rigabo
B. *zaleya*.

VII: *Strzasnal* — vibravit B.
strasnal.

VIII: *Mallo mnyey* — paulo-
minus B. *malo nyemyey*.

IX: *Myecziewye* — framee B.
meczowe sable.

W potrzebacz ! — in oportuni-
tate B. *w potrzebach*.

Wyqzly szq a. wvyazany schq
— infixe sunt B. *wyaszly
szq*.

Paw ! widawczq — legislatorem
B. *praw wydawczq*.

Rosdraznyl — exacerbavit B.

Nye bandzie pytal — non re-
quiret B.

X: *Wyatr od welm bycza* —
spiritus procellarum B. *wyatr
velnobyczq*.

Schedl gyst — defecit B.

Vysliczone skuschone — exami-
natum.

XIII: *Yadv vanzevego* — aspidum.

W przebithkq — in taberna-
culo.

XIV: *Wyelmy swyatle* — in
preclaris B.

Podzankvyq — benedicam B.

Landzwy — renes B. *landzwy*.

- XVI: *Przichil schiā* — intende B. *przychyl*.
- XVII: *Czwirdza a. obloga* — firmamentum B.
- Podtloczilesch* — supplantasti B. *potloczyl*.
- Narodow* — gencium B.
- Chwałā* — psalmum B.
- Sthwolyn obrzym* — gigas B. *obrzyym*.
- XXII: *Vyznawam schā thobyē* — confitebor tibi B. *wysnawacz bādze* — confitebitur.
- XXXI: *W ogłowy wsdzienyczy* — in camo B.
- 28 r. XXXII: *W skorzanem myechv* — in utre B. *w skorzany myech* — in utrem.
- Zlepil* — finxit B.
- Rosproschil* — dissipat.
- Oschobnye* — singillatim.
- XXXIII: *Potrzebowały* — eguerunt.
- Grzeschā* — delinquent.
- XXXIV: *Vczin konyecz* — conclude i. e. fac conclusionem.
- Cohortans* i. e. angustians B. *podzy* — cartans (coarctans).
- Sliskoscz* — lubricum B. *slyskosczy*.
- Skrzitaly* — frenduerunt (dentibus) B.
- Blogo wam* — euge, euge B. *blogu wam a. ha ha*.
- XXXVI: *Nasładowacz* — emulari B.
- Roslicznye zagina* — disperibunt B.
- Nye bandā podchicziēny* — non supplantabuntur.
- XLI: *Przethchowye* — cataractarum i. e. ostiorum que sunt in fluviis B. *przethchowye a. dna*.
- XLII: *Roznacz* — discernere.
- XLIV: *Virziglo* — eructavit.
- Pyoro* — calamus.
- Pyscharza* — scribe.
- XLV: *Puklerze* — scuta.
- Bistroscz rzek* — fluminis impetus B. *bystroscz*.
- XLVI: *Stampczie* — circumdate B. *ostapczye*.
- Ogarnychie* — complectimini B. *obyeymycze*.
- XLVII: *Ziemyanye* — terrigenae B.
- LI: *Klopothna* — precipitationis (verba) B.
- 28 v. LX: *Truchl byl* — anxietur B. *truchlo bylo*.
- LXII: *Przesch drogy* — invia B. *bez drogy*.
- Nyevodne* — inaquosa B.
- LXIII: *Plodi* — germina.
- Pitanyim* — scrutinio.
- Chwała* — himnus.
- W kroplach* — in stillicidiis.
- Plod wydawayancz* — germnans.
- Zaczwyerdzayā* — exasperant B. *zaczwirdzayā*.
- Badayancz* — scrutantes.

- LXV: *Thuste, z mozgyem* — *Vymyatalem* — scopebam.
medulata B.
- LXVII: *Godowaczy banda* — *muscam caninam*.
epulentur.
- LXVIII: *O mnye spyewaly* — *Przeciwyagacy szc* — exasperans.
in me psallebant.
- Mlodego* — novellum
- Ozo ma* (t. j. mu) *rogy vyny-*
kaya — cornua producentem
B.
- Kopita* — ungulas.
- 29 r. LXX: *Vezienya ludzkye-*
go — vasa veritatis literatu-
ram B. *vczenya ludskyego* —
vasa litterarum (non cognovi
litteraturam.
- LXXI: *Na rvo* — in vellus.
Schople — stillicidia.
- Vczwirdzienye a. zalozenye* —
firmamentum B.
- LXXIII: *Vprzeci sz* — con-
spirari.
- W przeschick* — in ascia.
- LXXIV: *Kako barzo wyeliko*
yest slobyl — quanta mali-
gnitas est B. *kako barso wye-*
lyko zlobyl.
- Prozna* — exinanita, vacua.
- LXXV: *Nyechala gyest* — re-
nuit.
- Vprzedzily* — auticipaverunt
B. *vprzeciily*.
- Czuczie* — vigiliis.
- LXXVI: *Skuschil schiebye a. ros-*
czinil — exercebor B. *skusil*
syebye — exercitabor (exer-
citabar).
- Szciarwa* ! — cinomiam i. e.
Przeciwyagacy szc — exasperans.
- In utrem i. e. in vas B. *w sad*
— in utrem.
- Rozrazyl* — interrupt B.
- Rozdrzynily* — exacerbaverunt.
- Vpogyony* — crapulatus B. *opo-*
yon.
- Prawni* — in actum.
- LXXVIII: *Spaszkudzyly, stru-*
ly — effuderunt B. *spasku-*
dzyly.
- Rosdze* — arbusta B. *rosdrze*.
- S korzenya vytargal* — exter-
minavit.
- LXXIX: *Pokopana* — suffossa.
- Vezmyczie chwala* — sumite
psalmum B.
- Zlobili* — malignaverunt.
- LXXXII: *Rozmayczie pogynaly*
— disperierunt.
- Glupy schia a. banda* — effe-
rabuntur B. *chlwbyczy sz*
bada — efferbuerunt (effa-
buntur).
- XCIV: *Vprzedzaymy* (bez wy-
razu łacińskiego: praeoccu-
pemus).
- XCV: *Oschvyeczienye* — sancti-
monia.
- 29 v. CI: *Skrzeczky* — cre-
mium B.
- W przebitku* — in domicilio B.
w przestrzechu.

CII: *Stworzenye* — figmentum
i. e. plasma fragile.

CIII: *Myaskal, bydlyl* — accola
fuit B.

CIV: *Gyeczow* — erinaciis B.
Przebiwacze — incole.

CVI: *Zawory* — vectes.

Velmy — procelle B. *wyelno-
byczy*.

W powyetrze — in auram.

W schlonoszcz — in salsuginem
B. *w slunawa*.

Zatka, zaczpa — opitulabit B.

CVIII: *Chwygygacz schia* — nu-
tantes B. *chwyeya sza, cho-
wyerzacz sya*.

Plaszem szovithym — diploide
B.

CIX: *Przedednyem* — ante lu-
ciferum B. *przet dnem*.

CXI: *Bandzie chczech* — vo-
let.

CXIII: *Skala* — rupem.

CXV: *W zatargnyenya* — in
extasi a. mente mea rapta ad
superna B. *wytargnyenv*.

CXVIII: *Latorosly* — novelle.
Zakol, przekol — confige.

CXXVI: *Schinowye wybogyon-
kow* — filii excussorum, filii
prophetarum vel christiani
boni filii apostolorum qui fue-
runt excussores prophetarum,
quibus verba profunda ex-
cussa sunt B. *wyboyokow*.

30 r. CXXXI: *Cziemyonam* —
temporibus.

Nye sklama gym — non fru-
strabitur eum B. *nye klama*.

CXXXIX: *Ogarnyeny* — cir-
cuitus (caput i. e. superbia
est circuitus eorum).

CXL: *Tlustoszcz* — crassitudo.

CXLIII: *Spizarnye* — prom-
tuarum B.

CXLIX: *W paczech* — in com-
pedibus B.

Wanczynyczecz — in manicis fer-
reis B. *wanczynyczecz* (zam.
w ręcznicech).

S kamyenya — de saxo.

Pomoga — opitulentur.

Lankalesch — non horruisti B.
lakales sya.

Ostroszczy, ossanky — aculeo B.
ostroszczy.

Yawny sand — iudicium con-
scriptum.

Cant. Ez. *Od thkanczego* — a
texente B.

Thkan — ordiner B. *tkay* —
ordiner.

(Brak). B. *zemglaly* — attenua-
ti (oculi).

Proverbiorum.

Prol. *Vycladacz* — tractatus.
30 v. I: *Chitroszczy a. opatrno-
sczy* — astucia.

Sprawcyone rzeczy — gubernacu-
la B. *sprawowanye a. wlo-
danye*.

Vbaczcie, znamyonaycz — ani-

- madvertite B. *snamyonaczy*
bądze — animadvertet.
Pochlebya — lactaverint B.
Powyęszy — proverbial B.
W sadą — in lacum B. *w sa-*
chtą.
Trzymay sch namy — mitte
 sortem (nobiscum).
Yawnye — foris.
Przypadnye — ingredierit.
 II: *Lagodzy* — mollitur.
Szesky — calles B. *steczky*.
Kazny — discipline B.
 III: *S pirwego vrodu* — de pri-
 micis B. *s pyrwego vrody*.
Bandą pelny — redundabunt
 B. *będą pelny a. opływaczy*.
Nie otrączy schiá — non im-
 pingat (pes tuus) B. *nye wy-*
snye a. nye vtraczy syq.
Nye gednay — non molliaris.
Nye mylvy — non emuleris.
Clamach (zam. clamacz) — illu-
 sor i. e. irrisor.
Vbostwo — egestas.
Ponaka — arnuit B. *ponaką* —
 animit.
 IV: *Roskoschny* — tenellus.
Powyodą — producent.
 V: *Yaschnyey* — nitidius B. *ja-*
slnye a. iasnyeyse — niti-
 dum.
Przechodzą — penetrant.
Blandny — vagi B. *blandny a.*
nyegiszczy.
Wsgardzał — detestatus B.
Gyelonek — hinnulus B.
- Głowacz* — biceps B.
 VI: *Przibilesch* — afixisti.
Z grosch — de insidiis.
Zlozisch — conferes.
Nyedostatek — egestas.
Byegvn a. nyevstaviczny — apo-
 stata B. *pobyegly a. nyevsta-*
vyczni.
Sklada — machinat.
Myganym — nutibus B. *myga-*
nym a. wsłgądanym.
 VII: *Zachoway* — reconde.
Ku przyczinye — in obscuro.
Nyespokoyna — impaciens quie-
 tis.
Postawicz — consistere.
Obyathi — victimas B. *vyczá-*
snye obyati.
Napelnila — reddidit.
Zawyeschila — intexuit.
Kobyerczamy — capetibus B.
kobyerczy.
Blekothlywa — garula B.
Sczezagye — cardines B. *sczye-*
zeye.
Ogradzał (bez słowa łac.) B. *o-*
gradzał — vallebat.
 IX: *Naschmyewacz* — illusor.
Nyepothcztywim — illicitis (vo-
 luptatibus).
Na stolcu — super sellam B.
na stolcv.
 X: *Vklady* — insidias B.
Ganyenye a. przeciwnosci —
 contumelias B.
Chrapy — stertit B. *chrapye*.
Nyechaly — miserunt B.

- Nyedbana* — remissa B. *nyed-*
bawq — remisse.
Vqthnyeye ? — putrescit B.
prochnyeye.
 XI: *Popelnił* ! — vastabat.
Zrzandzy — dirigit.
Ktho ranczy — qui fidem fa-
 cit B.
Mylosziwa — graciosa.
Vczinek — sectacio.
 XII: *Pylny* — diligens.
Vydan bandzie — patebit (con-
 temnui).
Slaba — remissa.
Blanda — devium.
Chitrzi — versutus.
 XIII: *Bidly* — versabitur.
Przepasz — vorago.
 31 r. *Domyslny* — astutus.
Scziga — persequitur.
Na novynach — in novalibus B.
na woynach !
 XIV: *Gydzie* — trasiliit.
Myerziony — odiosus B. *myr-*
sony.
Pranga a. schrzanga — expro-
 brat B. *praga*.
Przebithky — tabernacula B.
Chitrzy — versipellis.
 XV: *Skruschi* — frangit (iram).
B. ruschy.
Grzy — contemplatur B. *srzy*.
Grzeschnik — pestilens B. *grze-*
snyk.
Nyevmyenym — impericia.
Potrzebny — oportunus.
 XVI: *Vgodzienye* — divinacio B.
Dobrota — clemencia.
Vroskoscha — oblectat B. *okla-*
mauq.
 XVII: *W komynye* — in ca-
 mino B. *v ognisku*.
Vgadza — obtemperat B. *vgodza*.
Zmyrzone — federatos B.
Z lona — de sinu B. *snadr*.
Stuly — compresserit B.
 XVIII: *Roswodnyegye* — re-
 dundas (redundans).
Plocze schia — immiscerit.
Rospusthny — dissolutus.
Przechod — spacium B.
Krzikacz bandzie — effabitur B.
 XIX: *Pomnyecz* ! — preter-
 gredi.
Rzwanye — fremitus B.
Pod paza — sub ascella B.
Sbiwschy vynnego — pestilento
 (pestilente flagellato) B.
 XX: *Zadlywe* -- tumultosa B.
zadlywe — tumultuosa.
Gothowy schia — misceritur (mi-
 scentur) B.
Poznano bywa — intelligere (in-
 telligitur).
Wylbicz schia banda — gloria-
 bitur.
Kamykyem — calculo B. *kamy-*
kyem a. kamyka malego, ostre-
go, bolestnego.
Naczangugye — curvat B.
Chorangyew a. lanczyszcze — for-
 nicem i. e. arcum triumphal-
 em B. *choragyew a. lanczy-*
sco.

XXI: *Schylugye schia* — roboratur.

Vnaschuye — impingetur.

Pod strzechamy — domatis B.
potstrzesny — domatus.

Zloschnego — pestilentem B.
zloszyną.

Zathika — obturat.

Czanste gody — epulas.

Nyedbanye — desidia.

Nyeschromayancz — procaciter

XXII: *Slubya* — defigunt (manus).

Czynią schia — offerunt se (vades).

Kthory dziw — quid cause B.

XXIII: *Czarowniczy* — arioli

Gadaczie — coniectores B.

Nye mylugye — non emulatur.

W szoznem polv rozmavyenyne — simbola B. *rosboszne spolv rozmowienie*.

Barwy — flavescunt.

Vylupanye — suffosio (suffusio oculorum) B.

Drzemal — sopitus.

Przewoznik — gubernator.

Wyoslem a. paczyną — clavo B.

XXIV: *Pokolenya* — tribus.

Czyn — exerce (agrum).

Ogroda a. percan — maceria (lapidum) B. *ogroda a. parkan*.

Slozisch — conseres.

XXV: *Yaplka* — mala aurea B.

Na myslach ! — in lectis.

Othworzon — patens.

Promyen — vena B.

XXVI: *Kakymkoly chce* — quolibet B.

Byerze schia, gydzie — vadens.

Ogłow — camus B. *ogłowy* — chamus.

31 v. *Na gromadą* — in acervum.

Pygyani — temulenti B. *piavice*.

Rozmysly — sentencias.

Slisky — lubricum.

Skladaly — tractaverunt (in corde dolos).

W pospolstwy — in consilio B.

w poszpolythy sąd — in concilio.

XXVII: *Nye chwał schia* — non gloriaris.

Opodal, daleko — procul.

Czirpyecz — sustinere.

Rozdwogyenyne — dispendia B.

Transmigrans i. e. transiens B.
zalecznyą — transmigrans.

Strzechi — tecta.

Vymysla — exquirat.

W stampy — in pila.

Yako yaczmyenne — quasi tipšanas (ptisanas) B.

Znamyonacz — agnoscere.

Tlukancz — feriente.

XXVIII: *Pylnoscz przyložil kv wschemv* — animadvertit omnia.

Obzierecz — comessatores B.

Lichwą, poziczenym — fenore

B. opozyczenym a. długem.

Przeklanthy — execrabilis.

Lizanye — blandimentum (linguae) B.

Nye bandzie sprawyon — non dirigitur.

XXIX: *Opantha oschidly* — involvet.

Wrzodlywy — pestilens.

Wzdzierzy — differt (spiritum) B. wzdzyrsy.

Nyeposlusnego — contumacem.

Nasladuye — sequitur B. naslye-snye.

Przischaznyka — adiurantem B. przysasznika, a. przysasnego — adiuraritem.

Pochilony, nissy — proclinior.

XXX: *Pospolstwo* — vulgus.

Zdziersal — continuit.

Zywothą memo — victui meo.

Oschidlon — illiciar.

Nye dzankowal — non benedicit B. nye dzakwy.

Wyszoko — in alta.

Trzonowymy zambi — commendit molaribus B. ge trzonowimy zambamy — comedit molaribus.

Piyawiczie — sanguisuge.

Vylupya — effocant.

Zagyanczek — lepusculus.

Leganye — cubie (cubile) B.

Podkaschanymy byodramy B. potkaszane byodri — succinetus lumbos.

Nagle — vehementer.

Vypuszcil wodą — emigit aquam (emungit).

Vida — elicit (lac).

Swadi — discordias.

Strogy — producit (discordias).

Schwyedzienye ! — surrecte (palpebrae in alta).

XXXI: *Nauczil* — erudit.

Pycie vpile — siceram B. pycze opyle.

Schmąthnym — merentibus.

W potrzebach — et causis.

Kupeza — institoris B. kupczowa.

Czieladzy — domui sue.

Dlony — palma.

Szwogytim — duplicibus (vestiti sunt) B. szophytim.

Przerazowana — strangulatam (stragulatam vestem) B.

Okrascha — decor B.

Przewisyla — supergressa.

Lsczywa, zdradlywa — fallax.

Ecclesiastes.

Prol. *Podle obyczaya wylozylem* — tractus exponerem.

Na poczantką — ante consumptionem.

I: *Nastanye* — advenit.

Odnowy — renascens.

Toczy schą — girat.

Oswyeczagacz — lustrans.

32 r. *Nyeproznye* — per occupationem.

Przewyschilem — precessi.

Plodnich. rodnych — germinan-
cium B.

II: *Bandą opwytowal* — affluam.

Naschladowal — consequi.

Chowal schiā — oblectaret.

Znanoscz — industria B.

Styskalo my schiā — tedit me
B.

Dziely — differt.

Pylnoscz — operam (dedi).

Omyerzalem gyst — detestatus
sum B. *omyersalo*.

III: *Zamyerzenym* — spaciis B.
zamierzonym.

Wsadzono — plantatum.

Rosczangly — distendantur.

Prziczina — condicio.

IV: *Odlączone* — destitutos.

Garscz — pugillus.

Zagrzygā schiā — fovebuntur.

Gyeden od drugyego, pospolyczie
— mutuo.

O trzech woyach — funiculus
triplex B.

Zmyslyczy — providere.

V: *Na taką rzecz* — sub hoc
negocio B. *na thaka rzeczca*.

Na škodā — in malum.

Za podobne — bonum.

Vynydzie — egrediatur B. *zno-
wā bādze wszyath*.

VI: *Vyznawam* — pronuncio.

Wyprotek — abortivus cesus
ab alvo B.

Dalekoscz — distancia.

VII: *Kthora prziczina gyst* —
quis putas causa est.

Chodzilem — lustravi.

Odpowyedzy — solucionem.

VIII: *Zmyenył* — commutavit.

Strzegā — observo.

Moczy — dicionem.

Byalo ! na poczanthkv bandzie —
ingruentem B. *na poczātkv
boyā* — ingruente bello.

Rozdzial — distinccionem (di-
stentionem).

IX: *Vczeschienye* — invite (in
vita et in labore) B. *vczesy-
nye* — vite.

Oblezenye — obsidio.

X: *Vtarly konyecz a. złomek ze-
laza* — rotassum B. *vtarly co-
nyecz a. stapyoni złomek zye-
laza* — contusum (retusum).

Twardich — ebetatum (hebeta-
tum ferrum) B. *bez ostrzenyā
a. nyeostrone*.

Zrzeczaly — precipitabant B.
stvrknā — precipitabit (prae-
cipitabant).

XI: *Kthorzy po vodach gyezdā*
— supertranseuntes aquis B.
kctory po wyodach gesdzy.

Wyostrzono — exacuatur.

Vystrzega — observat.

Młodosz a. junostwo — adole-
scencia B. *młodosz a. mno-
stwo*.

Vrodzy — oriatur.

Tho tak czyly yako — hoc au-
tem B. *to ta czyli ano* — hec
aut illa (hoc aut illud).

XII: *Nawroczy schiā* — recurrat.

Bandą byegacz — circuibunt B.
badą szą wyliczy (wilić) a. ko-
 lyczy (kolić).

Na wyschokoscz — in altum.

Vstavilem — defixi.

Nye pitay schią a. nye baday —
 non requiras.

Schwoy a. panthlik — vitta B.
 pątlík.

Canticum.

Prol. Vonyayqczie — fragran-
 cia.

I: *W tayne pokogye* — in cela-
 ria B.

Odpoczyvasch — cubas B.

Konyem gyezdny — equitatu
 meo B. *geszczczow a. konnym.*

Gygody licza twego — gene-
 tue B.

Sponky — munilia B. *spynadla*
 — monilia.

Zaponyczie, spynadla — mure-
 nulas.

Spogyone — vermiculatas.

Na pokoyą — in acubitu.

Snopek — fasciculus.

Kozły — tigna B.

Osypcze, obtykayczie — stipate.

Yaplky — malis B.

II: *Dolowe* — convallium.

Otolyczie — fulcite.

Scharny — capreas.

Strzelayqcz — transiliens.

Gyelonkowy — hinnulo.

Gyelenychez — cervorum B. *ge-
 lenyew.*

*Obrzazaniya, okrzassanya na vyn-
 nyczy* — putacionis B. *okrza-
 sanya a. obrzazovanya na wy-
 niczy.*

*Grossos i. e. ficus nyeyrzale vel
 folia B. (grossos i. e. ficus)
 inmaturatas falia.*

*W dupyech murowich a. w ska-
 lach* — in cavernis macerie
 B. *w dupyech mrowych.*

Kraschna — speciosa B. *krasna*
 — sponsa.

Kazą — molliuntur B. *laza.*

Dokand nye myeny schią dzien
 — donec aspiet dies B. *do-
 kath nye smyeny dzen szą.*

Gyesch — pascas more peregrini-
 norum (dopisano na boku).

III: *Promyk dymowy* — virgu-
 la fumi B.

Rzecz vonnych — pigmentarii.

Ostampili — ambiunt.

Wosch — ferculum.

Reclinatorium pology a. zawora
 vel est mensa vel discus e-
 dencium a. vas in quo epule
 feruntur B. *pokogik a. szien.*
Otpoczivadlo a. lozie — reclina-
 torium. B.

Oddanya — desponsionis.

Opyal z wirzchu postawcziem —
 ascensum purpureum B.

Korunye a. veronye! — in dia-
 demate B. *w cronye.*

Po vliczach — per vicos B.

Po rinczech — per plateas B.
porniczecz.

Podložil — constravit.

IV: *Mayancz blisnyqtha yagnyqthka* — omnes gemellis fetibus B. *mayacz blysnoką yagnatka*.

Czirzwyony — vitta coccinna quasi flos B. *kwyatek czyrwo-ny* — vitta coccina.

Cristhal a. vlomek — fragmen B. *crzystal a. vlomek*.

Ziarnatego yaplka — mali punici B.

Z alkjerzmy — cum propugnaculis B.

Schyla — inclinentur.

Gyednym okyem — in uno oculorum.

Pyerschy twe na vsithky vonne masczy drogje — mamme tue B. *pirssy twe nad wsithy vonne masczy drogije*.

Znamyonana — signatus.

Vipusczienye — emissiones.

Ray yablek ziarnathich — paradisus malorum puniceorum.

Zyvich wod — aquarum viventium B. *szywich szyemye przystayacych*.

Plyna, czeką — fluunt.

Bistrze — impetu.

Wyatr od polnoczy — aquilo.

Wyatr od poludnya — auster.

Podedmye — perflavit (perfla) B. *poddemye*.

V: *Wloschy me a. troky* — cincini mei, que apparent

in temporibus feminarum B. *wlossy me a. trochy*.

Nocznych kropy — guttis noc-
cium B. *nocznich krople*.

Zwleklem schiebye — expoliavi.

Obarthlyk a. zathwora — pes-
sulum i. e. ligneam seram,
qua ostium tenetur, cum se-
ratur.

Bidlyta — resident (oculi) B.

Ogrodką a. vyridarza — areole
B.

Od apotekarzew — a pigmen-
tariis B. *od apothekarzow*.

Poschadzono — consiste (consi-
tae).

Vgladzone — tornatiles B. *vglad-
dzono a. vstrugano*.

Wargy — labia.

Odschadzony — distinctus B.
odszodzoni.

Kapye — distillancia; *mirra* —
mirra B. *s ktorich capye mir-
ra napyerzwa*.

Gnatowye — crura B.

Vstaviony — fundate.

33 r. *Buk* — buxus.

VI: *Ogrodek* — areola B.

Chanthna — svavis.

Drogych vony — aromatum.

Spicza a. zastamp — acies B.

Voyennich stanow — castrorum.

Sposchiobyona, zrzandzona — or-
dinata.

Zaleczecz przednymy — avolare
B.

Vozatarz — quadriga B.

Nawrocz schiq — revertere.

VII: *Twe kraczanye* — gressus
tui B. *twe kroczaye*.

Twich byodr — femorum tuo-
rum.

Stawyeny a. spogyeny — iun-
cture B.

Vytoczona, vstragana, glathka —
crater tornatilis B.

Stog — acervus.

Okopan, oschipan — vallatus.

Vkraschona — decora.

Wlosy — come.

Ruramy — canalibus.

Przenamyleyscha — carissima.

W roskoschi — in deliciis.

Wrost w postawy — statura.

Mandragore genus pomi; sunt
autem poma eius odorifera
pulera et insipida B. *gdule* —
mandragore.

VIII: *Wstampugye* — ascendit.

S puszczey — de deserto.

Mylowanye — emulacio.

Nakozona — corrupta (mater)
B. *nakrazona*.

Przed drzewem yablonowym —
sub arbore malo B.

Vidzelono — condito (vino).

Sapientiae.

I: *W zlą wola* — in malivo-
lam.

Mscziwy schand — corripens
iudicium.

Zandaczy — zelare.

Zaslubowane — sponsiones.

Zagynyenya — exterminii.

II: *Wyatr* — flatus.

Zwyqadna — marcescunt.

Staremv — veterano.

Oklamaymy — circumveniamus.

Na vznawanye — in traduccio-
nem i. e. in manifestacionem.

Vymyatha — imperat B. *wy-
meta*.

Roznoschi, vywolawa — diffu-
mat B.

Movy — promittit.

III: *Cirpyely* — vexati.

W trezinye — in arundineto B.
ve trczyp.

Walach — spado B.

Zagynye — exterminabitur.

W sgladzienye, doskonanye —
in consummacionibus B.

IV: *Na wyelkosc rodv* — mul-
tigena B. *wyelkosc rodv*.

Glabokye — altas.

Mgle — infirmiter.

Nyedospyley, nyedokonaty — in-
consumati B.

Czirpczy — acerbi B.

Nyedlugych — non diuturna.

Zamisl — ficcio.

Omamyenye — incantacio B.

Wsgardzy — contemnat.

W potwarz — in contumeliam.

Roschipa — dirumpet (dirum-
pet) B. *rossyepa*.

Powyoda — traducunt.

Lsczywa przygyaszn — ficcio B.

V: *W richlosci* — in subita-
cione.

Nyedomnymanego zbawyenya — insperate salutis.

Ganyenye, layanye — improprium.

Nyeschmislny — insensati.

33 v. *Vstaly* — lassati.

Byerzanczey — fluctuantem i. e. inundantem.

Slada — vestigium.

Dowod — argumentum.

Zamyerzone — destinatum.

Prozny — gracialis.

Od burze, welmy — a procella
B. *od burze, welni*.

Coruna — diadema.

Vschilugye, zgothugye — animabit (armabit creaturam).

Za platy — pro torace B. *za plati a. luczbrach*.

Okratny — diram (duram iram)
B. *vkrotni*.

VI: *Prziklonczie* — prebete (aures).

Panayeczie — continetis multitudines.

Moczy — potestas B. *moczy a. vlodanye*.

Groznye — horrende.

Wlodna — presunt B.

Nye bandzie dbacz — (non) subtrahet (personam).

Any schia boy — nec verebitur.

Dostogyenstwo — sceptrum B.

Dostoinosci, tagyemnosci — sacramenta.

Prawe vstawyenye — stabilimentum.

VII: *Vtworzon* — coagulatus (sum) B. *vtworzosesem*.

Od kochanya godnego — a delectacione somni convenientis B. *od kochanya ssna godnego*.

Drobni — exigua.

Krassa — speciem.

Przesz zamysla — sine ficcione
B. *bez zamisla*.

Zdzielam schia — communico B. *zdzelim sya*.

Chwalny — commendati.

Vyprawicz — dicere.

Z rozumia — ex sententia.

Zywyolow — elementorum.

Opyathowanego drzewyey — vicissitudinum B. *opyalowanego drzewey*.

Schila, gwaltem — vim.

Rozdzali — differencias.

Schmyerny — molestus (zam. modestus).

Ruschany — mobilis.

Luczsky — humanus.

Prawa wonya — sapor B. *para wonya*.

Vyplywanye — emanacio.

Przistampa — succedit B.

VIII: *Pitale* — exquisivi.

Craschi — forme.

Thowarzystwo — contubernium.

Chitroschy — versucias.

Rospuscienye a. odpovyedanye — dissolutiones (argumentorum) B. *rospuszczenye a. odpovyadanye*.

Doschedlem — sortitus sum B.
dosedl sem.

IX: *W rownosczy* — in equitate.

Thowarzischką — assistricem.

Obyeracz — reprobare B. *obyecz-
dcy?* — reprobare.

Zwirchowany a. dokonaly — consummatus B. *zwirchowani a.
dokonali.*

Ponyza — deprimit.

Przed oczyma — in conspectu.

X: *Na pyancz myast* — in pentapolim B.

Burza dimowa — fumigo B.

Sacha solna — figmentum (salis) B. *socha solna.*

W nyevmyerzezcie w sdradlyvey — in fraude circumvenientium B. *w nyewyerze lsczy-
wych.*

Przibywa — affluit (affuit).

Vprzespyeczil — tutavit B.
wprzespyeczyla — tutat.

Gadanye, bogyewanye — certamen B. *gadanye.*

Vyczanzną — victricem B.

Obzalowaly — maculaverunt (mendaces).

Z glambokosczy — ab altitudine.

Mowne — disertas.

Rzandzila gyest — direxit.

XI: *Chalupy* — casas B.

Nye przithem byli — in traditione i. e. in morte absentes.

Modlyly schą — colebant.

Z nyevidomey rzeczy — ex materia invisita B.

XII: *Namyawyasch* — alloquaris.

Myerzone — odibilia.

34 r. *Vypandzily* — exterminarent.

Odpuszczenie — veniam.

Pythacz banda — inquirerit.

Nye poruschiesz — exhorruisti.

Nagrawanya — contentu dignus.

Za zle myal — indignabitur (indignabantur) B.

XIII: *Marny* — vani.

Kv przebywanya — in conversationem.

Virzhovyni — verticibus B.

Sak a. garb — vertex B.

Dluby, rigye — sculpat B.

Po nyevzithecnosci — per va-
cuitatem.

Dagye mv possob — figurat B.
dage mv spossob — figuret.

Pomazaw — perliniens.

Czirwonoszcą — rubrica B.

Za przewyedzenie — pro itinere.

Potrzebugye — petit.

XIV: *Vyziwa, modly schą, klan-
nya szą* — invocat B. *wzy-
wa, modli syą, clanya syą.*

Zandza — cupiditas.

Przesch lodzey — sine rate B.
bez lodzey.

Plawayaczie — transeuntes.

Gorzka, czirpka, kwaschna —

- acerba B. *czirpka, kwassnya, gorka*.
Zalosczy — luctu.
Slusba — sacra.
Po dlugym — interveniente tempore.
Moczarzow — tirannorum.
Yawnego — evidentem.
Przyvyodla — provexit.
Przewyschoka — eximia.
Nyepospoliczie — incommunicabile B.
Wzdiely schq — imposuerunt B. *wsdzyeli syq*.
O znamosczy bozey — circa scienciam dei B.
Klamanye — ficcio.
Schmylstwa — mechie B.
Modl — idolorum.
Vmyslenye — figmenta.
 XV: *Glyna* — mollem terram B.
Nye przetho gyesth schiq praczo-
wal — nam (non) quia laboratus est (laboraturus est) B.
nye przeto ess ma dzalaczy a.
praczowaczy.
Lepy szq gadal — si concerta.
 B. *lyeby sya gadal* — si contra certa.
Szmylstwo — luxum (lusum) B.
Slepil — finxit (fingit).
Vypandzily — effugerunt.
Odnowyon — repetitus.
 XVI: *Sgladzieny* — exterminati.
Vanzow — colubrorum B.
- Nyektorym lekarstwem* — malagma B.
Korzil schiq — mansuetatur (mansuetabatur) B. *korzyl syq, krothko syq czynil*.
Przethosch y tedy — et propter hoc tum B. *przetosch y tegdi*.
 XVII: *A thak gym przidano na klam czarnokschqznymy zga-*
gamy — et magice artis appositi erant derisus B. *a tak gym przydano na klam czarnoksyqsky ksgy*.
Gdy zle radza — dum enim habent persuasum inique B. *gdy sya vradza*.
Plomyen — flamen B. *plomyenyowe* — flamme.
Nagly — subitaneus.
Gyasznye — limpide.
 Magice artis i. e. incantacionis B. *czarnoksyqsnego vmyenyv* — magice artis.
S bakany, z ganbyenym — cum contumelia.
Panagya — presunt.
Burza — exagitabunt.
Gynaly — deficiebant.
Omamyenym — traductione i. e. morte.
Nyeshuchany — et imperatus (insperatus).
Nyezawadnye — ineffugabile B.
 34 v. *Przipadl na nye* — supervenerat illis B.
Ganste — spissos.

Trzanszqncz schiā — terrebundi
(tremebundi).

Schmąthny — commoti.

Przikrich — precipitatarum (petrarum).

Nyewydomy — invisus.

XVIII: *Schilnyeyssi, pokornyei-ssi* — ante nequiores (animaequiores) B.

Nyerownosz — inconueniens (vox).

Pospolithi — popularis.

Przeskoczil — prosilivit.

Nyeomylnye — insimulata.

Nyoschancz — proferens.

Poslovyl — allegans.

Gromadā — acervatum.

Wstampil gyst w poyrzodek — interstitit B.

Vczqnl — amputavit.

Wyelczy dzywowy — magnalia B.

XIX: *Przirownawa* — figuratur.

Obliczie — respectus.

Schamy w schoby schā myenyā
— in se vertunt B. *stany!*
w sobye syā myenyā.

Polne — agresta.

Ecclesiasticus.

I: *Domysly* — astucias.

Oslavyenye — gloriatio B. *oss-lowyenye.*

Vczieschienya — exultaciones.

Vyelikich dzywow a. dzial — magnalia B.

W zywochie — in vulva.

Zakonstwo — religiositas B.

Pochrony — receptacula B. *chroni a. pochroni.*

Vdathnoschi a. schmyaloschi — animositatis B.

Slusbā — culturam.

Pospolstwa — sinagoge.

Vyrzuczil — allidat (elidat).

Zmyerzony — dimensus.

II: *Ponyzi* — deprime B. *pomzy.*

Czirpy — sustine.

Schmyerczi — obduccionis.

Wczqnthē — receptabiles (receptibiles homines) B. *wsyāczy.*

W ognyv — in camino.

Nawroczy — recuperabit.

W lubowane — in oblectationem.

Grzeschnym — scelestis.

Schetrze — elidat.

Zbor — ecclesia.

III: *Bandzie vczieschon* — iocundabitur.

S korzenya vyrzucza — eradicat.

Oblamal — supplantat.

Przigody — successus.

IV: *Nye manczy, nye druzny* — ne exasperas B.

Vymowny — affabilis.

Posluschny — obblandiens.

Oblenyly — remissus B.

Sklonyenya — collecta B.

Bandā ly dluo żyw — est mihi superstes vita B. *badā dluo syw.*

- Za odpusth* — de propiciatu.
Nye zanday — noli anxius esse B.
Nye byvay nyevstavyczny iaco wyatr — non ventiles te in omni vento B. *nye byvay vstavyczny yaco wyatr*.
 35 r. *Schmyslny* — sensatus.
Tayny vtargacz a. schemracz — susurro.
 VI: *Mocz* — virtus.
Mylosczywy — eucares.
Kroczi -- mitigat.
Wrzeczicz — inire B. wrzuczy.
Thesklywym — accideris i. e. anxieris.
Podlogy — bases.
Na odzienye — in stolam.
Czyschi — pacifici.
Na vczieschienye — in oblectacionem.
Thloczy — exterrat B. *tlocz* — exterrat.
Podlosch — suppones.
Posluchalisch by — attenderis.
 VII: *Prizgimy* — excipe.
Splodzienya — de generacionibus B.
Slancz — coniunge.
W lekosczy — in agilitate.
Dasch — ponas.
Straschlywym bogyanczim — pusillanimis B. *strasliwy boyazny lyqkawy*.
Grzeszczacz, przestampacz — prevaricari.
Sklon — curva.
- Pirwich vrodkow* — primiciarium.
Nye biway — non desis.
 VIII: *Nye przilozisch* — non struas (strues).
Vrangay — impropere.
Przebiway, bidly — conversare.
Ganczye — contumeliosi B.
Nye daway na lichwq — noli fenerari B.
Poziczysch w lichwq — feneraberis (foeneraveris).
Porzvczy — elidet.
Myenye — inferat, irrogat B. *myeny*.
Vgyastky, wyczanstwa bandzie czynil — convicietur B. *vastky bądze czynil*.
 IX: *Lozie* — sinus.
Sch tanecznicq — cum saltatrice B.
Kthora chce vyele mqzew — multiloquam (multivolam) B.
Nye zablandzay — non aberraveris.
Nyechay — non zeles.
Wspolegay — accumbas B.
Nye wacz schiq (popr. z. nye rwacz schiq) nye swarz schiq — altriceris.
Zday schiq daleko — longe a besto B. *zady syq daley daleco*.
Pospolitowane — communio-nem.
Radq myeway — tracta.
Wspolegay — accumbas.
 X: *Ossqdq* — inhabitabuntur.

Mandremv — scribe.

Wnqtrze — intima.

Mocz dostoyenstwa — potentatus.

Vkrogił, vkroczył — precidit B.

Odstampycz — apostatare.

XI: *Nyewznaczy* — insuscitabilis B. *nyevsnaczy* — inspicabiles.

Nye mączy — non molestat.

Mgly — marcidus.

Zgyna — deficient.

Gorschq schq — pessimabor.

XII: *W szczeszq* — in bonis.

Kazy zielazo — eruginat B. *rdzawyge a. kazy zelazo*.

Myedzy rzeczamy — in sermonibus.

Szelal — stimuleris B.

Lagodzy — indulgeat.

Grozy — insidiatur.

Podrigye — suffodiat.

XIII: *Przemyeny* — communicate (se honestiori).

Nye przypiszy — (ne) impingaris B. *nye otrączyz a. sasya postąpycz kazal* — impingaris.

Rowno movicz — ex equo loqui.

Zachowava — conservabit.

Przywynye schiq — coniungetur.

XIV: *Nye manczil schiq* — non est stimulus (stimulatus).

Przesch potrzeby — sine ratione.

Zazdroczywy — lividus.

Pykyelnykow — inferorum B.

35 v. *Obeyrzenye* — circumspeccionem.

Ostanyesch — consisteris.

Domek — casulam.

Kv yego roskazanyq — ad manus illius.

XV: *Od wyodra* — a calore B. *Odzienye chwaly* — stola glorie.

Dziedziczstwem odzierzy — hereditabit.

XVI: *Nye czwyerz schiq* — ne retonderis B. *nye gryep syq* — ne retunderis.

Schioby wolny — cerutatus B. *soby volni* — cervicatus.

Nagli wyatr — procella.

Nye ostaly — non destituerunt.

XVII: *Zywotna* — vitalis.

Baczczie — attendite.

Vlozil — posuit.

Znamyq — signaculum B. *myszcz*.

Do kragyew — in parte (in partes vade).

XVIII: *Vstatczyl* — suffecit B. *statczyl*.

Squara — ardorem B.

Wslagye — improperebit B.

Richle — citanter.

Lenosczy — ab inertia B. *lenosczy* !

Przisywanye — confessionem.

Przigoda — commissio.

XIX: *Zagynye* — cecidit.

Odwodzq — faciunt apostatare.

Znamyona — denotabit.

- Vstrzelona* — infixa B.
Wymyslowanye — cogitatus B.
Mandroszcz — solercia B. *sna-*
sznosc.
Ganyączego — contumeliosi.
 XX: *Chodzienye* — processio.
Pomnyeissenye — minoracio.
 (Brak). B. *snaya* — sciens.
 (Brak). B. *scomrosni* — lascivus.
Schiednyerzi! — septemplices B.
syedmyory.
Napomya napornye — expetit
 B.
Nyedzankvy — acaris, non be-
 ne gressus B. *nyewdzączni* —
 acaris (homo acharis).
Nye bandzie przygyanth — re-
 probabitur.
Ale by schmyał, rad by uczynił
 — et in requie stimuletur
 B.
Darkowye малы — xenia i. e.
 dona parva B.
Povyschi — inaltabit B. *powssi.*
Na podlogę — in pavementum
 B.
Volnye — sponte.
 XXI: *Na oby stronye* — bis-
 cuta B. *na obogy stronye.*
Swada, schwar — obiurgacio.
Zatraca — annulabunt.
Nakłady — impendiis.
Czyny kamienny mur zymy —
 colligit lapides in hieme B.
czyni mur kamienny zymy.
Kandziel — stupa B.
Vgladzona — complanata.
Zachowa — continebit.
Nye navczy — non erudiet.
Poramyenye — brachiale B.
Naglandaczy — auscultare.
Vylkye — vados.
 XXII: *Gardzienye* — asperna-
 cio.
Otrząsche — concuciet B.
Nyepotrzebna — importuna.
Slepya — conglutinas.
Gynye — deficit.
Odchil schię — deflecte.
Skandary — loramentum B.
stendary.
Lkanya — impetum.
Bo zie moziech sch nym smye-
rziczi — etenim recordacio
 (est enim concordatio) B.
Klancze — exprobracio B.
 XXIII: *Nye vyrosly* — (ne) ad-
 increscant B.
Nyeczschnemv — indiscreto B.
Lakothny — infronitus (infrun-
 itae) B.
Jablko iadamowo — frumen i.
 e. eminens pars gutturis qua
 edimus B.
Nye chce ly gyego winaczyć —
 si dissimulaverit B. *pakly ge-*
go necha wnadzy.
Valacz schę — volvere (non
 volutabuntur) B.
Ganba — improperium.
Po strozienyę (zam. po stworze-
 niu) — post perfectum.
Wgyawy schię (zam. wzjawi się)
 — orietur.

- XXIV: *Dziedzicstwo myecz* — hereditare.
Zadzierzienye — detencio.
Okrang — girum celi.
Zostanq — morabor.
Schwirzk a. modrzew — terebintus B. *swirk a. modrzew*.
Vygyawyayq oznamyonayq — elucidant.
Plotek raysky (zam. potok) — Phison B.
Przistampy — assistens.
Vynnemv zbiranyq — vindemie B.
Zatoka — trames B.
Przed schwitanym — ante lucarium.
Szczepyenya — plantacionum.
Zarodi — partus.
XXV: *Doliczona* — probita (probata).
Starzalemv — veterano B.
Skriczye, oklamanye — obductum B. *skorcze oklamano* — obductum i. e. deceptionem latentem.
Acz wanczey thobq nye gardzi — nec super te abutatur B.
XXVI: *Oschoczienye a. zdrazdienye* — delatura B.
Barzo przeslesch myla — mulier zelotipa B. *barzo a. brzesslissch myla*.
S ktorq schq nye chrony — non avertente B.
Badzie zle pozywaczy — abutatur.
Targayacz — negocians.
Karczmarz — caupo.
XXVII: *Spogyenya* — compagis.
Zerdz — palus B. *zirdz*.
Na rzeschotnych durach — in percussura crebrina B. *na rzesetnich dzurach*.
Vstrzaschicz schq — hotripilationi (horripilationem).
Wstawy na glowq — capiti statuet.
Zatwirdzienye — obturacio.
Potem go nye nabqdzesch — post eum non sequeris B.
Ganbyenye — improperium.
Chleby — condulcabit i. e. adulando loquitur dulcia.
XXVIII: *Zemglil* — dissolvit B. *semdlil*.
Mazne — viratas B.
Schynoscz — livorem.
Roszmyecze schq (zam. roznieci się) — exardebit.
Przepuszcz — confla (aurum) B. *przebuscz*.
Ogrodz — sepi.
XXIX: *Wlodugye* — prevalet.
Zamaczienie — molestia.
Ganyenye — convicia.
Pozvanye — contumelia B.
Nye podavay — non trahas (humilem).
Przeth dobrym slubem — remissionem (repromissorem).
36 v. *Craymy* (zam. krainy) — okolnye (okolne) *przeycz* — er-

- rans (gyrans) migrare fecit
 B. *okrayny okolnye przeycz.*
Opraw — recupera.
W thulanyv — in peregrinatione B.
Przygyanth — hospitatur (hospitabitur) B. *przyach* — hospitaverit.
W nądzy — necessitudine.
Wmawycz bandzie — causabitur.
Przemozony — victus.
 XXX: *Nyevczony a. nyeokroczony* — indomitus.
Karzy — lacta B.
Thucz — tundere (latera filii).
Nyездrowy — imbecillis.
W godowanyą — in epulis.
 XXXI: *Strawnyenye* — consumptionem (consumtionem).
Na dobywanyą slotha — in auri casus.
Skromny — bonus, utilis.
Prze czesz — causa discipline i. e. honoris B.
Kaslanye — colera B.
Szmyernemv — parco B.
Nye gardly — primes (non premas) B. *nye gardly* — non premas.
 XXXII: *Gyecz a. odpoczyway* — recumbetur B. *gecz a. less* recumbere.
Groznye — insidiose.
 XXXIII: *Nye bandzie poruschon* — non illudetur.
Ktho chce kv pytanyą othpovye-
dacz — qui interrogacionem manifestat.
Obroczila — versatilis (axis).
Panovye — magnati.
Dokand schem na schwyeczie — dum adhuc supero (superes).
Oslaby — laxa.
Sklanyaya — curvant B. *sklamaya*.
Sloszcziwa — malivola B. *slostnemu* — malivolo.
Wszek — verum.
Czialo — caro B. *czelacz* — caro.
Vandzidlo — lorum.
 XXXIV: *Oczywyszcze* — advise B. *oczywyszcze*.
Prorokovanye — divinacio.
Czari — auguria.
Oblądy — fantasias.
Przebyegly — expertus.
Nyevstawiczny — implantatus, non radicans B.
Stworzeny sylnoszczi — firmitas virtutis B. *stworzenye sylnoszcz*.
Nye przyganya — non reprobrat.
Vmyva schą — baptisatur.
 XXXV: *Davay dzieschanezyny* — sanctifica decimas.
Gdy bandą placziem k nyemv skarzil — si effundet loquelam gemitus B. *gdy bądą placzem k nyemu skarsicz*.
Zagladzy — tollat.
Vczyn_{ky} — actus.

- Obnovy* — in nova signa B.
Psagya (psują) *lud* a. *pokarschagya* (pogarszają) — pessimant plebem.
Noschą w schobye — contingunt.
Przygmye — excipiet.
Krothkosczy — mitigacionis B.
Slup, podpora — columna.
Zgyny a. vyrvana bandze — diripietur.
Nyemoczny — egens.
Omyrzknye — obscuravit B.
Podkaschaly — succinctus.
Sklony — deflectens.
 XXXVII: *Sprzygyczelilem* — copulavi B. *przyaczeli*.
Trwa — interest.
Pragna — aridam B. *pragła*.
Ze czcziem — cum socero B. *se czczyem* — cum sororio.
Nyenaboznye — irreligiose.
Nyenawydzy — emulatur.
O przewodzienyv — de traiectione.
 37 r. *Zawistnym* — livido.
S kramarzem — cum negotiatore B.
S kupczem — cum emtore.
O myloszczach — de graciis.
Vrzodzony do roką — annuali.
O skonanyą — de consummatione.
Nye poszluchay — non attendas.
Blandzy — titubaverit.
Lutoval — condolebat.
Stroziewye — circumspectores B. (Brak). B. z *oraczem* — cum agrario operario.
Na strozą — ad speculandum.
Zrzandzy — dirigit.
Lsczyvye — zophistice.
Obludnye — mendose.
Ve mschem ! dobrem — in omni re.
A vzitek yego schmysla — et fructus sensus illius.
Przysly schią — expediunt B. *przyssly ssą* — expedit.
Lakomy — avidus B. *lakomy gedzenyv*.
Asch kv nyemoczy — (apoplexia) usque ad coleram B. *ess kv nyemoczy* — usque coleram.
 XXXVIII: *Oslodzy* — indulcat (indulcata) B. *oslodla*.
Lenyv — curans B. *lelnyv*.
Vschmyerzy — mitigabit B. *obylssy* — mitigabis.
Lekarstwa — pigmenta B. *lectwarze*.
Masczy — uncecionis.
Vsdrovy — conficiet.
Obiczagye — iudicium.
Omowa — delatura.
Pogorschisch — pessimabis.
Strzałą — jaculo.
Pandzi kosthnem — agitat stimulo B. *pandzy ostnem*.
Yakoby brosdy wywraczowal — ad versandos sulcos B. *kokobi broszdi wywraczowal*.
W tuką w masle — in sagina B.

Czesla — architectus B.

S tym schiā schobyę przeciwyā
— concertatur B. *sam sye so-*
byę przeciwyā — convertam.

Zwyank — vox B. *dzwyak*.

Obrzezugye — innovat B. *obra-*
zugye.

A iako (zam. oko) *gyego na po-*
dobnosc orandze patrzy — et
contra similitudinem basis o-
culi eius B.

Kv nogam — ante pedes.

Lepyenye — linicionem.

Na stoliczy — super sellam.

Glandayancz — conquirens.

XXXIX: *Puszcze, latorosly* —
frondes B.

Nye trzeba movycz — non est
dicere.

Potop — cataclismus.

Nye jrzely k nyemu — non ex-
quisierunt B. *nye szrzelu k nye-*
mv.

Przigyednamy — si recte sunt
(directa sunt).

Sedlycza (sudlica) — rumphea
(rumphea) B. *sidliczā*.

Na zagubyenye — in extremum.

Poznany bypaya — comprobantur.

Na schwytanyā — diluculo B.
na wswyczye.

XL: *Spantanye* — occupacio.

Vymislovye — adinventiones B.
vmislowye.

Velmy byczie — fluctuacio B.
wyelnobyczie.

Gyiedzanya w refectorem (popr.
z: rectorzem) — refeccio.

Othwarzayancz — in aperiendo
B. *odwyerzayancz*.

Na byego rzeczne — in oram
B. *na byego rzeczne* — ad
oram.

(Brak). B. *tworem* — carne.

Poschieczono bandzie — evelle-
tur.

Statecznego — sufficientis.

Robothnyczy — operarii B. *dzyel-*
nika.

A na tho obegye ! — super u-
traque.

Gandzba — musica.

Slothky glosch — suavem me-
lodiam B. *chotni gloss*.

Zielone naschienenye — virides sa-
ciones B. *zelona nasyenya*.

Luboscz — beneplacitum.

Zbozie — facultas B.

A czescz — et virtutes B.

37 v. XLI: *Gynye na moczy* —
minoratur B. *gynye na moczy*
a. silnye.

Y themv gen schodzą na wschem
vyekv — defecta etate (defe-
cto aetate) B. *y temv gey...*

Bydly, przebywa, myaszka —
conversatur.

Zaluyā — queruntur.

Przed starostā — a presidente
B. *przet staroscā*.

W chlebyech — in panibus.

A nye gesth wdzanczna darv
wzanthego — et (ab) obfusca-

- tione dati et accepti B. a nye
 gessy wdzyoczen darv wznętego.
 Od posdrawyayanczich — a sa-
 lutantibus; szczichosczy — a
 silencio B. ktorzy czybye po-
 sdrawyaya — a silencio.
- XLII: Potampyeny — impro-
 perii.
 Z ziską — de acquisitione.
 Boky skrwawicz — latus san-
 guinare.
- XLIII: Na połudnye strony —
 in meridiano.
 Vydymayancz — exsufflans B.
 vydamaya — exsufflant.
 Vyschokich gwyzd — astrorum.
 Pochwał — benedic.
 Othoczil — giravit.
 Založil — posuit.
 Podnye wyatr połudnyevy — a-
 spirat nothus B. podny wyatr
 połudnyowy — aspiravit no-
 tus.
 Vczisczy gwiasdy — aspergit B.
 vczysczy gwazda.
 A yako kobyłka chylagancz schi-
 g ziemy gyst gyego — et si-
 cut locusta demergens de-
 scensus ejus B. a yako kobyłka
 chylacz szą g zemi gesth gego.
 Nye vstatczymy — ad quid va-
 lebimus B. nye staczczimi.
- XLIV: Naschie przodky — pa-
 rentes nostros.
 Obdarowany — prediti.
 Mystownego spyevanya — me-
 lodos musicos B.
- Stworzenie — caro.
 Ve zmovye — in testamento.
 Przyschangaiancz — iureiurando.
 Grob a. kopyecz — tumulum.
 Wsego stworzenya — omnis car-
 nis.
- XLV: Przichilil — innixit.
 Thkanyczia — zanam (zonam)
 B.
 Napiecznyk — humerale B.
 Ogarnyeny — prediti i. e. cir-
 cumdati.
 Przeschukowanym postawczem
 czirwonym — torto cocco B.
 przesukawanim knem czirwo-
 nim.
- Znamyonana — expressam.
 Wstavienyo — in testamentis.
 W naglosczy — in impetu.
 Przepuszczil na nye — fecit illis.
- XLVI: Schudlicze — rumpheas
 B. sudlicze — rumpheos.
 Dobywayancz — in oppugnando.
 Krzik — murmur.
 Sluziczy — obsequi.
 Pankaią schi — pululant.
 Skonczal — dormit.
- XLVII: Zgyednal — stare fe-
 cit.
 Gatky — enigmata B. pogadky.
 Zlotha pyana — auricalcus.
 Nye zruschy — non corrumpet
 B.
- 38 r. XLVIII: Namyastkowye
 — successores B. namyestky.
 Vichrv — in turbine.
 Schmyrzicz — reconciliari.

Odmąkczyć a. vkroczyć — lenire (lenire) B. *obmyczyć a. vkroczyć* — lent.

Voyska — castra B.

XLIX: *Apotekarze* — pigmentarii.

Roslodzy schiā — indulcabitur.

L: *Poswyanczil gyest* — suffulsi i. e. adiuvit, sanctificavit

B. *poddzelal gest a. posvyaczyl.*

Drogā — arcus B. *daga.*

Mayovich — vernis B.

Frzychodzie — in transitu.

Rosplodzienye a. szczepenyne — plantacio.

Thluczene — ductibus B. *tluczne.*

Slusba — honor.

Vyelbicz schiā — gloriari B. *wyeczacz sya.*

Droga, stopa — vestigium.

LI: *Nye gystem schiā zagrzał a. nye czirpyal schem znogya* — non sum estuatus B. *nye czyrpyal sem snoya.*

Vyrzale vyno — precx et precoqua B.

Mylovalet — zelatus sum B. *milował sem.*

Vschilowala gyest — collectuata est.

Kupuyecie schobye — comparate vobis B. *kupnyczye ! sobye.*

Isaias.

Prol. *Vmowny* — disertus.

Gluposcz — rusticitas B.

Vidomye — prospicue B.

Yawnye bycz — patere B. *gawni bycz.*

A wschakosch — nihilominus.

Yanczstwo — captivitas B. *wyaska.*

I: *Plemyenyevy* — semini.

Oddaleny schā — alienati (alienati).

Acz a. ocz — super quo B. *yac a. ocz.*

Truchlegye — merens.

Pomazana — feta.

Yako woyovanyā (w wojowaniu) *nyeprzygyaczol* — sicut in vastitate B. *yaco woyowane nyeprzyaczyelskye.*

Stroznycza chlodna — umbraculum B. *strozniczą chłodzną!*

Czemv my gystem — quo michi B. *k czemv mi gest.*

Potrzebował — quesivit.

Gadobnych! myeschanczow — neo-
menia B. *gadobnewyenia ! myessaczow.*

Nye bandā czierpyecz — non feram.

Gody ya swantha (zam. godnia święta popr. innym czarniejszym atramentem z: *gadanya swanth*) — kalendas i. e. festivitates.

Czirpyal — sustinens B. *wsdzyszuge sya.*

Yako czirwyona barva — ut coccinum B. *yako czirwona barva.*

Czirvyecz — vermiculus. B.

Zdawna — antiquitus.

Vypalilem — excoquam B. *vy-*
palim — ex quo coquam.

II: *Shuya* — conflabunt.

Yako nyegdy a. dawno — ut
olim.

Ogrodzono — munitum.

Corabye — naves.

Podoby obludne okraschi — si-
mulacra B. *podoby a. obludne*
obrazy.

Roskoschienenye — fissuras B. *ro-*
skoczenye a. rossyedlini.

III: *Vyescziego* — ariolum B.

Na rzemyaslech — architectis
B. *na rzemyeslech* — archite-
ctus.

Vymovy — eloquii B. *wymowy*
dobrey bozey — eloquii mi-
stici.

Znyewyescziely nyevstaviczny —
effeminati.

Poszczignye — apprehendet.

Spadl — concidit.

Bracze a. gwalthowniczi — exa-
ctores B. *dracze a. gwaltow-*
niczy.

Ogloschily — predicaverunt B.
oglossowaly.

Zlemą schią vyeschielą bandacz
vygnany — juxta illud letan-
tur cum male fecerunt exul-
tant in rebus pessimis.

Spalylysczie — depasti estis.

Thlucziecze — commolitis.

Mygayancz — nutibus B.

Skladanyim posczim a. zamyslo-
nym — composito gressu B.
skladnim a. zamislonim.

Lischo (lyso) *vczyny* — decal-
vabit.

Towarzystwo — torques B.

Zaponicze — munilia B. *zaponi*
— monilia.

Panthliky — discriminalia B.

Polokthy, bramy, pachi — peri-
chelides B.

Vonne rzeczy ut sunt *pyszma* —
olfactoria B.

Gemmas ut sunt *thkanky perlo-*
we a. drogych kamyon B.

Odmyenyista ruchy — mutatoria
B. *otnyenista ruchy.*

Plascziky a. kosky quod idem
est — paliola B.

Byale ruchy ut *czechly* — sin-
dones B. *czechliky.*

Zavogye — vittas B. *zawoye to-*
czenicze.

IV: *Plomyonowego* — flamentis
B. *plomyenowego* — flamantis.

Od vychru — a turbine.

Strzygnego mego — patrueli
meo B. *strynego mego.*

V: *W rosdrapyenye* — in di-
repcionem B.

Rostargam — diruam B. *rostar-*
gam rosdrgy.

Czirnye — vepres B. *czyrznye.*

Rzisko — stipulam B.

Ranczy — festinus.

Trambą — tibia B.

Lanczisko — arcus B.

Napyyanthe — extenti.

Burze wyatrowe — impetus tempestatis.

Nye bandzie obrzazowana — non putabitur.

VI: *Poruschily* — commoti.

Szczepy — cardinum B.

Kamyk — calculus B.

Podwoya — postis, in quo voluitur ostium B. *podwoy nysszy*.

VII: *Przygyl* (przyjął) — ascendit.

Vlozil — requievit.

Ku kraynemu — ad extremum.

Valkarzewy — fullonis.

Korzączych — fumigancium.

Przepaszczi — inferni B.

Dolowich — vallium.

39 r. *Krzewye* — vepres B. *krowye*.

Hakym bandzie obrazeno — sarculo sarcietur B. *hakym bądzye obrzezono*.

Czirnya — veprium.

VIII: *Ganby* — scandali B.

Rozgnyevaya — offendent B. *rosnyewaya*.

Nye wyelbylesz — non magnificasti B. *nye wyelbyl sy*.

IX: *Pleczie* — humeri B.

Od thego czaschu asch na wye-ky — a modo usque in semipiternum B. *od tego czasszv ess na wyeky*.

Plonnych figow — sicomoras.

Długobydlanczy — longevus B. *dlugo wyelky*.

Rzuczeny a. zepchnyeny — precipitati B. *stdrzuczeny a. zepchnyeny*.

Rospostarta — extenta.

Vepres omnes arbores inutiles B. *vepres byle et omnia inutilia*.

X: *Pod zwyżazany* — sub vinculo.

Zbyeg — profugus B.

Przydzierzy — innitetur.

Przebyegnye — transibit.

Schiedzienye — sedes.

Dzyvagy schą — obstupet.

Zaslo — migrat.

Popandzy kquapi — agitabit.

XI: *Opaschanye* — cinctorium.

Przebyvacz bandze — accubabit.

Bandze grozyl — minabit B. *pozenye* — minabit.

Krolika vanza — reguli B.

Ostawyony — ablactatus.

Vczekle — profugos B.

Bandą schą viznavacz — confitebor.

Dowyerzenye — fiducia (fiducialiter agam) B. *dawyerznye vczynyo*.

Wyelmoznye — magnifice.

XIII: *Vstawicznich* — frequentium (populorum).

Zagubyenye — vastitas.

Nadydzie — supervenerit.

Starczy banda — allidentur.

Vywrocil — subvertit.

In de_{1u}bris i. e. oraculis idolo-

- rum B. *a w koszczelech balwanskych.*
Roskoschy — voluptatis.
 XIV: *Gyedlyna* — abietes B.
Alle vszak — verumtamen.
Przepasczi — laci.
Do zakładunya — ad fundamentum.
W gyeziora trzanschaviczie — in paludes.
Vymyotha — scopabam; *vymyotha* — scopabo.
Schkruschiczy — insinuare.
Starta — comminuta.
Vycz — veula (ulula).
 XV: *Vmykl vschmyerzon* — conticuit B. *vmilkl vsmirzon.*
Przyprawyeny — expediti.
 XVI: *Wshedlem w rada* — ini-vi consilium.
Gardzienye a. gardoscz — arrogancia B. *gardoscz.*
Pranczie latorosly — flagella B.
Obyetowal — ut observaret.
 XVII: *Przestrashil* — extereat.
Marsczy schia — emarcescet B. *zlubuge a. lubawy bądze.*
Schadzicz bandzie — plantabit.
Kalyna a. polne wyno — labrusca B. *polne vino.*
 39 v. *W czasch wyeczerny* — in tempore vesperi B. *w czasch wyeczerny.*
Nye stanye — non subsistit.
Zygubyly, straczyly — vastaverunt.
 XVIII: *Latnyq* (lutnia) — cim-balo B. *zvunka a. cimbalq* — cimballo.
Rozbyeglego — divulso.
Rostrvali schq — diripuerunt B. *roschfataby!*
 XIX: *Potachnye* — tabescit B. *potachnye* — tabescet.
Rzacq (rzuce) — precipitabo *sdrzvczq.*
Gadaczie — divinos B.
Stana, zagyna — deficient.
Trescz — calamus.
Schitowye — juncus B. *ssyche.*
Plothno — linum.
Mystrowna dziala — subtilia B.
Poszwyandle — flectancia (flac-centia) B. *poswyadle* — flectencia.
Zathoky — lacunas B.
Zwyandly — emarcuerunt B. *vswyadly.*
Zawrothny — vertumnus.
Vkroczącego vsmyerneho — refrenantem.
Cananeyszkye — cananeos.
Boschy. rozuthi — discalceatus B. *bosch, rosuth* — discalciatus.
 XX: *Pozienye groza* — minabit.
 XXI: *Zgupcza* — depopulator B.
Oblegny — obside B.
Zrzesly — obstupefecerunt B.
Na stroznychy — in spelunca B.
Vygladaczia — speculatorem B.

- Gyesdnego* — ascensorem B.
Na karach — bige B.
Młodzba — tritura B.
Szigayancz — occurrentes.
Przyblizayanczgo — imminente.
 XXII: *Brzemyą dolowe* — onus
 vallis B. *przemyą dola*.
Na strzechi — tecta.
Brzanką — clamoris B. *brąkv*.
Wstampilesch — ascendisti B.
 wstąpił sy.
Zato stacz — incubem.
Skuschnye — scrutarie B. *sku-*
 suyo — scrutans.
Spyevacow — musicorum.
Stragą (strugą) — lacum.
Viczoschal — excindisti (exci-
 disti).
Myeczem — pila.
Rzeczy — mittet.
Y stanye schą — et erit.
Kolek — paxillus.
Tworzi — generat.
Gozdzikow — craterarum B.
 gesdzycow.
Vethknyony — infixus.
Na myesczcze vyerne — in loco
 fideli B. *tu myesto wyerne*.
Zawyeschil — pependerat.
 XXIII: *Kupczyne* — negocia-
 cio.
Nye rodzilam any porodzą —
 non parturivi.
W dawnosci — in antiquitate.
Slawąthne — inclitos.
Frequencia taticum ! bez prze-
 stanya conam spyechy ! B.
 frequentatium bez przesta-
 nya doma spyeschy.
Ku kupyam — ad merces B.
Schowany — condentur.
W skarp polozony — reconden-
 tur B. *w scarb polozeni*.
Sanczym gorącym — ventem
 B. *syaczim gorącym*.
Zetrzenym — allisione.
Tkal — orditus.
 XXIV: *Vpomyonł* — repetivit.
Splynł — defluxit.
Vynne korzenye a. maczicza —
 vitis B. *ynne korzenye zem-*
 dlilo syą.
Przedchowye — cataracte B.
Polomyenym — confraccione.
 40 r. *Ruchanym ruchacz schą*
 bandze — agitatione agita-
 batur terra B. *wychlanim wy-*
 clacz syą bądzye.
Nye pokąschy schią — non adi-
 ciet.
Snopka — fascis B.
Od wyodra a. squari — ab e-
 stu B. *o wyodra a. squari*.
Obrazagyaczy — impellens.
 XXV: *Gdy schą pod obloky*
 wlozy — sub nube torrente
 B. *gdi syą pod oblokyem wlozy*.
Stluczenym — cum allisione.
 XXVI: *Percan* — antemurale
 B. *parcan*.
Othpuszczilesch — indulstisi B.
 odpuszczył sy.
 XXVII: *Glog* — veprem B.
 Czyly — an potius.

Strudzone — alisos.
Stanye — accubavit.
 XXVIII: *Przeplodnego* — pin-
 guissime B.
Manza mocz-nego — validum B.
 maza.
Przestr onne — spaciosa B.
Pokarmicze — reficite.
Vstalego — lassum.
Znamyonyczcie — precipite.
Proscho a. ber — milium B.
Vyka — viciam B.
Mloczon bandzie — triturbati-
 tur.
Mloczarz — triturans B.
Kolo wozowe — rota plaustrum.
Zmyele — comminuet.
Scopa — sternit B. *scopa* —
 steriret.
 XXIX: *Slawnoszcz* — solemni-
 tas.
Mynala — evolute.
Okragloszcz — speram.
W oblezienya — in obsidione.
Ponyzon bandziesch — humilia-
 beris.
Drobny — tenuis.
Rospandzayanczych — ventilan-
 cium.
Vychra — turbinis.
Boyewaly — dimicaverunt.
Cholebayczie schia — fluctuate
 B. *kolebaycze sya*.
Zlepyenye — figmentum B.
Za ly bandzie mnymal — insul-
 tum reputabitur (in saltum)
 B. *zalyass bądzye mnymal*.

Podczanczi — successi sunt
 (succisi sunt).
 XXX: *Othkalisczie plothno* —
 ordiremini telam B.
Na potampą — in opprobrium.
Na przegorzu — super callem
 B.
Vcziczela — doctorem B.
Nyczistey — menstruate.
Przestronno — spaciose B. *prze-
 strono*.
Oslathka — pulli.
Vyano — ventilatum est.
Vrasch a. byczie — percussu-
 ram B.
Zabyrayancz — inundans.
W grozienyo — in commina-
 cione.
Gnyeva (gniewu) — furoris B.
 pyrchanya.
 40 v. XXXI: *Pyekyelne prze-
 pasczi* — Tophet.
Czlowe — vegetales. *Poddany*
 — omagiales B. *poddany a.*
 manowye — vectigales.
 XXXII: *Vyschedly* — promi-
 nentes.
Przestrono — plane.
Obludzienym — simulacione.
Spynayancz — in nates (immit-
 tentes).
 XXXIII: *Opuszczely* — dissi-
 pate sunt B.
Gorzenye — ardorem B.
Myrzwa — stipulam B.
Straschienye — tremor.
Vczony — litteratus.

- Vymową* — dissertitudinem B.
porządność a. vymową.
Gozdzie — gladii ! B. *goszdy-*
cowye — clavi.
Othworzone a. yawne — paten-
 tes B.
Korab — trieris.
Vydawcza zakoną — legifer B.
wydawczą zakoną.
Oslabyeny — laxati sunt.
 XXXIV: *Zložą schą* — com-
 plicabuntur B. *zlezą ssyą.*
Sczothky — palmirus est her-
 ba asperina spinosa B. *szczą-*
tky — paliurus est herba
 spinosa.
Othpocziwadło — cubile B.
Sbyegayą schą — occurrunt.
Vchowal — fovit B. *wzchowal.*
Obludy — demonia.
Bandze odpocziwal — cubabit.
 XXXV: *Rostampyą schą* — pa-
 tebunt.
Swyezzone (zwieszone) — disso-
 lutas (manus) B.
Trczy — calami B. *trzzy, trzy.*
Schycze — inven ! B. *syczye* —
 iunci.
 XXXVI: *Dobyl* — cepit.
Myr — benedictum (benedic-
 tionem).
 XXXVII: *Vyrwaly* — erue-
 runt.
Lysty — libros.
Grobą — aggerum B. *groblą*
a. walv — aggeris.
Trawa — germen (gramen) B.
- Vandzidło* — lorum (frenum) B.
wadzydle — eculeum.
Czo schamo osobye rosczie —
 sponte nascitur.
Zywo ostalo — salvatum fuit.
A nye vczyiny gyemą nyczs —
 et non occupabit B. *any vczy-*
ny gemv nyczs.
Kv vyruschenyą — in eradica-
 tionem.
 XXXVIII: *Rzandkow* — linea-
 rum B. *radkow.*
W polowiczi — in dimidio B.
Pyekla — inferi B. *rowowych.*
Przerzazana — precisa B. *prze-*
rzazana ot tkaczy a. ot tka-
czą.
Tkal — ordierer.
Zemglely — attenuati.
Zwyzanek — massam B. *slastrą !*
a. zwczarzek !
Obvyżal — cataplasma B.
Zachowaly — thesaurisaverunt.
 XL: *Odzowczie schią* — advo-
 cate.
Zmyerzil — ponderavit.
Cząskoszcz — molem.
Okowa — situla B.
Maluthkye przichilenye — mo-
 mentum (staterae) B.
Skugye — conflabit.
Blachamy — laminis.
Zlothnik — aurifex.
Wszadzon — plantatus.
Any korzenya vypuszczil — (ne-
 que) radicans B.
Yako myrzwa — quasi stipula.

- 41 r. *Oddaly a. zanyeschie* — aufert.
Przypodobaly — adequastis.
Strachy schią zdzywyly — ob-
stupuerunt B.
XLI: *Kowal* — cudebat.
Kowanym — glutino B. *skowa-*
wanye.
Zeslalem — appendi te (appre-
hendi te).
Vtracziemye — consummatio
(consumtio) B.
Zambi — rostra B.
Skaly — colles B. *skalye.*
Vezmye — tollet B. *wschopy.*
Potrzebny — egeni.
Sposobyl — creavit.
Owa gya — assum B. *owo ya.*
Zwyastownyka — evangelistam
B. *zawyastownica !*
Nyestatecznosc — inane.
XLII: *Vydadzą* — proferunt
B. *vydadzv.*
Trzanschonego — quassatum.
Valecznyk — preliator B.
XLIII: *Sprawyayą schią* — iu-
stificant (justificentur).
Ogloschilem — auditum feci B.
Vyslalem — emisi B. *wyslal*
sem.
Na rostany — in invio B.
XLIV: *Ot thego czaschą* — ex-
tunc.
Stworziczele — plaste B. *stro-*
czyczyela.
Pylnik — lima B.
Prawidlo — normam.
- Krqzidle* — circino B.
Okrazil — tornavit B.
Czirwyonego zamba ! — ilicem
B. *czyrwonego dąmbą.*
Yarzina — pulmentum.
XLV: *Pomazanemu* — cristo B.
pomazanemv.
Brak. B. *rzoszczycze* (rorate co-
eli).
Fictori i. e. creatori B. *fictori*
— *zdunowy.*
Porodzugyesch — parturis B.
Tworzecz — plastus (plastes) B.
Moczny — sublimes.
Skladaczcie — fabricatores B.
XLVI: *Zgnyly* — contabue-
runt.
Vstanowicze schią — fundamini
(confudamini).
Przepowyesch — dices (dicens).
XLVII: *Vczyszczicz* — expiare.
Zagynąlesch — defecisti.
Potczitaly — subputabant (men-
ses).
XLVIII: *Zaloziemy* — consta-
biliti sunt.
Od oney chwile — extunc B.
adoney ! chwylye.
Povyedzalem — indicavi B. *po-*
wyedzal sem.
Obuzdam — infrenabo B.
Aby byl — utinam.
Oplytoscz wod a. glambokosc
— gurgites B.
Slyshieciez dayczcie — auditum
facite.
Ogloszczie — ferte.

- XLIX: *Od porodzienya* — ab utero B. *porodzyenya*.
Oslawyon banda — gloriabor.
 41 v. *Strawylem* — consumsi.
Stworzal — formans B. *two-rza*.
Nawrocza — reducam B. *na-wroczym*.
Ostatkowye — feces B.
Kv sludzie panskyemv — ad servum dominorum B. *kv sludzye banskyemv*.
Zamątna — destituta B.
Przed trzeczym dnyem — nudius tertius.
Pyaston — nutricius B. *payastwy*.
 L: *Listh rozwyedzienya w mal-zienstwy* — liber repudii B.
Oschandzy — condemnet.
Podęprze schia — innitetur.
 LI: *Vylamany* — excelsi (excisi de petra) B.
Rosplyną schia — liquescent.
Velmy — fluctus B.
Drzemanya, vschnyenya — soporis B. *vsmyenya* !
Vyerzaczemu — credito.
Pygaczim — vellentibus.
Pilch — sorex i. e. mus aquaticus (oryx) B.
 LIII: *A nye bilo nacz poglancacz* — aspectus in eo non est B.
Namyrznyeisego — novissimum B.
A przethosz nye myeliszmy go ny zacz — unde ne reputemus eum (reputavimus) B.
Rozdzyelą — disperciam B. *rosczyelim*.
Pospyeay — decanta.
 LIV: *Nye luthuy a. nye odpusczay* — ne parcas B.
Stwyerdzy — consolida.
Przerazisch — penetrabis.
Znamyona — punctus.
Yakoby okyem mgnal — in momento B. *yako okyem mgnal*.
Maly czasch — parumper.
Zebrana a. vyrwana — convulsa.
Bronne vyeziczky a. olkyerze — propugnacula B. *bronne vyeziczky a. elkyerze*.
Przychodzien — advena B. *nowo przysly a. przychodzyon!*
Vizwolenye — fedus B. *swolonye*
 LV: *Przesch othmyany* — absque commutatione.
Odvazacze — appenditis.
Napawa — inebriat.
Zalewa — infudit.
Planschacz banda — plaudent B. *plassacz bądą a. clascacz*.
Ostrozigya — salmencula est herba vilis plena spinis B. *ostrozina*.
 LVI: *Aby nasladowaly* — ut colant.
Byerzmy — sumamus.
 LVII: *W odpoczivanyv* — in cubili B. *w odpoczywadlnyzy*.
Czarowniczie — auguriantes B.

Obyeczowała — obtulisti.

Poslubylem — pepigi B. *osłubilasch* — pepigisti.

Pyeczolayancza — sollicita B. *pyeczlywa*.

Vyrascha schą — redundant B. *wyraszuya syą*.

LVIII: *Vpomynacze* — repetitis B. *opomynayczye* — repletetis.

Zdlavicz — contorquere B. *skleczyczy a. zdlavycz*.

Zwyaszky — colligaciones B.

Schnopky — fasciculos.

Okroś — circulum B. *obracz*.

42 r. *Czangnaczy* — deprimentes.

Przepuszcz, vnyechay — dimitte.

Podrozne a. blakagacyczie — vagos B.

Virwye schą — erumpet.

Wzynyknye — orietur.

Przestanyesch — si desieris.

Wszczagacz — extendere.

Zalozienye rodu — fundamentum.

Wskrzeschisz — suscitabis.

Robocziecz — edificator B. *robocziocz*.

LIX: *Schowanego* — confotum B. *schowanege* !

W baziliska — in regulum B.

Maczany — attractatus.

Tykamy — attractamus (attrectavimus) B. *moczami a. tikami*.

Podknałyschmy schią — impegi-

mus B. *podknałissmi sye a. otrączyły a. vderzyły*.

Vydan w lupyeczv — prede patuit B. *vidan lopyeszv*.

Stiskal schoby — apporratus.

Kv odpłacz — vicissitudinem.

Od thego czaschą (czasu) — a modo.

LX: *Wschmyrzenya* — in reconciliacione.

Rozmnozenye camelow — inundacio camelorum.

Spuszczaya — vastabantur B. *spuszczaya* — vastabuntur.

Horz — dromedus B. *hors* — dromedus.

LXI: *Vkoyaczego* — placabilem B.

Oprawyą — instaurabunt.

Vynarze — vinitores B.

LXII: *Glatko* — planum.

LXIII: *Zmaczanych ramb* — tinctis vestibibus B. *smaczanich* — tinctis.

Bogyewnik — propuguator B.

Skalilem schą — inquinavi B.

LXIV: *Przelomyły* — rumpentes.

Tworziczel — fictor B.

LXV: *Zle prawo vymislone* — jus profanum.

Nye zatraczvy — ne dissipēs.

Dziwokye — campestria B.

Wnąky — nepotes B. *wnączata*.

LXVI: *Poschmyewanye* — illusiones.

Szaly — sugatis B. *ssaly*.

Dogyly — mulgeatis B.
Przislovye — adverbium.
Od wschelkyey — ab omnimoda B. *od wszelkney*.
Pyastovaczy — blandietur B.
Roschandzy — diiudicet B. *ros-szyodzy*.
Przedcya — veneo.
Na karach — in carucis B. *na catrach*.

Jeremias.

Prol. Viculus i. e. villa aut civitas B. *myesteczko* — viculus.
 Colonie i. e. gencium, gentes colentes *bydlone*.
 42 v. I: *Z lona* — e vulva.
Vyplevyesch — avelles B. *vy-pell* — evelles (evellas).
Obyatowaly — libaverunt B. *obyetowaly*.
 II: *Oddavaly oddavyny* — dispensaciones (desponsationes).
Pirwe vrody — primicie.
Rozvyodl a. povyodl — traduxit B.
Swarzicz schą — disceptabo.
Dzyvydzie schą — obstupescite B.
Panoska a. sluga — vernaculus B.
 Nitro est terra valens ad laudandum herbam — *korzenye kthory schukno barwya* B. Nitro *byekdlem* ! est terra valens ad laudandum herbam

korzenye ktorim sukno barwya.

Sposzobugye — explicans.
Kaschn — disciplina B. *kasy* !
Podvygky — fascie B.
Zatraczil — abtrivit.

III: *Pospolitym* — vulgo B. *pospolitim przysslowyv*.

Polozona — prostrata.
Skrynya — archam.
Lekkoscza — facilitate B. *facilitate i. e. levitate*.

IV: *Novyna* — novale B. *na-wala* ! *nowyna*.

Ogloscze — auditum facite.
Trambiczie — canite (clamate) B.

Z odpoczivanya — de cubili B. *s odpoczywanya a. z odpoczywadla*.

W pustosz — in desolacionem (in solitudine) B.

Nadtho a. stego a. przeto — super hoc B.

Y stanye schą — et erit.

Zaszmacza schą — contristabuntur (consternabuntur) B. *na mysly pogyna*.

Zvogyewany — vastati B.

Schalony — vecors B. *shaloma*.

Liczidlem — stibio i. e. colore nomine cerusa B. *liczidlem* — stibro.

Prziprawyacz schą bandzie — componeris.

Odmłodzicz — prucepere ! B.

- odmłodzywnej szoni — puerpere.
- Rospynayacz — expandentes.
- Potaqcha — deficit B. potaqchla — defecit.
- Scharlatem — coccino i. e. panno rubeo B.
- Okraschisch — pinxeris.
- V: Zgardzyly — renuerunt.
- Swyzerzebczevye — emissarii B. swyzerzepyeczowye.
- Skonanya — consummacionem.
- Odporny — exasperans B.
- Roszmyeschny! — annemensem! B. roczney ssny — annue messis.
- Schydlo — decipula B.
- Rostyly — incrassatus B. rosbvgely.
- Pochlebowaly — applaudebant B. poclascowachu.
- VI: Trambcze — clangite.
- Rozbyly namyothi — fixerunt tentoria.
- Scheczcie — cedite (caedite ligna).
- Przecop — aggerem B.
- Vszywothczą — contestabor B. osswyeczczym.
- Przepuszczą — dabo (ruinas) B. przepuszczim.
- Oslabnye — dissolute (sunt manus).
- Vdatnego — robustum.
- Dymadlo — sufflatorium B.
- Spuszczil — conflavit B.
- Zlewacz — conflator B.
- Pokazone — reprobum.
- VII: Pylnosczy — studia.
- Plemyą — semen.
- Thuk a. byel — adipem B. byel.
- Drasznyv — provocans B. drasny.
- Zbirala schą — conflatur (indignatio).
- 43 r. Naprzod — in arce (in ante).
- Za schobą — retrorsum.
- Ostrzisch — tonde B. ostrzysszborzy.
- Vyschokye colicoli poganskye — excelsa B. modlebnyczye pon-ganskye!
- Vmarlyna — morticinium.
- Otziénye — abigat.
- Roschypya — expandent.
- VIII: Rzwanye — fremitus B.
- Zaklynanye — incantacio.
- Obwyazana — abducta B. zawyarzana! a. obwyazana.
- IX: Zbor zgromadzenye — cetus.
- Podcladayancz — supponens.
- Potloczy — supplantabit.
- W brogy — in acervos B. w grobye.
- X: Czoschana — fabricata B.
- Czeszcz — decus.
- Slothnyka — erarii B.
- Modry postavyecz — iacinctus B.
- Ziemye — provincias i. e. regiones B. wlosczy.

- XI: *Pranczie* — frutecta (fruteta) B.
- XII: *Wskropyony skrwawyony* — tinctus i. e. sanguinatus B. *skrwawyony*.
- XIII: *Wspodny pasch* — lum-bale (lumbare) B.
- Prziwyqzalem* — agglutinati.
- XIV: *Proroczstwo* — divinationem.
- Przekorzizna* — contumeliam B.
- Przevaly* — imbres B.
- XV: *Czwyora rzecz* — quatuor species B.
- Nye poziczalem* — non feneravi B. *nye pozyczal sem*.
- XVI: *Rzeza* — incident.
- Zmyrzy* — federabitur B. *spogy sya a. smirzy*.
- XVII: *Na vaglovycz* — in cornibus (ararum) B. *na waglach*.
- Przeschadzona* — translabitur.
- Vchovala* — fovit.
- Promyen* — venam.
- Mirica *gyemyelyna...* quoddam arbustum infructuosum; huius succus amarus wr. *heydniera* (heydnica?) wt. quod ligatis frondibus ostrudit viam itinerantibus (dopisano u góry) Vulgata: Erit quasi myricae in deserto et non videbit, cum venerit bonum, sed habitabit in siccitate XVII 6.
- XVIII: *Tworzą lepyą* — fingo B. *tworzim, lepya*.
- Bladacz* (popr. z: blandacz) — impingetis (impingentes) B. *bladacz*.
- Przemyenyayacz schia* — mutant.
- XIX: *Glynyana* — testam (testam) B. *glynyanv*.
- In sibilum i. e. in murmuracionem B. *w gwisdanye* — in sibilum.
- XX: *Wschadzilem* — misi.
- Wsmoglesch* — invaluit.
- Zawsdy volaam* — clamito.
- XXI: *Zamislów* — studiorum.
- Vyeczerzadlnye* — cenacula B.
- XXII: *Przestronne* — spacio-sa.
- Czirzwyoną masczą a. barwą* — sinopide B.
- Przirownasch* — conferes.
- Slachetnye* — inclite B. *slachczyce*.
- XXIII: *Blisko schanszada* — e vicino.
- XXIV: *Kosche* — callati (callathi).
- XXV: *Kthorzy schą ostrzigly okolo* — qui attonsi sunt in coma B.
- XXVI: *Pochiczili* — apprehenderunt.
- Pospolitego* — vulgi ignobilis.
- XXVII: *Przecovy* — vincula.
- Kv podstawkom* — ad bases.
- Nye pobral* — non contulit.
- XXIX: *Listh* — liber.
- Komornyczi* — eunuchi.

Nye posłuchacze — non attendatis.

Squarzilem — frixi B.

Dyablem poszandzonego — arrepticum (virum arreptitium) B.

XXX: *Sznyecz* — in anguriginem (in auruginem) B. *snyecz* — inamigme !

43 v. *Nye bandzie zemglon* — non attenuabitur.

XXXI: *Nye bandą blandyczny* — non impinguentur (non impingent) B.

Zbyeęną schą — confluent.

Narzekanye — lamentaciones.

Naprawy — diriget.

Pastirze — minantes greges B. *pasturze*.

Zakalył — demoliet (demolirer).

Nyeyrzalą — acerbam B. *nyestrzala*.

Vczynyą — feriam B. *vczynim*.

Przes pravidlo — ultra normam B.

Na przegorzv — super collem B.

Obyedze — circuibit.

XXXII: *Strynego* — patruelis B. *striynego*.

K scheniczy — ad vestibulum B.

Odważilem a. odlyczil — appendi.

Rank danye — stipulaciones B.

Wnątrz — forinsecus i. e. intus B. *zawnątrzy* — forinsecus.

Othplaczugyesch — reddis B.

Twyerdzie — municiones B. *czywirdze*.

Drażnacę — exacerbavit (exacerbant) B. *drasynyą, gnyewaya*.

Posfanczowały — iniciarent B.

Vczynyą sch nymy zmową — feriam eis pactum B. *vczynim s nymy smową*.

Bandą kupowany — possidebuntur.

Zapyschowany — scribentur.

XXXIII: *Obvyozą* — obducam.

Dovynyly schią — deliquerunt B.

Prziznawayczcie — confitemini.

Tegdy — equidem B. *tegda*.

Schmyerzon — metra (metiri) B.

XXXIV: *Zvolily schą* — assensunt.

XXXV: *Czeny* — vestibuli.

Czeladz — domum.

Nye zidzie — non deficit.

Zvyazek — volumen B.

Mystrzovye — scribe.

Vypravyl — nunciavit.

XXXVI: *Volumine i. e. librum* B. *s gsagy* — volumine.

Povyedz — iudica B.

Trzy lysti — tres pagillas B. *trzy listky*.

XXXVII: *Gdzie ianczcze chovayą* — in domum laci B.

Mnynasz ly — putasne B. *gest ly a. czssocz sya sdą*.

Bandze plathno — valeat B. *bacz platne*.

Pokutha — tortura B. *pokvta* — torta.

Kromye — ex equo (excepto) B. *kromye* — expers.

XXXVIII: *Z vmysla* — de industria.

Oslabugye — dissolvit.

Lziem odpovyedaczi — phas negare i. e. mendacio B.

W yamyę — iu lacum i. e. in carcerem profundum B. *w yamę*.

Wpuszczily — submiserunt.

Czeladnik, vrządnik — eunuchus.

W thę dobę ale — porro B. *w tą dobę*.

Povyemlycz — annunciavero B.

XXXIX: *Oblegnyę* — obsidebit.

Nie znydzie — non cades (gladio).

XL: *Heytman* — magister milicie B. *hertman*.

Vstavyl — perfecisset.

Na stronę — seorsum.

XLI: *Zbrudzone* — squalentes B.

XLII: *Odmyąkczon, vkoyon* — placatus.

Pochopy — comprehendet B.

Roznyeczony — conflatus (est furor) B. *rosniczyło*.

Oszoyatczilem — contestatus sum.

XLIII: *Pod murem czeglanym* — sub latericio muro B.

Odzieva schę — amicitur.

XLVI: *Oprzągayczie* — iungite equos B.

Viczuczezye ! — pollite lanceas (polite) B.

Thluszczę — saginati (vituli) B.

tluszczę — sanguinati.

Przistraschi — exterreat B. *przysstraszył*.

Zgladzę — consumam (gentes) B. *sgladzym*.

XLVIII: *Vtagy schię* — conticescet B. *vtagys syę* — conticescens.

Trzy krocę oczelalę — vitulam consternantem (conternantem) B. *trzykrocę oczelalę* — vitulam construinantem.

XLIX: *Vykapal* — defluxit (vallis).

Ziarno — racemus v. uva.

Vschilugyesch — niteris.

Napinayczie — intenditis.

L: *Kosczy ogłodal* — exossavit B.

Spolv stoyczie — consistite B.

Dobre slovo — famam.

Oslabyly — dissolute B.

LI: *Odplaczienye* — vicissitudinem.

Nozny — pedalis.

Baschn — celeuma.

Slevacz — conflator.

Sthluka — collidam.

Szmyercznoschy — pestifer.

Promyen — vena.

Bandzie na schobyę włoschi rwacz — excuciet comas B.

LII: *Z vczeklich* -- de perfugis.

Bronky -- crates (creagras) B. *kotliky*.

Gasly -- falas ! B. *gaslye* -- fialas.

Czebri -- idrias B.

Schandy pitelne -- gatos (cyatos) B.

Chocholky -- capitella B.

Novich riczerzow -- tirones.

Threni.

I: *Zaquelancz* -- ejulans B. *zaqueliv*.

Zaschedl -- migravit.

Podganyayanczego -- subsecutis.

Ku pozywyenyą -- ad refocillandam.

Parkan -- antemurale B.

II: *Napyal* -- tetendit (arcum).

Scruszil -- demollitus B. *srusil*.

44 v. *Rosczagnal* -- tetendit.

Vypuszczial duszq -- exalaret (exhalarent animas) B. *wypuszczaly dussze*.

Vychowalem -- educavi.

Puklerz a. sczyth -- scutum B.

III: *Przed schobą gnal* -- minavit.

Zagrodzil -- conclusit (vias lapidibus).

Nastavy -- dabit (maxillam) B. *nastawy przegrodzylesch*.

W czemnyczą -- in lacum B.

Od wzdichanya -- a singultu.

Zagyem a. odpłatq -- vteem.

IV: *Yandzia* -- lamia B. *Yadzq* -- lamiam.

Poszwanczeny (popr. z: poszwanczony) -- nazareus ! B. *poswyetny* -- nazarei.

Brak. B. *rosnyewaly* -- conati (commoti).

(Brak). B. *yess wyaczey nye vczyny* -- non addet (ultra).

Zdaly schiq -- reputati sunt.

Gdy nasch nyeczno bylo zostalo -- cum adhuc subsisterimus B.

Poslyzly -- lubricaverunt B. *pessli ssly*.

V: *Ku czudzoziemcziem* -- ad extraneos.

Grozilischmy a. gnalischmy -- minabamur.

Vbythim -- lassis.

Nye vstigayancz -- impudice.

Tanyecz -- chorus.

Baruch.

I: *Zaszq vezvacz* -- revocare. *Roslicznego korzenya* -- manna B.

Potrzebnye -- opportune (in die opportuno).

II: *F zmovye* -- in sensu (cor-dis).

Przepuszczil -- statuit (verbum).

Zgynyenye -- defeccionem.

Na vyedrże -- in calore B.

III: *Truchli* -- anxius B.

Przilnaly -- conglomerata sunt

- (agglutinata sunt) B. *przylna-ly* — agglutinati sunt.
- IV: *Długa wieczność* — longiturnitas (in longiturnis diebus) B.
- V: *Rucho* — stola.
- Schovite* — diploide est vestis militaris B.
- Skaly* — rupes B. *skalje*.
- VI: *Do schodmego* — ad septem (generationes).
- Vgladziona* — pollita.
- Ogrodziennym* — circumsepte (sunt januae).
- Vylizacz* — elingere.
- Kv wybornoszczi* — ad speciem B. *k twarnoszczy*.
- Slevaly* — conflarent.
- Rosbirayancz* — decerpentes (mulieres).
- Kupyq* — precio.
- Brzemienne* — fete B. *premyonne*!
- Napomynaya* — requirunt.
- Vkradzona* — abstracta (attracta mulier).
- Mylne* — falsa.
- Otho giste* — idipsum.
- Straschidlo* — formido.
- Przespyszczayq gysczq* — tutant i. e. assecurant.
- Ezechiel.
- 45 r. Prol. *Pospolithe vilozenye* — vulgata edicio B.
- I: *Vychrovich* — turbinis B. *wichrawych*.
- Moszandza* — electrum.
- Pranthkoscz* — impetus.
- Postawa* — statura.
- Stworzenya* — firmamenti B.
- Pod nyebem* — sub firmamento B.
- Szczagniony* — extente.
- Kthore schq dotikalo* — quod erat imminens B. *gesstho sya dotikalo*.
- II: *Odesly pobyegly* — apostatrices.
- Nyevkroczonego* — indomabilia.
- Gnyewayanczy* — exasperans.
- III: *Vpokogyq* — quiescant B. *vposluchaya*.
- Glandacza* — speculatorem B.
- Othe mnye* — ex me.
- IV: *Oblezenye* — obsidionem.
- Proky* — arietes B.
- Zagiste* — inquam.
- Vag* — staterum B. *myark a. wag*.
- V: *Schmyertne* — mortiferam.
- VII: *Straschivy* — stupidi (trepidi) B.
- VIII: *Oblochnyca* — vestibulum B. *brocznicza*.
- IX: *Do zabiczia* — ad interemcionem (ad internecionem).
- X: *Nye staly a. nye schiedziely* — non residebant (rotae).
- XI: *Przemyatagya* — tractant.
- Do poslatka* — consummacionem B.
- XII: *Poschatka* — presidium B.
- W truchlosczy* — in merore B.

Prorokowane — divinacio.
 XIII: *Przesch vmyernoschy* —
 absque temperatura (absque
 temperamento).
Vezglowya podusky — pulvillos
 B. *vyesglovy a. podusska*.
Zaglovek — cervical B. *zaglo-*
wek a. podusca.
Garscz — pugillum B. *garst-*
ka.
Przepuszczą — dimittam B. *prze-*
puszczym.
 XIV: *Novo obrzezany* — pro-
 selitis.
Nalaschy — adinvenciones B.
 XV: *Lassow gagyow* — nemo-
 rum.
Klynka a. kolek — paxillus
 B. *klinka*.
Kv spalenyą — ad estum (in
 escam).
W pirziny — in favillam.
 XVI: *Obynyona* — involuta.
Odzienye — amictum.
Mystrownym dzialem — subti-
 libus.
Schamczow — masculinos.
Zapalaya schiq — erubescunt B.
Gyawnye szmylnacz — provo-
 catis invereconde B. *yawne*
smylnyocz — procacis.
Nagyem — precium.
 45 v. *Odgalona* — revelata B.
Skazą — demollient B. *wzdru-*
ssa.
Zagladzilem — abstuli B. *za-*
gladzyl ssem.

XVII: *Viday vilosch* — propo-
 ne (aenigma).
Odlamala — avulsit (summita-
 tem frondium).
Na virzchw — in superficie.
Zdavy — dstringet B.
Gnyewayaczego — exasperantem.
Wsdruschil — dissolvit (pactum).
Przekopow — vallorum.
Vschiepyą — dstringam B.
wczczepim.
Vyschiadle — eminentem B. *vi-*
ssydle.
 XVIII: *Oskominy mayą* — ob-
 stupescunt (dentes) B.
 XX: *Poschobilem* — providerem
 (provideram) B. *spossobil sem*.
Rosgnyewaly — exacerbaverunt
 B. *rosnyewaly*.
Przewodzychie — traducetis.
Bidlenye — incolatus.
Na tą stroną poludnyewą — ad
 africum B.
 XXI: *Slyczon* — limitatus (li-
 matus gladius).
Od dobrich radą braly — exta
 consuluerunt (consuluit) B.
od drobczew radą braly.
Gusla — divinaciones B. *gust-*
nosc.
Czapka — cidarim B. *byskopya*
czapka.
Bandze schą domnymacz — con-
 iciet B. *baczye sya domny-*
macz.
 XXII: *Przikroschy* — oppro-
 briis B. *przestark*.

- Vnadzyly* — affecerunt B.
Czeszcz — socer B.
Nyewyasta a. zelw — nurus B. *slew.*
Stroyancz — sectando (ad sectanda lucra) B. *stoyacz a. pssylywacz !* przezysky przezszky !
Przesz przymyeschanya — absque temperamento.
 XXIII: *Maczaly* — subacta sunt (ubera) B.
Dziewczego vyekw — pubertatis i. e. etatis XII in femina, XIV in viris B. *dzewczego vyekw* — in viris !
Sprawczie — magistratus B.
Insanit i. e. insana mente in libidinem exarsit B. *wczyekala sya skomrocznye* — exarsit.
Vozeny — vertebantur (vectabantur) B. *woszoni.*
Vyrazowane — expressas (coloribus) B. *vyrazowano.*
Klenothy slachetskye — tiaras tinctas B. *clenothy sclachetskye.*
Kv myqczemv pirschi — ad cubile mammarum B. *kv maczeny pyrsy.*
Prziprawyeny schq — instructi (curru).
Swozy — currum (curru instructi).
 XXIV: *Pleczie* — arvum ! (arvum) B.
Vywrzala — eferbuit (coctio) B. *wywrzalo.*
Rozewrzalo — dissoluta (discocta ossa) B. *rozewrzelo.*
Cziscze, yaschnye — super limpidissimam B.
Podmyota — piram B. *podmyota* — piram i. e. congeries lignorum in igne.
 XXV: *Halsa, halsa* — euge, euge B. *heha, haha.*
Krolewskye scheny — caulas B. *krolewskye ssyeny.*
Stany namyotow — tentoria.
Slakly schiq — attoniti i. e. terri.
 46 r. XXVI: *Do gyeziora schmyertnego* — ad lacum B.
 XXVII: *Strugaly* — dolaverunt B.
K wyoslam — in remiges (in remos) B.
Damba zamorskyego — ebenos (ebeninos) B.
Za kupidlo — in percipio (in pretio) B.
Dwoyczy modri postavyecz — gemina (gemina) B. *dwoycz modri postavyecz.*
Vyrzazowany — scultulata (scultulata) B. *wyrzazowani.*
Na yarmarczech — in nundinis B. *na yermarczech.*
Korzenye s kthorego telko kapye — calamus B.
Corabyewye — naves B.
Schukyen — palimterias (poly-

- mitorum) B. *sukyen pstrych* — polimitrias.
Drogych kupy — gasarum preciosarum B.
Narzekanye — carmen.
 XXVIII: *Kupczyenya* — negociacionis.
 XXIX: *Przipogya* — agglutinabo B. *przipogim*.
Zaqwczie — pullulabit B.
 XXX: *Strugy* — alveos.
 XXXI: *Gasthe* — nemorosa B.
Zavydzila — emulata B. *zawidzyela*.
Rozdzie — arbusta B.
Yaworowy — platani B.
 XXXII: *Podziwovacz schą* — stupefacti.
 XXXIII: *W sburzonych* — in ruinosi B. *v sborzonich*.
Na poschatkach — in presidiis B. *na psadchach* !
Spuszczięgy — desolabuntur.
Skladanye spyewanya — carmen musicum B.
 XXXIV: *Gnyethly schi* — impungebant.
 XXXV: *Skazą* — demolliero B. *skazim*.
 XXXVI: *Rozegnaly* — ventilatus.
Roziegnaly — ventilati sunt.
Spuszczala — exulta B. *spuszczyla*.
 XXXVII: *Zwodzila* — circumduxit.
- Azaly naam nye powygesch* — nonne indicabis nobis (indicas).
Zaschadzą — fundabo.
 XXXVIII: *Zastampovye* — agmina.
Przistroy — instrue i. e. arcus compone.
Lupyezie — manubrias (manubias) B.
Naprawyon bandzie — dirigetur (gladius).
 XL: *Drzewczie* — calamus B.
Nagyanthe — reflexe B.
Ponoczuya — excubant B.
Forinsecus i. e. intus B. *zewnoszcz* — forinsecus.
Krzywe — obliquos.
 XLI: *Vyschadle* — eminencia B.
W krachtą — in cenaculum B.
Lube — eticas i. e. solacia solaria B.
Vyschiadla — expressam B.
Zawyżzaly schi — plicabant (plicabantur) B. *zawyerzaly ssya*.
 46 v. XLII: *Ganek* — deambulacio B.
Vyschadaly — eminebant B. *winikachu*.
Dom a. komorą o trzech sklepyech — tristegam B.
 XLIII: *Rozmyerczje budowane* — meciatur fabricam B. *rosmyerczje czyqassanye*.
Dopelnynenye — diffinio.
Az do krają (kraju) — usque ad latium B. *ass do krage*.

Od schrzotka ziemye — sinu B.
od posrzotką zyemye.

Na virzech oltarza — ad crepitudinem B.

Vczisczisch — expiabis.

XLIV: *Drażączonego* — exasperantem B. *drzasnyacyemv.*

Roschilisczcie! — disolvistis (patum).

Dworzanye twoy — editui eustodes domus B.

Nye opasse schiq — non accingetur.

Prza — controversia.

XLV: *Naczvyoro okollyem* — quadrifarium (per circuitum) B. *nadczyworo okolkym.*

Nyechayczie — intermittite.

Myara — bachus (batus) B. *myerzą* — bachus.

Siclus continet xx obulos porro 6 sieli faciunt 1 marcam B. siclus continet 20 obulos porro 6 sieli faciunt 1 *grzywną*.

Korczie — chori B.

W godzynach — in calendis B. *w gody.*

XLVI: *Potrzeba bywa* — opus sit B. *potrzebą dzyegą.*

Oth myeschancznich dny — kalendarum B. *goth, myessyącznych dny.*

Catamane i. e. iuxta mane. In omnimane — *na kozde gytro* (jutro) B. *na kasde jutro* — cathamane.

Kuchnye — culine B. *chuchnye!*

XLVII: *Przed wrothy* — foris portam (foras portam) B.

Do glosnow — ad talos B.

Pyaską — sabuli B. *pyasą.*

W strugach — in palustribus B.

K *solnyczam* — in salneas et est locus, ubi sal invenitur B. *solnicziam* — in salnies et est locus ubi sal invenitur v. *wodi solim.*

Do krayą (do kraju) — ad terminum B. *do krage.*

Dostanye schą — cedat (cadet terra nobis in possessionem).

Roslącą gye — distermians B. *rosłączuge.*

Za brodem — trans, ultra B.

Przirodzieny — indigene B. *przyrodzeny zyemyanye.*

Vyprzisczily schą — intumerunt B. *wyprzysczyly ssyą* — intumuerunt.

Kopcze — tumulos B.

Myerznich prantow — calamos B.

Na cztirzy grany — in quadrum B.

Daniel.

Prol. Pericopem i. e. incisionem *byczie* parvam (zam. plurimam) *cząstą* ? B. pericopen *czaską.*

Pist(r)ina locus *pyekarnya* vel ubi granum conteritur *mlyni-cza* B.

- Skrzypyacze* — stridencia, resonancia B. *skrzypyacz*.
Obrazion — affectus i. e. afflictus B. *obronyon* — assertus !
Inde cripta i. e. abstonsa (per cryptam) B. *kruchtą* — in decripta.
Klaslem a. obrazil — impegi B. *klasł sem a. otrzczył, obrazyl*.
Pracza vstaviczna — labor improbus B.
Vmyaly — sciolus B. *vmyely*.
Strzałą przevyadacyczą — anteposito iaculo B. *strzala przevyadacza*.
Prziložilischmy — subjecimus i. e. in fine posuimus.
 47 r. *Slovo* — ethimoloia B. *slovą*.
Gyedza s piczym myeschana — offa
Karmye noschączego — discoferum, dapiferum B. *karmya nossaczego*.
Blanda (błędu) — vesanie.
 I: *Starschemv vrządnykow* — preposito eunuchorum B. *starschemv naprzodniki*.
Przikazal — constituit B. *priczazal*.
Obrok — annonam.
Gyednego vyeką (wieku) — coevis i. e. coetaneis B. *genego vyeką* (wieka) — coevus.
Karmye — legumina B. *warzanye a. karmye*.
Thuszczsze — corpulenciores B. *thusszczsse* — opulenciores.
Mandrczie — magos.
 II: *Vylozyly* — indicarent. *Vylozienye* — coniecturam.
Sgadnyeczcie ly — narraveritis (somnia) B.
Domnymanye — sententia B.
Vydzienye tagemnosczci — mysterium B. *wydzienye*.
Vblogosczil — benedixit.
Zgadnyenye — solucionem B. *sgodnyenye*.
Pod posluschienstwem — sub ditione.
Zgawyczy — aperire.
Wydanye schadą — sententia B. *wydanye sądą prawą*.
 III: *Czeschnyky vel slugy* — satrapas i. e. principes.
Sylny — valent.
Gandzby — simphonie B. *gadyebnego dzwygkv*.
Rozmagyczy ganczczy a. gandzby seu gansly et universi generis musicorum B. *roslycznich a. rosmagitich gansly*.
Vstawyenye — decretum.
Przipandzoval — urgebat B.
Pasdzierze — napta (naphta et stuppa) B.
Vyori — maleo B. *wyori* — malleolis.
Vyrazil — excussit.
Vymogl yest — promovit B.
 IV: *Ogloschicz* — predicare.
Towarzisch — collega B.

Tagyemnicza — sacramentum B.
Wstrosth — proceritas B. *vrost*.
Rozmoczo bandzie — tingatur.

Pokarm — pabulum.

Pozarczie — fomes.

Od czlowyeczienstwa — ab humano.

V: *Vpyly* — temulentus B.

Spogyeny — compages.

Oslabyli schq — solvebantur B. *oslabil*.

Rozwyznany — solutio B.

Zatwirdzil schq — obfirmatus.

Thchem — flatu.

47 v. VI: *Starosta* — satrapas B.

Naschoczili — surripuerunt B. *nasoczyl*.

Prawo — summam.

Nadnye (nędzniej) — curiosius i. e. miserabilis B. *snasznyey*.

Naznamyonal — obsignavit.

Nye wyeczerzal — incenatus.

Panystwo — imperio.

Tegdy — porro B. *pak a. paknq*.

Krotezie — summam B.

VII: *Vdrqczq* — prostergent (perstringens).

Bystry — ripuidus (rapidus).

Vgrozyl — horruit B. *wsgrozyl syq*.

Vyvyedzecz — discere.

Alle — porro B.

Nastanye — sedebit (judicium).

VIII: *Powschedna obyata* — iu-

ge sacrificium B. *powsednya obyeta*.

Przemowyeny — propiciationes.

IX: *Panowal* — imperavit.

Przyvyodl gest — statuit (sermones).

Vydawamy — prosternimus (preces).

Vbaczicz — animadvertere.

Pogynye — defecit.

Opuszczenie — desolacio.

X: *Vygorem* — emarcina (emarcui) B.

Przedluza — protelatur (consternatus?).

Dichanye — alitus (halitus).

Intercluditur i. e. inter infantes *zatula* B. *intercluditur zacze-puge zatula*.

Vdathny — robustus B.

XI: *Vtvyerdzy* — corroboratur B. *smokl sya a. zamokl*.

Schadzenie — plantacio B.

Zrzeczy — deiecit B. *strzeczy a. poramby*.

Narazy — impunget.

Przyvynq schq — applicabuntur B.

Przepuszczony banda — conflentur B.

Vyrzeczonego — prefinitum.

Virzeczenie — perpetrata diffinitio.

XII: *Zapyeczantay* — signa B.

Przenyechienye — translacio.

XIII: *Wschascheczstwe* — vicini B.

Vestchnęła — ingemuit.
Potampyla a. na schmyercz o-
schandzily a. skazaly — con-
demnauerunt B. oscudzily a.
na smyercz skasaly.
Młodszego junacha — pueri iu-
nioris B. młodsego junocha.
Vkasch vel sandz — indica.
Pot tarną a. kalyną — sub ci-
no (schino) B. podt tarnką a.
dambem.
Pod slywą — sub pruno B.
Oschandzienye — sententia.
Zwiczazyl — convicerat B. do-
liczyl, zwiczazyl — convi-
ciatur.
 XIV: *Oschobny myłosznik* —
conviva (regis) B.
Klanyal schą a. sluzil — cole-
bat.
Naklady — impensas.
Naley — misce (vinum) B. na-
ley — assiste.
Vychod — introitum B. *wychlod!*
Roschial — cribravit.
Tuk — adipem B. *byel, tuk.*
 48 r. *Gynakly* — alioquin B.
Krupy a. varziwo — pulmen-
tum B. warzywo.
Nadrobyl — increverat B.
W myschą — in alveum B.
Vyelikich myar — artabe i. e.
mensure trium modiorum B.
Przesch palicze — absque fuste
 B. *bez palicze.*

Oseas.

Prol. Krothky — connatus B.
Znamek — titulus.
Gyednoczeschny — sinceromom!
 B. *gednoczesni* — synchronum.
 I: *Przesch oscascha* — in osee
 B. *przes oseessa.*
Przestacz — quiescere.
Ostavyla gyest — ablactavit.
Postavy — ponet B. *pastawy!*
ogrodzą — poneret.
 II: *Spuszczenye* — solitudinem
 B.
Glynyaną szczaną — maceriam
 B. *glynyanw szczaną.*
Gody myeschaczane! — neome-
 nia B. *gody myesyaczne.*
Dogycz bandą — lactabo.
Oddam schą s tobą — sponsa-
 bo B.
 III: *Lupini iagod vynnich* —
 vncia (vinacia) uvarum B.
Przepischanych obrancy! — si-
 nete B. *bez pissanich obrze-*
cow! — sinethe rafin i. e.
 sine figuris et aliis ornamen-
 tis.
W poslednich dny — in novis-
 simo dierum B. *w posletne*
dny.
 IV: *Rozmoczyly schą* — inun-
 daverunt.
Umylkl — conticuit.
Nyewyesczego vstavyenstva —
 effeminati B. *nyewyesczego*
nyewstawyenystwa.

Vbigye — *vapulabit* B. *czrpyal?*
yest.

Skomroschnye — *lasciviens*, *ludens* B.

V: *Strozie* — *speculacionem* B.
strosczy.

Znaya — *scio* B.

W skoczcie — *in armentis* B.
w stoczcie — *in urventis.*

Czqszczamy — *cum partibus*
B.

VI: *Czeszny* — *temporaneus* B.
czasni.

Potrzebny — *serotinus* B.

Mayancz (zam. mijając) — *pertransiens.*

Przes proroki — *in prophetis*
B. *przes proky!*

Podnozone, podeptane, pothloczone — *supplantata* B. *potlozone* *podeptanye.*

Sromothny grech — *scelus* B.
sromotni grzech.

Przypraw — *pone* (*messem*) B.
przyprawy.

VII: *Myeschanya* — *a commixtione* B. *od godowania a. myeschanya.*

Naquassono — *fermentaretur.*

Pirzchacz — *furere* B. *pyrzchacz* — *furere!*

Yako bywa obraczano — *quo versatur* (*qui non reversatur*) B.
yaco bywą obraczay.

Towarzistwa — *cetus.*

Przesch roboty — *absque iugo.*

Zwały — *ruminabant* B.

VIII: *Sdzblo* — *culmus* i. e. *calamus* B.

Nayaly — *conduxerunt.*

Posznychcie — *delubra* B. *mo-*
dlebnicze poznicze.

Gumna a. schedliska — *areas* B.

Othlaczily szą schią a. zgynaly
schą — *abalienati sunt* B. *od-*
laczily są a. sgynaczily są.

X: *Rzepyk* — *lappa* B.

48 v. *Vynne drzewo latoroslne*
— *vitis frondosa* B. *vinne*
drzewo latorosne.

Strozie domovy — *editui* B. *stro-*
zewye domowy.

Mynqcz gye — *transire* *fecit*
(*transivi*).

Novyna — *novale.*

XI: *Na nye dbal* — *curare* (*cu-*
rarem) B.

Poczqł schą gest — *cepit* B.

Stravyą — *consument.*

Przilezcz bandzie — *depende-*
bit B. *przylezcz bądźze a. za-*
wyssyec.

Oklamal — *circumvenit.*

XII: *Rosmogł* — *invaluit.*

XIII: *Strach, groza* — *sigellus,*
horror.

Pokoschyly schą, lepak tho vczy-
nyly — *addiderunt* B. *pokvs-*
syly są i. e. *lepak to vczy-*
nyly.

Lite — *conflatile* B. *zlite.*

Promyeny — *venas* B.

XIV: *Sbiczi bandą* — *elidan-*
tur B. *sbyczy baczczye.*

Vynyda — erumpent B. *wypu-*
kny syq — erumpet (radix).
Latorosly — rami B.

Joel.

I: *Starosci* — senes B. *staro-*
sti.
Przezuczenie — expergiscimini
B.
Trzonowe zambi — chalares !
dentes B. *trzonowe zamby* —
molares dentes.
Obrzazal — decorticavit B. *ob-*
rzezal.
Dzewstwa — pubertatis.
Poswyandlo — elanguit B. *po-*
swyadło a. potachło.
Zroschona ! — demollita (hor-
rea).
II: *Trampcze* — canite B.
Nye bandą ruschieny — non de-
mollientur B.
Zastampowe — castra B.
Luthosczyvi — prestabilis B.
Vgyednaycze zrzandzicze, przy-
vyedzicze — coadunate B. *w*
gednotą przywyedzyecze.
Zgromadzaycze — congregare.
S komori — de thalamo B.
Oblecznya — vestibulum B. *ob-*
loczedlnya.
Poszładek — extremum B.
Napelnyony bandą — redunda-
bunt B.
III: *Myotaly schiä* — miserunt
(sortem) B.
Zemrzecz — occumbere.

Oblwicznye plodzä — exuberant
B. *oblwyczye pladzä !*
Skropy, zmoczy — inrigabit B.
skropy.

Amos.

Prol. *Oracz* — rusticus B.
I: *Kraschne rzeczy* — speciosa.
Rosczäl — dissecuit.
II: *Posfanczone* — nazareos B.
Szcganye — fuga.
Wnättrznich komorach a. zam-
czek — in penetralibus B.
III: *Acz schiä gym bandzie lu-*
bycz — nisi eis (convenierit) B.
Wscziekanye — insanies.
Zakładnych — pignoratis B.
IV: *Oswyatzzonego* — contesta-
tum.
49 r. *Przeclady* — pauperturas
B. *przes skali* — per apertu-
ras.
Głownye — torris B.
V: *Nye przida* — non adiciet
B. *nye przydanye ! pokussy*
syq (nie przyda, nie pokusi
się).
Znamyq — arcturam (Arctu-
rum) B.
Gwyazdq — orionam (Orionem).
Tlocziliscie gwałtem — depri-
metis B. *tloczonim gwałtem*.
Skolyczy — succo.
VI: *Skomroszily* — lascivitis B.
scomrocznosc plodzycze.
W banyach — in fialis B.
Lascivencium i. e. immundicio.

rum B. lascivencium *smil-nich*.

VII: *Omazanye* — litum.

Obmazowacz — superinducetur (superinducere) B.

Pastucha skota — armentarius B.

VIII: *Mloto, slodziny* — quisquilias B.

IX: *Na dnye* — in fundo B.

Roschiedlyny — aperturas B.

Abdias.

Prol. *Vnaglenye* — indignacio B.

I: *Sbiraczje vyna* — vindemiatores B.

Grozy — insidias B. *vcladi*.

Czudzoziemczy — extranei B. *czudzey*.

Jonas.

I: *Nagyem vodny* — naulum B. *Thopyel* — periculum.

Topal, tonal — periclitabatur B. *K thowarzischem* — ad collegas B. *k towarzyssewy* — ad collegam.

Obschod ! — opus (quid est opus tuum) B. *obchod*.

Czwerczy — idriam (aridam) B. *zyemga* — adriam.

Schand — sentenciam B.

II: *Plavaly a. vyezly schq* — remigabant B. *plynaly a. wysly sya*.

Przestalo gyst — stetit.

Velmy — gurgites B. *welny*.

III: *Ogrodzila a. valem okolyla* — circumvallavit B.

IV: *Luthowanye mayq* — ignoscentes (ignoscens super malitiam) B.

Vyrosl — ascendit B. *wrzrosl*.

Ot poczantka swyatha — ascensu diluculi B. *od poczatka swytanya*.

Znoy mq bylo — estuabat B. *znoy mo bylo*.

Micheas.

Prol. *Zagubyenye* — interitum.

I: *Na raczoszcz, na przewroth* — in preceps B. *na raczoszcz, na przewroth*.

Zawodnyky — emissarios B.

Vrzesznyi — stuporis B.

II: *Zdradzaly* — calumniabantur B.

Zagubyenym — depopulacione a. plantacione B. *zagvbenym* — deprelacione.

Myerzanczy powrozek — metentes (mittens) funiculum B. *myerzaczy powrozek* — mentes funiculorum.

Nadol — desuper.

Chlevow — caularum B.

Vkazagyacz — pandens.

Na poczantko — in capite B. *na poczatcze*.

III: *Zwyastagya* — predicant.

Za gadanye — pro divinacione.

Zaydzie — occumbet.

Prorokowały — divinabant.
Skaza, skraya — concident.
 IV: *Placzem stravisch* — mero-
 re consumeris B. *maczenim*
trawyss.
Robotuy, vsyluy — satage B.
ussilvy.
 V: *Zvogagyesch* — vastaberis B.
swogewanya bądzyess.
Pirzvy, starschi — primates B.
pyrwy, starssy.
Czari — maleficia.
Laschi — lucos B. *ląka a. lassy*.
Vypleva — evellam B.
 VI: *Pochiczisch* — apprehen-
 des B.
 VII: *Obyerky po schebranyą vy-*
na — racemos vindemie B.
Vsrale — precoetas (praecoquas)
 B. *vszalich* — precoquis.
Lankaya — insidiantur B. *lą-*
kayw.
Vigłandanye — speculacio B.
wygladanye.

Nahum.

Prol. Oblezon — obsidebat.
 I: *Vsvandzil* — elanguit B. *vs-*
vyadl.
Zagrzymyalo — tremuit B. *za-*
grzymyala a. trzasla sya (trzę-
 sła się) — contremuit.
Przed nym — ab eo.
Lankacz schia bandą — perse-
 quentur B. *ląkaczy bądą*.
Rozgynayacz — pertractans B.
rosgymayacz a. rosmislayacz.
Spelny — redde.
 II: *Roszienye* — dispergat B.
rozenye.
Patrz — contemplare.
Oglovy a. vandzidla — habene
 B.
Przypadzayaczy — agitatores B.
Zeschnaly — consopiti.
Stluczienny schia — collisi (col-
 lisae) B. *stluczoni sya* — con-
 tusi.
Stanek, chłodnycza — umbracu-
 lum B.
Rozburzone — dirutum B. *roz-*
borzono.
 III: *Bliskayanczego* — fulgu-
 rantis B.
Vnandza — afficiam B.
Odkoczy — resiliet.
Zbyly schą — elisi B.
Skrzytagyanczego — frementis
 i. e. sonantis.
Nalapal — cepit B. *nakapal* —
 cepit.
Z vynnymy figy — cum gros-
 sis; grossus est figus non ma-
 tura B. *swymy siky* — cum
 gressis.
Podlozysch pod schia — subi-
 ges B.
Roschirzil — expassus (expan-
 sus) B. *roswyodl skrzydle a.*
rossyrzyl.
Skrzypyanczego voza — quadri-
 ge frementis B.

Habacuc.

I: *Rosproschą schą a. roszipyą*
— diffundentur B.

Prziczanga — traxit B. *przy-*
czagl.

Stluszczała — incrassata B. *stlu-*
szczelą.

50 r. II: *Przistavyą* — figam
A. *przystawym.*

Vygladz — explana B.

Vstana — deficient.

Thworziczel, skladacz — fctor
B. *tworzyczel a. skladacz a.*
sdvn.

Lytą modlą — conflatile B. *zly-*
tą modla.

III: *Na rospandzienye* — ad di-
spergendum.

Strzicze — scateat B. *strczy.*

Sophonias.

Prol. *Pyancz przodkow schwich*
kthorzy byly prorocowye —
cerimone i. e. quinario per-
sonarum. Quinio significat
quinque puncta in tassere et
sic quinione dicitur *Czynk* B.
pyaczy przotkov swych ktorzy
bily prorokowye quinione (item
5 puncta in tessera) et sic
quinione *odczinka a. czinka.*

I: *Strozow koscielnych* — edi-
t(u)orum B.

Pytaly na nye — investigaverunt
B. *pytaly na nye, chczely vy-*
dzycz ony.

Poschwyatną obyathą — ostiam
B. *poswyathną obyeta.*

Nandzie a. stradzey — dies ca-
lamitatis B. *nadze a. stradey.*

II: *Zaly kako* — si quomodo B.
Chlevy — caule.

Roszbyerzą — diripient B. *ro-*
sbyerzą.

Skazieny banda — attenuabunt
i. e. annihilabuntur B. *ska-*
zeny bądą — annihilabuntur.

Zemglą — attenuabo B. *zem-*
dlya.

Czika (cyka) — sibillabit B.
pokwysdze (pogwiżdże).

III: *Drasznycza, gnyevayacza*
— provocatrix.

Wszczekly — vesani.

Naboszny — suplices B. *poni-*
zeny a. nabosny.

Vyelebne mowcze — magnilo-
quos B. *wyelebne.*

Schmarsky — rugas B.

Aggaeus.

Prol. *Namyastek* — successor
B. *namyestek.*

Zaschadovye — vicine B. *sassy-*
dowye.

I: *Schmovylem* — pepigi B. *sno-*
wilem ! — pepegi.

II: *Na podolek* — in ora B.
w padolek.

A daley — et super B.

Zalozona — jactata B. *zalozno.*

Rayska yaplka — malogranata.

Zacharias.

Prol. *Povyschony* — prelatus B.
powysson, *przeloszon*.

Oznamyeny — solucio B.

I: *Zakonowe vstavnyeny* — legitima B. *w sakonye vstawyone*.

Msczilem — zelatus sum B.
msczył sem.

Pomstą — zelo B.

II: *Przyvyżą* — applicabuntur
B. *przywyż są*.

Włodnye — possidebit.

III: *Głownya* — teris (torris).
Odmyeniste odzinye — mutatoris B.

Koruna biskupya — cidaris B.
corona bisskupya — cidarium.

50 v. IV: *Schandy*, *nalewky* — infusoria B.

V: *Krą* — massam B.

Grzywną vel *czantnar* — talentum i. e. libram B. *librą*
a. grzywną a. czantnar — talentum.

VI: *Gdysch gesczie* — cum adhuc B. *gdysz gescze a. dotąd dokand*.

VII: *Potampyaczy* — calumniarii B. *potampowaczy*.

VIII: *Zalovalem a. zamylovalem* — zelatus sum B. *zamiłował ssem*.

IX: *Roszlanczicz* — separator B.

Ogrodzą — circumdabo B. *ogrodzim*.

Dziereza gwalthownik — exactor
B. *dzyerczą gwałtownich* !

Napyanthą — extentam.

X: *W morskyem gygranyv* — in maris ficto B. *w morsskyem wzgygranyv*.

XI: *Quviely* — ulula B.

Sthluką a. schethną — concident B.

Brak B. *wkroczone* — contracta.

XII: *Szmączugye* — fingens (spiritum) B. *smączye* — fruges!

Nye w smisle — in amencia B.
w nyesmisle.

Spalą — devorabunt (sc. igne) B.

Sepchayą — confixerunt B. *sepechaly*.

XIII: *Ktho* — quispiam.

Zatracona — dispergentur B.

XIV: *Dobandą* — capientur B.
dobądą gey — capietur.

Skaza — prerrupta B. *rossyedly a. rostoczenim* — prerrupto.

Przikazugyą — precipio.

Zetleye — tabescet B. *zotleye* !

Malachias.

Prol. *Polnymy* — agrestis B.
dzywokyy a. polny.

I: *Vezvany bandą* — vocabuntur.

Zdąlysczie — conflatis B. *zadąliscze*.

II: *Roschipyą* — dispergam.

Przestampilisczie — irritum fe-

cistis B. *wzdrussylysczye a. przestapily.*

Zarzekanym — gemitu B.

III: *Zlevayancz* — conflans B. *slewaya.*

Od wloschnich — legitimis B. *od zaconow* — a legitimis.

W nyedostatku — in penuria B. *w nyedostaczecch.*

Nandzicze — configitis B.

Przeduchow — cataractas i. e. *nubes dantes aquas* B.

Rosmogly schiq — invaluerunt B.

Vzitek othflata — emolumentum.

Napomynanye — monimentum B. *napomyenyona* — emolumentum.

Wloschne, oschobne — in peculium B. *wlostne ossobenye.*

IV: *Zanyeczy* — inflammabit B.

Bydad — egestate B.

I. Machabaeorum.

I: *Obschadly* — obses.

51 r. VI: *Spiculis* i. e. *brevibus lanceis* B. *ssvlicze* — spiculis, *breves lanceas.*

VIII: *Przinadzal* — urgebat B.

X: *Nyedaremneho* — immunem i. e. *liberam.*

Voliliszmy — maluimus B. *wolilyssmy.*

XV: *Kuszny* — numismatis i. e. *monete* (*permitto tibi facere pexcussuram proprii numismatis* XV, 6).

Szmowil — pactus est.

II. Machabaeorum.

51 v: VI: *Bluszcz* — edera B.

VIII: *Godzyn* — momenta i. e. *spacia temporis* B. *brzymyq* — momenta.

Testamentum Novum.

Matthaeus.

52 r. Prol. *Swagaya* B. *svoga-ya* (sięgają) — *porrigens.*

Przeszcze — *transmigratio* B.

Skonavaya — *diffiniens* B.

Pomynale pokolenye a. rodzaj — *decursam generacionem* B.

52 v: II: *Mandrczy* — *magi* B.

Spytal, badal — *didicit.*

Od dwa latu y nyzey — a *bimatu et infra* B. *od dwu lyatu* — a *bimatu.*

Na vischokosci — in *Rama* B.

Pasch skorzany a. skory — *zonam pelliceam* B. *pasz skorzany.*

III: *Szczavik* — *folia cuidam arboris... melli saporis, que manibus contricantur et deinde comeduntur* B. *sczevik.*

Pokolenye vanzeve — *progenies viperarum* B. *pokolenye vq-szeve a. wrzecenycze.*

Schedlaczka vyenna — *ventilabrum* B. *lopatka vedna.*

Gymno a. bogyevisko — *area* B.

IV: *Na virzechv kosczola* — *pinaculum templi* B.

Zdradzon — *traditus* B.

Opravyayancz — reficientes B.

Povyescz — opinio B.

Namyeschanczniky — lunaticos L.

Paralizem zabite — paraliticos B. *onyeslamane*.

V: *Vyvyetrzegye* — evanuerit B. *wywyetrzeye a. wysmaczye*.

Virzsek — apex B.

Trzeczak — quadrantem i. e. nummum.

Vnędzy — angariaverit. *Przipandi* — compulerit B. *przynędzy* — compulerit.

Zagyancz w zagyem — mutuare B. *zayacz*.

VI: *Przikritczew* — ipocrita.

53 r. *Vkazagya* — exterminant (facies) B. *wyszuczaya* (extra terminos ponere, nad tem: *saya*) *bladzą, pomorzaya*.

Przywodzą — adducunt.

Rdza — erugo B.

Mol — tineas B.

Przanda — nent B.

Przydą a. szrąndzony banda — adicientur B. *przyrzuczeny bąda*.

VII: *Vynne yagody* — uvas B.

Othmyerzą — remecietur.

Pasdzorko a. szczo — festuca B.

VIII: *Banda schedzcz* — recumbent B. *przbwacz a. szyeczcz*.

Schwyekri — socrus B.

Za morze a. przesch morze przewyescz — transfretum *za morze a. prze morze*.

Przevartayancz schiā — preceps B. *przevartoyvcz szq*.

IX: *Czlo* — teoloneum B.

Zaplatanye — commissuram B.

Czirwonyā nyemocz — fluxum sanguinis B. *czyrwona nyemocz*.

Podolek — fimbriam B.

Piszky — tibicenas B. *plaxi*.

Czyschnąca — tumultantem B. *brzysk a. rzak czynąca* — tumultuantem (turbam).

Ogloschily a. zganbyli roznyesly — diffamaverunt B. *ogloszily a. rosnyesly*.

X: *Za schart a. za pyenyandz* — asse B.

Przedavaya — veneunt B.

Przesz blota — per sata B. *per blotha*.

XI: *W bodze nowy zakon przygymayā a. schobygy gyny spravayā a. z ewangeliey schāvczā a. wsyavyeny myecz krolestwo nyebyeskye a. oswyeczayā schiā wnątrz przesch ducha swyiantego* — pauperes evangelisantur B. *vbodzy nowy zakon przymoyā a. gyny spravayā*.

Przirownam — estimabo B. *przirownayā*.

XII: *Vygymacz, vytargacz* — vellere B. *viminacz*.

Vmyslnye — propositionis B.
poswyatne.

Trzaschona — quassatum B.
trzaszonq.

Wsyancz — arripere B.

XIII: *Zwyandly* — estuaverunt
B. *vswyadly*.

Zdrady, obludy — fallacia B.
obluda.

Trzy myarky — tribus satis B.

Vyprawya — eructabo B.

Owschem — eciam B.

Gardly zaduscha — suffocat B.

Vylosch — edissere.

XIV: *Czwyartak* — tetrarcha,
princeps tenens quartam par-
tem regni B. *czwarthak*.

Na myschie — in disco B.

XVI: *Obluda* — fantasma B.

Schwyeczy — rutilat B. *czyr-
wyeny schq.*

Kosch — cofinus.

Nyedostatek — damnum.

Stworzenye, vidomoscz rzeczy —
caro (dopisane na boku).

XVII: *Pyenqdz* — dragma B.

XVIII: *Czo mnysch* — quis pu-
tas.

53 v. *Luthoscz* — paciencia B.

Zarnow — mola asinaria B. *zar-
now (kamen)*.

Gardlil, davył — suffocabit B.

Dluzen gyesch — debes B

XIX: *Szedł* — migravit.

Vyodro, squara — estus.

Rozgnyevaly schq — indignati
sunt.

XX: *Vkazuya* — exercent B.

XXI: *Poddany* — subiugalis B.
poddaney — subiugal.

Potrzebą ma — opus habet.

*Przemyenyaczow brakarzew pye-
nyqdz* — numulariorum B.
przwyanyaczow pyenyqdze.

Oddal, vstanovyl gyest — loca-
vit B. *oddal gyest, vstanowyl*.

Zarzuczyly, wsgardzili — repro-
baverunt B.

Poslednye — novissime i. e. po-
stremsze B. *naposledzey a. ko-
nyecznye*.

Schromacz — verebuntur B.

XXII: *Znandzone* — afflictos
B. *znqdzzone* — affectos (con-
tumeliis).

Zganbyenym — contumeliis B.

Pyenyqdz danny — numisma B.
pyenyacz dany a. szchosz.

XXIII: *Ziemyq suchq* — ari-
dam B. *zemyq*.

Novo vyerzqnczego a. nououarka
— proselitum B. *nowo wye-
rzqnczego a. nowa wyeka*.

Pyeklovy — gehenne B. *pye-
kyelnego*.

Povynyen a. dluzien gyest —
debet B.

W myschie — paropsidis B. *mi-
ssy*.

Nyeczystota — spurcicia B. *nye-
czystoti*.

Rodzagy — genimina i. e. ge-
neraciones.

Podolky — fimbrias B. *podoleky*.

XXIV: *Czienky* — tener B.

XXVI: *Szebranye zamyeshanye*
w ludzach — tumultus B.
brzysk a. zmyesanye.

Pogody a. czaschw a. przistampv
— opportunitatem B. *pogodi*
a. czaszv a. przydczv a. przy-
stappv.

Czo zalugyecze a. gnyevaczie schiq
— quid molesti estis B. *czo*
slobycze na myq a. gnyevacze
szq.

Aza mnymasch — an putas B.
Atrium est magna edes ampla
schiroky et spaciosa vyeliky.

Przaschne — asima B.

54 r. *Czma anyolow* — legio.

Schnop — manipulum.

Thuscha — cohors.

Rzyscha — turma !

Skrzidlo — ala.

Zaschigyek — collapsus (colaphus).

XXVII: *Staroschie* — presidi
B. *staroszcze* — prefecti.

Znamyenithego — insignem B.

Plaszem czirzwczowym — clamide coccinea B. *plaszem*
czyrwonym.

Przipandzily — angariaverunt
i. e. compulerunt B. *przynq-*
dzyli.

Zaslona — velum est cortina
preciosa dividens sancta a
sanctis B. *zaslonya* — velum

W byalem plothnye a. w prze-
szcziradle — in sindone B.

w bylem plothnye a. przeszczy-
radle.

XXVIII: *Schwytha* — luceat
B.

Oscheszy — edes.

Marcus.

Prol. *Ve wloschech* — in italia
B. *Wloszech.*

Pochop poczantka — initium
principii B.

Na przewyaczivach — in conso-
nantibus B. *naprzecz wyqczy-*
wach.

I: *Poklanyayqcz a. podayqncz* —
(padając) — precumbens B.
poclqknqwszy a. (brak).

Targayuncz — discernens B.
syepayqcz a. targayacz.

Szizgal a. schedl za nym — per-
secutus B.

II: *Osnamyonovayuncz* — pate-
faciens B. *osnamyonavayacz a.*
wyedzecz dawacz.

Lichoti, nandzie, stradzie — e-
rumne B. *lichothi, nqdrze, stra-*
dze.

III: *Podstrzegaly go* — obser-
vabant B. *podstrzegali go, pod-*
glqdali go, baczyl.

IV: *Velma* — procella B.

Poduska — cervical B.

V: *Przewyescz schiq* — trans
fretum B.

Przebitek — domicilium B.

Bygyancz — concidens B. *byyq.*

Czma — legio B.

- Na skonanyv* — in extremis B.
Czirpyala — perpressa B.
 VI: *Czesla* — faber B.
Katha — spiculatore B. *katha* — speculatore !
Vliczie — vicos B. *dowski*.
Podluk thowarzisthwa — secundum contubernium.
 54 v. VII: *Omyvanye, czisczenie, krczenie* — baptismata B. *vmyvanye a. plokanye* czyszczenie.
Straszayuncz — rescindentes B. *scrusayacz*.
Barvyerz — fullo B.
Pokalayv — conquinnant.
 IX: *Pitayuncz schiq* — conqui-
 rentes B. *pythayacz szq*.
Thuczie o ziemyq — allidit B. *o zemyq ye thucze*.
A vderzy schobq o ziemyq — et
 elisus ad terram B. *vderzy
 szobq w zemyq*.
Gadalisczie, movyli, govorzily —
 tractabatis B.
Tny — absceide (abscinde) B.
Zalobnye — insulsus (sal insul-
 sum) B. *szalonye*.
Vlal schq, przewraczal schq —
 volutabatur B. *vwalal szq a.*
przewraczal.
 X: *Dobrey mysly bandz* — ani-
 mequior esto B.
Mystrzv — raboni B.
 XI: *Rosplodzicz szczepicz szadzicz*
 — pastinare B.
 XII: *Lyszicza* — (na boku do-
 pisano: *leschicza*) — lacum.
Vynarze — coloni B. *vynarze*
 — cultores vinee.
Poymovacz schiq bandq — nu-
 bent B. *poymacz bqdq*.
Zamqsch vydavacz — nubentur
 B.
Pod obmovyenyym — sub occa-
 sione.
Czaszcz pyenyadza — quadrans
 B. *czaszcz pyenyadzy*.
 XIII: *Zabiya* — afficient B.
vnqdy.
Slogyek alabastrovy — alaba-
 strum B.
*S pravego narduscha czistego
 besch przimyeschanya* (popr. z:
 przimyeschanyego) — nardi
 pistici B.
Myerzalo go nyelubo mq bylo —
 indigne ferens B. *myersalo gi
 nyelubo mv bylo*.
 XIV: *Podobnye* — opportune B.
Z wyeczerzey — refeccione B.
Vmyeczono — stratum B.
Kazdy oszoby — singullatim
 B.
Wolvark — predium B. *wol-
 wark a. kudzeny maley*.
Czekayczie — sustinete B.
Nandza, dovodzq, movyq — obi-
 ciunt B. *licza nqdzq a. dowo-
 dzq mowq*.
Zacrivacz — velare B.
 XV: *Swadlyvimy* — cum sedi-
 ciosis B.

Myeschanego vyna — vinum mirratum B. *sbmyrą*.
Schromoczily ganyly — conviciebantur B. *wyastky czynily a. ganili*.
Na trescz — calamo B.
Kupyl gyst — mercatus B. *kupyl*.
W liczą, w obrasze — effigie B. *twarży a. liczą*.
 XVI: *Karal* — exprobravit B. *karal ganyl bakal swarzył*.
Z bozą pomoczą — domino cooperante.
A kazanye podvirdzayancze — et sermone confirmante B. *a kazanye pothwyerdzayacz*.
A dziwy czynyacz — sequentibus signis B.

Lucas.

Prol. Napomynanym — solitudinibus B. *napomynany*.
 54 v. *Contestans* i. e. ostendens B. *pothswaczuye* — contestans.
Przeto — dehinc.
Dopuszczam — admitto B. *dopuszczą* — admissacio.
Opyantha — repetente B. *opytam*.
Wstopyenyv — introitu B.
Naprzeczivo moczi bogyovacz — contra stimulum calcitrare.
Doslemv — assecuto B.
 55 r. I: *S pokolenya* — de vice B.

Vrzandą otrzedzy — vicis B. *otrzedzy*.
Stukayancz — imminens B.
Pyschadla — pugillarem B.
Starzala schą — processit B. *zessla a. starzala szą*.
Zaczmy thoby — obumbrabit tibi.
 II: *Aby sly a vyznavaly swe poddanye* — (ibant) ut profiterentur.
W goszczinczą — in diversorio i. e. in loco communi ad quem multi divertebant B. *w goszczynczv, w pospolitniczcy*.
Chvalyly — confitebantur B.
W thovarzystwye (dopisane na boku: *w thluszczey*) — in comitatu B. *w torzysztwie* !
Postavyly — sisterent.
Othworziwschi lono — aperiens vulvam B. *rodzeniczą a. lono* — vulvam.
 III: *Gdy byl starostą* — procurante B.
Zle, zavyle — prava B. *wawyre a. zawyle*.
Rowne — planas B.
Gorovate scrobave — aspera B. *gorowathe*.
Krzive — indirecta B.
Nye pothlaczaycze — concuciatitis B.
 IV: *Zatworzil* — complicitusset (cum plicitusset librum) B.
Sepchnąly zrzuczily — precipi-

- tarent B. *sephaly* a. *sdrzyv-
czyli*.
- V: *Napornye przistampily* —
irruerunt.
- Z gnyeva* — pre furore.
- Rozrzuczenie, rozloszczenie* a. *roz-
vyniczenie* — laxate recia B.
roszrzweczeye a. *roslozce* a.
roszwąsże.
- Lathy* — tegulas B.
- Stuknaly, skywnaly* — annue-
runt B. *stukaly, kywaly*.
- VI: *Nye napomynay schiā* —
ne repetas B. *nye pomynay
szā*.
- Poziczayczye* — mutuum date
B.
- Nathloczonā* — confertam B.
- Schrszochonā* ! — coagitatam
(mensuram).
- Oplyvayqca* — superfluentem.
- Na glambyā* — in altum B.
- Przypadly* — illisus B. *przypa-
dla*.
- Trudzicz* — vexari B.
- Nyemoczen byl* — langueat.
- VII: *Vynyeschon* — effereba-
tur.
- Mary* — locus.
- VIII: *Poruschon* — agebatur B.
napądzon, poruszon.
- Czischnā* — comprimunt B *czy-
snaly*.
- Thloczā* — affligunt B.
- Vytravyl, naložil* — erogaverat
(substantiam) B. *vytrawyla,
stravyla, nalożyla*.
- Nagabacz* — vexare.
- IX: *Excessum* i. e. mortem B.
wysze, vystąmpi.
- X: *Vschilovala* a. *robothovala* —
satagebat B. *vszylowana*.
- Vydasch* — superrogaveris B.
czo na tho vydasz — super-
rogantes.
- XI: *Dla napornoschi* — propter
improbitem B. *napornoszcz*.
Nastacz — insistere B. *nastacz
a. przeczywicz szā*.
- XII: *Dwa scharty* — dipondio
(popr. z: dipondiosa) B. *dwa
szarthy* — dipandiosa.
- Vczazam* — cohartor (coaretor)
B. *wąszko, czasno*.
- Poborczy* — exactori B. *pobyer-
czy*.
- XIII: *Byly przy them* — ade-
rant B. *byli przy tem a. przy-
szly*.
- Ku vynarzem* — ad cultores B.
- Conam, vmrā* — consumidor B.
- Zayatra* — sequenti die B. *za-
ivtra*.
- Nyeldza* — non capit B.
- XIV: *Opuchly* — idropicus B.
wadnoczielny.
- Gydzie przecinwo gym* — venit
ad se B.
- Schnacz* — alioquin B. *ginnak
a. pakly kako dokąnt gyeszcze
daleko gyesz* — alioquin illo
adbuē longe agente.
- Posle poschelstwo* — legacionem
mittit.

Slodziny — siliqua.
Thuste — saginatum B.
 XV: *Gandzba* — simphonia B.
 55 v. *Włodarza* — villicum.
Dluzien ges — debes B.
Lagwicze vynne — cados, vasa B.
Zapisch — caucionem B.
 XVI: *Wrzodow* — ulceribus B.
Rozdzielenye, dzaal — chaos.
Karzi, bakay — increpa B.
wolwark !
Blyskavycza — fulgur B. *blask*
gromowy.
 XVII: *Wsgardzaly* — aspernantur B. *gardzyly*.
 VIII: *Do tegodnya* — sabbato B. *do tego na*.
 XIX: *Yawnikow* — publicanorum.
Polożq — prosternent B. *uczłq*
tobq — prosternet.
Grzyvnyen — mnas B.
Vyczangnqlem — exegissem B.
wzyal, vyczagnal.
Valem, gorq, przekopem — vallo B.
Myey go dzank — euge B. *myey*
go dzyqk a. dobry.
 XX: *W goszczinq na pancz* — peregre B.
Zamyslayqcz — simulantes B.
Vnandywschy sromotamy — contumeliis affertos B.
 XXI: *Dwa scharty myedzana* — duo era nummea (zam. minuta) B.

Przychadzaly, kwapyly — accelerabant B. *rano chodzyly*.
 XXII: *Dobrodzierscze vstawny vrzandnyczi* — benefici B. *dobrodzeczye vstam vrzqdnicy*.
Trzebicz a. podschievacz — crebrare (cribraret) B.
Oddalil schiq, odsedl — avulsus B. *oddalyl szq, odgarnyal*.
Roschmagaly schiq — invalescebant B.
 XXIII: *Prze swadq* — propter sedicionem B.
Ku dzivovanyv — ad spectaculum B. *ku dzywqdlwy*.
Brzesdzilo schiq — illucescebat B.
Zvmyaly schiq — consternate i. e. stupefacte B. *vrzaszly szq*.
Omyl — deviacio B. *klam a. obluda a. omyl*.
Nadalv — in spacio B. *na dqlyq*.
Rzekl schiq a. polyczil — finxit B. *porzekl szq a. policzyl*.
Przipandyli — coegerunt B. *przynqkaly a. przipqdzily*.
Szczedl, sklonyl sza dzien — inclinata dies B. *szczedl dzien*.

Joannes.

Prol. *Vyszczenye* — experimentum B. *sbkuszenye vgiszczenye*.
 I: *Myedzy swe wlosczive* — in propria B. *medzy swe wloszcze*.

II: *Myary*, (*chiebri* — wykreślone) *czywerczy* — metretas B. *myari*.

Czebri — idrie.

56 r. *Zirzecz*, *podczieschie* — architriclinus B. *zyrcza*.

IV: *Aczkoly* — quamquam B. *Volvark* — predium B.

V: *Sznychicza* — porticus B. *snyczycza*.

VI: *Vesly schia* — remigassent B.

Vmyely — docibiles B.

IX: *Nyepрызyluscha* — non capit B. *nye przyslusza*, *nyeldza*.

X: *Poszvyanczanye* — eucenia B. *poswiazce*.

Zarzval — infremuit B. *zarwal*, *charnyal*.

XIII: *Pyantha* — calcaneum B.

XIV: *Thakly gynak* (dopisane na boku do słów łacińskich w tekście: sicomius i. e. si aliquid minus esset quam dico vel si aliter esset, quam dico).

Podusczy, *wspomyenye* (dopisane na boku: *nathuknye*, *doradzy*) — suggeret.

XV: *Palmes* est ramus vitis *maczicza* B. *palmes* est ramus vitis *wyeczw*.

XIX: *Lysha gora* (dopisano na boku do łac. w tekście: Calvaria).

Zapisch, *znamyq* — titulum B.

Nye schita ale vtkana — inconsubtilis.

XX: *Ploczenny plath* — sudarium B. *plothny ! plath*.

Karmya — pulmentum i. e. panem B.

XXI: Dopisane na boku: Aliud est contencio *pyecanye karanye obyeczanye*.

Epistolae.

56 v. Rom. Prol. Nichilominus i. e. non minus B. *sakosz* — nihilominus.

Gluche — absurdum.

I: *Odlaczony* — segregatus B. *odlacz*.

Szandosczy — passiones B.

Schromothy — ignominie B.

W bladny schmist — in reprobum sensum B.

Sloblyvoscz — malignitas B.

Tayny vtargaczie vwloczczy — susuriones B.

Ganczie naschmyevacze — contumeliosos B. *ganycze a. naschmyvacze*.

Nye zrzandzone — incompositos B. *nye sdradzone a. nyeradne*.

II: *Dokazalischmy* — ostendimus B. *dokasszaliszmy a. dowyedly*.

Obrzazek — prepucium B.

III: *Darmo* — gratis.

Na pothparcze — in sustentationem.

IV: *Vyproznyona* — exinanita (est fides) B. *vyprosznowana yest*.

Zgladzona — abolita B.

Vmyrtwyonego — emortuum B.

VII: *Wsgyaviwshi prziczina* — occasione facta (occasione accepta).

VIII: *Sch(i)novye vyswoleny* — adopcio filii B. *synowye wyszwolenyq.*

Podlug vmyslv — secundum propositum B. *podlug vmyslu a. wlosna.*

Przevyedzal — prescivit B.

Vywolil przeslal — predestinavit B. *wyvolyl.*

IX: *Zakona danye* — legislatio B. *zakon dany.*

Garnyecz — figmentum.

Massa — gromada gliny vel alterius rei B.

XI: *Skruschenya* — compuncio B. *sruszenya.*

Obyatha — delibacio B. *obyez.*

Polna olyva — oleaster B. *plo-na olywa* (tu znowu wstawil przepisywacz przepuszczoną stronicę).

Przigodzilo — contigit B. *przigodzylo szq gyst.*

Nyescizgle a. nyevgonyone — incomprehensibilia B. incomprehensibilia *nyeoszagle*; investigabiles *nyeoszanye* ! *szyggle nyevgonyonye.*

XII: *Roszdzielnye* — differen-

tes B. *roszdeleny* — differendos.

Nad nymy gest wlozen — preest B. *nad gynnimy vlodvy.*

Przesch pokricztwa — sine simulacione B.

Nastayanczy a. vstavichny — instantes B. *nastayacz a. vstawychny.*

Opatrnosczy mayq — providentes B. *opatronoszcz mayq.*

Na them — in hocipsum B.

XIII: *Czlo* — vectigal B.

Instaurantur i. e. integrantur; *instauro* i. e. reparo... ad similitudinem prioris rei facio *czyla* B. *zawyrayq szq* — instaurant.

57 r. *Wlozach* — in cubilibus B.

W zarlaczstwach friuolczzech obloystwach — in comessationibus B. *w zarlaczstwach.*

Odrzaczmy — abiciamus (dopisane na boku).

Nyनाविश्च — emulacio B.

XV: *Schebranye* — colleccionem B.

Naygravanye — impropria B. *Gyeden drugyemv* — in alterutrum B.

XVI: *Potrzebuyq* — negotio B. *potrzebnye.*

Archarius skarbnik vel potius dicitur qui archas i. e. cistas facit *ceszar* B.

I Cor. prol. *Maczecha* — noverca B.

- Bliszko sząsçada* — *evicino* B.
plyszko.
Vyelekroc — *multifarie*.
 I: *Vkazanye* — *significatum* B.
wkazanye.
Mystrz nad cześlamy — *architectus* B.
Pytayanczy a. schukacz — *inquisitor* B.
 II: *Wsrost* — *incrementum* B.
 III: *Oranye* — *cultura* B.
Cześla — *architectus* B. *stawy-
 czel czo budvy*.
Nyedostatek — *detrimentum* B.
 IV: *Saffarze* — *dispensatores*
 B.
Schmyeczy — *purgamenta* B.
Ogrysky — *peripsima* B.
Pyastyn — *pedagogus* B. *pye-
 styn*.
 VI: *Potrzeba* — *negocium* B.
potrzeba a. zaloga.
Nye poddam schą — *redigar*
 B.
Przaschny — *azimi* B.
Myankczy — *molles*.
Czirpyą — *paciantur* B. *mączyą*.
Vdospyeschny — *vacetis* (ora-
 tion) B. *vdospyeszylu ku mo-
 delenu*.
 IX: *Vodzieny* — *circumducen-
 di* B. *vodzycz*.
W koscezele — *in sacrario* B.
Othplata — *bravium* B.
W bogyv — *in agone* B. *v bo-
 gv a. w byedzenyv*.
 X: *Zagubicziela* — *extermina-
 torem* B. *odstraczczye a. za-
 hubyczela* (popr. na: zag-).
Opczovanye — *communicacio*
 B. *obczovanye a. pospolytowa-
 nye*.
 XI: *Ogolon bandzie* — *decal-
 vetur* B. *ogolona* — *decaue-
 tur*.
Wloschy — *comam* B.
 XII: *Podleyssy* — *ignobiliora* B.
Vsdrovyeny — *curacionem* B.
Dary ducha swyantego — *cari-
 sma* B.
 XIII: *Perperam* i. e. *perverse*
 B. *perperam przewrothną*.
Czczy zandayacza — *ambiciosa*
 B.
W podobyenstwye — *in enigma-
 te* B.
 XIV: *Nyerozumny* — *barbarus*
 B.
Nyedovczony — *idiota* B.
 XV: *Nyedochodzącemv* — *abor-
 tivo* B. *nyedochoczczą*.
 57 v. *Pirworodny* — *primicie*
 B. *napyrzwny*.
W mgnynenyą oka — *in momen-
 to* B. *w mgnynenyv oka*.
Pozarla — *absorpta* B. *pozar-
 tha, polknona*.
 XVI: *Schadny dzien* — *maran-
 ata* B.
 II. Cor. II: *Karanye* — *obiur-
 gacio* B. *karany*.
 III: *Poleczonich* — *commenda-
 ciis* B. *poleczonych a. chwal-
 nich*.

- Czirnidlem* — atramento B.
czyrnidlem a. pyszydlem.
- Popyschana* — deformata B.
popyszq.
- Zaczwyerdzeny* — obdurati B.
zaczwyrdzeny.
- IV: *Abdicamus i. e. a nobis se-*
paramini B. otrzekaymy.
- Gandy ! schromoty* — dedeco-
ris B. ganby sromothy.
- Nye styskamy schoby* — non
angustamur B.
- Vbostwo czirpymy* — aporiamur
 B.
- Nye nastavymy* — non destitui-
mur B. nye znastawymy.
- VI: *Ve schwadach* — in sedi-
cionibus B.
- W dlugo czekanyq* — in lon-
ganimitate B. w dlugo czekanyv.
- Otworzona* — patet B. *otworzo-*
na, yawna.
- Slaczenye* — convencio B. *sla-*
czenye a. s kym schodzenye.
- VII: *Naschiczenye* — refeccio B.
- VIII: *Vgysczenym* — experi-
mento B.
- Domisl* — ingenium B.
- IX: *Z opfitosczy* — ex abun-
danti B. bez potrzeby z op-
wythoszczy.
- Vmyslil, vlozil* — destinavit B.
vloszyl vmysl.
- Rozmnozenya* — incrementa B.
sporosz a. rozmnozene.
- X: *Dotikacz schiq* — pertingen-
 ti B.
- XI: *Vstavicznosc* — instancia
 B. *vstavicznosczy.*
- Thopyeny* — naufragium B.
thopanye.
- Od pokolenya* — de genere B.
Vstavicznosc powschedna — in-
 stancia mea B.
- XII: *Osczien* — aculeus B.
- Nalosny* — impedam (impen-
 dam) B. *naloszny a. naszadza*
sza.
- Bandz* — esto B. *bocz tho.*
- XIII: *Dovyedzienya prawdy* —
 experimentum.
- 58 r. Gal. II: *Gutalem, gada-*
lem — contuli (Evangelium)
B. rosmauryalesem a. gadal a.
gatal.
- Daly* — contulerunt B.
- Pomagal* — operatus B.
- III: *Omamyl* — fascinavit B.
- Potampyon* — proscriptus B.
- Vignanyecz* — exul.
- IV: *Pod opyekayanczymy* — sub
 tutoribus B. *podpyastvn a.*
opyekadlny — subcultores.
- Przesz podobyenstwo* — per al-
 legoriam B. *prze podobyenstwo.*
- V: *Zadzierzacz* — contineri (ju-
 go servitutis) B. *ogelonu bycz*
(ogalonu?).
- Czasto a. czalo* — massam B.
czasto a. czalo.
- Nyनावisczy* — emulaciones B.
- Nyeswornosczy* — dissensiones
 B. *nyesvarnosczy.*
- Svady* — rixe B.

- VI: *Ogaryony* — preoccupatus B. *oszydlon, ogarnyon.*
Pospolytosczy — communiter (communicet) B. *pospolyto czyn swe gymyeny.*
They — is B. *ten.*
Then czo schą na naukę na vczienye byerze — qui catetizatur B. *ten czo są na včenje byerze.*
Thim czo schą na naukach — ei qui se catetisat B. *tym co są gi navczą* — et qui se catetisat.
Nye gnyevay schą na myą — nemo mihi molestus sit B.
Rany bluzny ! — stigmata B. *bluzny !*
Eph. I: Wdzancznye vczinil — gratificavit B. *wdzączym vczynyl.*
Napравicz — instaurare.
Szczany parkanv — macerie B. *szczany parkanye.*
Sczynil — condit B.
: *Spoluczelesnie* — concorporales B. *spoluczylesine.*
Vyrzeczzenia — prefinicione B. *vyrzeczonye* — prefinicionem.
III: *Vyekow* — seculorum.
Navissey lasky a. mylosczy — supereminente B. *nawyszszej lasky a. myloszczy a. navyączey są vkazalem a. wyszkytlem.*
IV: *Plavayuncze* — fluctuantes.
Spogyono — circumferatur B. *spoyonq.*
V: *W chvalach* — in himnis B.
Schmarschką — rugam pellis B. *smarką !*
VI: *Vychovaycze* — educate B. *wschowaycze.*
Z vmysl (ob. przekreślone: in animo — z *vmyslą*) — ex animo B.
Schidla zalogy — insidias B.
Znanosci — instancias B. *snanscz.*
Poschelstwo — legacio B.
Czynya, vzivam — fungor B. *dzeyą a. czyno.*
Colos. I: *Panstva* — dominaciones B. *panstwą ksyąstwa.*
II: *Zapisch* — cyrographum B. *zapysh włoszny do pyekla.*
Włosnikow vynopaczczew — debitorum.
Vyviodl — traducit i. e. extraduxit B.
58 v. *Obyrayczie* — contrectaveritis B. *obyraycze a. thykaycze.*
Ziemyanyyn — scita B. *zymyanyn.*
III: *Czudzoziemyecz* — barbarus B. *czvdzozemcza.*
IV: *Movy, przestworna vymova yako drzvy othworzona* — ostium i. e. sacram scripturam (ostium sermonis) B. *dzwrze mowy i. e. przestrona wymowa jak odrzywodtworzona.*

- I Thes. I: Circumveniatis i. e. decipiat B. *oklamaycze* — circumveniatis.
Vnandzieny — afflicti B.
- IV: *W vyelebney zalosci* — in compassione B.
Pilnosc prziloziczy — operam (detis) B. *pylnosc przyloszycz.*
- V: *Ocząsze* (o czasie) — mentis (de momentis) B. *ocząsze* — monentes.
Bogyzne, straschne, lankayncze — pusillanimes B.
- II Thes. II: *W tho schame* — in idipsum B.
Czo dzierzy — quid detineat B.
- III: *Oslavyon, vyelbyon* — glorificetur (clarificetur) B. *oslawyon.*
Od napornich — ab importunis B. *od napornych a. zysnich.*
Dworskye — curiose B. *dworszky.*
Otstampyeny — discessio B.
- I Tim. I: *S pilnoscą vmislily* — intenderant B. *s pynoscą.*
Gadky o pokolenya — genoloys B. *sgathky o pokolenyą* — genealogi.
Nyegyscze — interminatis i. e. sine termino B. *nyegesce.*
Czynya davaya — prestant B. *czynya a. przywodzą, przynoszą.*
Czo otcza zamorduyą — parricides B.
- Pothonqly* — naufragaverunt B.
- II: *Nye stoczonymy wloschy* — non in tortis crinibus B. *nye stoczonymi wloszy i. e. kądze-rawymy.*
- III: *Dobrze swą czelacz vyprawy* — bene propositum B. *dobrze swą czelacz prawge.*
Novovyarka — neophitum B. *nowa wyarca.*
- IV: *Poruschoną a. przisquarzoną* — cautariatam B.
S dzanką — cum gracıarum accione B.
Czin a. spravyay — exerce B. *czyn a. sprawyą szą.*
Swady — conflicciones B. *swady gadanye boyowane.*
- V: *Othmyenną odpłathą* — mutuum vicem B. *odmyena odpłathą nawracz gym.*
Opuszczona — desolata B. *osza-myala.*
Nastagy — instat B. *nastoy a. nalegny* — instet.
Roszandzovanye — preiudicium B.
Skricz schą nye mogą — subsecuntur B.
- VI: *Ziszk* — questum B.
Rzeczy — vocum i. e. dictionum B.
Poranczenye — oppositum B.
Profanas i. e. non sacras procul a fano i. e. a templo maromnich.
- II Tim. I: *Babka* — ava B.

- Polecz* — commenda B. *porządź*
poday polyecz.
- II: *Godny* — idonei B.
Pleczie schiā — implicat B. *plo-*
cze szā a. plyecze.
Rzandnye — legitime B.
Vczanczego — docibilem B.
vczvdzego !
Przestaly — recipiscant B.
- III: *Schilny grzeschnyczy* —
scelesti B.
- 59 r. IV: *Nastoy* — insta B.
Czasznye — opportune B. *sna-*
sznye.
Zgromadzā — coacervabunt B.
Drapyanczie — prurientes B.
leszkczācz.
Obyetayā schiā — delibor B.
obyecza szā.
- Resolucionis i. e. mortis B. ro-*
szlāczyenyā — resoluciois.
- Penulam i. e. vestem sive pa-*
lium cum longis fimbriis
vel erat vestis consuala-
ris... vel cui condonata fuit
sicut hodie strissy de Hi-
spania vel Anglia B. sicut
hodie strichi de Hispania vel
Anglia.
- Kszangy zakonowe* — volumen e-
breum cum lege antiqua et
prophetis B.
- Skarbnyk* — erarius B. *mosyq-*
snik.
- Tit. I: *Oblapyayanczego mylā-*
gyaczego — amplectentem
B.
- Nyestatecznich powyesczy* — fa-
bulis B.
- Ganyāczy* — criminantes B. *ga-*
nyacze.
- Philem. Spolv riczerzwy* — com-
militoni B. *spolu riczerzwy.*
- Polycz* — imputa B. *polycz a.*
wlosch
- Przemyenyl* — exinavit.
(Brak) B. *dlusen* — debet.
- Obezowanym, vczinkem* — ho-
spicium (dopisane na boku).
- Ponyzil* — humiliavit (dopisa-
ne na boku).
- Hebr. I: *Rozmagiczie* — multi-
fariam B.
- Dziedziczstwo odzierzal* — he-
reditavit B. *dzedzyczstwa do-*
dzerzal.
- II: *Maalo vmnyeissony* — pau-
lo minus sunt due partes.
- Perfluamus i. e. eternaliter pu-*
niamur (pereffluamus) B. nye
przyslszy.
- Vyerzagyā* — confidentes B.
vfffanā — fidus.
- Povynny* — obnoxii B. *povyn-*
ny, zawaszany.
- III: *W rosdraznyenyv* (popr. z:
wsdroznyenyv) — in exacer-
batione B. *v rosdzāsnyenyv.*
- Vrazon* — offensus B. *vrazon*
a. roszgnevan.
- IV: *Moczna* — efficax B.
- Przechodzanczscha* — peretra-
bilior B. *wyāczy pychayācz.*
- Mozgow* — medullarum B.

Doszangayancz — pertingens B.
Spogyenya — compagium.

Na obye stronye ostrego — anticipiti B.

V: *Odpadly* — prolapsi sunt a. reciderunt per lubricitatem peccatorum *poszliznqly schiq* B.

Schmyechovy — ostentui B.
w poszmyech — ostentui i. e. derisioni.

Nyeswornosczy — controversie B.

Nyeporuschenye schvey rady — immobilitatem B.

Kothvycza — anchoram B.

59 v. VI: *Zyvyoly* — elementa B. *zywyolowe*.

Poczanthka — exordii B.

Expers i. e. sine parte *wyrati*.

VII: *Od pobyczia* — a cede B.
Slubyczel — sponsor B.

IX: *Nasladovanya* — culture B.
Schvyezskyje — seculare B.

Acz by bylo znamyonovano — hoc significante B. *any bilo snamyonano*.

Przistayancz — assistens B.

Per amplius i. e. melius B. *sirsi* — per amplius.

Aby schmyercz vesla wpoly — ut morte intercedente B. *aby smyercz myedzy tho weszla*.

Porqcziczela — testatoris B.

Czirvyona — coccinea B. *czyrwona*.

X: *Kv zgladzienya grzechow* — exhaustiunda B.

Poczani — iniciavit B.

Straczenya — subtraccionis B.

Ziskanya dusse — adquisicionis B.

XI: *Fides est substantia zaklad* — fundamentum *twyerdoscz* B. substantia fundamentum *zaclad*.

Dowod — argumentum B.

Nyevydomich — non apparentium B. *nyevydomy*.

W budach — in cassulis B.

Maya za tho — arbitratus B.

Virzech — fastigium B.

Schily, moczy — animositatem B.

Zathikaly — obturaverunt B.

Potikaly a. zathaczali.

Pranthkosczy — impetum B.

Zapandzily — effugaverunt B.

Ostroszczy — aciem B.

Namyothi stany — castra B.

Czudzoziemczem — exterorum B. *czwdzozemczye*.

Wsmagaly — convaluerunt B.

Rosczagany — distenti B.

Byczia pokuschily czirpyely — verbera experti B.

Poschmyevanye nagravanje — ludibria B.

Thulaly schq — circuierunt B. *kolyly tulaly szq*.

W gunyach — in melotis; melota est vestis de pilis camelorum B.

Vnandzeny — afficti B. *nądzы.*
Na puszczach — in solitudinibus

B. *po puszczach.*

W yamach — in cavernis B.

A tho z bozim zgyednanym prze nasche lepsche, aby przesch nasch dokonanya swego przygygaly — pro nobis aliquid providente melius B. *A tho bozim etc.*

XII: *Oschiadly nasch grzechy* — circumstans i. e. ex omnibus partibus stans B.

Pokoyny — pacatissimi B.

Skuschonymy dobrze — exercitatis B. *skvsonym v dobrem* — exercitaris !

Grzeschnik — profanus B. *grzeszyk lakotny.*

Brak. B. *Oslabyone* — remissas.

Rozwyqzanye — dissoluta.

Przygyemnego — attractabilem B.

Poymovanye — connubium i. e. matrimonium B.

Starschich — prepositorum B. *starszy.*

Actus.

60 r. I: *Convescens* i. e. comedens cum eis B. *poyadw sbnymy* — consuescens.

II: *Vyatr* — spiritus B.

Zamyeshchanye w szobyę — mente confusa B.

Vlozone — diffinitum (definito consilio) B.

Skruschyly schiā — compuncti B.

Thesch — in idipsum B.

Jacobi — circiter i. e. fere a. citra B. *yacoby a. blisko.*

III: *Sczvi(r)dzeny* — consolidate B. *szczwyrdzily.*

Nogy — bases B.

Vivyedzano — comperto B. *wzwyledzawszy.*

IV: *Pyenyandze mytho* — precium B. *pyenyądze za cupya a. przedane.*

Czvda — prodigia, *dzyvy* — portenta B. *dzyvy* — prodigia.

V: *Zdradził* — fraudavit B. *zattyl a. sdradzyl.*

Na noszqczich lozach — grabatis B.

60 v. *Pochibowaly a. wqnthpyly* — ambigebant B.

Gyedly schā a. grisly po schierczv — dissecabantur pre nimia ira et odio B.

VII: *Przebywacz* — accola B. *przebywacz a. przebywayqcz w goszczynye.*

Banda schā zle ku nym myecz — tractabunt male B. *bąda zyosle ! kv ym myecz.*

Rod — genus B.

Oklamaly — circumvenientes B. *oklamawszy.*

Kyerz — rubi B.

Zathkaly vschi swe — continuerunt (aures suas) B.

Navala, kwapynye — impetum
B. *nawala, kwapyne*.

VIII: *Skazil* — devastabat B.
svogyvye — devastabit.

Posluschny byly — auscultabant
B.

Skarby — gasas B. *skarb* —
gaza.

IX: *Pchovaly* — curaverunt B.

Pyanthą virzgacz — calcitrare B.

Mordovanya, schmierci, bicza —
cedis B. *mordowanyą a. by-
czą a. smaganą*.

Schapyancz, dichayancz rzwygacz
— spirans. *Lupini* — squame
B. *sapygacz a. lupyni* !

Grosch — minarum.

Zmowy nyeprzigiaczol — insi-
die B. *smowy nyeprzyaczel-
nye*.

Rozmagal schą — convalesce-
bat B. *rosmavyaly ! szą* —
convalescebant.

X: *Rimara* — coriarium B.

Obrazon — correptus B.

Mysly vitarganye — excessus
(mentis) B. *mysly wytarganye*
od *swatha kv bogu*.

Ano gye spuszcagą — submit-
ti B. *ano go spuszczaą*.

Od dzyschyssego dnya — a nu-
dius B.

XI: *Vznalem* — comperi B.

Cztirzem riczerzem — quatuor
quaternionibus qui habent sub
se alios milites B. *cztirzem*
ryczernykom.

XII: *Stukayancz* — annuens B.

Movyl kv pospolstwą — concio-
nabatur B.

Vypiescz vydacz — producere
i. e. exponere ad occidendum
B.

XIII: *Spolv chovany* — colla-
ctaneus i. e. eodem lacte nu-
tritrus B. *spolvstowacz* !

Bormistrza — proconsule B.
bormistrą.

Bydlacze — incole B. *bydlączy*.

XIV: *Vkogyly vmyrzily* — pa-
cificaverunt (sedaverunt) B.
vkoyly vmyrzyly.

Doradzily nawyedzily — indu-
ctis B. *doradzyli nawyedly* —
persuasis (turbis).

61 r. *Ganyenym vnandzily* —
contumeliis afficerent B.

Rosdarly, schą schąknye swe —
confusis (concissis tunicis) B.
rosdrwawszy suknye swe —
conscisis.

Trwoga — dissensio dopisane
u góry.

XV: *Swada* — sedicio B.

Zburzone — diruta B. *szorzoną*
(nad tem e) a. *ruszone*.

XVI: *Czo dzala postawcze* —
purpuraria B.

Gdze tark bywa — forum B.

Klodą — ligno i. e. neruo v.
cippo B.

XVII: *Gadal sch nym* — dis-
serebat B. *gadal s nymy*.

Oznamyagacz — insinuans B.

- Zandosczynwe* — *avide* B.
Marny a. nyevziteczny — *supersticiosus* i. e. *superflue curiosus* B. *marny a. nyevszeteczny*.
 XVIII: *Rzemyqsla stany a. namyothi dzialanya* — *scenofactorie artis* B. *rzemyqsla czo stani a. namyothy dzalaya a. dzalal*.
Strzaschna — *excuciens* B. *strzasnaw*.
 XIX: *Veziradlo potu* — *sudarium* B.
Zaklynacze dyablow — *exorciste* B. *zaklinacz dyablq*.
Ziszk — *questum* B.
Dobywanye — *acquisitio* B. *dobywanye zyszkw*.
Skoda vezmye — *periclitabitur* B.
Szmyeschanyym a. rozdwogyenym — *confusionem* B.
Rzaczyly schya (rzucili się) — *impetum fecerunt* B.
 XX: *Przitulony a. oblapyony* — *complexus* B. *przytolyl a. oblapyl*.
Namovyony — *allocutus* B. *namawyal ge*.
Frzystalischmy kv portu — *aplicuimus* B.
Nye bylem — *non subterfui* !
 B. *nye odvracylem szq* — *non subterfugi*.
Thyschqcznik — *tribunus* B.
 XXI: *Morderzow* — *sicariorum* B. *poduchuw mordarzewye*.
 XXII: *Vandzidlamy* — *loris* B. *vadzylly* !
 XXIII: *Rospuszczona* — *soluta*.
Rosipaly by — *ut non discerpent* (ne *discerperetur*) B. *rossepaly* — *lanient*.
Nayql — *connevit* (convenit).
Rzecznykyem — *oratore* B.
 XXIV: *Zlostnego* — *pestiferum* (hominem) B.
Odlozil oddalyl — *detulit* B.
Namyastka — *successorem* B.
Czynynacz zalogy vklady — *tendentes insidias* B. *czynycz...*
O gyego vyara — *sua supersticione* B.
 61 v. XXV: *Skazanye a. oschandzienye* — *sentenciam*.
 XXVII: *Zastampow* — *cohortis* B. *zastapy*.
Ruschily schiq — *tollentes* B. *ruszywszy szq*.
Przygyemnye ludsky — *humane* B.
Plynalischmy — *legebamus* i. e. *navigabamus* B. *plywalszmy*.
Zdolacz — *conari* B.
Vychrovy — *tiphonicus* B.
Czoln — *scapham* i. e. *parvam naviculam* B. *czlon*.
Podkaschagyancz — *accingentes* (navem) B. *podkaszawszy*.
Nadobnye czo sluscha kv ramyenyevy — *armenta* B. *nadobye czo sluszq...*

Kraczaymy — passuum (passus viginti) B. *pasnykwczayemv* !
Przodek korabya — prora B.
*A chcely czoln schiekacz a. zram-
 bacz* — et passi sunt eam
 excidere B.... *szyecz a. sq-
 bycz*.
Porth a. okrażek — in sinum
 B. *porth a. okrażel ostrow*.
Spogyenye — iuncturas B.
Otraczyły schq, odraczyły — im-
 pegerunt (navem) B. *otraczy-
 lyszą, obraszyły a. stuknęły*.
Rozbyła — solvebatur B. *ros-
 drwały szq a. rosbyła a. ros-
 padłą*.
Oth moczy morskyey — a vi
 maris B. *od moczi morskyey
 a. od walv a. od gwalthv*.
Yanczcze — custodias B.
Vnyesly — ferebant.
XXVIII: *Myłosc luczka* —
 humanitatem.
Nastavalo — imminebat.
Napravyaly wskarmyaly — re-
 ficiebant B. *naprawyalą a.
 wskarmyaly*.
Podpadła — vasit.
Wrzeczenicza — vipera B.
W opuchnyenye — in tumorem
 B.
Dworovy a. wolvarky — pre-
 dia B.
Czirvyona nyemocz — dissente-
 ria B. *czyrwona...*
Znamyenithy — insigne.
Godła — castrorum.

Okolo — circumlegentes i. e.
 circa siciliam navigantes.
S thovarzystwa a. dzierzienya —
 de secta B. *stowarzystwa a.
 dzyrszenye*.
Nadąło schq — incrassatum B.
Zaczisznąły a. stulyły — com-
 presserunt (oculos) B. *zaczy-
 naly a. stulyły*.

Canonica I.

Jac. I: *Nye ma za zle a. nye
 vymawya* (popr. z *nye vymya-
 vya*) — et non impropertat B.
Nyepokuschiczel — intentator B.
nyepotuszyczcel.
Okolo schiq wznoschi — circum-
 fertur B.
Othervany — abstractus B. *oter-
 wan*.
 62 r. *Rozlicznich wmyslow* —
 vicissitudinis obumbracio.
 II: *Czeczie* — emanat.
 III: *Obvyesch wschitko czalo* —
 circumducere (corpus) B. *oby-
 wyesch wsyko czalo*.
Odzienym — habitu B. *odze-
 wem*.
 V: *Scherdzevyalo* — eruginavit
 B.
Quyelcze — ululate B.
Czirpyedlivosc — sufferenciam
 B.
 I Petr. I: *Nyezwyandlv* — in-
 marcescibilem B. *nyewyadłą*.
 II: *Pokriczstwa* — simulacio-
 nis B.

- Non configurati i. e. assimilati
B. k drzewyeszim zondosczyam
 — configurati i. e. assimilati
 (prioribus desideriis).
Dobycza — acquisicionis.
Nyestateczny — indisciplinatus.
Schynoszcz — livor *B. synoszcz*
a. otok.
 III: *Splatanye* — capitatura (ca-
 pillatura) *B.*
 IV: *Wzagyemnya othmyana* —
 mutuam *B.*
Lagya wam, tampya wasch —
 exprobramini *B.*
 V: *Prze sly zyszk* — turpis lu-
 cri.
Z vmysla — ex animo.
Przeciwczie schia — resistite.
 II Petr. I: *Vczastny* — consor-
 tes *B.*
Conaymy — satagite.
Oswyeczy B. asz dzen oswyec-
zny ! (donec dies) illucescat.
(Brak). B. Wislim — delapsa
 (voce).
 III: *Powrozy* — rudentibus *B.*
Przeklathnye — execrabile.
Obraczayancz — redigentes.
Na zatraczenye — in perniciem.
Klamcze — pellicientes *B. kla-*
myacz.
Poddane — subiugale *B. osze-*
dzonye a. podanye.
Richlo konayczie — exagitate *B.*
Wsp lethly schia — implicati *B.*
Rostagyacze — dissolvenda.
Przevyedzienny — traducti.
- Bisczie nye vipadly* — excida-
 tis.
 62 v. I Joh. I: *Tykaly, macza-*
ly, obraczaly — contractave-
 runt *B.*
 II: *Rzeczniika* — advocatum *B.*
rzeczniika a. przemowcza.
Sluthovanye — propiciacio *B.*
 III: *Napomynamy* — suademus.
 IV: *Ruschy dziely* — solvit qui
 deum et hominem non cre-
 dit *B.*
Obyatha — propiciacionem *B.*
 II Joh. I: *Czirnidlo* — atra-
 mentum.
 III: Ioh. I: *Starzestwo* — pri-
 matum *B.*
Scziebyeczancz — garriens *B.*
Vadzicz schia — supertractari.
Poruschicz — commovere.
Okolney granycze — finitime
 metis *B. okolne* — in metis.
Vadzil schia a. swarzil — al-
 tercaretur *B.*
Skarlyvy ! — querulosi.
Dzyvayanczy — mirantes.
Vzitek a. ziszk — questus
 cause.
 Apoc. I: *Rziza* — poderis est
 camisia lanea a. talaris *B.*
rziza — ponderis.
Moszancz — auricalcum *B.*
 II: *Myecz* — rumpheam *B.*
Takly gynak uczynisch — si-
 cominus (si quo minus) *B.*
pakly gynak uczynysz — si-
 minus.

Kamik — calculus.

IV: *Zapyeczantane, naznamy-nane* — signatum B. *zapy-czathowanye*.

Banye — phialas B.

Vaga — statera.

VI: *Dwoгыey myari* — bilibris B. *dwoгыe libry i. e. myara*.

Blady — pallidus.

63 r. IX: *Kostnovye* — aculei.

Pyekyelne przepasczy — abissi.

Kranczancz a. gybyancz — ex-terminans.

Czirwyone — iacinctuales (hyacinthinas) B. *czyrwone* — iacinctuabiles.

X: *Gorczycz* — amaricare B. *gorszscocz*.

XIII: *Kv obrazevy* — imagini.

Znamyq — characterem.

XIV: *Schirp* (popr. z: *schirpem*) — falcem B. *koszq a. syr*.

Vikupyeny — emti.

Zbiranye vyna a. vynny czasch — vindemia B.

XVI: *Vvyandly* — estuaverunt (homines) B. *vwyadly vswyadly*.

XVII: *Nyeczistoty* — prostitutionis.

Czirvyonq — coccinam.

Kubek — poculum B.

Opuszczonq — desolatam B. *opuszczonq a. opuszczala*.

XVIII: *Stroza* — custodia B.

Thumove — timianum (lignum thycinum) B. *thimowe* — thym-
manum.

Czirvyencza — cocci B.

Grono vyna — eramentum B. *zwono wynq*.

Wslunya — eboris B. *wslinya*.

Vozow — redarum B.

W trawyenq a. w truczinach — in veneficiis B. *w trawye-nyq a. v truczynach*.

Vyobczovanym a. odswyanczenym — execratis B. *wyobczowa-nym a. odswyaczonych a. odswyaczonym*.

Gon a. stagye — stadium B.

3. Uwagi.

Rękopis in quarto, liczący kart 359, oprawiony w deski i skórę, zawiera: k. 1 a skrócony wykład starego Testamentu: Incipit libellus Testamenti veteris brevilogus. 61 b traktat teologiczny: In principio narrationis nostre gratiam et adjutorium implo(ro), qui est principium omnis gratie. 82 b Sequitur regestrum super Summulam in libris et capitolis cum describeionibus. 85 a. Incipit summa henrici famosi doctoris, extracta de

decretis super clausulam introscriptis LXXII anno. 133 a. Incipit mammetrectus. 196 b. Incipit historia trium regum. 235 a. Incipit historia pilati. 242 a. Incipit libellus beati augustini de vita christiana brevis et venustus. 251 b. Incipit narracio de purgatorio sancti patricii hyberniensis Episcopi de quodam milite non apocrifata sed verisimiliter dicta sic. 260 b. Sermo beati Augustini de incarnatione Domini. 261 b. Sermo beati Augustini episcopi contra iudeos. 265 a. Incipit narracio Tundali. 276 a. Secuntur inhibitiones sacre eucaristie siue communionis et primo omnibus hereticis; na końcu na k. 280 b: anno LXX primo finite festis(si)me Costen. 281 a. Kazania. 312 a. Incipit ewangelium Nicodemi. 324 a. Libellus sancti Augustini de vera et sancta Penitencione. 334 a. In signaculum similitudinis. 336 a. Figure anunciacionis nativitatis Xpi. 354 b. Ex Cronica flores temporum do końca rękopisu.

Na wewnętrznych stronach okładek są dopiski z XV w., mianowicie na okładce przedniej: femur — *lyadzwya*, cassis — *przelbycza*, sicomorus — *plonya*. Generoso Domino Stanislao *Gezowszky*. Liber iste Domini Stanislai *Gezowszky*. Nadto dodały późniejsze ręce: Est monasterii Koscielnensis (dwa razy). *Panyemyly Janye Buczynszky*. Na okładce tylnej: scopuli — *schaby*; boze *wsechmogący*; caro — *stworzenie* (3 razy) i różne łacińskie próby pióra. O posiadaczu tego rękopisu Brückner w Kwartal. Hist. 1900 str. 195 pisze: „Właścicielem rękopisu był pewnie ów Stanislaus nobilis de Gyeszow studens (universitatis), którego cytują dwaj bakałarze przed sąd rektorski 16 lipca 1472 w zapisce u Wislockiego» (Acta rectoralia Nr 255). O tymże Jeżowskim mówi i ks. Fijałek w Pam. Liter. III, 675: „W roku 1471 posiadał go (mammotrekt kaliski) za rektoratu mistrza Jana Dąbrówki student uniwersytetu krakowskiego, szlachetnie urodzony Stanisław Jeżowski, syn Olbrachta (?) z Jeżowa, może Strzemińczyk, jeśli był Małopolaninem. W r. 1475 został bakałarzem, z pocz. r. 1477 mistrzem nauk wyzwolonych, ale odtąd niknie wszelki ślad po nim“. Prócz wspomnianych dopisków na okładkach, trafiają się też gdzieniegdzie i w samym rękopisie glosy polskie: na k. 278 a dopisano: modius — *myarka*. Augures — *ptakoprawczy*, qui dicunt futura ex garritu et volatu avium;

divinatores — *gadacze*, qui ventura et eventus fortuitos presciant; precantatores — *zaklynacze* vel *lekownicze* czo *zaklynają a nyemoczy lekają*; arioli — *swyanthokussedlnycki* *czosch posfatny-my rzeczamy a na posfatnich myeszach gosł*; caragi — *nawqacz*e, qui alligant caracteres... aruspices — *czassokusedlnycke*, qui dies vel horas observant exeundo vel revertendo. Na k. 280 a. bullarum — *lystow papyesskich zapyeczantanych*; k. 285 a na boku: egrotans — *roznyemoglsch*; wreszcie także na marginesach: k. 301 a, Nazareus — *posfanthny*; k. 302 a ibat — *wchodzyl*, angelum — *posła*; k. 303 a risum fecit michi — *zaschmyschil my*. O dopisku na k. 280 b Brückner w Kwart. Hist. 1900 str. 195 mówi: „Costen, dopisane na jednym miejscu w rękopisie farbą czerwoną, nie odnosi się do Kościana i Wielkopolski, lecz do autora tej nazwy, Petrus de Costen, doktora dekretów i kilkakrotnego rektora uniwersytetu“. Prof. Brückner poglądu tego nie uzasadnia, domyślać się więc tylko można, że skąd inąd mu wiadomo, co Petrus de Costen napisał i dlatego Inhibitiones jemu przypisał, bo tylko w takim razie jego imię pod tym artykułem byłoby usprawiedliwione.

Pisownia A przedstawia zwyły typ, używany na schyłku w. XV z nieracjonalnem oznaczaniem miękkości spółgłosek np. *sczigya*, *skuschienye*, *praczia* I prol. i t. d., lub przeciwnie z oznaczaniem spółgłosek twardych, gdzie je miękko wymawiano np. *zamotali* — obturaverunt (fontes) IV Reg. 3 trzeba czytać: *zamiotali* por. *aby zamyotaly* — ut obturarent II Par. 32; odwrotnie, *ozimye zitho* Num. 18 oznacza: *ozime*. Gorzej bywa z mieszaniami *r* i *rz*, co zresztą w obu zabytkach dość rzadko zachodzi np. *chytrzy* A — versutus Prov. 12, *rzoszczycze* B — rorate Is. 45 i t. d. Najczęściej to trafia się w czasownikach od pnia *raz-*, *rzaz-*: *obrazować* A *obrazować* B Ecclus 38; *wyrazować* (w obu) Ez. 23, *wyrzazować* A Ez. 27, *przerazować* (w obu) Prov. 31, tak że tu trudno rozstrzygnąć, czy są to tylko różnice w pisowni, czy także i w wymawianiu, podobnie jak i w paru jeszcze innych miejscach: *opatrność* (w obu) Prov. 1; Rom. 12 zamiast oczekiwanego *opatrność*, *mierny* A *mierzny* B Esth. 14; *mierzny pret* (w obu) Ez. 47. Pod względem mieszania liter dla samogłosek nosowych i ustnych oba zabytki są do

siebie podobne ale też się nieco i różnią: w A znak *q* dla oznaczenia samogłoski *a* używa się rzadko; do wyjątkowych należą takie okazy ortograficzne, jak: *przygył* — przyjął — ascendit Is. 7, *wyrąszą* — wyrażą Is. 47, a natomiast często tu *q* zastępuje miejsce *u* np. *zakaząqye* VI Prol., *ostrągal* Gen. 30, *obyathąqacz* Gen. 35, *w goszczynczą* Gen. 42, *w pyaską* Ex. 1, *ochądzaly* — ochudziały Lev. 25 i t. d.; w B mamy stosunek odwrotny: *q* najczęściej zam. *a*, wyjątkowo zam. *u*. Zrzadka w A litera *v* służy dla oznaczenia samogłoski nosowej np. *spossobv* — sposobę Deut. 17, *vyeliką moczv* I Par. 4, *drasznyv* — drażnić — provocans Jer. 7; dalej w obu zabytkach mieszają się litery *o* i *q* np. w A: *sącha* — socha Sap. 10, *połąsch schią* — położyć się II Reg. 13, *zakłol* — zaklął Gen. 50, *schrzoschoną* — strzęsioną Luc. 6, *płocze szią* Prov. 18 i tak samo w B II Tim. 2 — płące się, częściej w B: *chotny* — chętny Ecclus 40, *czyąsanye* — ciosanie Ez. 43, *skusuyo* — skuszuję — scrutans Is. 22, *blisnotka* — bliźniątka Cant. 4, *odschodzoni* — odsądzony Cant. 5, *oszoczczy* — osiędźcie Judic. 7 i t. d. Stale też pisze się *e* zam. znaku dla samogłoski nosowej w *szczęście* III Reg. 20, Ecclus 12, sporadycznie *poswyetny* B — poświętni; to też *skleczyczy* — contorquere B Is. 58 trzeba czytać: skłęczyć a nie: sklecić. Znaki *y*, *i* nawet między spółgłoskami oznaczają niekiedy tylko zmiękczenie poprzedzającej spółgłoski, n. p. w wyrazie: *seynicza* A III Reg 6, *schenicza* Jer. 32 (pisanym także *sznyczicza* Jo. 5) t. j. sieńca podobnie jak w BZ np. IV Reg. 11, 11; II Par. 29, 17 i t. d. Wyraz: *zaczpalo* B (*zaspal* A) — obturavit Judith 16 czytam *zácpało*, a nie: *zacpało*, ponieważ w dzisiejszym języku ludowym mamy: *ciepać* — rzucać, *zaciepować* i t. p., co w zupełności znaczeniem odpowiada wspomnianemu wyżej: *zamiotać* — obturare. W obu też mammotrektach niekiedy trafia się mieszanie znaków dla spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oba np. piszą: *poźnice* zam. *boźnice* Os. 8, a formie *bańskiemu* w B Is. 49 odpowiada prawidłowe *pańskiemu* w A; w A: *pyączim* — vellentibus Is. 51 zam. *bijącym*. Każdy też z mammotrektów ma niektóre sobie tylko właściwe cechy pisowni: w B gdzieindziej nie spotykany sposób oznaczania nagłosowego *s* przez *sb* np. *sbzwy* (zzu) Ex. 3. *sbolnicziam*

(solnicam) Ez. 47, *sbkuszenye* Joh. Prol. i t. p. w A dość często powtarzające się wypadki podwajania liter, wyrażających samogłoski: *maam* Gen. 4, *daam* ib. 8, *staan* Ex. 33, *paan* ib. *zaalosczią* Deut. 30, *daan* (dań) Jos. 16, *maalo* I Reg. 9. Hebr. 1, *naam* Ez. 37. Esth. 10, *volaam* Jer. 20, *baal* (bał się) Esth. 7, *sool* Lev. 2, *stool* III Reg. 10, *w ziwocze meem* Job. 10.

W zakresie słowotwórstwa szczególnie uderza częste użycie formy przymiotnika, a raczej imiesłowu na *-ły* w znaczeniu biernem: *utarty koniec* Eccles. 10, *obrociła* (versatilis axis) Eccles. 33, *podkasaty* (succinctus) ib. 35, *pragłą* (aridam) ib. 37, *osłodziła* (indulcata) ib. 38, *rozegnały* (ventilatus) Ez. 36, *spuściata* (ex-culta) ib. *roztyły* B. *rozbujęły* (incrassatus) Jer. 5, *pożarta* (absorpta) I Cor. 15 i t. p.

W A znajdujemy taką notatkę: Ablactacio triplex: lacte tercio anno a nutrice; infancia septimo anno a pedagogo; puericia XII anno a tutore.

Końcowa zapiska mammotrektu A zdawałaby się uprawniać do mniemania, jakoby sam egzemplarz A został poprawiony przez mistrzów krakowskich, tymczasem bynajmniej tak nie jest; poprawki, jakie w nim spotykamy, są bardzo nieliczne i ściągają się wyłącznie do najzwyklejszych lapsus calami; są one zaznaczone w tekście drukowanym. Pisarz A był trochę uważniejszy od pisarza B, głównie pod tym względem, że pisał wyrazy w całości, a nie odkąsywał ich początkowych lub końcowych zgłosek, wskutek czego w B mamy nieraz zagadki, trudne do rozwiązania bez pomocy egzemplarza A, np. *knem czirwonim* — zam. *suknem*, gdyż mu odpowiada w A: *postawcem* Eccles. 45, B *kobierz*, A *kobierzec* II Reg. 17; B *zawnici*, A *zawoj nici* Ex. 27; B *ot poł*, A *ot potowice* Neh. 13; B *rossyedly* Zach. 14, por. A *rozsiedliny* Is. 2, *poswyacze(nie)* Jo. 10, *odlącz (ony)* Rom. 1, *umysl(il)* II Cor. 9. Nieuwaga przepisywacza B sprawiła to, że nie tylko raz karty rękopisu poplątał, ale często też pomieszał wyrazy polskie z łacińskimi, np. B *biskupom* — preponens diis, A *ulożysz* — propones, *biskupom* — diis Ex. 21; B *wzwycz powroszy twardimy* — disce nerviceis funibus, zam. *wzwiedz* — disce, *powrozy* — funibus Judic. 16; B *facilitate* — *nawałą*, *nowiną*, A *facilitate* — *lekkością*, *novale* — *novina* Jer.

4; B *nastawi przegrodził* — dabit, A *zagroził* — conclusit, *nastawi* — dabit Thr. 3; B *napomieniona* — emolumentum, A *odpłata* — emolumentum, *napominanie* — monimentum Mal. 3; B *zakład* — substantia, fundamentum, A *zakład* — substantia, *twierdść* — fundamentum Hebr. 11; B *sapiąc* a. *łupiny*, A *sapiąc* — spirans, *łupiny* — squame Act. 9.

Poza tem jednak pisarz A niewiele jest lepszy od B: robi błędy, przekręca wyrazy nieraz do tego stopnia, że bez pomocy tekstu B nie można dojść ich znaczenia, a ponieważ to samo i pisarza B dotyczy, więc wart Pac pałaca a pałac Paca, i tak samo jeden, jak i drugi, nie znaleźli żadnego korektora, któryby ich błędy poprawił.

Jednak owa zapiska w A o korekcie mistrzów krakowskich nie kłamie, rękę ich bowiem znać w tym wzorze, z którego pisarz A korzystał. Prof. Brückner zrobił przypuszczenie, że korekta owa musiała się zasadzać na usunięciu rażących czechizmów i oto porównanie A i B przypuszczenie to na pewno zamienia. Już w zakresie głosowni znajdujemy tu takie poprawki jak: *miasteczko* zam. *miesteczko* VII Prol. (dalej formy z A na pierwszym miejscu) *namiastka* — *namiestka* Gen. 46, *miary* — *miery* Ex. 16, *wiano* — *wieno* Ex. 21, *jodłowe* — *jedłowe* II Par. 2, *wyprożnieni* — *wyprażnieni* Job 30, *nieldza* — *nielza* Job 39 *wymiata* — *wymieta* Sap. 2, *namiastkowie* — *namiestki* Ecclus 48, *jawnie być* — *jewny być* Is. prol., *obiatowali* — *obietowali* Jer. 1, *obrzazał* — *obrzezał* Joel 1, *stłusciła* — *stłusciła* Hab. 1, *namiastek* — *namiestek* Ag. prol., *szczawik* — *szczewik* Mat. 3, *piastun* — *piestun* I Cor. 4, *karanie* — *karani* II Cor. 2; w deklinacji: *do kraju* — *do kraje* Ez. 43 i 47; w koniugacji czas teraźniejszy: *proszę* — *prosim* Jos. prol. *przeskoczę* — *przesko-
czem* II Reg. 22 i podobnie: I Reg. 2, Job 31, Sap. 7, Is. 39, 53, Jer. 6 (2 razy), 18, 31, 32, 47, Ez. 13, 35, Hab. 2, Zach. 8; czas przeszły os. 1: *wysłuchałem* — *wysłuchał sem* Gen. 19, *zaślubiłem* — *zaślubił sem* Ex. 5 i podobnie: Deut. 31, Esth. 8, Job 31, Ps. 3, Sap. 7, 8, Ecclus 51, Is. 43, 48, Jer. 15, Ez. 16, 17, 19, Zach. 1, 8; czas przeszły os. 2 *panowałeś* — *panował si* Job 22 i podobnie: Is. 8, 22, 26, a natomiast w obu zabytkach jednakowo: *gotow sem* Job 23, *cirpiał sem* Ecclus 51 *zagnał sem*

II Reg. 7 oraz w A *dokąd schem na schwyeczye* Ecclus 33; ponieważ i w innych zabytkach te formy 1 osoby się trafiają, może więc należałoby je czytać *gotow-żem*, *dokąd-żem* i t. d. Z form aorystów i imperfektów została w A tylko jedna z końcówką spolonizowaną: *wpływaszą* odpowiadająca w B *wspływasze* Gen. 2 (w BZ *wspływały*), natomiast inne zmieniono: *pławał* zam. *pławasze* Gen. 7, *pochlebowali* — *poklaskowachu* Jer. 5, *wysiadaty* — *wynikachu* Ez. 42. Wiele słów na -*ować* zostało, ale niektóre też zmieniono: *potępiaci* zam. *potępowaci* Zach. 7. *ustanowia* — *ustanowuje* VIII Prol. *ogłosili* — *ogłoszowali* Is. 3, *wyraża się* — *wyrażuje się* Is. 57 i t. p. Już z tych przykładów widać, że robiono zmiany w doborze nie tylko form ale i wyrazów; istotnie w zakresie słownictwa znajdujemy w A postęp wielki; przytaczam tu na dowód znaczniejszą liczbę przykładów, wybierając tylko ważniejsze i stawiając wypiski z A na pierwszym, z B na drugim miejscu: *ślizność a. krasa* — *osobność* VIII Prol.; *wrzedny* — *oburzen* ib; *blakający* — *blaskaty* Gen. 4, *z polnymi ziołami* — *z polną łocygą a. rzeruchą* Ex. 12; *wdzięczne* — *odatne* Ex. 18; *brzenieć* — *wznieć* Ex. 19; *światłości* — *światlnice* Ex. 25; *podłogi* — *pokłady* Ex. 26; *obiatę poświętną* — *obiet* Lev. 2; I. Reg. 6, 20; Rom. 11; *płoz* — *płożące* Lev. 5; *słynie* — *słunie* Lev. 24; *zbiranie wina* — *zdziranje wina* Lev. 25; *wypłata* — *popłata* Lev. 27; *zgrozami* — *łściami* Num. 25; *żwięku* — *swatku* Num. 29; *rycerzew* — *rycerzewniki* Deut. 1; *tysięcznicy* — *tysięcewniki* ib. *pięćdziesięcy* — *pięćdziesiąt(n)iki* ib. *wielmożności* — *wielmożeństwo* Deut. 5; *sposobę* — *posobę* Deut. 17; *napornie* — *naporzęd* Judic. 9; *jednacz* — *układca* Judic. 11; *dostojne bogi* — *modlebnych bogow* I Reg. 6; *zbawienie* — *sproszczenie* I Reg. 11; *ołtarznik* — *żołtarznik* II Reg. 23; *pastwy* — *paszni* III Reg. 4; *pospolitych rzeczy* — *pożytych rzeczy* III Reg. 6; *skrzynia* — *krzynia* IV Reg. 16; *polegnie* — *wspolegnie* IV Reg. 18; *lekarstwa* — *lektwarze* IV Reg. 20; Ecclus 38; *spojenia* — *tarasy* II Par. 23; *odzienie* — *odziew* II Esdr. 4; *wypitwaj* — *upitwaj* Tob. 6; *trzewiki złotem wyszywane* — *trzewiczki wyrzeźwione złotem* ib. 16; *uczeń* — *zwiszcze* Esth. prol. *powyszył* — *wspanił* Est. 3; *grozami* — *układy* Job 15; *w ścieżce* — *na stecce* ib. 19, Prov. 2; *jeszczerzyce* — *wieszczczyce* ib. 20; *wetłmami* —

wełmabicim ib. 28; *dziwny kos* — *dziwoki kos* ib. 39; *słoność* — *słuniawa* ib. 39; Ps. 106; *upojon* — *opojon* Ps. 76; *urozkosza* — *okłamawa* (oblectat) ib. 16; *z łona* — *z nadr* ib. 17; *złotnego* — *złotyna* ib. 21; *pijani* — *pijawice* ib. 26; *zrzucali* — *sturkną* Eccles 10; *będą biegać* — *będą się wilić a. kolić* ib. 12; *obrzazania* — *obrzazowania* Cant. 2; *okrutny* — *ukrutny* Sap. 6; *mądrość* — *snażność* ib. 19; *na świtanu* — *na uświcie* ib. 39; *robotnicy* — *dzielnika* ib. 40; *słodki głos* — *chętny głos* ib. 40; *gadki* — *pogadki* ib. 47; *wielbić się* — *wielczać się* ib. 50; *bracze* — *dracze* (exactores) Is. 3; *marszczy się* — *złubuje a. lubawy* będzie Is. 17; *zwiądły* — *uświędły* Is. 19; Mat. 13; *gniewu* — *pirzchania* Is. 30; *uchował* — *wschował* Is. 34; *piekła* — *rowowych* Is. 38; *weźmie* — *wschopi* Is. 41; *w odpoczywaniu* — *w odpoczywadlnicy* Is. 57; *wszelkiej* — *wszelknej* Is. 56; *zasmęca się* — *na myśli poginę* Jer. 4; *bronki* — *kotliki* Jer. 52; *poświęceni* — *poświętni* Jer. Thr. 4; *ku wyborności* — *ku twardości* Bar. 6; *przykrości* — *przestark* Ez. 22; *okołkiem* — *okołem* Ez. 45, (por. BZ aż do *okołka* — usque ad gyrum I Par. 11, 8); *urzędników* — *naprzodniki* Dan. 1; *wzrost* — *wrost* Dan. 4; *nędzniej* — *snażniej* Dan. 6; *zginęli są* — *zjinaczyli się* Os. 8; *wynidą* — *wypuknie się* Os. 14; *oblecznia* — *obłoczedlnia* Joel 2; *cyka* — *pokwiżdże* Soph. 2; *godzin* — *brzemie* (momenta) II Mach. 8; *cisnącą* — *brzysk czyniącą* Mat. 9; *zebranie* — *brzysk* ib. 23; *żałujecie* — *złobicie* ib. 26; *sromocili* — *ujazdki czynili* ib. 15; *złe, zawile* — *wąwure, zawile* Luc. 3; *napominaj* — *pominaj* ib. 6; *opuchły* — *wodnocielny* ib. 16; *ku dziwowaniu* — *ku dziwadłowi* ib. 23; *rzekł się* — *porzekł się* ib. 24; *cieśla* — *stawiciel* I Cor. 3; *zadzierzać* — *ogelonu być* (contineri jugo servitutis) Galat 5; *wychowajcie* — *wschowajcie* Eph. 5; *swą czeladź wyprawia* — *prawuje* I Tim. 3; *opuszczona* — *osamiata* ib. 5; *czasnie* — *snażnie* II Tim. 4; *drapiące* — *łaskące* ib. 4; *przechodząca* — *więcej pychając* ib. 4; *zmo- wy nieprzyjaciół* — *zmowy nieprzyjacielskie* Act. 9; *rycerzem* — *rycernikom* ib. 11; *morderzów* — *paduchów* ib. 21 i t. d. Często też A ma *przez*, gdy w B znajdujemy *bez*: Judic. 5; Job 32; Ps. 62; Sap. 7 i 14; Dan. 14. Wyraz *wyecz* zapewne spolonizowane: *wiećw'* z czeskiego větv, větev został też zastąpiony przez *macica* (ramus vitis) Jo. 15, a *pokuta* — *torta* Jer. 37 —

wprawdzie zostało bez poprawienia tekstu polskiego, ale zato pisarz A czy też korektor dawnego mammotrektu zmienił torta na tortuta, jako bliższe znaczeniem do rzekomego *pokuta*, co właściwie odpowiada czes. pokruta. Między wyrazami, użytymi w B, a usuniętymi z A, wiele jest takich, które Brückner uznał za czeskie, to też tu zasługa mistrzów krakowskich zaznacza się wyraźnie. Niektóre jednak oczywiste czechizmy uszły ich oka np. ob. *bronnymi ludźmi*, zostawili *branim* — munitiōibus II. Reg. 20, por. cz. braně; czeską jest także *kra* — massa Zach. 5, w tem znaczeniu i teraz w czeskich słownikach notowana, wreszcie wspomniny *okłoŋki*: A *myedzyg klanky*, B *myedzy oklan-ky* — inter plectas III Reg. 7, por. cz. kloněk — kawałek ciasta do strucli, klonkovati — splatać strucle, więc *okłoŋki* lub może *kłoŋki* — plecioni (z ciasta). Niekiedy w A zastąpiono innym wyraz jakiś czysto polski; w podanym powyżej spisie nie jeden taki się znajdzie, tu jeszcze przytoczę: A *obietuję się* B *obiecę się* — II Tim. 4, może dlatego, że *obietac się* używano już w innym znaczeniu. To znowu w A znajdujemy wyraz niejasny na miejscu niejasnego ale innego w B, np. A *dwie oślanie*, B *dwie liwie* Ex. 26; A *gutałem*, B *gatał*, w obu jako synonim do: *gadałem*, *gadał* Gal. 2; A *cylą?* (*czyłą*) — instaurantur, B *zawiraję się* — instaurant Rom. 13; w B przekład błędny, w A dodano objaśnienie: „instauro i. e. reparo... ad similitudinem prioris rei facio“, więc może *celę* — robię całym. Oprócz miejsc wyżej wymienionych jeszcze w dwustu kilkudziesięciu pozycjach A wprowadza zmiany w doborze wyrazów w porównaniu z B.

Być może, iż przy wymianie jednych wyrazów przez inne mistrzowie krakowscy kierowali się też i innymi względami prócz chęci oczyszczenia mammotrektu z naleciałości czeskich: może także usuwali wyrazy przestarzałe, wprowadzając na ich miejsce nowe. Przy porównywaniu A z B widać, że w pewnej ilości pozycji zaszło w A zmodernizowanie języka w zakresie fonetyki i morfologii; to jednak niewiadomo komu przypisać: mistrzom czy też może raczej samemu pisarzowi A; zresztą zmodernizowanie to, zwłaszcza w zakresie fonetyki nie było przeprowadzone konsekwentnie, gdyż formy nowsze mieszają się tu ze starszemi. Na miejscu form z *é* w B: *poćwierdzenim* VII Prol.

ćwirdzej II Reg. 4; *świrdzenie* ib. 22 zapisano w A formy z *t*: *potwierdzeniem*, *twirdzej*, *stwirdzenie*, przy czym, jak już z tych przykładów widzimy, rozmaicie traktowano dawne *-ir-*, które zmieniono na *-er-* w kilku miejscach: *mierziało mię* Esth. 14, *zaćwierzają* Ps. 63, *zaćwierzani* II Cor. 3, gdzie znowu *ć* zostało), *mierziony* Prov. 14, *uśmierzon* Is. 15, *dzierżenia* Act. 28, gdy B ma tu wszędzie *-ir-*, choć niekiedy bywa znów odwrotnie: A *potwirdzające* B *potwierdzające* Marc. 16, A *umirzyli* B *umierzili* (*pacificaverunt*) Act. 14. Także w B nowsza forma: *czyrwony*, gdy w A *czyrwiony*, *czyrzwiony*. Kilka razy w A mamy *burzyć* i pochodne, w B zaś *borzyć* np. IV Reg. 3, Ez. 33, Neh. 2, Act. 15. Do nowszych też form należą w A: *jrzy* Prov. 15, *nie jrzeli* Ecclus 39, *niejrzała* Jer. 31 obok form w B *żrzy*, *nie żrzeli*, *niezdrzała*, ale i tu stosunek odwrotny: A *pośrzodek* B *pojśrzodek* Ex. 25, A *żrzebie* B *jrzebie* Job 11. W A mamy *zrzucen* w B *zdrzucen* Job 40, co powtarza się jeszcze Dan. 11, Luc. 4 (ale B także *rozrzucie* Luc. 5); podobnie też ob. form starszych w B *rozniewają* Is. 8, *rozniewali* Ez. 19 mamy w A *rozgniewają*, *rozgniewali*. Prawidłowiej też ma B *czasny* Os. 6, gdy w A czytamy: *czesny* (*temporaneus*). W zakresie fonetyki oba zabytki różnią się jeszcze tem, że B ma: *zemdlę* Soph. 2, *zemdlił* Ecclus 28, natomiast A: *zemglę*, *zemglił*, jak to się dość często zdarza i w innych tekstach ówczesnych.

W uwagach nad pisownią wskazałem, że znak *ą* prawie wyłącznie w B oznacza samogłoskę nosową lub *a*, w A zaś — samogłoskę nosową lub *u*, dlatego też w formach jednakowo w obu zabytkach pisanych, np. *krają* II Par. 4, *zakoną* Is. 33, *wieką* Dan. 1, *piaską* Ez. 47, można widzieć formy starsze na *-a*, w B, i młodsze na *u*, w A; również starsze formy w B mamy i dla innych przypadków: B *na początce* A *na początku* Gen. 1 i Mich. 2; B *żywiotowie* B *żywioty* Hebr. 6; B *kobiercy* A *kobiercami* Prov. 7; B *wędzidły* A *wędzidlami* Act. 22; B *na kijech* A *na kijach* Judith 9; wyjątek stanowi: B *trzonowymi zębami* A *trzonowymi zęby* Prov. 30. Także w B trafiają się formy przymiotników i odmiennych imiesłowów deklinacji niezłożonej, gdzie w A są formy deklinacji złożonej: Deut. 25, Esdr. 9. Is. 19, Zach. Prol. Imiesłowy na *-ę* dość częste w B zostały zastąpione

w A przez imiesłowy na -*ac*: II Reg. 3, Ps. 108, Is. 32, Mal. 3, Marc. 5, a starą formę B *przyrownaję* (aestimabo) zamieniono w A przez: *przyrownam* Mat. 11. Co się tyczy form trybu rozkazującego, to te raz ukazują się w starszej, kiedy indziej znowu w nowszej formie: B *rzeźcie* Deut. 14, *przyprawi* Os. 6, A *rzeźcie, przypraw*, i znowu: B *tłocz* Ecclus 6, A *tłoczy*. Jeszcze B okazuje starszy stan języka w użyciu form zaimkowych: *kakoby* Ecclus 38, *jeżto się dotykało* Ez. 1, gdy w A mamy: *jakoby, ktore*.

Dzięki większej pilności przepisywacza A w wielu miejscach przedstawia tekst lepszy, prawidłowszy, aniżeli B, gdzie nieraz bez pomocy A trudno by się domyślić, co właściwie pisarz chciał wyrazić: tak więc zam. *gweśne niebo* IV Prol. B mamy w A *gwiazdne niebo*; B *obranita* A *obramka* (labium) Ex. 37; B *kywały* A *kiławy* Lev. 21; B *robaki się rozplazło* A *rozlazło* Ex. 16; B *przekąt* A *przekłot* Ex. 19; B *vastky* A *vgyastky* Ecclus 8 t. j. *ujazdki*, który to wyraz powtarza się jeszcze w B Is. Prol. (w A *jęstwo*), Marc. 15 (w A *sromocić*); B *na wielu A wieku* (in cartallo) podobnie jak w BZ *na wieko* Deut. 26; — B *z wierzenim* A *z wierzejami* Judic. 16; B *wylatka* — naturi A *wślątką* — natium (zam. *ślądka, poślądka a w śladku*) I Reg. 5; B *samostraky* A *samostrzelniki* II Reg. 8; B *wysbachaj* A *wysłuchaj* ib. 14; B *przestuje* A *piastuje* III Reg. 1; B *kłiszki* A *chyszki* (latrinas) IV Reg. 10; B *strowyl* A *strona* Esth. 5; B *uiścił się* A *uczył się* Esth. 12; B *mnostwo* A *junostwo* (adolescentia) Ecclus 11; B *łażą* A *każą* (demoliuntur vineas) Cant. 2; B *porniczech* A *po rynczech* (per plateas) ib. 3; B *trochy* A *troki* (cincinnati) ib. 5, por. u Lindego: *trok* — chochoł, Flausch (kosmyk wełny), więc prawie w temże znaczeniu, co *kędzior*; B *w grobie* A *w brogi* (in acervos) Jer. 9; B *brocznica* A *obłocznicza* (vestibulum) Ez. 8; B *osudziły* A *osądzili* Dan. 13; B *siky* A *figy* Neh. 3; B *spółustowacz* zam. *spółuchować* A *spółuchowany* Act. 13; B *pasnykwczajemv* A *passuum* — *kraczajmi* ib. 27; B *niejeście* A *nieiście* I Tim. 1 i t. d. w bardzo wielu jeszcze miejscach podobnie. Z błędnych miejsc w B wymienimy jeszcze: *nye myey szą* — *dispare concidat* Judith 6 zam. *non concidat* (vultus tuus) BZ *nie zmienia się* (oblicze twe); *byekdlem* zap. zam. *bieli-*

dłem — *nitro* Jer. 2; *nawyedze* — *favore* zam. *na wiedrze* — *fervore* Gen. 18; *obyclssy* — *mitigat* (*dolorem*) zam. *obelży* Ecclus 38 (w A *uśmierzyć*); *questio ventilata* — *dobrze oglądną* zam. *ogładana* Num. 35; *occupate* (*aquas*) — *oszczoczy* zam. *osiędziecie* Judic. 7 (w A *używajcie*); *orbabor* — *oszyroczeną* zam. *osirocieję* Gen. 27; (*z*) *ziemie przystających* zam. *pryskających* lub *tryskających* Cant. 4; *zataczać* zam. *zatlaczać* Hebr. 11 i t. d.

Ale i pisarz A nie był na tyle uważny, jakby tego pragnąć można, toteż nieraz powtórzył taki sam błąd wzoru, jaki i w B znajdujemy. Oba np. zabytki piszą: *skąły Achademskie* zam. *szkoły* I Prol. *pokora* B *pekora* zam. *połtora* Ex. 37; *nad ludy* (in solarium) Jos. 2, co Brückner objaśnia, jako zepsute czeskie: na lubi, ale jest też *lube* (łubie) — *solacia solaria* Ez. 41, może raczej z niem. *Laube*; *jego męki sposobienim* zam. *ręki* Job 21; *wancznychzech* zam. *w ręcznicach* Ps. 149 por. *ręcznica* BZ Gen. IV, 21 w innem znaczeniu; *prąga a. schrząga* (exprobrat) zam. *porąga, zrąga* Prov. 14; *płatok* zam. *potok* Ecclus 24; *a jako* zam. *a oko* ib. 38; *siedlica* zam. *sudlica* ib. 39, ale: *sudlice* ib. 46; B *swógayą* zam. *sięgaję* (porrigens) Mat. prol.; w obu: *blota* zam. *łac. błada* Mat. 10; *sznyczyca* zam. *sieńca* Jo. 5; *bluzny* zam. *blizny* Gal. 6; *oczāsze* zam. *o czasie*, przy czem pomyłone i *łac. A manentis* B *monentes* zam. *momentis* I Thes. 5 i t. d. Niekiedy A poprawia tekst zepsuty, ale niedostatecznie np. pisze *w krzywocie* gdy w B jest: *w żywocie*, powinno być zaś: *w krzywdzie* Gen. 20.

Wskutek tego porównanie obu tekstów niezawsze nas doprowadza do stanowczego rozstrzygnięcia wątpliwości, np. *v rosdzāsnyenyv* B Hebr. 3 mogłoby być tylko zepsutem *w rozdrażnieniu*, jak to czytamy w A, nie zaś: *w rozdzięśnieniu*, jak to przeczytał Brückner; tymczasem lekcję tę popiera: *rosczosłymy usty* I Reg. prol. (w B *wściekłymi*), co można czytać: *rozdzięśłymi*. W niektórych razach można jeszcze z pewnem dość znacznem prawdopodobieństwem rozwiązywać te ortograficzne zadadki np. *cząstą* A, *cząską* B — *pericopem* Dan. Prol. zam. *cząstkę*; *nye czwyerz schią* A, *nye gryep syą* B ne *retunderis* Ecclus 16 zam. *nie ciesz się*, odpowiednio do tekstu Wulgaty: ne *jucunderis* in filiis impiis; *lenyv* A, *lelnyv* B — *curans* Ecclus 38 zam. *le-*

czę, (we wzorze zapewne było *leczyv*); *lzyem odpovgedaczi* t. j. *łzem odpowiadać* — fas negare Jer. 38, w obu zabytkach jednakowo; we wzorze musiała być czeska forma *lze*, z czego zrobiono *łzem* i na usprawiedliwienie tego dodano: id est mendacio; źle też odpisywano wyraz *nadobie*, w różny sposób go zmieniając na formy przymiotnika *nadobny* Num. 1; IV Reg. 16; *nakazaną* A Gen. 5, *nakozona* A, *nakrazona* B Cant. 8 zam. *nakazona*; *na pośladek* A, *na poślednie* B — ad austrum Ex. 26 zam. *na połednie południe*; *mimo inne tajniejsza* A, *mymo czeme thą myasza* B — subtilior Lev. 13 zam. *cieńczęjsza* por. *nacieńczęjszy* II Reg. 23; *załobnye* A, B *szalonye* — (sal) insulsum Marc. 9 zam. *niestona*; *ścieżki* A, *kroym* B — cardines Job 22 w wyrażeniu: circa cardines coeli perambulat zam. *ścieżeje, krainy*, por. *na krainie rucha* Ex. 26; *na lówierze* A — super tiaram Ex. 28 zam. *na kiwierze* od: *kiwior*; *lkanya* A — impetum (contra impetum timoris) Ecclus 22 zam. *lękania*; *myal* — batos III Reg. 7 zam. *miar*; *na myslach* A — in lectis (aureis mala aurea) Prov. 25 zam. *na misach, na poślad* A — in thalamo Deut. 33 zam. *na pościeli*; *pognali* A — acceperant (uxores) I Esdr. 10 zam. *pojмали*, w BZ *spojмали*; *pomnieć* A — praetergredi Prov. 19 zam. *pomijać*; *popelnil* A — vastabat Prov. 11 zam. *poplenił* (w Wulgacie: supplantatio perversorum vastabit illos); *ku przyczynie* A — in obscuro Prov. 7 zam. *ku przyćmie*; *przyjednamy* A — si recte sunt Ecclus 39 zam. *przyjednany* — directae; *przystrzygnie* A — apprehendet Lev. 26 zam. *poścignie*; *przyszrzenyesz* — tondebis (segetes) Lev. 19 zam. *przyżniesz*; *przystanę* A — applicabo III Reg. 5 zam. *przystawię*; *sluyą* A — conflabunt (gladios suos in vomeres) Is. 2 zam. *skuja*; *wsznącząc bandą* A — tinient (aures) I Reg. 3 zam. *wzniące, zwniące*; *wystawienia* A — in decretis III Reg. 9 zam. *w ustawieniu*; *zasłał* A — ocubuit (sol) Judic. 19 zam. *zaszło*; *żadliwy* A Prov. 20 zam. *zwałliwy* (tumultuosa ebrietas); w obu zabytkach *spawanie* — concentum Job 38 prawdopodobnie zam. *śpiewanie*, jak to jest np. w I Par. 15.

W innych wypadkach trudniej rozstrzygnąć wątpliwość, np. *nyewznaczy* A, *nyevznaczy* B — insuspiciabilis Ecclus 11 zap. zam. *nieucznający* w znaczeniu biernem: nie uznany, u Wujka:

ten, o którym nie myślano; *nie chce li jego winączy* A, *pakli jego niecha w nędzy* B — si dissimulaverit Ecclus 23, zam. *nie chce li jego wyznać, pakli jego nie chce wyznać*; *gadobnych miesięcow* A, *gadobniewienie miesięcow* B — neomenia Is. 1 może zam. *godziebnych* w A, gdy w B wydaje się miejsce zepsute przez zmięszanie dwu wyrazów: *god* i *odnowienia*; *strzała przewiad(a)jąca* — anteposito iaculo Dan. prol. może zam. *przekładająca* w znaczeniu biernem zam. *przełożona*; *czieszny* A — habentem messem II Reg. 14 w wyrażeniu: agrum... habentem messem hordei, więc zap. zam. *ze żniq*, por. messis — *żeń* Jer. 5; *do Glosch davam* A — talare Gen. 37 zap. zam. *do głoźnow* jak jest w Ez. 47; *maromnich* A — profanas I Tim. 6 może zam. *marnych* por. *marny a. nieużyteczny* Act. 17; *myeschanczewa marka* A — mensis adar I Esdr. 6 zam. *miesiąca marca*, w BZ *miesiąca brzeźnia*; *nad mą-clem* A — super vectilia (zam. vectigalia) III Reg. 10 może zam. *nad mytem*; *macziczi* A — cordati viri Job 34 zam. *mędrzy?* inne niejasne w A: *oscheszy* — aedes Mat. 28; *vyeczczienye* — et investigent I Esdr. prol.; *wieko* — massa (ficorum) IV Reg. 20, jak również w temże znaczeniu: *wiośła* (w obu zabytkach) i *slastra* B może zam. *wiele*, *ciało* lub *ciasto* por. *ciasto a. ciało* — massam Gal. 5; *włosnykow a. vynopaczczew* A — debitorum Colos. 2 zam. *złośników* i może *winopaszczew* t. j. tych so sobie winy pachają, choć może pisarz miał tylko na myśli *winowajcow*; *drągi* (w B przez u) — torno III Reg. 6 może od: *drażyć*; A *obythkyem* B *obykem* — capitio Job 30 czytałbym *ob(w)itkiem*, *ob(w)ijkkiem*, choć może i z ludowym obujkiem stoi w związku, jak to utrzymuje Brückner. A *osczandayacz* B *osczudzaacz* Gen. 19, oddaje łac. dissimulante (może zam. *ociągając*) przyczem A nie wyjaśnia B ale też i nie popiera przypuszczenia Brücknera, że mamy tu wyraz pokrewny z *poscundzila* (violaverit) BZ i z dzisiejszem paskudzić, tem bardziej że i znaczenie ich się różni; w BZ *gdyż to odmowił*, u Wujka *gdy się on ociągał*. Podobnie ma A *ploczysni* B *ploczysną* (paludes) Ex. 8, co Brückner próbował objaśnić jako: płoszczyca, wyraz jednak łaciński na co innego wskazuje, albo więc mamy tu pomieszanie wyrazu łacińskiego z nieodpowiednią głosą polską, albo też trzeba czytać: *płocizna*, co może stać w związku etymologicznym z ros. plo-

tina — wał, nasyp, droga prowadząca przez bagna. W A pozostały niektóre słowa czeskie, powtarzające się częściej w B np. *smielnik* B *smilnik* Deut 23, *ciesar* Rom. 16, niekiedy mocno zepsute n. p. A *obrosłky* B *obrasłky* (cardines) I Reg. 2 czes. okrslky (jeżeli to nie są *okrzki*); *głowacz* (biceps) Prov. 5 według Brücknera z czesk. „klavatka“; „klavatic“, lub użyte błędnie: A *geśli* B *geśle* — phialas, jak w mammotrekcie czeskim. W obu zabytkach znajdujemy *towarzystwo* (torques), o czem pisał Brückner w Rozpr. XXXIII 164, że jest to nieodpowiednie oddanie czeskiego „panostwo“, oznaczającego to, co panoszy dotyczy. A *smaschnoszi* B *svrasnosczy* Tob. prol. nie rozumiem. A *ku myqczemv pirschi* B *ku maczenyv pyrsy* — ad cubile mammarum Ez. 23, Brückner objaśnia: *ku macaniu*, z czem trzeba się zgodzić ze względu na wyżej nieco znajdującą się w obu zabytkach jednakową głose: *macaty* — subacta sunt Ez. 23; dalej jednakże pokrewne temu chyba słowo ukazuje się w nowem znaczeniu A *szmqczugye* B *smaczvye* — fingens (spiritum) Zach. 12, co Wujek tłumaczy: „tworzący ducha“, może więc: „zmacować“ znaczyło tworzyć, lepić, jak: *fictor* przez zduna tłumaczono. Niezrozumiałe A *strzicze* B *strczy* — scateat Hab. 3 (ingrediatu putredo in ossibus meis et subter me scateat, u Wujka: pode mną niech się zamnoży); A *na przewyaczivach* B *naprzecz wyqczywach* — in consonantibus Marc. prol. czy należy czytać: *na przeźwieczywach*? byłby to jeszcze jeden wyraz gdzieindziej niespotykany prócz paru innych, wymienionych przez Brücknera (*charniał* Jo. 10 *wqwiry* Luc. 3). Oba zabytki dla wyrazu: mandragora dają jednakowo wyraz polski: *styczek* Gen. 30, nie *stryczek*, jak u Stanki; w obu też zostawiono słowo *klasnąć* jako synonim do *obrazić* Dan. prol., *jeździć* także jako synonim do *odpoczywać* lub *leżeć* Ecclus 32, w obu czytamy: *na podobność orędzie* — contra similitudinem basis Ecclus 38; *Broz-toczenim* — praerupto Zach. 14; *roskoczenye fissuras* Is. 2 oraz A tamże *roskoschienenye* niewiadomo, jak czytać i czy to wszystko przedstawia jeden wyraz; czeskich „wybojników“ z psalterza Klementyńskiego oddano w B przez *wybojokow*, a w A przez *wybojonkow* Ps. 126.

Pisarz A w wielu też miejscach z własnego natchnienia

albo też idąc za mistrzami krakowskimi gorzej oddał tekst polski niż pisarz B tak np. mamy w A *nadmędrce* B *nadzy mędrzy* — gymnosophistae I Prol. A *zamek* B *znamek* — titulus V Prol. i dalej tak samo: *ślubny* — *chlubny* — petulans VI Prol. *urządziecie* — *orędujcie* — intercedite Gen. 23; *wymowi* — *wyjaw* — prolatis ib. 24; *ku świekrzycy* — *ku ćciowi* — ad socerum ib. 29; *k śmierci topając* (zam. stąpając?) — *k śmierci ciągnąc* — perielitari ib. 35 *perła* — *berła* — sceptrum ib. 49, Esth. 4; *z miłości* — *z de(s)czki* — de propitiatorio Num. 7; *na pustem gościncu* — *na pustem goździe* — in loco vastae solitudinis Deut. 22; *przeciw mowiącym* — *przeciw zatoku* — contra linguam maris Jos. 15; *kwitnie* — *wświtnie* — illucescet Judic. 6; *z rozmięszonymi* — *syrowymi* — humentibus funibus ib. 16; *kikieć a. chyciec* — *chyszek* — aediculum ib. 18; *otrzek* — *ostrzek* — acies I Reg. 12; *w straszylech* — *w trzęslech* — in inguine II Reg. 2; *wyzgnal* — *zagnal* II Reg. 7; *wrożeńnicy* — *urodzeńcy* — proceres ib. 29 *ukajające* — juramento! gdy w B *w kownacie* — in armamentario II Par. 9; *zadziałane dziury* — *zadziałanie dziur* — obducta cicatrix muri Neh. 4; *rozczęściła* — *rozczasała* zam. *rozciosała* — discriminavit crinem capitis Judith 10; *zaspał* — *zućpało* — obturavit ib. 16; *naam poddane* — *many a. poddane* Esth. 10; *w sadą* — *w s(z)achę* — in lacum Prov. 1; *w zbożnem polu rozmawienie* — *rozbożne? społu rozmowienie* — symbola ib. 23; *swoitym* — *sowitym* ib. 30; *biało na początku będzie* — *na początku boja* — ingruente bello Eccles 8; *prawa wonia* — *para, wonia* — sapor Sap. 7; *lepi się gadał* — *leby się gadał* — si concertatur ib. 15; *droga* — *dega* — arcus Ecclus 50; *gwiazdy* — *gwazda* — aspergit ib. 43; *roszmyeszny* — *rocznej żni* — annuae messis Jer. 5; *colicoli? pogańskie* — *modlebnice pogańskie* — excelsa ib. 7; *na węglach* — in cornibus ararum ib. 17; *obschod* — *obchod* — opus Jon. 1; *uswędził* — *uświądl* — elanguit Nah. 1; *strasząc* — *skruszając* — rescindentes verbum Dei Marc. 7; *ulał się* — *uwał się* — volutabatur ib. 9; *skarbnik* — *mosiężnik* — aerarius II Tim. 4 i t. d. a gdy B ma błędnie: *karpow* (zam. *kupcow* — institorum) to A jeszcze gorzej: *skarbow* Job 26. Prawie w zupełności pominięto tu drobniejsze omyłki pióra, zwykłe u pisa-

rza A, choć może nie tak częste jak w B. Odpowiedzialność za błędy tu popełnione spada w części na pisarza A, który źle odczytał wyrazy pierwowzoru, w części zaś na poprawiaczy polskiego mammotrektu, gdy zmienili cały wyraz pierwszej redakcyi na inny, lub gdy źle odczytany przez siebie wyraz starali się uzasadnić przez dodane objaśnienie łacińskie; tak np. w B czytamy: *zval* — involvat IV Reg. 2, i zapewne tak było w pierwowzorze; zam. *związał* przeczytano *zwiął* i zmieniono ten wyraz na *wedmął*! (por. w języku ludowym: zgnył (zgiął) Rozpr. IX, 288, zetnuć (zciąć) Rozpr. IX, 307) i dopisano: sufflat; podobnie zam. *wznąć* B I Par. 15 przeczytano: *uznając* i do concrepan-tes dodano: agnoscentes — tak samo jeszcze w kilku innych miejscach. Takie dodatki z pewnością nie od pisarza A pochodzą.

Zapewne też nie on usunął niektóre wyrazy, zachowane w B a między niemi i takie, co może w Polsce nie były w użyciu np. *bydłanica* Judic. 16, *upienie* Esth. 4, *zewność* Ez. 40, *kruchta* Dan. prol. i Ez. 41; niekiedy niezrozumiałych: *zwalaszcze* Ex. 6, *wyrzychom ospychno* Ex. 16, *zamsznosz* — opitulare Neh. 7, *podzy* — cartans (coaretans) Ps. 34, *zalecznyą* — transmigrans Prov. 27, *okroczyą* III Prol. (w naszym przedruku wypadkiem opuszczone) — manserunt (zam. mulserint), *wysmaczye* — evanuerit Mat. 5, *od zysnich* — ab importunis II Thes. 3, *zwiszcze* (w mam. czes. wiecznostem) Esth. prol. Niekiedy zamiast takiego niejasnego wyrazu mamy w A inny, zrozumiały ale nie wyjaśniający swego synonimu w B np. zam. *myeszacz* — *znamię* (signaculum) Ecclus 17, *ogelonu być* — *zadzierać* Gal. 5, *onieżłamany* — *paraliżem zabite* Mat. 4, *stanowycze* (stanowiszcze?) — *stanowienie* I Reg. 10.

Przerabiaczom mammotrektu polskiego przypisać też trzeba użycie w A niektórych wyrazów i wyrażeń, może prawidłowo oddanych przez kopistę, lub mało przez niego zepsutych, a jednak takich, które wydają się wątpliwemi, a w każdym razie niezwykle: *gorczyć* — amaricare Apoc. 10 (w B *gorzkość*); *jelenicze*, *jelenice* lub *jeleńcze* — hinnulo cervorum Cant 2 (w B *jeleniow*); *młodzie* — puerperae Jer. 4 (B *od młodziwnej żony*); *obliwicznie* — Joel 3 (B *opłwicie*), *podrobnicie* — minutatim Lev. 2, *położył* — allegans (per incensum deprecationem, restitit) Sap.

18, *posluchaliszby* — si attenderis Ecclus 6, czyż by było: *posłuchał-li-ś by? rozszlęły* — figebant (tabernaculum) Num. 9, może przez przepisywacza zepsute *rozpięli, rozczynił siebie* — exercitabar Ps. 76, *schaby* — scopuli I Reg. 14 i tak samo na okładce, *za to stać* — incubem Is. 22, *stanie* — accubabit Is. 27, *stanie* — conficiat (oculos) Lev. 16, *strzelając* — transiliens Cant. 2, *wskala się* — amplectantur (lapides) Job 24, *nie wstygać się zam. wstydać* Thr. 5 może z taką wymianą jak w „stygnąć“ zam. „stydnąć“; niezrozumiałe: *expers i. e. sine parte wyrati* Hebr. 6. Błędnie: *grzebykowie a. goździki* — saltus III Reg. 6, gdzie dawny gozd stał się goździkiem, a znowu do tego grzebyk dodano, a także: *spoidła, ścieżeje* — conglutinated (est Dominus patribus tuis) Deut. 10, gdzie jeszcze i przepisywacz wyraz pierwszy przemienił na *spogyl dla*.

Na karb autora lub przerabiacza mammotrektu idą wszystkie błędy przekładu, przedstawiającego niekiedy bardzo dziwne rzeczy np. *wagow A* — *vagos* III Reg. 10! (falia w B Cant. 2, to tylko łac. folia), albo tworzenie wyrazów nie mających sensu np. A *braniny* B *branim* — *confinia* Num. 34 przez nieporozumienie, było tu bowiem: ad Cadesbarne, więc cades zrozumiano jako gades, i objaśniono przez *confinia*, i tak samo w Num. 38 postąpiono (*miedze* — gades zam. Cades), a barne przekręcono; w podobny sposób w B powstało *ku dzieńi malej* jako synonim do *wolwark* Marc. 14, bo w tekście było in praedium Gethsemani a wreszcie i w A *leśne dani* — *indagii silvestria* zam. in Dan silvestria II Reg. 24; również w A do źle odczytanego *idriam* dorobiono polskie *ćwierci* Jon. 1, gdy w B mamy *zyemga* — *adriam* zam. *ziemię* — *aridam* jak w Mat. 23. Wyrażenie: David ascendebat Clivum zrozumiano jako *bivium* i przetłumaczono w A *dwiema drogami* w B *dwojama!* *droga* II Reg. 15. Z innych dowolnych przekładów notuję: *krecąc a. gibiąc A* — *Exterminans (Angelus abyssi)* Apoc. 9; *nastarsze A, nastarze B* — *extremos (fratrum suorum quinque viros constituit)* Gen. 47, gdzie myślano, że o najstarszych braciach tu mowa: *naśladowanie* — *cultura* Hebr. 9, *niedostatny A* do łac. *indigenis*, pomieszanego z *egenis* Ex. 12; *podkasając A podkasawszy B* — *accingere (navem)* Act. 27, niedbałe tłumaczenie tym samym

polskim wyrazem, co accingere (vestes); *oświecić* A — lustrare Num. 32 gorzej niż B *schodzić*, bo tu jest mowa o obejrzeniu ziemi; *rana* A błędne tłumaczenie łac. plaga w wyrażeniu ad plagam orientalem Gen. 25: *uranię a. uczynię* — feriam I Reg. 11, jakby komentator nie był pewny czy ma czytać feriam czy też faciam; *złoty się* w obu, a w B także *zebrały* literalne tłumaczenie łac. ebullierunt I Reg. 5 (t. j. wykipiały) choć tu o wsiach mowa (u Wujka też: wykipiały); *podpiastun* B — sub tutoribus, zrozumiano jako jeden wyraz: subtutoribus, który przepisywacz zamienił na; subcultores Gal. 4; *na wojnach* B — in novalibus Prov. 13 zrozumiane jako: in navalibus. Wiele też takich błędów i w łacińskich wyrazach np. *w gączbny* (w gędźbie) B — pergama zam. per organa II Par. 30, *żądne* — industrios, extremos Jos. 10, choć te dwa wyrazy w tekście Wulgaty są rozdzielone i bezpośredniego związku z sobą nie mają; *wierzące* A — confidentes zam. ero fidens, *ogłosili* A — percrepuissent zam. percrebruissent II Par. 31, *najął* A — connevit zam. convenit (rogare) przyczem i przekład błędny i t. d. Wiadać więc z tego, że niezawsze można tu polegać na tekście przy określaniu znaczenia wyrazu polskiego. *Godła* A — castrorum wyjaśnia się w tekście Wulgaty: in navi... cui erat insigne Castrorum Act. 28.

Dość często takie na pierwszy rzut oka błędne lub dziwne tłumaczenie wyrazu staje się zrozumiałem gdy się do tekstu Wulgaty zajrzy: *o zatoku i oskominach* (Jos. 18 i Ez. 18) była już mowa: wyjaśnia się też łatwo *linieją* — fluunt (capilli) Lev. 13, *skutek* A III Reg. 22 lub *uczyniek* A i B III Reg. 15 — sermo, bo tu o mowach królewskich rzecz idzie, a te rozumiano też jako czyny, por. też w BZ *skutcy* — sermones, *w księgach uczynków* — sermonum III Reg. 22, 39; podobnie też *gotowi są* — miscetur w wyrażeniu: stulti miscetur contumeliis — gotowi są do sporów Prov. 20; *karać* — lactare Ecclus 30 w ogólnem znaczeniu: wychowywać; *nieście* — interminatis genealogiis I Tim. 1, wolne tłumaczenie z wyrazem dodanym: *nieście* — napróżno, nieużytecznie; *nizu* A — humilior w wyrażeniu: speciem leprae humiliorem cute Lev. 13; *pobił* A — condemnavit (terram C talentis) II Par. 36; *pokuśmy się* A — videamus nos

IV Reg. 14, w ten sposób wzywa Amazyas Joasa; interpretator zrozumiał, że wzywa go do walki; *pomoc* A — curatio: donec ascendit furor Domini et esset nulla curatio II Par. 36; *poruszyłeś* A — exhorruisti (inhabitatores terrae sanctae) Sap. 12; *postąpił* A — declinavit (David a facie ejus) I Reg. 18; *prześćać* A — quiescere (fecit regnum domus Israel) Os. 1; *poszlicie, wysypie* — mittite IV Reg. 2, bo gdzieindziej mittere znaczy wyspać: misit lapides in peram pastorałem I Reg. 17; *kłoda* B — nervus, tutaj w znaczeniu carcer: jussit eum mittere in nervum II Par. 16. Niekiedy w A tłumaczenie poprawione np. *czepce* B *nadołki* A — fimbrias (per angulos palliorum) Num. 15, a więc tu czepce nie na miejscu; B *od zwięku* A *językowi* — a lingua (maris) Jos. 15. Niezwykły jest przekład *zemdlilo się* B — vitis infirmata est Is. 24 (cytata łacińska w B niezupełna) a także w A: *niechali* — miserunt Prov. 10, por. *niechajcie* — intermittite Ez. 45.

Z porównania obu mammotrektów okazuje się, że bardzo często jeden służy do wyjaśnienia drugiego, choć bynajmniej niezawsze; z rzeczy wątpliwych w A np. *stulonkowie* — vectes Ex. 26, *sissek* — cameleon Lev. 11, *jemielina, hejdnikra?* Jer. 17 it. p. wiele się zapewne wyjaśni przez porównanie z opuszczonemi w druku przez prof. Brücknera. Na ogół A jest poprawniejszy od B, ale bardzo mu daleko do zupełnej poprawności; wiele ciekawych w nim pozycyj pozostanie może nazawsze wątpliwych i niepewnych, nie wszystko więc, co jest w obu mammotrektach, nadaje się do umieszczenia w słowniku staropolskim. Zasługi mistrzów krakowskich, dbałych o czystość języka polskiego, w A zaznaczyły się wyraźnie, choć owa „stajnia Augiasza“ niezupełnie jeszcze przez nich została wyczyszczona. Z materiału słownikowego, daję poniżej jeszcze wybór wyrazów w liczbie około półtora tysiąca, ułożonych w alfabetycznym porządku, a zasługujących na uwagę ze względu na pisownię, na właściwości fonetyczne lub morfologiczne (dodaję wykaz form charakterystyczniejszych) albo przedstawiających interes z innych przyczyn.

4. Wybór wyrazów.

Acz Ex. 22. *Aczkoli* Jo. 4. *Aksamientowy* A II Reg. 21. *Ale* Dan 7. *Alkierz* Is. 54; z alkierzmi Cant. 4. *Anioł* A Mat. 26. *Ano* B Eccles 11. *Apo-*

tekarz Ex. 37; Ecclus 49; apotekarzew A, apotekarzow B Cant. 5. *Aż* A Gen. 11; *aż* A, (*eż* B) Is. 9.

Badacz B (bodacz A — cornupeta) Ex. 21. *Barwić* A Prov. 23. *Baśń* A Jer. 51. *Berła* — Gen. 49. Esth. 4. *Biada* Mal. 4. *Bić*: bijąc A, biję B Marc. 4. *Biedrny* Gen. 32. *Biedzenie* B I Cor. 9. *Biedzić* VIII Prol. *Biedzić się* A Gen. 32. *Bieg*: na biegu (zam. na brzegu) Ecclus 40. *Biegun* A — apostata Prov. 6. *Bielidło* B Jer. 2. *Birzwno*: byrzmna B, myrmna A III Reg. 6. *Biskup* Ex. 21. *Blachowy* A Ex. 26. *Blizi*: bliższemu ciału A, (okowemu zam. okólnemu? B) Lev. 13. *Blizku* A Judic. 18. *Blizna* Gal. 6. *Blizu* Gen. 33. *Bliznięta* A (blisnotką B — bliźniętka) Cant. 4. *Błędny* A (błęda zam błędna — devium iter) Prov. 12. *Błogo wam* — euge Ps. 34. *Błota* Mat. 10. *Błyśkać* Nah. 3. *Błyśkawica* A Luc. 16. *Bocian* Lev. 11. *Bojący* A — pusillanimis Ecclus 7. *Bojewać* A II Reg. 12; I Par. 2. *Bojewanie* A Sap. 10. *Bojewisko* Mat. 3. *Bojewnik* Is. 63. *Bolestny* B Prov. 20. *Bormistrz* A, bormistr B Act. 13. *Bos(y)* Is. 19. *Bożnica* — delubrum Os. 8. *Brać* A: bierzący zam. biorący — fluctuantem i. e. inundantem Sap. 5; por. zabirając — inundans Is. 3; brać się Gal. 6. *Brakarz* A: brakarzew Mat. 21. *Bramy* Is. 3. *Branie* A — munitio II Reg. 20. *Brog* A: brogi (B w grobie!) Jer. 9. *Brona* B: nad broną, (A na obronę) II Reg. 18. *Bronka* A (kotlik B) Jer. 52. *Brozda* Job 31; dwiema brozdoma III Reg. 18. *Brzemienna* Bar. 6. *Brzeźmie* B (godzin A) II Mach. 8. *Brzeźmie* A: z brzemieniami Judic. 19. *Brzeźdżyć się* Luc. 23. *Brznieć* A Ex. 19. *Brzysk* B Mat. 9 i 26. *Buda* Hebr. 11. *Bujały* I Par. 13. *Być*: będziemy A, będziemy B Gen. 18; nie przy tem byli A — absentes Sap. 11. *Bydłanica* B Judic. 16. *Bydlifa*: bydłifa — resident oculi Cant. 5. *Bydlony* A Jer. Prol. *Byle* B Is. 9. *Bystrze* A Cant. 4.

Cebernica B III Reg. 7. *Celić*? A: czyła — instaurantur Rom. 13. *Cętnar* Zach. 5. *Charniac* B Jo. 10. *Cherubin* A I Par. 28. *Chętny* B (słodki A) Ecclus 40. *Chlebić* A Ecclus 27. *Chlubić się*: chlubić się będą B, (głupi są a. będą A) Ps. 82. *Chlubny* B (ślubny A) VIII Prol. *Chochołki* IV Reg. 25. Jer. 52. *Cholebać się* A (kolebać się B) Is. 29. *Chowierać się* B Ps. 108. *Chrapieć*: chrapie B, chrapi A Prov. 10; chrapiał Ps. 3. *Chrony* B — receptacula Ecclus 1. *Chwiać się* Ps. 108. *Chyćcie?* A Judic. 18. *Chylać się* A (chylić się B) Ecclus 43. *Chyszek* B Judic. 18; chyszki IV Reg. 10. *Chytry* A — versutus Prov. 12. *Ciasto* — massa Gal. 5. *Ciądzający* B Ex. 5. *Cielestniejszy* II Esdr. 8. *Cielny* I Reg. 6. *Cieni?* Jer. 35, por. Sieni. *Cierpieć* A ob. cirpiał Is. 1; cirpieć Deut. 22; Prov. 27; Sap. 3; Ecclus 2; Marc. 5; I Cor. 6; II Cor. 4. *Ciesar* Rom. 16. *Cieść*: ku ćciowi Gen. 29; ćciowi Ex. 3. *Ciężek* Ex. 21. *Ciosanie*: cyassanye B (budowanie A) Ez. 43. *Cirnie* A, cirznie B Is. 5. *Cirniowy*: strużyny cirniowe A, strużyny cirniowy B Gen. 22. *Cirphi* Sap. 14. *Co acz* — quid si A Gen. 23. *Cudo* A Act. 4. *Cudzoziemiec* A (cudzoziemca B) Gen. 17; dat pl. cudzoziemcem A Hebr. 11, cudzoziemiec A, cudzoziemca B Colos. 3. *Czapka* Ez. 21. *Czas*: czasmi A Gen. 8; po wszystkich czasiech A Lev. 15; w czasie A, w czasie B Esth. 2. *Cząstka* Dan. Prol. *Czepiec* B Num. 15. *Czesny* A, czasny B Os. 6; chesny A Deut. 11. *Cześnik* A Dan. 3. *Czołn* A człon

B Act. 27. *Cztery* Ez. 47; czterem rycerzem A Act. 11. *Czujące czasy* A II Reg. 8. *Czwartak* A, czwartak B Mat. 14. *Czworo* Ez. 45. *Czwory* Jer. 15. *Czyli* A Is. 27. *Czyn* A: w czyniach, (w dziwach B) VII Prol. *Czyrniłło* II Cor. 3; II Joh. 1. *Czyrwcowy* A, czyrwcowy B Ex. 26; czyrwcowy Ex. 39; czyrwcowy A Mat. 27. *Czyrwiec* Is. 1. *Czyrwienieć się* B (świecić A) Mat. 16. *Czyrwoń* Sap. 13. *Czyrwoń* B, czyrwiony A Ex. 26 i tak samo w A czyrwiony I Reg. prol., Ecclus 45, Is. 1 i 44, Mat. 9. Hebr. 9, Act. 28, Apoc. 9; czyrwiony Cant. 4, Jer. 22; czyrzwony Gen. 25. *Czyrwiewy* B Ex. 26. *Czyście* B quin Gen. 32. *Ćwirdza* Ps. 17; ćwirdza B, twirdza A II Reg. 5; ćwirdza B, twirdza A Jer. 32.

Dań A (daan) IV Reg. 23. *Darek*: n. pl. darkowie mali Ecclus 20. *Dąb*: gen. sg. dęba Ez. 27. *Dbać na kogo* Os. 11. *Dęga* B — arcus Ecclus 50. *Długa wieczność* Bar. 4. *Długoczekanie* — longanimitas II Cor. 6. *Długomyślny* A II Par. 36. *Długowieki* B (długowielki!) Is. 9. *Dłużeń* Mat. 18, 23; Philom. dłużeń jeś Luc. 15. *Doba* Gen. 29; Jer. 38. *Dobrodzierża* A (dobrodziejca B) Luc. 22. *Doczyść*: daczczno B, doczsceno A = doczciono Esth. 6. *Dodzierżać* B Hebr. 1. *Dojść* II Reg. 5. *Dokonawać* VII Prol. *Doliczyć* B — convincere Dan. 13; doliczon(y) Deut. 25. *Domacy* III Reg. 4. *Domniąć się* A Gen. 38. *Dośpiaty* Num. 31. *Dotąd dokąd* B (gdyż jeszcze A) Zach. 6. *Dowinąć się* Jer. 33. *Dracz* Ex. 21; dracz B, (bracz A) Is. 3. *Dragi?* III Reg. 6. *Drażnić* Tob. 2; Jer. 7 i 32; Soph. 3; drażnić A. drażnić B Ez. 44. *Droby* Lev. 2. *Drobce* — exta: od drobcew B, (od dobrych! A) Ez. 21. *Drożne* A Jos. 9. *Drużyna* B: z drużynami B, (z drużycami A) Judic. 11. *Drzewiejszy* I Petr. 2. *Dup*: w dupiech Cant. 2. *Dupniasty* A (dupiasty B) Ex. 36. *Dwadzieścia* A, dwadzieście B Judith 1. *Dwoj*: dwoje rucho Gen. 45; dwoje wystruganie A, dwoje wystrugania B Ex. 36; dzieli na dwoję Deut. 14; dwojama drogą! B (dwoma drogama A) II Reg. 15; dwoje kary IV Reg. 5; dwojej miary A, dwoje libry B Apoc. 6. *Dwoje* A Ex. 26. *Dwojcy* A (dwoj B) Ex. 39; dwojcy A, dwoje B Ez. 27. *Dwor* n. pl. dworowie Act. 28. *Dychanie* A Dan. 10. *Dymadło* Jer. 6. *Dzban* Ex. 25; III Reg. 7; w dzbanu A III Reg. 17. *Działanie* A: namioty działania Act. 18. *Dzianica* Ex. 26, 36. *Dziejać się* II Par. 1. *Dziekan* A Ex. 18. *Dzielnik* B (robotnik A) Ecclus 40. *Dzień za dzień* A II Par. 21. *Dzierca* Zach. 9. *Dzierządło* A Ex. 26; dzirządło A Ex. 36. *Dzierżenie* A, dzirżenie B Act. 28. *Dzierżyć* A Lev. 13. *Dziewczy* Num. 30; Ez. 23. *Dzięka* I Tim. 4; miej go dzięk Luc. 19. *Dziura* B (dziw A) Neh. 4. *Dziw* n. pl. wielcy dziwowie — magnalia Sap. 18. *Dziwadło* B (dziwowanie A) Luc. 23. *Dziwoki* I Reg. 24; Job 6; dziwoki B, dziwny A Job 39. *Dziwować się* A: dziwujący III Joh. 1. *Dźwiękać* B Lev. 11. *Dźwirze* Esth. 2; dźwirze B, drzwi A I Reg. 21; drzwi w obu ob. dżw(i)rze B Colos. 4.

Eż B Is. 9.

Fig A (z winnymi figi) Nah. 3. *Frywotty* A Rom. 13.

Ganek Ez. 42. *Gańba* VI Prol.; II Cor. 4. *Gańbić* A Lev. 20. *Gańbie* nie A Ecclus 27. *Gańca*: gen. pl. gańce B Job. 35. *Gardlic* Ecclus 31; Mat. 13 i 18. *Gardosć* Is. 16. *Gardzina* Judith 16. *Gasidło* Ex. 25; instr. pl. ga-

sidły A Num. 4. *Gatać* B (gutać A) Gal. 2. *Gdula* B Cant. 7. *Gędźby* — *organ* II Par. 30. *Gęście* A II Reg. 18. *Gęśli* A, *gęśle* B Jer. 52. *Gibać* A: *gibiąć* — *exterminans* Apoc. 9. *Głądać* A Job. 39. *Głowacz* Prov. 5. *Głozny* A II Reg. 22. *Gnat*: n. pl. *gnatowie* Cant. 5. *Gniewać* A, *gniwać* B Esth. 5. *Godło* A Act. 28. *Gon* Apoc. 18. *Gorać* A Ex. 10. *Gorącość* I Reg. Prol. *Gorowaty* Luc. 3. *Gorzenie* I Reg. 25. *Gorzki*, *gorki!* B Sap. 14. *Gospodyni* III Reg. 17. *Gość* A: dat. sg. *gościewi* II Reg. 12. *Gotow* Prov. 20; I Reg. 3. *Goworzyć* Marc. 9. *Gozd* B (*gościniec* A) Deut. 32. *Goździk* Is. 22 i 33; III Reg. 7 por. *Grzebyk*. *Goźdz* A Is. 33. *Grędzi* B Ex. 29. *Grob* p. Brog. *Grob* A, *grobla* B Is. 37. *Groza* A (układ B) Abd. 1. *Grozić* A: *będzie groził* Is. 11. *Gryźć się po sercu* Act. 5. *Grzebyk*: *grzebykowie* A III Reg. 7. *Gunia* Hebr. 11. *Guślność* B (*guśla* A) Ez. 21. *Gwarzny* A, *gworzny* B VI Prol. *Gwiazdne niebo* A (*gweśne! niebo* B) IV Prol. *Gwiazdomowca* VI Prol. *Gwiżdanie* B Jer. 19.

Ha bez mała B — et prope Judic. 8. *Ha ha* B — euge Ps. 34. *Haczki* Ex. 27. *Halsa, halsa* A Ez. 25 p. Heha. *Heha, haha* B (*halsa, halsa* A — euge) Ez. 25. *Hejdnikra?* A — *succus amarus* Jer. 17. *Hejże* A Deut. 32. *Hejzman* A (*hertman* B) Jer. 40. *Hors* Is. 60.

Ić: *idźcież* A, *idźtaż* B Tob. 5. *Igranie* A (*wzigranie* B) Zach. 10. *Inny* B: *gynny* zam. *innymi* II Esdr. 2. *Iście* A Bar. 6. *Iście* A Gen. 32.

Jabłko: instr. pl. *jabłki* Cant. 1. *Jakmiarz* VII Prol. *Jaskinia* A Gen. 23. *Jaśniej* A (*jaślnie!* B) Prov. 5. *Jawnik* A Luc. 19. *Jawor*: n. pl. *jaworowie* Ez. 31. *Jąc* A: imię — ne occupet (te pluvia) III Reg. 18. *Jeden*: *jednego* A, *jenego* B Dan. 1. *Jedlce* Judic. 4. *Jednokole* IV Reg. 5. *Jedynak* Gen. 22. *Jedza* A Dan. Prol. *Jeleńczę?* A Cant. 2. *Jemielina* A — *mirica* Jer. 17. *Jen*: instr. pl. imi A nimi B I Reg. 25; ac. sg. ji B, go A Marc. 13, ku im B, ku nim A Act. 7. *Jenżeto* B (ktory A) Ez. 1. *Jeść* A: *jesz* — *pascas* more peregrinorum Cant. 2. *Jęciec* Jer. 36, Act. 27. *Jęstwo* A I Esdr. Is. Prol. *Jędza* Thr. 4. *Język* — *lingua maris* Jos. 15. *Jodłowy* A, *jedłowy* B II Par. 2. *Jrzebie* B, *źrzebie* A Job 11. *Jrzyć* A, *źrzyć* B Prov. 15, Ecclus 39. *Jrzemo* Gen. 26; *źrzemo* Lev. 13. *Jucha* Judic. 7. *Junoch* Gen. 39; Dan. 13. *Junostwo* Prov. 11. *Jutro* — *mane* Ez. 46. *Jutrzniejszy* I Reg. 11.

Kakikoli Prov. 26. *Kako* B (jako A) Ecclus 38; Luc. 14. *Kamel* A Is. 60. *Kamiień* A: *nie z równych kamion* Deut. 27. *Kamionek* II Reg. 17. *Karmia* Gen. 25; Dan. prol.; Jo. 20. *Kary* Is. 66. *Kasać się*: *kaszą się* około mnie — *succinxerunt* Job 30. *Kat* A I Reg. 19. *Każdy* A (*kałdzy* B) II Esdr. 1; por. *kożdy*. *Kądział* Ecclus 21. *Kędzierawy* B I Tim. 2. *Kędzierz* Judith 16. *Kędziolowy* — *tortus* Judic. 16. *Kichanie* Job 41. *Kierz* Ex. 3, Act. 7. *Kij* Judith 9. *Kikieć* Judic. 18. *Kilawy* Lev. 21. *Kiwior* A Ex. 28. *Klepiony* A (*klepany* B) Ex. 25. *Kleszczki* A II Reg. 3. *Klinka* Ez. 15. *Klusawy* B (*reptile* por. cz. *klouzati se*) III Reg. 4. *Kłamacz* A Prov. 3. *Kłamać* Ps. 131; *kłamać się* Num. 25. *Kłamca* A n. pl. *kłamce* II Petr. 3. *Kłoda* B II Par. 16. *Kłokoczkowy* VIII Prol. *Kobierzec* A: *kobierz* B, *wyraz niedokończony* II Reg. 17; Ex. 26; Prov. 7. *Kolić się* B (*biegać* A) Eccles 12; Hebr. 11. *Koldra* Ex.

26. *Kolek* A: instr. pl. kołki Num. 4. *Komin* A Prov. 17. *Konew* III Reg. 7. *Koniecznie* B Mat. 21. *Korab*: korabiewie Ez. 27. *Koruna* A Cant. 3; Sap. 5; Zach. 3. *Kosa* A Judic. 1. *Kosaty* B (koszatnik zam kosatych — falcatorum curruum) Judic. 1. *Koski* Is. 3. *Kosmaty* Gen. 25. *Kostnek*: kościenki — lanceolis III Reg. 18. *Kościen* A: kostnem Ecclus 38; kostnowie Apoc. 9. *Kotek* A — trulla IV Reg. 25. *Kowadlnia* VI Prol. *Kownata* B II Par. 9. *Kożdy* B każdy A Esth. 9 i odwrotnie: każdy B, kożdy A Ez. 46, a nadto: kożdy A I Par. 27. *Kra* Zach. 5. *Kraina* Ex. 26. *Kraj* II Par. 4; do krajew A Ecclus 17. *Krasorzeczny* VI Prol. *Krczenie* A Marc. 7. *Kroczej* Cant. 7; Act. 27. *Krolewy* II Reg. 11. *Krona*: veronye zam, v cronye A, w cronye B Cant. 3. *Kropia* A: nocnych kropi A, nocnych kropli B Cant. 5. *Krotce* Dan. 6. *Krotki* — connatus Os. prol. *Krotko się czynić* B — mansuetari Sap. 16. *Kruczta* B Dan. prol.; Ez. 41. *Krzeczek* Lev. 11. *Krzele* Deut. 14; Tob. 6. *Krzewie* Is. 7. *Krzydło* A: pod krzydłami A, (pod skrzy(d)łką? B) Lev. 1. *Krzywna* B (skrzynia A) IV Reg. 16. *Krzystał* B, krystał A Cant. 4. *Krzywota* A Gen. 20. *Księgarz*: księgarzew A, księgarzow B Esth. 8. *Księżyc* A (miesiąc B) — mensis III Reg. 8. *Kuchnia* Ez. 46. *Kuflik* B (kublik A) II Esdr. 2. *Kupcow* B: kupcowa — institoris navis (kupca A) Prov. 31. *Kupia*: drogich kupi Ez. 27. *Kupidło* Ez. 27. *Kurwić* A Lev. 20; Deut. 31. *Kuwiekać* Ex. 2. *Kuźń* A: gen. sg. kuźni — numismatis I Mach. 15. *Kwapić* A Luc. 21. *Kwapienie* Act. 7. *Kwielenie* II Reg. 1. *Kwielić* Zach. 11, Jac. 5; kwielące — vagantes Job 39. *Kwiść*: kwitły A, kwitły B Gen. 41; kłwta B Judic. 5; kłtący A IV Reg. 16; II Par. 4; kłwta B II Par. 4. *Kwintnąć* A Judic. 6.

Le B Sap. 15. *Lektwarz* B (lekarstwo A) IV Reg. 20 Ecclus 38. *Leniw* Ecclus 38. *Leność* Ecclus 18. *Leżć*: lażąc A, liząc B I Reg. 13. *Lędźwia*: z lędźwią B, lędźwiami A Gen. 35; lędźwie — renes B, lędźwi A Ps. 14; podła lędźwia A Lev. 7. *Lędźwice* A Lev. 2. *Lękać* (cz. lakati?) Mich. 7; Nah. 1; lękający I Thes. 5. *Lękawy* B — pusillanimis Ecclus 7. *Liczbienie* VII Prol. *Liczdyło* Jer. 4. *Linieć*: linieją — fluunt (capilli) Lev. 13. *Lisica* (lesica) A — lacus (prasa winna) Marc. 12. *Listopad*: w listopadzie A w listopadu B III Reg. 8. *Listowaty* Deut. 12. *Liwa?* B Ex. 26. *Lubawy* B Is. 17. *Lucbrach* B Sap. 5. *Ludzki* — humane Act. 27. *Lutościwy* Joel 2. *Lutość* Mat. 18. *Lutować* Gen. 5; I Reg. 23. *Lutowanie* Jon. 4.

Łaczny B VI Prol. *Łakomy jedzeniu* B — avidus Ecclus 37. *Łakotny* B Hebr. 12. *Łepka* A I Reg. prol. *Łeskać* B (drapać A) II Tim. 4. *Łeż*: łożem II Par. 13; Jer. 38. *Łęczyszcze* A (Łęczysko B) Prov. 20. *Łodzia* g. sg. łodzię Sap. 14. *Łokać* Judic. 7. *Łokieć* B. (łoktom) Gen. 49. *Łomić się* A Gen. 32. *Łubie* Jos. 2; Ez. 41. *Łupież* dat. sg. łupieżu B, w łupieżu A Is. 59. *Łupina* Act. 9. *Łysina* A (Łys B) Lev. 13. *Łyst* Judic. 15; na Łysciech A Deut. 28.

Macać Ez. 23; mocamy B Is. 59; macany Is. 59; maeali I Joh. 1. *Macecha* I Cor. prol. *Macenie* Ez. 23. *Makowica* B IV Reg. 25. *Man* B: many, (w A naam) Esth. 10. *Mantyka* Tob. 8. *Marny* Act. 17. *Maśnica* A I Reg. 8. *Mężyc* Gen. 2. *Mdły* A Job 26. *Mgły* II Par. 28; Neh. 4. *Mgnać okiem* Is.

54. *Miarka* B: gen. pl. miark Ez. 4. *Mięższy* A Ex. 10. *Miecz*: mieczowie A, mieczowie B Ps. 9. *Miej go dziek* Luc. 19. *Mierny* A, mierzny B Esth. 14; mierzny preł Ez. 47. *Mierzić*: mierziony A III Reg. 15; mierziało mię A, mierziało mię B Esth. 14; mierziona A Sap. 12. mierziony A, mierziony B Prov. 14; mierziało Marc. 13; mierziona modła — priapus A III Reg. 15. *Mieszkać* Ps. 103; Eccelus 41. *Mir* A Is. 36. *Mirzwa* Ex. 5; Job 41. *Mistrowny* Eccelus 44; Is. 19; Ez. 16. *Młocarz* Is. 28. *Młodziwny* B Jer. 4. *Młoto* Am. 8. *Młynica* Dan. prol. *Mnić* A Mat. 18. *Mnimać* Mat. 26; mnimali A — conducebant! (w BZ najmali) II Par. 24. *Modlebnia*: przeciw modlebniej B Lev. 16. *Modlebnica* Ex. 25; Lev. 16. *Mokradła* Gen. 41. *Morderz* Act. 21. *Mrokota* Gen. 15. *Murarz* A: dat. pl. murarzem IV Reg. 22. *Myslić* A I Reg. 21; Neh. 4. *Mzeć* Gen. 41.

Naciągować Prov. 20. *Nacienczęszy* II Reg. 23. *Naczyrzwien* Lev. 13. *Nadobie* Num. 1, Act. 27. *Nadotek* A Num. 15. *Nadra*: za nadra A Ex. 4; z nadr B Prov. 17. *Nagrawanie* Hebr. 11. *Nakapać* B Nah. 3. *Nakazić* Gen. 5; Cant. 8. *Nalapać* A (nakapać B) Nah. 3. *Nalazki* Ez. 14. *Natysion* A Lev. 13. *Namiastek* A Ag. prol. *Namirniejszy* Is. 53. *Napierzwy* B Cant. 5. *Napirzwny* B I Cor. 15. *Napomieniona* B Mal. 3. *Naprzodnik* B (urzędnik A) Dan. 1. *Nasadziszczce* A — hostile II Reg. 21. *Nasienie*, n. pl. zielona nasienia B Eccelus 40. *Nasilnik* Ex. 21; Job. 3. *Nastoj* I Tim. 5, II Tim. 4. *Nasładować* A Prov. 29. *Nasładowanie* — cultura Hebr. 9. *Nasławacz* A Prov. 9. *Natuknąć* Esth. 2. *Nawata* Act. 7. *Nawieść* B: nawiedli, (w A nawiedzili) Act. 14. *Nawoj* A I Reg. 17. *Naznamionać* A Apoc. 4. *Nędzić*: nandzy łączy — nędziłam cię A Gen. 16. *Ni owszeją* A Lev. 5. *Nie* — abest, non comparet A Gen. 37. *Niechać* Prov. 10; Ez. 45. *Nieczsny* Eccelus 23. *Niedochodnie* B (niedochodzony A) Num. 12. *Niedochodzące* B (niedochodzącemu A) I Cor. 15. *Niedostatek*: w niedostatcech B Mal. 3. *Niedostatny* A Ex. 12. *Nieisty* B — vagus Prov. 5. *Nieście* I Tim. 1. *Niejrzały* A Cant. 2. *Niekielko*: po niekielko dni A, po niekielko dniach B I Reg. 1. *Nieldza* Luc. 13; nieldza A, nieldza B Job 39. *Nielacny* A Num. 12. *Niepocztliwy* A Prov. 9. *Niepokusiciel* Jac. 1. *Niepowolny* A (niepozwolny B) I Par. prol. *Niesmyś*: nie w smysle A, w niesmyśle B Zach. 12. *Niesromieżliwsza* A — procacissima Deut. 27. *Nietelko* Job Prol. *Nieucztlivie* I Prol. *Nieustawieństwo* Os. 4. *Niewiara* Sap. 10. *Niewiasta* A Lev. 20. *Niezawodnie* Sap. 17. *Niezdrazły* B, niejrzały A Jer. 31. *Nikakie* A, niekakie B Gen. 19. *Nizu* A Lev. 13. *Nog* Lev. 11. *Nosić*: na noszących łożach Act. 5. *Nowowiarek* I Par. 22, Mat. 23, I Tim. 3; B gen. sg. nowa wiarka I Tim. 3.

Obchod — opus Jon. 1. *Obejrzeć* A Esth. 12. *Obejrzenie* A Eccelus 14. *Obelżyć* B Eccelus 38. *Obfitość* II Cor. 9. *Obfitować* Eccelus 2. *Obiata* A (obiet B) Lev. 2. Rom. 11 i w innych miejscach. *Obiecać się* B, obietować się A II Tim. 4. *Obiecanie* A — holocaustum Gen. 22. *Obiecować* A Lev. 2. *Obierać* Sap. 9. *Obierki* Mich. 7. *Obietny* A Ex. 25. *Obietować* II Esdr. 4; II Tim. 4. *Obinąć* A Ez. 16. *Obirac* Colos. 2. *Obitek?* A (objiek? B) Job 30. *Oblecznica* Ex. 40. *Obleniły* Eccelus 4. *Oblężenie*, pisane przez e: obleżenie A Eccelus 9;

Is. 29; Ez. 4, por. Obłożon. *Obłożon*, pisane przez e: obłożon B Deut. 27, toż samo A Nah. prol. ale: obłożon A Deut. 27. *Obłoczedlnia* B (obłecznia A) Joel 2. *Obłocznicza* Ez. 8. *Obłoga* Ps. 17. *Obłojstwo* A Rom. 13. *Obły* I Reg. 17. *Obmazowacz* Am. 7. *Oboj*: oboim rycim Ex. 28; na to oboje A Ecclus 40; na oboi stronie B, (na obie stronie A) Ecclus 21. *Oborzyć* B (poburzyć A) IV Reg. 3. *Obracać* Os. 7. *Obramka* Ex. 37. *Obraz* B (okrasa A) Is. 2; ku obrazowi A Apoc. 13. *Obręcz* B (okrąg A) — circulus Is. 58; obręczy A (obrzekow! B — figura, ornamentum, zap. zam. obrazow) Os. 3. *Obrociły* A — versatilis Ecclus 32. *Obrzacać* A, obrzezać B Joel 1. *Obrzazanie* A (obrzazowanie B) Cant. 2. *Obrzazek* Rom. 2. *Obrzazować* A Is. 5; obrazować A, obrzeżować B Ecclus 38. *Obrzeżale* A — praeputium (obrzazek B) Jos. 4. *Obrzym* Ps. 17. *Obsiadły* (obses) A I Mach. 1. *Obuzdać* Is. 48. *Obwiązać* Is. 38. *Obwieźć* A Jer. 33; Jac. 3. *Obżerca* Prov. 28. *Ochotnie* B (ochodnye) Gen. 50. *Ochudziały* Lev. 25. *Ociec* gen. sg. otca I Tim. 1. *Ocielala* Jer. 48. *Oczywiście* A (oczywiście B) Ecclus 34. *Ochodności* B (zam. obchodności? — humanitas) Esth. 16. *Oddać*: oddał A, oddał jest B Mat. 21; oddać się z kim — sponsare Os. 2. *Oddawiny*: B Jer. 2. *Oddech*: gen. sg. odetchu Job 32. *Odeszły* A Ez. 2. *Odezwać się* A: odzowiecie się Is. 40. *Odgalić* Ez. 16. *Odjad* B (odtąd A) Gen. 20. *Odlamać* A Ez. 17. *Odplacować* Jer. 32. *Odpoczywadlnica* B (odpoczywanie A) Is. 57. *Odpoczywadło* Cant. 3; Jer. 4. *Odpowiadanie* B, odpowiedanie A Sap. 8. *Odpust* A Ecclus 4. *Odsądzić*: odsądzony B Cant. 5. *Odskokczyć* A Nah. 3. *Odstrećca*? B I Cor. 10. *Odszwięcić* Apoc. 18. *Odwagać* A Is. 55. *Odwracić się* B Act. 20. *Odzierżec* A Deut. 11; Hebr. 1. *Odzierżyć* A Ecclus 15. *Odziew* B Esth. 2. *Oganka* Job prol. *Ogarniony* A, ogarnion B Gal. 6. *Oglądać* Num. 35. *Ogłodać* Jer. 50. *Ogłosić* A II Par. 31; Is. 3. *Ogłoszować* B (ogłosić A) Is. 3. *Ogłować* Ps. 31; Nah. 2. *Ognisko* B: w ognisku — in camino B, (w kominie A) Prov. 17. *Ogradzać* A ogrodzać B Prov. 7. *Ogroda* Prov. 24. *Ogryzki* I Cor. 4. *Okłonić* III Reg. 7. *Oklamawać* B (urozkoszać A) Prov. 16. *Okno* A Gen. 7. *Okowa* Is. 40. *Okowany* A I Par. 20. *Okrąg* A Is. 58. *Okrążek* A, okrażel B Act. 27. *Okrutny* A (ukrutny B) Sap. 5. *Okrzasanie* Cant. 2. *Olejowy* A III Reg. 17. *Ołtarznik* A (żołtarznik B) II Reg. 23. *Ołtarzyk* Ex. 38. *Omgłęć* Judic. 16; omdleć B Judith 13; omgłęć A Jos. 2; I Reg. 14; Judith 13. *Omierzić* Eccles 2. *Omirzknąć* Ecclus 35. *Onieztamany*? B Mat. 4. *Opatrność* Prov. 1; Rom. 12. *Opiętować* Sap. 7. *Opile picie* B Prov. 31. *Opirać* A II Reg. 15. *Ophwoić* Is. 48. *Oprzegać* Jer. 46. *Opuściaty* A I Reg. 6; B Apoc. 17. *Opuścić* A — demollire I Reg. 15. *Organnik* A (organnek B) II Reg. 23. *Osamiaty* B I Tim. 5. *Oszadzić* Dan. 13. *Osieść*: osiedźcie Judic. 7; osiedziony II Petr. 3. *Osirocieć* Gen. 27 i 42. *Oskominy* Ez. 18. *Oslana?* A Ex. 26. *Ostodły* B Ecclus 38. *Osobić* Num. 32. Deut. 5. *Osobny* Dan. 14. *Osoczenie* Esth. 12; Ecclus 26. *Ostawić* A — ablactare Os. 1. *Ostrow* B Act. 27. *Ostroża* A Judic. 9. *Ostrożyna* Is. 55. *Ostrzek* I Reg. 12. *Ostrzyż*: imprt. ostrzyż Jer. 7. *Oszczędząć*? Gen. 19. *Oszlachcić się* A Gen. 31. *Ościen* II Cor. 12; ostna B I Reg. 13; ostnem B (kostnem A) Ecclus 38. *Oterwać*: oterwany A, oterwan B Jac. 1. *Otok* B I Petr. 2. *Otrącić się* Act. 27. *Otrzedź* I Par. 16; Luc. 1. *Otwarzać*. otwarzając

A, odwyerzayancz B Ecclus 40. *Owszem* Mat. 13. *Ozeasz* A. *Ozeesz* B Os. 1. *Ozimy* A: ozime żyto Num. 18. *Oznamać* Act. 17. *Oznamać* IX Prol. *Oznamenienie* Zach. prol. *Oznamionować* (oznamionowając) Marc. 2. *Ozpychać?* B Ex. 16. *Ożnienie* Ex. 21.

Paczyna (czes. pačina, opačina — Hinterruder, Brückner Rozpr. XXXII, 169) Prov. 23. *Padająca niemoc* I Reg. 21. *Paduch* I Reg. 26; Act. 21. *Pak* B Dan. 6. *Paknię* B Dan. 6. *Palica* Dan. 14. *Panew*: gen. pl. panw B, panwie A III Reg. 7. *Panoszka* Jer. 2. *Pański* Is. 49. *Para* Sap. 7. *Pargamień* B: na pargamyenyv Job prol. *Parkan* Thr. 1. *parkan* B Prov. 24; Is. 26, a natomiast w tych dwu miejscach perkan A. *Parkani* (adj.) B Eph. 1. *Pasieka* A — lucus IV Reg. 13. *Pastucha* Am. 7. *Pasturz* B (pastyrz A) Jer. 31. *Pasznia* B (pastwa A) III Reg. 4. *Paść* A: padną Tob. 2. *Patyny* Judith 10. *Pałłoka* A I Par. 1. *Paździoroko* Mat. 7. *Paża* Prov. 19. *Pąc* Luc. 20. *Patlik* Eccles 12. *Pęta*: w pęcicach Ps. 149. *Piana złota* III Reg. 7. *Piasek* Ez. 47. *Piastować* III Reg. 1. *Piastun* Is. 49; I Cor. 4. *Pieklowy* A (piekielny B) Mat. 23. *Pieniądz* — as Mat. 10. *Pirsi* Ez. 23; pirsy B, piersi A Cant. 4. *Pieć*: w pięci leciech B II Reg. 4. *Pięćdziesiąnik* A (pięćdziesiąt(ow)nik B) Deut. 1. *Pijawica* B (pijany A) Prov. 26. *Pilch* Is. 51. *Pirworodki* A Ex. 25. *Pirwy* A Lev. 19; pirwy B, pirzwy A Mich. 5. *Pirzchać* Gen. 35; Ps. 2; Os. 7. *Pirzchanie* B (gniew A) Is. 30. *Pisadło* Luc. 1. *Pisidło* B II Cor. 3. *Pismowcy* Judic. 1. *Piszczek* A Mat. 9. *Pitelny* Jer. 52. *Piżmo* Is. 3. *Plastr*: plast! miodu A Deut. 3. *Płasać* Is. 55. *Płatać się* A: plocze szją — immiscerit Prov. 18; B plocze szją II Tim. 2. *Plece* Ez. 24; na plecach A Gen. 24. *Pletwy?* A (pluthy) — pinnulas Deut. 14. *Plewy* A Ex. 5. *Plon* Gen. 14; II Par. 15. *Plaksa* B Mat. 9. *Płaty* — thorax Sap. 5. *Pławać* Gen. 7; ku pławającym obiatom — ad liba fundenda Num. 15; pławać A (płynąć B) Jon. 2; Eph. 4. *Płocizna?* Ex. 8. *Płodzić* B (nye płacz!) Deut. 16. *Płokanie* B Marc. 7. *Płomieniowy* B, płomionowy A Is. 4. *Płomień*: płomieniowie B Sap. 17. *Płonie* A II Par. 1. *Płonny* A Deut. 21. *Płoz* Gen. 1; płoż A (płożące B) Lev. 5. *Pobić* A II Par. 36. *Pobiegły* B — apostata Prov. 6; pobiegły A Ez. 2. *Poborca* A (pobierca B) Luc. 12. *Pochlebować* Prov. 1. *Pochobnić?* B Job 4. *Pochrony* — receptacula Ecclus 1. *Pochybować* Act. 5. *Pochycić* Mich. 6; Jer. 26. *Początek* Gen. 1; Mich. 2. *Poćwierdzenie* B (potwierdzenie A) VII Prol. *Podawać* A Ecclus 29. *Podchycić* Gen. 27; Ps. 36. *Podczasze* A Jo. 2. *Podkasac* Gen. 49; podkasając A, podkasawszy B Act. 27. *Podkasały* A Ecclus 35. *Podła* A Lev. 7. *Podle* A Ex. 40; Judic. 4. *Podmiota* Ez. 24. *Podniecić* III Reg. 18. *Podnieta* B (ku podniecieniu) Num. 28. *Podnożyć* A (podłożyć B) Os. 6. *Podolek* A (padołek B) Ag. 2; w obu: podołek Mat. 9 i 23. *Podpiastun* B Gal. 4. *Podpirac* II Reg. 3. *Podsiewać* Luc. 22. *Podstole* Esth. 1. *Podstrzeszny* B Prov. 21. *Poświa(d)czować* B. Luc. prol. *Podusić* A Jo. 14. *Poduszka* Ez. 13. *Podwierdzenie* A Num. 18. *Podwiesielić* Esth. 6. *Podwijki* Jer. 2. *Podwoj*: na oba podwoja Ex. 12 na podwoju Ex. 12; gen. sg. podwoja A Is. 6. *Podziwować się* A Ez. 32. *Pognać* B: pożenie Is. 11. *Pogrzyma* A, pogrzmiał B I Reg. 8. *Poić* Gen. 5; I Esdr. 10; Marc. 12. *Pojeść* B: pojadw Act. 1. *Pojrzadni* A

medius III Reg. 6. *Pojrzodek* Sap. 18; *pojrzodek* A, *pośrzodek* B Ex. 37. *Poklaskować* B: *poklaskowachu* B, (*pochlebowali* A) Jer. 5. *Pokleknąć* B: *pokleknąwszy* Marc. 1. *Pokruta* (w obu: *pokuta*!) Jer. 37. *Pokrytewo* Rom. 12; I Petr. 2. *Pokusić się* A IV Reg. 14. *Pokwiżdże* B (*cyka* A) Soph. 2. *Poledz* A (*wspoliedz* B) — *incumbere* IV Reg. 18. *Połog* A Cant. 3. *Połokty* Is. 3. *Połomienie* A Is. 24. *Połowica* A Neh. 13. *Półtora* (A *pokora*! B *pekora*!) Ez. 37. *Południ*: na południe strony A Ecclus 43. *Południowy* Ez. 20; *południowy* A, *południowy* B Ecclus 43. *Pomazaniec* A: *pomazańcewi* I Reg. 24. *Pominy* = *decursus* Mat. prol. *Pomoc* A II Par. 36. *Ponizić* I Par. 17; Ecclus 2; Phil. *Ponocować* III Reg. 14; Ez. 38. *Poramienie* Ecclus 21. *Porodzować* Is. 45. *Porokować* Gen. 31; Tob. prol. *Poruszyć* A Sap. 12. *Porządność* B — *dissertitudo* Is. 33. *Posadka* Num. 21; I Par. 8; Ez. 12; na *posadce* A, na *posacce* B I Reg. 22. *Posędziony dyabłem* Jer. 29. *Postować* A Sap. 18. *Postuchać* A Ecclus 6. *Posob* A (*sposob* B) Sap. 13. *Posoba* B (*sposoba* A) Deut. 17. *Posobić* A (*sposobić* B) Ez. 20. *Pospolicie* A — *mutuo* Eccles 3. *Pospolitnica* B Luc. 2. *Pospolity* A — *popularis* Sap. 18. *Pospolstwo* A (*pospolity sąd* B) Prov. 26. *Postawcewy* A II Reg. 21. *Postawiać* A II Reg. 2. *Postąpić* A I Reg. 18. *Pościęgnąć* A: *pościągaby* Ex. 21. *Posłać*: na *posład* A Deut. 33. *Posładek* B I Reg. 6. *Posledni* B Ex. 26. *Poslizgnąć*: *poslizży* Thr. 4. *Pośmirzyć się* B, *pośmierzyć się* A Gen. 4. *Pośrzodek* A, *pojsrzo-* B Ex. 25; *pośrzodek* B Ez. 43. *Poświęcować* Jer. 32. *Poświędły* Is. 19. *Poświędnąć* Joel 1. *Poświętny* B Thr. 4; Mat. 12. *Potechać* A Jer. 4. *Potęknąć* B Joel 1. *Potępiać* A (*potępować* B) Zach. 7. *Potępny* A IV Reg. 18. *Potwierdzać* B, *potwierdzać* A Marc. 16. *Potwierdzić* A Esth. 9. *Powinien* Mat. 23. *Powoniać* Gen. 8. *Powszedni* Dan. 8. *Powszydni* A — *jugiter* I Reg. 1. *Powyszon(y)* Zach. prol. *Pozdny* Gen. 30. *Pożytny* B (*pospolity* A) III Reg. 6. *Pracować się* A Sap. 15. *Pragły* Ecclus 37. *Prawować* B (*wyprawiać* A) I Tim. 3. *Prażmo* A Ruth. 2. *Pręcie* Gen. 30 i 40; Jer. 11. *Prog*: na *prodzie* Deut. 11. *Prok* Ez. 4. *Promień* II Par. 32. *Prov. 26. Promyk dymowy* Cant. 3. *Proźnić* B Esth. 9. *Przasnki* A Ex. 12. *Przasny* I Cor. 6. *Przebiegły* A Ecclus 34. *Przebytek* A: na *przebytkach* II Reg. 19. *Przebywacz*: *przebywaczewi* Ex. 12. *Przechodzącszy* A — *penetrabilior* Hebr. 4. *Przeciwo* A III Reg. 7. *Przecucić* Joel 1. *Przedawać*: *przedawają* Mat. 10. *Przedech* Gen. 6; n. pl. *przetchy* IV Reg. 7; *przetchowie* Ps. 36. *Przednowie* A — *abyssi* Deut. 7. *Przeduch*: gen. pl. *przeduchow* Mal. 3. *Przegarzać* Tob. 2. *Przegorze* Jer. 31. *Przegrodzić* B Thr. 3. *Przeklęcie* A II Petr. 3. *Przekłóć* Ex. 19; *przekol* A Ps. 118. *Przekorzyzna* Jer. 14. *Przekurwić się* A Lev. 18. *Przeliczny* A (*przeliczny* B) Num. 5. *Przelbica* I Reg. 17. *Przelomić* A Is. 64. *Przemieniać* A (*przemitał* B) V Prol.; Ez. 11. *Przemieniaez*: *przemieniaczow* pieniądze B Mat. 21. *Przemirzenie* A Ez. 33. *Przemożon(y)* Deut. 25. *Przenamilejsza* A Cant. 7. *Przerazować* Prov. 31. *Przerzacać* Is. 38. *Przestać*: *przystało jest* A Jon. 1; Os. 1; *przestali* — *resipiscant* a *diaboli laqueis* II Tim. 2. *Przestark* B (*przykrości* A) Ez. 22. *Przestąpić* A Ecclus 7. *Przestęp* A — *legio* I Par. 17. *Przestrona wymowa* B, (*przestworna* A) Colos. 4; *przestrona rzecz* Job prol. *Przestrzech* B (*przebytek* A)

Ps. 101. *Przesukany* Ex. 26. *Przesukować* Ecclus 45. *Prześcirać* Mat. 27. *Przewartać się* Mat. 8. *Przewlec* A: przewlek Ex. 38. *Przewod* II Par. 32; II Esdr. 8. *Przewysoki* A Sap. 14. *Przezłisz* Ecclus 26. *Przezownik* A Jos. prol. *Przeźpieczać* A Bar. 6. *Przeźwiczyciwo?* — consonans Marc. prol. *Przydzie* B — *opportunitas* Mat. 23. *Przyimać* A (przymować B) Mat. 11. *Przyimanie* A VII Prol. *Przyjąć* A: przyjmi Ecclus 7. *Przyjednać* A Ecclus 39. *Przykryciec* A: gen. pl. przykrytecw Mat. 6. *Frzyleżeć* — *dependere* Os. 11. *Przylnąć* Bar. 3. *Przymieszanie* A — *temperamentum* Ez. 22. *Przypędzować* Dan. 3. *Przyprawić* Os. 6. *Przyrość*: przyrosły A. przyroszły B! Gen. 49. *Przyrownać*: przyrownam A, przyrownaję B) Mat. 11. *Przyrownawać* A Sap. 19. *Przysiekać* Lev. 23. *Przystusza* Jo. 9. *Przysłuszy* B Hebr. 2. *Przystać* A III Reg. 5. *Przystąpić* Sap. 7. *Przysrzech* II Reg. 17; Ex. 38 (ob. przysrzesze ib. 39). *Przysrzych* A Lev. 26. *Przywić*: przywią się B, (przywiąż! A) Zach. 2. *Przywieść*: przywiedzie A Joel 2; przywiedzeni A II Petr. 3. *Przywinąć się* Dn. 11. *Przyjąć* A Lev. 19. *Płastwo* III Reg. 4. *Pukle* A (tareze B) II Par. 23. *Puklerz*: puklerzow B, (pukle A) III Reg. 10. *Pustość* Jer. 4. *Puszcza* A: gen. sg. puszczej Ex. 3. toż A Cant. 8; I Esdr. 9. *Pyrzę* A — *carduus* IV Reg. 14. *Pyrzyna* Gen. 19; Job 21; Ez. 15. *Pytać się* A Num. 22; Eccles 12.

Racisko I Reg. 17. *Radca* A II Esdr. 3. *Rajska jabłka* A Ag. 2. *Rana* A Gen. 25. *Rdzawieć* B Ecclus 12. *Ręcznik* Ps. 149. *Ręka*: rękoma Num. 24. *Rękojeść* B Judic. 4. *Robotądz* Is. 58. *Robotować* Mich. 4; Luc. 10. *Rodziły* — *indigena* Ex. 12. *Rodzienica* B vulva Luc. 2. *Rogoża*: w rogozie A — w rogozie? w rogoży B Ex. 2. *Rogozie* A Job 8. *Rosić* B: rzoszczycze bez właściwego wyrazu łacińskiego Is. 45. *Rownia*: na równi Jos. 9. *Rowowy* B (piekła A) Is. 38. *Rozbiegły* A Is. 18. *Rozbierać* A Bar. 6. *Rozbujety* B Jer. 5. *Rozburzyć* A Judith 16; Nah. 2; rozburzyć B Nah. 2. *Rozbożny* Prov. 23. *Rozciąć*: roztnie A rostye! B Lev. 13. *Rozciągnąć* A: rozciągnął Eccles 3. *Rozczęszczać* A Judith 10. *Rozczosac* B: roszczasala, (A roszczaszciała) Judith 10. *Rozczynić* A Ps. 76. *Rozdrażnienie* A, (w rosdzasnyenyv) B Hebr. 3. *Rozdrwać*: rozdrwę B Is. 5; rozdrwali A Is. 18; rozdrwawszy B Act. 14; rozdrwali się B Act. 27. *Rozebrać*: rozbierzą — diripient Soph. 2. *Rozegnać*: rozżenie Nah. 2. *Rozewrzeć* Ez. 24. *Rozkocenie?* Is. 2. *Rozlić* B: roszyli! (roszyrzyła się — infusa A) Lev. 13. *Rozleź się* Ex. 16. *Rozmagać się* Act. 9. *Rozmieć* A Gen. 30. *Rozmodz* A Os. 12. *Rozmierzyć*: 2 pl. imptv. rozmiercie Ez. 43. *Rozniewać* B (rozniewać A) Is. 8; Ez. 20. *Rozpęknąć się*: rozpękły się II Par. 25. *Ro(z)sądzowanie* I Tim. 5. *Rozsiedlina* B Is. 2; Zach. 14. *Rozsiepać* Sap. 4. *Ro(z)sypać* Hab. 1; Mal. 2. *Ro(z)szyrzyć* A Lev. 13; II Par. 4; Nah. 3. *Roztyły* Deut. 31; Jer. 5. *Rozut(y)* Is. 19. *Rozwinąć* A rozwinicie Luc. 5. *Ro(z)znać* A Ps. 42. *Różdże* Ps. 78; Ez. 31. *Rucho*: w rusze Lev. 6; II Esdr. 1. *Rudawy* A (rudowny B) Ex. 36. *Ruchać* II Reg. 23; Is. 24. *Ruchanie* A (wikłanie B) Is. 24. *Ruszy* A Gen. 30. *Ruszany* A — *mobilis* Sap. 7. *Ruszyć* B (skruszyć A) Prov. 15; roszyliście! A Ez. 44. *Rycernik* B (rycerz A) Act. 11. *Rydz* II Par. 2. *Rymar* Act. 10. *Rynek*: po ryncech Cant. 3. *Rynierz* I Reg.

28. *Rządca*: n. pl. rządce III Reg. 4. *Rządzić* A: rządziła jest Sap. 10. *Rzec się* A (porzekł się B) Luc. 23. *Rzecz* A: rzecz wonnych Cant. 3. *Rzecz przestrona a. szyroka* — prosa Job prol. *Rzemiąsło* Gen. 46; Num. 31; Is. 3; Act. 18. *Rzerucha* B Ex. 2. *Rzeszotny* A; rzeszetny B Ecclus 27. *Rzezać* Deut. 14. *Rzwać* A: rzwiać Act. 9. *Rzwanie* Prov. 19; Jer. 8. *Rzysza* Mat. 26. *Rzyza* Apoc. 1. *Rżysko* Ex. 5.

Sam: to same II Thes. 2. *Samostrzelnik* II Reg. 8. *Sąd* B (w sądze — w sądzie? in negotio) Ex. 21. *Scadzić* Job 10. *Schaby* A I Reg. 14. *Schodzić* Num. 13 i 32. *Siatka* A III Reg. 7; błędnie: sandky A II Par. 4. *Sicie* (sitowie A) Is. 19 i 35. *Siedlaczka* A (łopatka B) Mat. 3. *Siedmiory* III Reg. 7; siedmierz — septemplices A Ecclus 20. *Siekaczka* A I Reg. 13. *Sieni* Ez. 25 por. Cieni. *Sieńca* III Reg. 6; Jer. 32; Jo. 5. *Siestrzeniec* Tob. 11. *Sięgać* (swagayą A, svogayą B — porrigens) Mat. Prol. *Sijący* Is. 23. *Siłować* A Prov. 21. *Siódło* A: na siedle I Reg. 1. *Sirpowy* A Judic. 1. *Sisek?* *Sysek?* A — chameleon, qui aere vivit Lev. 11. *Skale* B (skały A) Is. 41; Bar. 5. *Skalić się* Is. 63. *Skarb* B: w skarbiech I Par. 26. *Skiba* II Reg. 6. *Sklep*: o trzech sklepach Ez. 42. *Skłęczyc* B Is. 58. *Składacz* A III Reg. 7. *Sklamać*: nie skłama im — non frustrabitur eum A Ps. 131. *Skolica* A — succus Am. 5. *Skomrosznie* Ez. 23; Os. 4. *Skomroszny* B Ecclus 20. *Skomroszyć* A (skomroczość? płodzić B) Am. 6. *Skonawać*: skonawaję — diffiniens Mat. prol. *Skorzyścić* A Jos. 8. *Skot* Os. 5. *Skowan* A II Reg. 20. *Skowawanie* B (kowanim A) Is. 41. *Skrobawy* A — asper Luc. 3. *Skruszać* B: skruszając, (w A straszając) Marc. 7. *Skrzeczkę* Ps. 101. *Skrzydlica* A III Reg. 6. *Skrzynia* Ex. 25. *Skrzypiec* Nah. 3. *Skrzytać* Ps. 34; Nah. 3. *Skuć* A: skuje — conflabit Is. 40. *Skuszczać* B: skusuyo t. j. skuszuję — scrutans Is. 22. *Skutek* A — sermo III Reg. 22. *Skwarzyć* Jer. 29. *Stawętność* III Reg. 21. *Stawętny* II Reg. 3, 8. *Stodziny* Am. 8; Luc. 14. *Stojek* Marc. 13. *Stomić* A Gen. 16. *Stuchać*: jako słucha — należy Esth. 9. *Stuniawa* B (słoność A) Job 39, Ps. 106. *Stynąć*: słynie A, słunie B Lev. 24. *Stza* A: złzamy IV Reg. 8. *Smetny* A Prov. 31; Sap. 17. *Smilnić*: jawnie smilnić — procacis mulieris Ez. 16. *Smilnik* Deut. 23. *Smilstwo* Sap. 14. *Sna* — forte II Reg. 17. *Snaźnie* B (cześnie A) II Tim. 4. *Snażniej* B (nędzniej A) Dan. 6. *Snażność* B (mądrość A) Ecclus 19. *Snowany* I Reg. prol. *Sobiewolny* Ecclus 16. *Socha* Sap. 10. *Soczca* A Lev. 19. *Soczewny* A (soczewiczny B) Gen. 25. *Solnica* Ez. 47. *Solny* IV Reg. 14; wodi solim B zam. solni, solny Ez. 47. *Sowity* Prov. 31. *Spaskudzić* Ps. 78. *Spica* Cant. 6. *Spinadło* B (sponka A) Cant. 1. *Spoić się* B — foederari Jer. 16. *Spoǳło* A Deut. 10. *Spoǳez* B Judith 3, por. współedz. *Społu chować* Act. 13. *Sporość* B II Cor. 9. *Sposob* B (posob A) Sap. 13. *Sposoba* A (posoba B) Deut. 17. *Sposobować* A: sposobuję — explicans Jer. 2. *Sproszczenie* B (zbawienie A) I Reg. 11. *Spuściaty* Jos. 13; Ez. 36. *Spuścić* Is. 60; Ez. 33. *Sstarzały* (confectus senectute) Ruth 1. *Stać* A Is. 22. *Staje* Apoc. 18. *Stanąć* A Lev. 26; Is. 27. *Starnąć się* A Judic. 8. *Starosta*: nom. pl. starosty Num. 6; Judith 2; starości A, starosty B — senes Joel 1; g. pl. starost A I Esdr. 9. *Starzestwo* III Joh. 1. *Stać* Ecclus 18 i 43. *Stawiciel* B

(cieśla A) I Cor. 3. *Stawisko* A — statio II Reg. 23. *Stecka* B (ścieżka A) Job 19; Prov. 2. *Stendary* B (skandary A) Ecclus 22. *Stłuc* Jer. 51; Nah. 2; Zach. 11; słuczony B Lev. 22. *Stłusciała* A Hab. 1. *Storyczyerzewnik* B (centurio) Deut. 1. *Stpica* B I Reg. 13. *Stradza*: gen. sg. stradziej Soph. 1. *Straszac* A Marc. 7. *Straszny* — pusillanimis I Thes. 5. *Straszydło* A Bar. 6; II Reg. 2. *Straszliwy* — pusillanimis Eccius 7. *Straszycy* Ez. 7. *Strona*: strony — egregio zam. eregione Ex. 28, por. (z) stron — e regione Ex. 19; ku obiema stronoma III Reg. 6. *Stroż*: stroże A, (stroscopy B — strożcy?) Os. 5; stroże A, strożewie B Os. 8; strożewie Ecclus 37. *Stroża* A Ecclus 37. *Strożnica* Is. 1 i 21. *Strup* B (strob? A) Lev. 20. *Strużyny* Gen. 22. *Strychy* II Tim. 4. *Strząsnąć*: strząsnaw B, strząsnę — excutients Act. 18. *Strząść* A: strzęsioną Luc. 6. *Strzelać* A Cant. 2. *Strzelnik* A (strzelec B) II Reg. 8. *Strzewy* Lev. 2. *Stukać* Act. 12. *Stuknąć* B Act. 27. *Stulić* Act. 28. *Stulonkowie?* A — vectes Ex. 26. *Sturknąć* B (zrzucać A) Ecclus 10. *Stwierdzić* A Is. 54. *Stwolin* A Ps. 17. *Stworzać* B Is. 49. *Stworzenie* B — firmamentum Gen. 1; Ez. 1. *Styżek* Gen. 30. *Styskać*: styskał sobie A Is. 59; styskamy sobie II Cor. 4; styska się mej duszy Job 10; styskało mi się Ecclus 2. *Suchota* A Gen. 41. *Sudlica* Ecclus 39 i 46 ob. sulica, jak i I Mach. 6. *Suknia*: gen. pl. sukien Ez. 27. *Sulica* p. Sudlica. *Swadziebny* I Reg. 18. *Swarliwy* A III Joh. 1. *Swat* Judic. 14. *Synowiec*: dat. sg. synowcu Tob. 7. *Syr* I Reg. 17. *Syrowy* B Judic. 16. *S(z)achta* B Prov. 1. *Szakoż* B Rom. prol. *Szarlat* Jer. 4. *Szart*: dwa szarty Luc. 12; dwa szarty miedziana Luc. 21. *Szczawik* A Mat. 3. *Szczebietać* III Joh. 1. *Szczedł* Luc. 23. *Szczeście* A III Reg. 20; Ecclus 12. *Szemracz* A Ecclus 4. *Szlachcie* B (szlachcice B, szlachetni A — inclitae) Jer. 22. *Szlachta* Job 12. *Szlak?* (slag B, ślady A) Ex. 14. *Szlepieje* II Esdr. 5. *Szczotki* Is. 34. *Szostonog* Job prol. *Szukacz* I Cor. 1. *Szyp* IV Reg. 13.

Ściarwa! A Ps. 76. *Ściągnąć* B: ściągl Gen. 3. *Ścieżeje* Is. 6; ścieżeje A III Reg. 7; ścieżeje B Prov. 7; ścieżaje A Prov. 7. *Ściosać* B: ścieś — dola Deut. 10. *Śćbło* Gen. 42; Mat. 7; źdźbło Os. 8. *Śćwirdzać* A Deut. 29. *Śćwirdzenie* B (stwierdzenie A) II Reg. 22. *Śćwirdzić* Act. 3; śćwirdzić A I Par. 15. 5. *Śladek* I Reg. *Ślub* A: ku ślubu Neh. 10. *Ślubić* A Prov. 22. *Ślubiciel* Hebr. 7. *Śmiatać* B: śmietawsze? — congesto acervo lapidum Jos. 8. *Śmieci* I Cor. 4. *Śmierń* A Sap. 7. *Śmierć* A Ez. 5 i 26. *Śniedź* Jer. 30. *Śpiewanie* Job 36; Ez. 33; spawanie Job 38. *Śr zadek* A Ez. 43. *Świat* A Jon. 4 por. świtanie. *Światłość* A (światnica B) Ex. 25. *Świekry* Mat. 8. *Świekrzyca* A Gen. 29. *Świerzepec* A, świerzepec B Jer. 5. *Świrbienie* A Lev. 13. *Świrzeć* A (związać B) Ex. 19. *Świrz A, świrk B Ecclus 24. Świtanie* B: od początku światania, (w A od początku świata — ascensu diluculi) Jon. 4.

Taczki B Ex. 27. *Tajnica* I Par. 28. *Tajniejszy* A Lev. 13. *Tam i sam* A Gen. 15. *Taras* B (spojenie A) II Par. 23. *Tedy* A (tegdą B) Sap. 16. *Tegdy* A (pak a. paknię B) Dan. 6; tegdy B Sap. 15. *Teleż* VIII Prol. *Telko* Gen. 27. *Teschno* A (teskno B) Gen. 27. *Teskliny* A Ecclus 6. *Tępić* I Petr. 4. *Tłoczyć* Ecclus 6. *Tłumaczyć* A Gen. 42. *Thuszcza* A: w tłuszczej Luc. 2.

Toboła Tob. 8. *Toczenica* B Is. 3. *Topać* Jon. 1. *Topanie* B (topienie A) II Cor. 11. *Towarzysz*: k towarzyszem A, towarzyszewi B Jon. 1. *Towarzystwo* Is. 3. *Trawienie* — veneficium Apoc. 18. *Trąbić* A: będziesz trąbił Lev. 25. *Treść* Is. 19; gen. sg. trzeci Is. 35; w trzeciu B Sap. 3. *Trełowacina* Lev. 13. *Troj*: trojogo Gen. 6. *Troki* Cant. 5. *Truchliwy* A (truchlejszy B) II Reg. 13. *Truchł* A Ps. 60; truchły Bar. 3; I Esdr. 9. *Truchłość* Ez. 12. *Truciny* Apoc. 18. *Trzcina* A: w trcinie A, (w trzeciu B) Sap. 3. *Trzonowy* Prov. 30. *Trzosta* B: w trześlech II Reg. 2. *Tulać się* Hebr. 11. *Turodzie* A I Par. 4. *Twarność* B (wyborność A) Bar. 6. *Tworca* A (tworzec B) III Prol. *Twierdść* A Hebr. 11. *Tworzyciel* Is. 64; Hab. 2. *Tworzyć* A: tworzę — formans Is. 49. *Tydniowy* A, tygodniwy B Ex. 33. *Tydzień* (tydni — hebdomadis) Num. 28. do tego dnia Luc. 18. *Tymowy* B, tumowy A Apoc. 18. *Tysiącznik* Act. 20; tysiącznik A (tysiącewnik B) Deut. 1.

Ubaczyć A Dan. 9. *Ubłogościć* A Dan. 2. *Uciekły* A Jer. 52. *Ucirać* Act. 19. *Uczęstny* II Petr. 1. *Uczyciel* Is. 30. *Uczynek* — sermo III Reg. 15; — sectatio Prov. 11. *Uczynić* A I Reg. 11. *Ućwirdzenie* Ps. 71. *Ućwirdzić* Lev. 17; Judic. 2; II Par. 23; Job 31. *Udatny* B: odatne Ex. 18. *Udośpieszyć* B: udośpieszyli, (w A udośpieszni) I Cor. 7. *Ugadzać* A (ugodzać B) Prov. 17. *Ugodzenie* — divinatio Prov. 16. *Ugrozić* A Dan. 7. *Uiszczenie* — experimentum Jo. prol.; II Cor. 8. *Uścić* Gen. 42; Deut. 10. *Ujazdka* Ecclus 8; Is. prol.; Marc. 15. *Ujrzały* Ecclus 51. *Ukamionować* A Ex. 21. *Ukrocić* A: ukroćącego Is. 19. *Umarlica* B Lev. 11. *Umarlina* Lev. 11. *Umiwały* Deut. 1; II Par. 8; Dan. prol.; Jo. 6. *Umirtwić* A Deut. 29; umirtwiony Rom. 4. *Umierzyc* A, umierzyć B Act. 14. *Umysł* B Ecclus 40. *Unaszować* A: unaszuje — impingetur vanus in laqueos mortis Prov. 21. *Upienie* B Esth. 4. *Upiły* — temulentus Dan. 5; upiłe picie A (opiłe B) Prov. 31. *Upitwać* B (wypitwać A) Tob. 6. *Upostuchać* B (upokoić A) Ez. 3. *Uprzeźpieczyć* Sap. 10. *Uroda* III Reg. 11. *Urodzeńcy* B (wroźewnicy A) I Par. 29. *Urozielnik* A: urozielniki — proceres Num. 16. *Urozkoszać* A Prov. 16. *Urzasnąć się* B Luc. 23. *Urześnienie* Mich. 1. *Urzędniczek* III Reg. 22. *Usmęliwy* A II Reg. 13. *Ustaty* Sap. 5. *Ustanawiać* A (ustanowować B) VIII Prol. *Ustanowić*: ustanowił jest A, ustanowił B Mat. 21. *Uśmierny* A Is. 19. *Uśmirzyć* A, uśmierzyć B I Par. 17; uśmierzyć A Ecclus 38; Is. 15; uśmirzyć B Is. 15. *Uświędły* B (zwiądły A) Is. 19, Mat. 13. *Uświędnąć* B: nświadł (uswędził? A) Nah. 1. *Uświt* B (świtanie A) Ecclus 39. *Utargacz* B (szemracz A) Lev. 19; utargacz A Ecclus 4. *Utarły* — retusus Ecclus 10. *Utwierdzić* A Dan. 11. *Utworzon* — coagulatus Sap. 7. *Uwalać* B: uwalał się, (w A ulał się) Marc. 9. *Uznać* A — agnoscere I Par. 15. *Używać* A — occupare (aquas), (oszoczeczy B — zam. osiedźcie) Judic. 7.

Warzczać I Reg. prol. *Warzanie* B. Dan. 1. *Warzywo* Dan. 14. *Wągroda* A IV Reg. 11. *Wąwiry* B (zły A) Luc. 3. *Wcisnąć* A (wciśli j. t. wrzuci — impeggerunt) IV. Reg. 11. *Wczorajszy*: przed wczorajszym dniem Gen. 31. *Wdąć* A: wedmał! — sufflat IV Reg. 2. *Welna* ob. welna Job 30; Sap. 5; Is. 51; Jon. 2. *Welmabicie* B Job 28. *Welnobicie* B, welmy bicie A Ecclus 40;

wełm bicie A Ps. 10; wełnobici B, wełmy A Ps. 106. *Węborek* Num. 24. *Wędzidło* instr. pl. wędzidłami A, wędzidy B Act. 22. *Wężewy* Ps. 13; Mat. 3. *Wiatr*: letniemu wiatru Jos. 18. *Wicher* A Job 3. *Wichrowy* A (wichrawy B) Ez. 2. *Widły*: gen. pl. widł A I Reg. 13. *Widziało się nam* A II Esdr. 2. *Wieczerny* A, wieczerny B Is. 17. *Wieczerzadnia* IV Reg. 1, Jer. 21. *Wiećw* B Jo. 15. *Wiederce* Judic. 6. *Wiek* Dan. 1. *Wiek* Deut. 26; wieko — massa (ficorum) A IV Reg. 20. *Wielczać się* B (wielbić się A) Ecclus 50. *Wielgość* A Gen. 12. *Wielki* A Num. 4; Mat. 26. *Wielmożność* A (wielmożństwo B) Deut. 5. *Wienny* Mat. 3. *Wierzać* A: wierząc — confidentes Hebr. 2. *Wierzyć* A: wierzącemu — credito Is. 51. *Wierzeje* Judic. 16. *Wiesiele* A II Reg. 6. *Wieszczbnica* A Jos. 13. *Wieszczek*: n. pl. wieszczey IV Reg. 21. *Wieszczeryzyc* B (jeszczeryzyc A) Job 20. *Więdnieć*? A: vathnyeye — putrescit Prov. 10. *Wikłać* B Is. 24. *Wikłanie* B Is. 24. *Wilić się* B (biegać A) Eccles 12. *Wilki* A: wilkie — vados Ecclus 21. *Winiarz*, ku winiarzem Luc. 13. *Winopaszec* A Colos. 2. *Wiodro* Gen. 8; Ecclus 15; Mat. 19; na wiodrze Gen. 18; Bar. 1. *Wiosło*: k wiosłom Ez. 27. *Wircich?* B Ex. 16. *Wirsz* B: gen. pl. wirszew VII Prol. *Wirszek* Mat. 5. *Wirszowy* I Reg. prol. *Wirtel* A IV Reg. 6. *Wirydaz*: Cant. 5. *Wirzbie* B II Par. 1. *Wirzech* Gen. 11; wirzech A II Par. 25; Ez. 17; Judith 7; wirch Tob. 11; Hebr. 11. *Wirzchowy* Sap. 13. *Wirzgać piętą* Act. 9. *Włochy*: we Włoszech A, (w) Włoszech B Marc. prol. *Włodać* A I Par. 6; II Esdr. 1. *Włodanie* B Prov. 1. Sap. 6. *Włodnąć* Sap. 6. *Włodować* Deut. 12; Ecclus 29. Rom. 12. *Włodzien* A Rom. 12. *Włostny* Deut. 5 ob. włosny Deut. 7; Mal. 3. *Włościwy* (włościwe A, włości B) Jo. 1. *Włość* B (ziemia A) Jer. 10; włość A (włoszczenie B) — legitima sempiterna Num. 18. *Wnęć* A Is. 65. *Wnuczę*: wnuczeta B, wnęczeta A Gen. 46; wnęczeta B Is. 65. *Wodnocielny* B (opuchły A) Luc. 16. *Woj*: o trzech wojach Eccles 4. *Wojna* B Prov. 13. *Wola*: gen. sg. wolej Gen. 24. *Woleć*: woleliśmy B, woliliśmy A — maluimus I Mach. 10. *Wolcark* Marc. 14; Jo. 4. *Woniać* A Cant. prol. *Wozatarz*: dat. sg. wozatarzewi B n. pl. wozatarzewie A III Reg. 22. *Wrok* — multa, toż w BZ IV Reg. 23. *Wrost* A Cant. 7; wrost B (wzrost A) Dan. 4. *Wrota*: przed wroty Ez. 47; we wrociech A, wrociech B Ex. 20. *Wrożeńnik* A I Par. 29. *Wrzask* B (rzak!) Mat. 9. *Wrzecienica* Act. 28. *Wrzecieniczny* B — viperarum Mat. 3. *Wschopić* B (wziąć A) Is. 41. *Wschować* B (uchować A) Is. 34. Eph. 5. *Wskropić* A Jer. 12. *Wskalić się* A Job 24. *Wskarmiać* (wskarniali B) Act. 28. *Wstunie* Apoc. 18. *Wspanić* B (powyszyć A) Esth. 3. *Wspodni pas* Jer. 12. *Wspoledz* Gen. 28 i 49. *Wstydać się* A II Par. 33; Thr. 5. *Wsypać* A IV Reg. 2. *Wsze*: ze wszym ciałem Lev. 2; ze wszym zborem A Num. 27. *Wszelkny* B (wszelki A) Is. 66. *Wszędy* Ex. 38. *Wściekać się* B. Ez. 23. *Wściekły* B I Reg. prol. *Wuieczny* Gen. 29. *Wybrać*: wybierz A Judic. 15. *Wybojonek?* Ps. 126. *Wychoł* Dan. 14. *Wychować* A, (wschować B) Eph. 6. *Wyciężność* A I Reg. 15. *Wyczyszczyć* A: wyczyszczyć — polite zam. wyczyszczyć Jer. 46. *Wydawienie* A Judic. 6. *Wydupnieć* Job 14. *Wyglądanie* A (wykładanie B) — speculatio Mich. 7. *Wygor* Dan. 10. *Wyimać* A Mat. 12. *Wykładanie* B Mich. 7. *Wyłkótotać*

Ex. 8. *Wylupanie* A — suffusio oculorum, (u Wujka: płynienie oczu) Prov. 23. *Wymiatać* Sap. 2. *Wymiotać* A II Par. 34. *Wymysł* A (wymysłowie A, umysłowie B) Ecclus 40. *Wynikać* B (wysiadać A) Ez. 42. *Wynikły* A III Reg. 6. *Wyobcować* Apoc. 18. *Wypitwać* A Tob. 6. *Wypłec*: będzie wypęło Job 18; wyplewiesz A, wypiel B Jer. 1; wyplewę Mich. 5. *Wypowiedźny* B I Par. 22. *Wyprożnić* A (wyproznować B) Rom. 4. *Wyprzyszczyć się* Ez. 47. *Wypuczyć* III Reg. 6. *Wypuknąć się* B (wynić A) Os. 14. *Wyrazować się* B (wyrażać się A) Is. 57; wyrazować Ez. 23; wyrzazowany A, wyrazowany B Ez. 27; wyrzeczować B Judith 16. *Wyrzycnąć* A (wyrzygło) Ps. 44. *Wysiadły* Is. 32. Ez. 17 i 41. *Wyskitać się* Ex. 39; Num. 21; I Reg. 5; III Reg. 6. *Wyskitnąć* B Eph. 3. *Wysliczony* A: wysliczone, skuszone — examinatum igne argentum Ps. 11. Por. Doliczyć. *Wysłuchać* II Reg. *Wystawienie* A III Reg. 9. *Wyszcie* B Luc. 9. *Wyszły rok* II Reg. 11; wyszły B II Petr. 2. *Wytarganie myśli* Act. 10. *Wywał* A Judic. 7. *Wywietrzeć* Mat. 5. *Wywoławać* Sap. 2. *Wywracować* Ecclus 38. *Wywerzeć* Ez. 24. *Wzdrażnić* Deut. 31. *Wzdruszyć* Ez. 16 i 17; Mal. 2. *Wzdzieć* — imponere: nomen lapidibus et lignis imposuerunt Sap. 14. *Wzdzirżować się* B (cirpieć A) Is. 1. *Wzgrozić* B (ugrozić A) Dan. 7. *Wzłajac* Ecclus 18. *Wznieć* B Ex. 19; I Par. 15. *Wzwiedzieć* Judic. 16.

Z — super (z tego — stper hoc) Jer. 4. *Zabirac* A: zabirając — inun-dans Is. 30. *Zabłądzać* A Ecclus 9. *Zachowawać* A Ecclus 13. *Zaciepować* B: zaciepuje, zatula — intercluditur halitus Dan. 10. Por. Zaćpać. *Zacisnąć* Act. 28. *Zaćmiałe pisma* A I Reg. prol. *Zaćmiec* Luc. 1. *Zaćpać* B Judith 16. Por. Zaciepować. *Zaćwierdzać* A, zaćwirdzać B Ps. 63. *Zaćwierdzić* A, zaćwirdzić B II Cor. 3; zatwierdzić A Deut. 5. zatwirdzić A Dan. 5. *Zagłówek* Ez. 13. *Zagnać* II Reg. 7. *Zajem* A Mat. 5. *Zajutrzejszy* B (zajutrzniejszy A) I Reg. 20. *Zakalić* A Jer. 31. *Zakląć* A (zakłol — zaklął) Gen. 50. *Zaklinacz* Act. 19. *Zakłóć* Ps. 118. *Zakon* Is. 33. *Zakoństwo* Ecclus 1. *Zakwilić*: zakwiliąc A zakwiliw B Thr. 1. *Zakwiść*: zakwicie Ez. 29. *Zakwitnąć*: zakwitnie A, zaklinie B Num. 17. *Zali* kako Soph. 2. *Założenie* B III Reg. 11. *Założony* Ag. 2. *Zamek*: w zamcech Am. 2. *Zamiotac* A IV Reg. 3; II Par. 32. *Zanimż* B Gen. 25. *Zapieczętać* Dan. 12; zapieczętać A, zapieczętować B Apoc. 4. *Zapis włosny do piekła* B Colos. 2. *Zapisować* A Jer. 32. *Zaplatanie* Mat. 9. *Zaprzysięgować* I Reg. 20. *Zarzuwać* Jo. 10. *Zastać* A Judic. 19. *Zasmęcić się* A (na myśli poginać B) Jer. 4. *Zastać* A — praeoccupare (locum) IV Reg. 6. *Zastęp* m. pl. zastępowie Ez. 38; Joel 2. *Zastrzeć* B: zastrą — prae-texerunt Job 36. *Zatok* B — lingua maris Jos. 18. *Zatracać* A Is. 65. *Zatwierdzić* A Deut. 5; zatwirdzić A Dan. 5. *Zatwirdzenie* A Ecclus 27. *Zatworzyć* Gen. 7; Luc. 4. *Zawiasy* A (zam. cz. zaważe) Gen. 23; Num. 2. *Zawiazać się* Ez. 41. *Zawidzieć* B (zawidzić A) Ez. 31. *Zawiły* A Luc. 3. *Zawirać się* B Rom. 13. *Zawisnąć* B — dependere Os. 11. *Zawoj nici* Ex. 28; zawoj Is. 3. *Zawora* A Cant. 3. *Ząb*: zęby rostra (plastrum trituran, habens rostra) Is. 41; o trzech zębiech I Reg. 2 i 13; instr. pl. zęby A, zębami B Prov. 30. *Zbiracz* Abd. 1. *Zbirac* A Jos. 8; Jer. 7. *Zbiranie* Lev. 25; Apoc. 14. *Zbledzieć* Esth. 7. *Zborzyć* B (zburzyć A) Ez. 33, Nah. 2; Act. 15. *Zda-*

wić Ez. 17; *zdlawić* II Reg. 16; Is. 58. *Zdrzucić* B (zrzucić A) Job 40. Is. 19; Dan. 11; Luc. 4. *Zdun* — fictor i. e. creator Is. 45; Hab. 2. *Zdzierżeć* A Prov. 30. *Zdziranie* B Lev. 25. *Zebrać* (się) B I Reg. 5. *Zelnać* A Gen. 27. *Zelw* A (zlew B) Ez. 22. *Zemdlić* B. (zemglić A) Soph. 2; zemdlić A Jos. 11; zemdlić się B Is. 24. *Zemgleć* Jos. 5; Job 17; Ps. Cant. Ez. *Zesnać* A Nah. 2. *Zetleć* Zach. 14. *Zewność* B Ez. 40. *Zgadki* B, (gadki A) I Tim. 1. *Zgańbić* A Mat. 9. *Zgańbienie* Mat. 22. *Zgardzić* A Jer. 5. *Ziemia* B (ćwierć A) Jon. 1. *Zimie* — in hieme Eccles 21. *Zioła*: z polnymi ziołami Ex. 12. *Zjić* B Job 14. *Zjinaczyć się* B (zginać A) Os. 8. *Zlać się* I Reg. 5. *Zlewac* (zlewając A, zlewając B) Mal. 3. *Zlity* B (lity A) Os. 13. Hab. 2. *Zlubować* B (marszczyć się A) Is. 17. *Zlutowanie* A — clementia Jos. 11. *Złobić* Esth. 14; Ps. 74; Mat. 26. *Złostny* Act. 24. *Złosyn* B (złosny A) Prov. 21. *Złośnik* A Colos. 2. *Zmacować*? Zach. 12. *Zmarska* Job 16; Soph. 3; Eph. 5. *Zmarszczony* IV Reg. 19. *Zmirzyć* III Reg. 20; Prov. 17; Eccles 48; Jer. 16. *Znać* (znaję — scio) Os. 5. *Znamię* A — signaculum Eccles 17. *Znamionać* A: znamionując VIII Prol. *Znamionować* A: znamionujące bądźcie — aninadvertite III Reg. 20. *Znaność* Sap. 14; znaność Eccles 2; Eph. 6. *Znanie* A — obnixe I Reg. 20. *Znienacka* Tob. 11. *Zruszyć* B (zruszył B, skruszył A) Thr. 2. zroszona! A Joel 1. *Zrzasnąć się*: zrzesli Is. 21; zrzesniony B Job 15; zdrzasnąć się? B Esth. 7. *Zrządzić* A: zrzadzić Joel 2. *Zrzucić* A (zdrzucić B) Luc. 4. *Zsieć* A: zsiekęć — concidam Num. 14. *Zumieć się* A Luc. 23. *Związek* (zwezczerek! B) Is. 38. *Zwierzęca gwiazda* Job 38. *Zwieść* A Prov. 30. *Zwiędnąć* A (zwiądnęły) Mat. 13. *Zwijac* B IV Reg. 2. *Zwirchowany* A, *zwirchowany* B Sap. 9. *Zwischce?* B Esth. prol. *Zwlec* A (zwłękłem) Cant. 5. *Zwoj* A Eccles 12. *Zwojewac* Jer. 4. *Zwolenie* B (wyzwolenie A) Is. 54. *Zwolić* A Jer. 4. *Zwonek* B Is. 18. *Zwoz* A Ez. 23. *Zzuć* Ex. 3.

Żdźbło Os. 8. por. *Śébło*. *Żrzały* B (rżany A) Num. 13. *Żrzebię* A, *jrzebię* B Job 11. *Żrzec* B, *jrzec* A Prov. 15; Eccles 39. *Żrzemo* Lev. 13; *jrzeremo* Gen. 26. *Żrzodło* A Gen. 7. *Żwięk* Num. 29; *żwięk* A, *dźwięk* B Eccles 38.

Żartactwo Rom. 13. *Żądliwy* A (znadlyvy) Gen. 16. *Żądnościwie* Act. 17. *Żądność* Rom. 1. *Żelazny* (zeslane — żelazne B) Num. 4. *Żeleć* Eccles 12. *Żeń* B: rocznej żni, w A roszmeczny! — annuae messis Jer. 5. *Żyrdź* B, *żerdź* A Eccles 27. *Żyrzec* A (żyrca B) Jo. 2. *Żyto*: z żyt — de fructibus Gen. 4. *Żwać* Os. 7. *Żywiot* n. pl. *żywioty* A, *żywiolowie* B Hebr. 6. *Żywizna* Gen. 6, 8. *Żywot* A: żywotu memu Prov. 30.